

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRK İNKILÂP TARİHİ ENSTİTÜSÜ

BURSA BASININDA GÖÇMEN İZLERİ: BALKANLARDA TÜRK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Temel KARAOĞLAN

Ankara-2024

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRK İNKILÂP TARİHİ ENSTİTÜSÜ

BURSA BASININDA GÖÇMEN İZLERİ: BALKANLARDA TÜRK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Temel KARAOĞLAN

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Hüseyin MEVSİM

Ankara-2024

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRK İNKILÂP TARİHİ ENSTİTÜSÜ

BURSA BASININDA GÖÇMEN İZLERİ: BALKANLARDA TÜRK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hüseyin MEVSİM

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

Prof. Dr. Hüseyin MEVSİM (Danışman)

.....

Prof. Dr. Emine Zeynep GÜNAL (Üye)

.....

Doç. Dr. Çağla Derya TAĞMAT (Üye)

.....

Tez Sınavı Tarihi: 07 Haziran 2024

Prof. Dr. Mesut ÇAPA
Enstitü Müdürü

ÖZET

“*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi (1-100), Bulgaristan Türklerinin Bulgaristan Halk Cumhuriyeti’nden Türkiye Cumhuriyeti’ne yaşanan ve Büyük Göç olarak bilinen göç hadisesinden iki yıl sonra göçmen şehri Bursa’da, Balkan Türkleri Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu’nun (BGF) yayın organı olarak 1991 yılında yayın hayatına başlamıştır. Osmanlı devletinin balkanlara yayıldığı ve 1877 yılı itibari ile tersine göçün yaşandığı Bursa’da, manevi ve sembolik anlamda balkan coğrafyasını içerecek şekilde bir derginin çıkarılması oldukça etkileyici olmuştur. “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi, Balkan Türklüğü penceresinde kamuoyunun oluşturulması, siyasi erkin yönlendirilmesi, iletilecek mesajın yurtiçi ve yurtdışında daha vurgulu seslendirilmesi, sonraki kuşaklara yazılı kültürel ve edebi eserler bırakılması, Türkiye’nin balkanlar ile olan bağının azaltılan Türk nüfusa rağmen sürdürülmesi için kültürel bir kale vazifesi üstlenmiştir.

Çalışmamızın ilk bölümünde, Balkan göçmenlerinin yoğun olarak yaşadığı büyükşehirlerimizde çıkarılan ve asıl araştırma konumuz olan “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’ne yazılarıyla katkı sağlayan göçmenlere ait seçme dergilerin ilk sayıları analiz edilmiş ve incelenmiştir. İkinci bölümde, Balkanlardan yoğun göç almış olan Bursa ilimizde yayınlanan derginin yayın hayatına başlama süreci, yayın programı ve içeriği ile dergide yazısı bulunan yazarlar, Balkan Türkleri Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu (BGF) kurucu genel başkanı ve derginin sahibi Mümin Gençoğlu ile BGF hakkında bilgiler verilmiştir. Üçüncü bölümde, “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’nin konu ve içerik analizi (Tarih, Kültür ve Sanat, Edebiyat, Haber/Aktüalite, Göç ve Yöresel Tanıtım) yapılmıştır. Dördüncü bölümde, “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’nin, dönemsel analizi genel yayın yönetmenlerinin izleri kapsamında incelenmiştir. Ve ayrıca Soğuk Savaş sonrası derginin balkanlara bakışı ile yeni yüzyılda balkanlarda yaşanan gelişmelere dair derginin görüşleri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi, Basın, Bulgaristan Türkleri, Göçmen, Bursa Basını.

ABSTRACT

The Journal of "Turkish Culture in the Balkans" (Issue 1-100) started its publication life in 1991 as the publication organ of the Federation of Balkan Turks Immigrant and Refugee Associations (BGF) in Bursa, the city of immigrants, two years after the migration of Turks from the People's Republic of Bulgaria to the Republic of Türkiye, known as the Great Migration. It was quite impressive to publish a magazine that covers the Balkan geography in a spiritual and symbolic sense in Bursa, where the Ottoman state spread to the Balkans and the reverse migration took place as of 1877. The Journal of "Turkish Culture in the Balkans" has served as a cultural castle role to create a public opinion from the perspective of Balkan Turks, to guide political masters, to convey the message that is to be delivered to home and abroad more enthusiastically, to leave written cultural and literary works to the next generations, and to maintain the Türkiye's ties with the Balkans despite the decreasing Turkish populations.

In the first part of the study, the first issues of the selected magazines, belonged to the immigrants who contributed to The Journal of "Turkish Culture in the Balkans"- the main topic of this study- via their articles and published in the metropolitan cities, in which Balkan immigrants live densely, were analysed and examined. In the second part, the information was given about the starting of publication process, publication programme and the content of the magazine which was published in Bursa, a city that had received intense immigration from the Balkans, as well as the authors who wrote in the magazine, the Founding President of the Federation of Balkan Turks Immigrant and Refugee Associations (BGF) and the owner of the magazine, Mumin Gençoğlu and BIA. In the third part, the subject and content analysis of the Journal of "Turkish Culture in the Balkans" (History, Culture and Art, Literature, News/Actuality, Migration and Local Promotion) was made. In the third part, The periodic analysis of the Journal of "Turkish Culture in the Balkans" was examined within the scope of the traces of the editors-in-chief. And also the magazine's view of the Balkans after the Cold War and the magazine's views on the developments in the Balkans in the new century was provided.

Keywords: The Journal of Turkish Culture in the Balkans, Press, Turks in Bulgaria, Immigrant, Bursa Press.

ÖN SÖZ

Basının, günümüzde daha kapsamlı bir ifadesi olan medyanın, insanoğlunun iletişim ve bilgi ihtiyacını karşılamak başta olmak üzere bireysel ve toplumsal gelişiminde önemli bir rolü bulunmaktadır. Süreli yayınlardan olan dergi, birey-grup-toplum/kitle düzleminde bilgilendirme, ortak akıl ve düşünce oluşturma, kitle iletişimi sağlama, enformasyon ve dezenformasyon döngüsüne imkân tanıma, siyasi erkin yönetimini kolaylaştırma ve gerekli zemini oluşturma, algı değişimlerini yaratma, düşünce akımlarını yayma ile toplumları ötekileştirme/kaynaştırma gibi birçok alana imkân sağladığı için demokrasi döneminde de önemini korumaktadır.

Türk basının ortaya çıkışı ve gelişimi, Batı'dan yaklaşık 200 yıl gecikmeli olmuştur. Bu sürece, Osmanlı Devleti'nin balkan coğrafyası başta olmak üzere diğer bölgelerdeki toprak kayıpları sonucunda kitlesel tersine göç hareketleri eşlik etmiştir. Balkan Devletlerinin ve müteakiben Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ile basın tarihi de farklı yöne evrilmiştir. Savaşın, zulmün ve baskıların getirdiği göç ve antlaşmalarla icra edilen mübadeleler neticesinde göçmen denilen bir kitle, yerli olarak ifade edilen bir toplum ile yaşamaya başlamıştır. Yazar ve öğretmen gibi aydınların yer aldığı göçmen gruplar, yerli toplum üzerindeki siyasi, edebi, ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerini basın yoluyla da göstermişlerdir. Bu bağlamda Türk basınının gelişim ve değişiminde göçmenlerin yayınladıkları dergi ve gazetelerin önemi büyüktür. Bu hususta, 1991 yılında, Bulgaristan Türklerinin Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne yaşanan ve Büyük Göç olarak bilinen göç hadisesinden 2 yıl sonra yayın hayatına başlayan "*Balkanlarda Türk Kültürü*" Dergisi en iyi örnektir. Dergi, Balkan coğrafyasının tarihi, kültürü, siyasi, sosyal ve edebi konuları başta olmak üzere birçok alanda yazı ve değerlendirmeler içermektedir. "*Balkanlarda Türk Kültürü*" Dergisi'nin incelenmesi ve literatüre kazandırılması bu kapsamda önem arz etmektedir. Bu çalışma ile dergide yer alan yazıların ve dönemin önemli olaylarının gün yüzüne çıkarılması, tespit ve tasnif edilerek araştırmacıların faydasına sunulması hedeflenmiştir.

"*Balkanlarda Türk Kültürü*" Dergisi'nin analiz edilerek literatüre kazandırılması için yöntem, sınırlılıklar ve kaynak araştırması dahil çalışmamın fikir babası olan ve tüm süreçte en büyük katkıyı sağlayan Danışman Hocam Prof. Dr. Hüseyin Mevsim'e, başta anlayışı, sabrı ve yüksek eğitici nosyonu ile tez çalışmamda tarafıma sağladığı her türlü desteği için teşekkürlerimi sunarım. Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi'nde çok kıymetli emekleri olan ve mülakat talebimi geri çevirmeyen, (Mehmet Alev katılmak istememiştir.) Zülkef Yeşilbahçe, Prof.Dr. Kader Özlem, Hilmi Haşal ve Kadriye Cesur'a değerli katkılarından dolayı teşekkürü

bir borç bilirim. Çalışmama değerli tespitleri ve nerileri ile yön veren Tez İzleme Komitesi Üyesi Prof. Dr. Emine Zeynep GÜNAL ve Doç. Dr. Çağla Derya TAĞMAT’a minnettarlık duyduğumu ifade etmek isterim.

Ayrıca her zaman bana desteğini esirgemeyen, tez yazma sürecim boyunca bana büyük bir sabır, destek ve anlayış sunan değerli eşim Hatice KARAOĞLAN’a ve kıymetli aileme çok teşekkür ederim.

Temel KARAOĞLAN

Ankara-2024

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖN SÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	ix

GİRİŞ

BİRİNCİ BÖLÜM

BULGARİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE GÖÇ EDEN TÜRKLERİN YAYINLADIKLARI DERGİLERİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

1.1. Bulgaristan Türklerinin Sesi Dergisi	17
1.1.1. Derginin Şekil Yönünden Analizi	17
1.1.2. Dergide Görev Alanlar ve İsmail TUNALI	18
1.1.3. Derginin İçerik Analizi	19
1.2. Balkanların Sesi Dergisi	22
1.2.1. Derginin Şekil Yönünden Analizi	22
1.2.2. Dergide Görev Alanlar ve Servet TUNALI	23
1.2.3. Derginin İçerik Analizi	23

İKİNCİ BÖLÜM

BALKANLARDA TÜRK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

2.1. Derginin Yayın Hayatına Başlaması	28
2.2. Derginin Yayın Programı	31
2.3. Derginin İçeriği	33
2.4. Balkan Türkleri Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu (BGF) Kurucu Genel Başkanı ve Derginin Sahibi Mümin Gençoğlu	34
2.4.1. Mümin Gençoğlu'nun Hayatı	35
2.4.2. Mümin Gençoğlu'nun Katıldığı Etkinlikler	35
2.4.3. Balkan Türkleri Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu'nun Kuruluş Süreci ve Tarihi	36
2.5. Derginin Yazar Kadrosu	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BALKANLARDA TÜRK KÜLTÜRÜ DERGİSİ’NİN KONU VE İÇERİK
ANALİZİ

3.1. Tarih.....	40
3.1.1. Bulgar Tarihi.....	40
3.1.2. Balkanlardaki Türkler	41
3.1.3. Osmanlı Devleti ve Avrupa	42
3.1.4. Çanakkale Savaşı	42
3.1.5. Balkan Savaşları	43
3.1.6. Bulgar Mezalimi	43
3.1.7. Osmanlı ve Rusya	44
3.1.8. Türk Kurtuluş Savaşı	45
3.1.9. Türkiye ve Balkanlar	45
3.1.10. Diğer	46
3.2. Kültür ve Sanat	47
3.2.1. Resim/Heykel	47
3.2.2. Tiyatro/Sinema	47
3.2.3. Folklor.....	48
3.2.4. Dil-Türkçe.....	50
3.2.5. Kitap ve Yazar Tanıtımı	51
3.2.6. Yöresel Yemek Tarifleri	54
3.3. Edebiyat	54
3.3.1. Şiir.....	54
3.3.2. Öykü/Hikâye.....	57
3.3.3. Anı	58
3.3.4. Deneme	59
3.3.5. Söyleşi.....	60
3.3.6. Müzik	61
3.3.7. Mektup	62
3.4. Haber/Aktüalite.....	63
3.5. Göç.....	65
3.6. Yöresel Tanıtım	67

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BALKANLARDA TÜRK KÜLTÜRÜ DERGİSİ'NİN DÖNEMSEL ANALİZİ

4.1. Genel Yayın Yönetmenlerinin Mührü: Derginin Geçirdiği Dört Dönem	69
4.1.1. Ahmet Şerif Şerefli Dönemi	69
4.1.1.1. Hayatı	69
4.1.1.2. Eserleri.....	71
4.1.1.3. Dergiye Olan Katkısı	71
4.1.2. Sami Kocaoğlu Dönemi.....	79
4.1.2.1. Hayatı	79
4.1.2.2. Eserleri.....	80
4.1.2.3. Dergiye Olan Katkısı.....	80
4.1.3. Mehmet (Şakir) Alev Kocamustafa Dönemi	88
4.1.3.1. Hayatı	88
4.1.3.2. Eserleri.....	90
4.1.3.3. Dergiye Olan Katkısı.....	90
4.1.4. Kader Özlem Dönemi	101
4.1.4.1. Hayatı	101
4.1.4.2. Eserleri.....	102
4.1.4.3. Dergiye Olan Katkısı.....	102
4.2. Soğuk Savaş Sonrası Balkanlara Bakışı	112
4.3. Yeni Yüzyılda Balkanlarda Yaşanan Gelişmelere Dair Görüşler	114
SONUÇ.....	117
KAYNAKÇA	119
EKLER.....	126
Ek-1. Dünya’da yayınlanan ilk dergi.....	126
Ek-2. Bursa’nın ilk dergisi “Nilüfer” ve Ferâizcizade Mehmet Şakir Efendi (1852-1911).....	127
Ek-3. Başlangıcından Bugüne Bursa Dergileri (1886-2014).....	128
Ek-4. Bulgaristan Türklerinin Sesi Dergisi 1’inci Sayı Kapak Sayfası (Aralık 1987).....	138
Ek-5. Balkanların Sesi Dergisi 1’inci Sayı Kapak Sayfası (Aralık 1988).....	139
Ek-6. Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi 1’inci Sayı Kapak Sayfası.....	140
Ek-7. Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi’nde Yazıları Bulunan Eser Sahiplerinin Kimlikleri ve Derginin Hangi Sayısında Yer Aldığına Dair Bilgiler	141
Ek-8. Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi İçindekiler Bölümü (Yazar-Eser Bilgileri).....	148

Ek-9. Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi Dergi Kapağında Kullanılan Logo Değişimleri (1991-2022)	214
Ek-10. Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi Arşivi Dijital Ortamda	217
Ek-11. BTK Dergisi'nin Kurucusu ve Genel Yayın Yönetmenleri.....	218
Ek-12. Ahmet Şerif Şerefli'nin Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi'ndeki Yazıları/Şiirleri.....	221
Ek-13. Ahmet Şerif Şerefli Dönemi Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi (1991-1995).....	222
Ek-14. Sami Kocaoğlu'nun Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi'ndeki Yazıları/Şiirleri....	223
Ek-15. Sami Kocaoğlu Dönemi Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi (1995-1998).....	224
Ek-16. Mehmet Alev Kocamustafa'nın Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi'ndeki Yazıları/Şiirleri	225
Ek-17. Mehmet Alev Kocamustafa Dönemi Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi (1998- 2009).....	227
Ek-18. Kader Özlem'in Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi'ndeki Yazıları	229
Ek-19. Kader Özlem Dönemi Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi (2009-2022).....	231
Ek-20. Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi'nde Bosna Üzerine Yazılar (Haziran 1993- Nisan 2019).....	233
Ek-21. Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi'nde Kosova Üzerine Yazılar (Mart 1992- Aralık 2019).....	234
ÖZGEÇMİŞ.....	235

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin
ANAP	: Anavatan Partisi
BAL-GÖÇ	: Balkan Göçmenleri Kültür ve Dayanışma Derneği
BAL-TÜRK	: Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği
BAY	: Balkan Yazarları
BGF	: Balkan Türkleri Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu
BİK	: Basın İlan Kurumu
BKP	: Bulgar Komünist Partisi
BM	: Birleşmiş Milletler
BRGK	: Balkan Rumeli Göçmenleri Konfederasyonu
BSP	: Bulgaristan Sosyalist Partisi
BTk	: Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi
HÖH	: Hak ve Özgürlükler Hareketi Partisi
ISSN	: Uluslararası Standart Süreli Yayın Numarası
KIBATEK	: Kıbrıs, Balkanlar ve Avrasya Türk Edebiyatları Kurumu
KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (
NATO	: North Atlantic Treaty Organization/Kuzey Atlantik Anlaşması
RF	: Rusya Federasyonu
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDB/P	: Türk Demokratik Birliği/Partisi
TDK	: Türk Dil Kurumu
THP	: Türk Hareket Partisi
TİKA	: Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
TMBH	: Türk Milli Birlik Hareketi
TÖMER	: Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

GİRİŞ

Basın türünün ve günümüzde medyanın önemli araçlarından biri, süreli yayınlardan olan Dergidir.¹ Dergi kavramı Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde “*Siyaset, edebiyat, teknik, ekonomi vb. konuları inceleyen ve belirli aralıklarla çıkan süreli yayın; bülten, mecmua*” şeklinde ifade edilmektedir.² Dergiler genellikle haftalık, onbeş günlük ve aylık aralıklarla olmak üzere yayınlanmaktadır.³

Dergi kavramının ilk ortaya çıkışı 1950’li yıllarının başlarına dayanmaktadır. Eski Türkçede mecmua olarak ifade edilen dergi, “*derlemek, toplamak*” kelimelerinden ismini almıştır. İngilizce ‘de “*magazin*” olarak ifade edilen dergi, kitaba yakın olmakla birlikte periyodik yayın özelliği ile günlük yayınlanmakta olan gazeteden ayrılan, içeriğinde “*derleme, araştırma, inceleme, makale, eleştiri*” yazılarının yer aldığı süreli yayın türüdür.⁴ Dergilerde tarih yer almakta ve her basıldığında/yayımlandığında bir sayı/numara dergilere verilmektedir. Belirli ölçülerde/ebatlarda basılan dergiler, çoğunlukla basılı olarak standart veya özel dağıtım ile ya da dijital ortamda okuyucusuna sunulmaktadır. Günümüzde zorunlu olmamakla birlikte başvurulduğunda Türkiye’de çıkan her dergiye, iki küme ve sekiz haneden oluşan Uluslararası Standart Süreli Yayın Numarası (ISSN) tahsislenmektedir.⁵

Dergilerin bir amacı, hedef kitlesi, hitap ettiği veya edeceği bir toplumsal grubu vardır. Günlük gazetelere göre konuları seçici, yoruma dayalı ve detaylı olan dergiler, yazılarında resim, fotoğraf ve karikatür gibi görsellere de yer vermektedir. Kitle iletişim aracı olarak etkili olan dergiler, okuyucularını, yayın dönemini kapsayan ve hedef kitlenin dikkatini çekecek haberleri yeni bir bakış açısıyla sunarak bilgilendirmekte ve kamuoyu oluşturmaktadır.⁶

Avrupa’da 17. yüzyılın ilk yıllarında, matbaanın buluşu (1440) ile bilginin paylaşımı hızlanmış ve neticede süreli yayınlar (Gazete, Dergi) ortaya çıkmaya başlamıştır.⁷ Bilimsel gelişmelerin ve elde edilen bilginin paylaşılmasında, dergiler önemli görevler üstlenmiştir. Bu kapsamda ilk yayınlanan dergiler daha çok bilimsel içerikli ve belirli bilim çevrelerine hitap etmiştir.⁸

¹ Uygur Kocabaşoğlu, “Cumhuriyet Dergiciliğine Genel Bir Bakış”, *Türkiye’de Dergiler Ansiklopediler*, İstanbul: Gelişim Yayınları, 1984, 3.

² Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*, Ankara: TDK, 2005, 204.

³ M. Nuri İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, Der Yayınları, 2002, 19.

⁴ Tunay Şendal, *Siyasi Haber Dergiciliğine Bir Örnek: Akis Dergisi*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, 2023, 10.

⁵ <https://www.destek.ktb.gov.tr/TR-135125/issn-uluslararası-süreli-yayın-numarası->. Erişim 04.12.2023.

⁶ Şendal, *Siyasi Haber Dergiciliğine*, 11.

⁷ Orhan Koloğlu, *Osmanlı’dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, İstanbul: Pozitif Yayınları, 2020, 11.

⁸ Ersin Turan, *Türkiye’de Dergicilik ve Sorunları*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2005, 4.

Dünya’da yayınlanan ilk dergi ile ilgili farklı kaynaklarda söylem bütünlüğü bulunmamakla birlikte, 1663 yılından 1668 yılına kadar yayın hayatını sürdüren “*Erbauliche Monaths-Unterredungen*” isimli Alman felsefe dergisi çoğunlukla ilk dergi olarak kabul edilmektedir.⁹ Keza bilimsel içerikli bir dergi olan 1665 yılında Fransa’da “*Jornal de Scavant*”, aynı yıl İngiltere’de “*Philosophical Transaction*” adındaki tıp alanındaki dergi, 1668’de Roma’da yayınlanan “*Giornale de Letterati*” ve Leipzig’de 1682’de Latince yayınlanmaya başlayan “*Acta Eruditorum*” devam etmiştir.¹⁰ Edebiyat alanındaki ilk dergi 1672’de yayınlanan “*Mercure Galant*”, İngiltere’de 1749 yılında yayınlanmaya başlayan “*Monthly Review*”, 1756’da yayınlanan “*Critical Review*” ve ardından 1802 tarihli “*Edinburg Review*” dönemin önde gelen ve dikkat çekici dergileri olmuştur.¹¹

Dergi türü Türk basınında Avrupa’dan yaklaşık iki yüzyıl sonra ortaya çıkmıştır. Bu türün ilk örnekleri Avrupa basınında olduğu gibi bilimsel içerikli ve belirli zümrelere yöneliktir.¹² 26 Mart 1849 tarihinde Türkiye’de yayımlanan ve 1851 yılında kapatılan “*Vakayi-i Tıbbiye*” ilk Türkçe dergidir. Hekimbaşı olan Abdülhak Molla, Babıali’den dergi çıkarabilmek için özel izin almıştır Dergide, isminden de anlaşılabilceği gibi tıp alanındaki gelişmeler, olaylar, yasal düzenlemeler, toplum sağlığı, ilaçlar, tıp alanında kullanılan teçhizatlar ile yurtdışı yayınlardan tercümeler hususunda yazılar ve haberler yer almaktadır. Taşbasma yöntemini kullanmak suretiyle basılan, 2-4 sayfa arasında değişen sayfa sayısı ve yaklaşık 600 kadar abonesi olan dergide, resim de yer almaktadır. Bu kapsamda, “*Vakayi-i Tıbbiye*” resimli ilk Türkçe dergi olmayı da hak etmiştir.¹³ Aylık yayınlanan ve toplamda 28 sayıya ulaşmış olan dergi, 1851 yılında kapatılmıştır.¹⁴

Türk basınındaki ikinci dergi, eğitimin önemini vurgulayan ve aylık olarak yayımlanan, Temmuz 1862 tarihli “*Mecmua-i Fünun*” dergisidir. Vezirlik ve sadrazamlık görevlerinde bulunmuş olan Münif Paşa ve Edhem Paşanın başında bulunduğu dergi, pozitif bilimleri tanıtmakta, maliye, ekonomi ve felsefe makalelerin de yer aldığı yazılar barındırmaktadır.¹⁵ Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye adına çıkartılan dergi kolera ile parasal sorunlar sebebiyle yayın hayatına bir dönem ara vermek zorunda kalsa da Ocak 1883 yılında bir sayı daha yayınlayarak 47 sayıya ulaşmıştır. İlk sayıları yaklaşık 300 adet basılan dergi, Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye

⁹ <https://www.britannica.com/topic/magazine-publishing#ref200910> Erişim 23.10.2023

¹⁰ Hüseyin Şimşek, “XIX. Yüzyıl”, “XIX. Yüzyıl Çocuk Dergiciliği ve Eğitsel İşlevleri Üzerine”, *Milli Eğitim Dergisi*, 151(2001), 1.

¹¹ Mehmet Kaplan, Ali Nihat Tarlan, vd. “Dergi”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/ İsimler/ Eserler/ Terimler*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1977, 246.

¹² Şendal, *Siyasi Haber Dergiciliğine*, 33.

¹³ Alpay Kabacalı, *Başlangıcından Günümüze Türkiye’de Matbaa, Basın ve Yayın*, Literatür Yayınları, 2000, 69.

¹⁴ Zafer Toprak, “Fikir Dergiciliğinin Yüzyılı”, *Türkiye’de Dergiler ve Ansiklopediler (1849-1984)*, İstanbul: Gelişim Yayınları, 1984, 14.

¹⁵ Orhan Koloğlu, *Osmanlı’dan 21. Yüzyıla*, 31.

üyelerine ücretsiz olarak dağıtılmıştır.¹⁶ Aynı dönemde yayın hayatına başlayan ve kısa ömürlü olan “*Mecmua-i İbritleme (Aylık-16 sayı)*, *Takvim-i Ticaret (Haftalık-114 sayı)*, *Ayine-i Vatan (Haftalık-10 sayı)*, *Cüzdan*” dergileri de yer almaktadır.¹⁷

Tanzimat’la birlikte dergi türü yayınlarda gelişme görülmüştür. Okuyucu sayısındaki artış dikkat çekicidir. 1862’de 3 sayılı basılan “*Mir’at*” ve 8 sayılı çıkan “*Mecmua-i İber-i İntibah*”, 1863’de 10 sayılı serüveni olan ilk Türk müzik dergisi olan “*Musiki-i Osmani*”, 1864’de 15 günlük periyotlarla yayınlanan “*Ceride-i Askeriye*”, 1865’de 16 sayılı “*Mecmua-i İbretnüma*”, 1866 yılında yayınlanan “*Mecmua-i Maarif*” ve “*Ayine-i Vatan*”, 1867’ yılında “*Mecmua-i Ulüm*” ve fen alanında “*Tuhfet-ul-Tıb*”, 1869 ‘da 49 sayıya ulaşan ilk çocuk dergisi “*Mümeyyiz*” ve ilk Türk mizah dergisi olan “*Diyojen*” yayınlanmıştır.¹⁸

Abdulhamid’in tahta geçtiği ve mali sıkıntılarının yanı sıra Osmanlı-Rusya Savaşının yaşandığı dönemde, dergiler siyasetin dışında kalarak gelişimini sürdürmüştür. 1870 yılında edebi ve bilimsel yazıların yer aldığı “*Ravzat-ül Maarif*”, 1871’de “*Sıhhatnüma*” (15 günlük-7 sayı), “*Ceride-i Tıbbiye-i Askeriye*” (aylık), “*Dağarcık*” (10 sayı), 1873’de “*Nevadir-Ül-Asar*”, “*Revnak*” (11 sayı), “*Öteberi*”, “*Mecmua*”, “*Kırk Anbar*” (30 sayı), 1874’de “*Medeniyet/Musavver Medeniyet*” (Haftalık), *Afitab-ı Maarif*, 1875’de “*Keşkül*”, 1876’da “*Mir’at-ı İber*”, “*Arkadaş*”(Haftalık-13 sayı), “*Muharrir*” (Aylık-8 sayı), 1878’de “*Derme-Çatma*” (Haftalık-7 sayı), “*Yadigâr*” (8 sayı), “*Mecmua-i Ulum*” (15 günlük) dergileri yayınlanmıştır.¹⁹

1878-1908 yılları arasında, sansüre rağmen dergilerin mevcutlarındaki artış devam etmiştir.²⁰ 21 Ağustos 1880 yılında edebiyat-siyaset içerikli “*Mecmua-i Ebüziya*” (1880-1887, 1894-1912, 15 günlük/haftalık, 159 sayı)²¹, Türkçülük fikrini ilk savunan “*Hafta*” (1880-1881, 20 sayı) ve “*Şark*” (1880-1881, aylık, 8 sayı), “*Hazine-i Evrak*” (1882-1883, haftalık, 63 sayı), “*Rehber-i Fünun*” (1882, 15 günlük, 11 sayı), “*Mir’at-ı Alem*” (1882-1883), “*Gayret*” (1886-1887, 33 sayı), “*Mecmua-i Fünun*” (1861) dergileri yer almıştır. 27 Mart 1891 tarihinde yayın hayatına başlayan fikir, edebiyat ve sanat alanında önemli bir etkiye sahip olan dergi, “*Servet-i Fünun*” olur iken, “*Malumat*” (1895-1903, haftalık, 423 sayı) ise karşı görüşte yer alarak yayın serüvenini sürdürmüştür. Bu dönem dergilerinde görsellik ön plana çıkmış, resim, fotoğraf ve gravür başta olmak üzere okuyucularını etkilemek amaçlanmıştır.²²

¹⁶ Kabacalı, *Başlangıcından Günümüze*, 69-70.

¹⁷ Şendal, *Siyasi Haber Dergiciliğine*, 33.

¹⁸ Toprak, “Fikir Dergiciliğinin Yüzyılı”, 15.

¹⁹ Toprak, “Fikir Dergiciliğinin Yüzyılı”, 16.

²⁰ Kabacalı, *Başlangıcından Günümüze*, 79.

²¹ “*Mecmua-i Ebuzziya*”, *İslam Ansiklopedisi*, Ankara: TDV, 2003: 268-269.

²² Toprak, “Fikir Dergiciliğinin Yüzyılı”, 16-18.

Kanun-ı Esasinin yeniden yürürlüğe girdiği ve II. Meşrutiyet'in ilanı ile oluşan "hürriyet" ortamında fikir dergiciliği başta olmak üzere her alanda, süreli yayınlarda kısa sürede artış görünmüştür. "Karagöz" (10 Ağustos 1908-26 Ocak 1935, haftada iki/bir), "Kalem" (03 Eylül 1908-29 Haziran 1911), "Cem" (28 Kasım 1910-06 Ekim 1912/1927-1929), "Davul" (27 Ekim 1908-27 Nisan 1909), "Alem" (11 Şubat -21 Mayıs 1909) gibi gülmece türünde dergilerde de artış özellikle dikkat çekicidir. II.Meşrutiyet döneminde "Resimli Kitab" (Eylül 1908-Şubat 1914), "Mehasin" (Eylül 1908-Kasım 1909), "Donanma" (1910-1919) ve "Harp Mecmuası" (1915-1918) isimli dergiler basında yer almıştır. ²³ Dönemin İslam dergiciliği alanında; İslam ve Türk sentezciliği ile "Sırat-ı Müstakim", modern İslam ve sonrasında gelenekçi İslam anlayışı ile "Sebilür Reşat", dinsel, siyasal ve toplumsal meseleleri ele alan "Beyan-ül Hak", klasik İslamcılığın sözcüsü "Sada-yı Hak", modern İslamcı anlayışı ile "İslam Mecmuası", "Ceride-i Sofiye", "Ceride-i İlmiye" ve "Mahfil" dergileri bulunmaktadır. Batıcılık alanında liberal değerleri savunan "İctihat", "Ulum-u İktisadiye ve İctimaiye Mecmuası" ile "İctihat" dergileri ön plana çıkmıştır. Türkçülük alanında "Türk Yurdu", "Genç Kalemler", sosyalizm alanında "İştirak" ve "Halka Doğru", modernizm alanında "Felsefe" ile moda içerikli olarak kadınlara hitap eden "Şehbal" dikkat çeken diğer dergilerdir.²⁴

Milli mücadele yıllarında basın hayatında, sansürün getirdiği kısıtlı ortama maddi sıkıntılar da eklenmiştir. Bu dönem içerisinde Anadolu yanlısı ve Anadolu karşısında yer alan süreli yayınlar basında görülmüştür. Sosyalizmi savunan "Kurtuluş" (1919) ve "Aydınlık" (1921), kadınlara hitap eden "İnci" (1919), "Hanım" (1921), "Yeni İnci" (1922), gülmece türünde "Diken" (1918) ve "Aydede" (1920), bergsonizmi savunan "Dergah" (1921), "Büyük Mecmua" (1919), "Ümid" (1919) basında yer almıştır.²⁵

Kurtuluş savaşından yeni çıkmış ve okuryazar kesiminin önemli bir oranını kaybetmiş bir ülkede, basında gelişme doğal olarak yavaş olmuştur.1923-1950 yıllarında okuma yazma oranının artırılması, cumhuriyet ilkelerinin halka benimsetilmesi hedeflenmiştir. Bu dönemde "Akbaba" (1922), "Resimli Ay" (1924), "İctihad" (1904), "Küçük Mecmua" (1922), "Yeni Mecmua" (1923), "Haftalık Mecmua" (1923), "Milli Mecmua" (1923), "Meslek" (1925), "Hayat" (1926) dergileri ön plana çıkmaktadır.²⁶ 29 Ekim 1923-31 Aralık 1940 yılları arasında çoğunlukla sanat, edebiyat ve kültür alanında olmak üzere toplam 1008 derginin yayınlandığı

²³ Kabacalı, *Başlangıcından Günümüze*, 133-138.

²⁴ Toprak, "Fikir Dergiciliğinin Yüzyılı", 20-30.

²⁵ İnügür, *Basın ve Yayın Tarihi*, 350; Şendal, *Siyasi Haber Dergiciliğine*, 35.

²⁶ Kabacalı, *Başlangıcından Günümüze*, 161-163.

da dikkat çekicidir. Ancak Takrir-i Sükûn kanununun etkisiyle azalan dergi sayıları 1946 yılında 302 sayısına kadar düşmüştür.²⁷

Tek parti döneminde, ülkenin kalkınmasını amaçlayan ve ağırlıklı olarak işlenen düşünce kooperatifiçilik olmuştur. 1930'lu yıllarda bu alanda “*Türk Kooperatifçisi*” (1930), “*Kooperatifçilik*” (1931), “*Kooperatif*” (1933), “*Karınca*” (1934) gibi dergiler yayınlanmıştır. “*Ülkü*” (1933) gibi halkevlerine ait dergiler de kooperatifiçilik düşüncesini desteklemiştir.²⁸ Örneğin, 1935-1950 yılları arasında 100 sayıya ulaşan “*Uludağ*” halkevi dergisi Bursa’da çıkarılmıştır.²⁹

Bu döneme damga vuran ve fikir dergiciliği alanında kadro hareketi olarak bilinen oluşumun yayını “*Kadro*” dergisidir. Aylık fikir mecmuası olarak 1932 senesinde yayın hayatına başlayan derginin maksadı “*Kemalist İnkılabın İdeolojisi*”ni meydana getirmektir. Üç yıl yayında kalan dergi 36 sayı çıkarmıştır.³⁰

Cumhuriyetin ilk döneminde, köycülüğü destekleyen ve yurtdışı Türkleri konu eden yazıların yer aldığı “*Atsız Mecmua*” (1931) ve aydınlar ile köylü arasındaki farkı ortadan kaldırmayı savunan “*Kopuz*” (1940) dergisi ön plana çıkmaktadır. Fikir dergiciliği alanında özellikle göçmenler tarafından yayınlanan Türkçü dergiler dikkat çekicidir. Rusya’dan göçen Türkler tarafından, “*Yeni Kafkasya*” (1923), “*Yeni Türkistan*” (1927), “*Odlu Yurt*” (1929), “*Azerbaycan Yurt Bilgisi*” (1932) gibi dergiler yayımlanmıştır. Türkçü dergiler olarak “*Orhun*” (1933), “*Geçit*” (1932), “*Çağlayan*” (1935), “*Ergenekon*” (1938), “*Bozkurt*” (1939), “*Tanrıdağ*” (1942), “*Gök Börü*” (?), “*Çınaraltı*” (1941), “*Türk Amacı*” (1942) dergileri tek parti döneminde çoğunlukla ırkçı anlayışta basında yer almıştır. Türkçü dergilere ilk muhalefet “*Yeni Adam*” ve “*Yurt ve Dünya*” gibi liberal ve sol görüşlü dergilerde görülmüştür. Tek parti dönemine olan eleştiri ve muhalefet, “*Akın*” (1932), “*Hareket*” (?), “*Büyük Doğu*” (1943), “*Sokak*” (1940), “*Küllük*” (1940), “*Yeni İnsanlık*” (1940), “*Yürüyüş*” (1940) gibi dergilerle ön plana çıkarken, “*Akın*” (1932) gibi hümanizmi savunan “*Projeör*” (1936), “*İnsan*” (1939) ve “*Adımlar*” (1943) dergileri de bu alanda dikkat çekmektedir.³¹

II. Dünya Savaşı’nın oluşturduğu anarşik ortamda, Türkiye’de farklı eğilimlerin yer aldığı dergiler yayınlanmıştır. Savaşın getirdiği ekonomik zorluklar ve sıkıntılar, muhalefetin

²⁷ Kabacalı, *Başlangıcından Günümüze*, 194-203

²⁸ Toprak, “Fikir Dergiciliğinin Yüzyılı”, 34-38.

²⁹ Mehmet Altınova, “İstanbul ve Bursa Halkevlerinin Çıkardığı Dergilerdeki Dil ile İlgili Yazıların Tematik Dizini”, *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 2 (3) (2018), 314-321, doi: 10.34083/akaded.475342, Erişim 27.07.2023.

³⁰ Temuçin Faik Ertan, “Kadro Hareketine Genel Bir Bakış”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 9 (1993), 549-558; İhsan Karlı, “Türkiye Cumhuriyeti’nin Kuruluş Döneminde Kadro Dergisi’nin İdeolojik Tasarımı”, *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3 / 4 (Ekim 2015), 139-160.

³¹ Toprak, “Fikir Dergiciliğinin Yüzyılı”, 42-53.

oluşmasına ve çok partili bir döneme geçiş için ortam hazırlarken, dergicilik alanında ise bir gelişme görülmemiştir. Muhalefetin tercümanı olarak bu dönemde “*Görüşler*” ve “*Forum*” dergileri yayımlanmıştır.³²

14 Mayıs 1950 seçimi sonrasında Türkiye’de Demokrat Parti (DP) iktidara gelmiş ve 1931 tarihli Matbuat kanunu yerine, yeni Basın ve Matbaalar Kanunu 15 Temmuz 1950’de çıkarılmıştır. Bu kanunla, yayın çıkarmak için izin almanın kaldırılması ve basın mahkemelerinde yargılanmanın getirilmesi ile basında özgürlük ve güvence ortamı sağlanmıştır.³³ Siyasi çekişmelerin artarak devam ettiği bir ortamda, iktidar tarafından muhalefet basını üzerinde kontrolün sağlanması hedeflenmiş ve şiddeti artan bir oranda basın üzerinde baskı oluşturulmuştur.³⁴ DP’nin iktidar olduğu dönemde, siyasi hususların ele alındığı dergi sayısındaki artış ile ABD etkisinin bir yansıması olarak haber dergiciliği gelişme göstermiştir.³⁵ 15 Mayıs 1954 tarihinde ilk sayısını çıkaran ve döneme siyasi haber dergiciliğinde damga vuran dergi, “*Akis*” olmuştur. Akis dergisinin izinde, haftalık olarak “*Devir*” (1954), “*Kim*” (1958) ve “*Mim*” (1959), aylık olarak “*Resimli Hayat*” (1952) ve haftalık olarak yayımlanan “*Hayat*” (1956) dergileri olmuştur.³⁶ Bu dönemde renkli ve bol resimli magazin dergiciliğinde de gelişme görülmüştür. Ulaşım ağındaki ilerleme ve basındaki sanayileşme/teknolojik ilerleme dergi tirajlarında artışa imkân tanımıştır.³⁷

27 Mayıs 1960 Darbesi sonrasında, 09 Temmuz 1961 Anayasası ile DP döneminde getirilen basındaki kısıtlamalar kaldırılmış ve basında haber dergiciliği başta olmak üzere dergi sayısında artış görülmüştür.³⁸ 1961 yılında dergi sayısı 751 iken, 1967 yılında 1123’e ulaşmıştır.³⁹

Basın özlüğünün getirdiği teşvik ile çok sayıda derginin yayın hayatına başladığı bir dönem görülmektedir. 1971 Muhtırası ile kesintiye uğrayan bu süreç, 1973 seçimleri sonrasında özellikle haftalık haber dergilerinin dergicilik alanındaki payında artış ile dikkat çekicidir. Bu dönemde “*Yankı*” (1971), “*Ortam*” (1971), “*Devir 2*” (1972), “*7 Gün*” (1973) ve “*Toplum*” dergileri ön plana çıkmaktadır.⁴⁰ Sedat Simavi tarafından çıkartılan “*7 Gün*” dergisi, dönemin Türk basın tarihinde 54 bin tirajıyla, en çok satan dergisi olmayı hak etmiştir.⁴¹ Siyasi mizah

³² Toprak, “Fikir Dergiciliğinin Yüzyılı”, 53-54.

³³ Kabacalı, *Başlangıcından Günümüze*, 213.

³⁴ Koloğlu, *Osmanlı’dan 21. Yüzyıla*, 125-132.

³⁵ Şendal, *Siyasi Haber Dergiciliğine*, 36-37.

³⁶ Haluk Şahin, “Haftalık Haber Dergileri”, *Türkiye’de Dergiler ve Ansiklopediler (1849-1984)*, İstanbul: Gelişim Yayınları, 1984, 55-70.

³⁷ Kabacalı, *Başlangıcından Günümüze*, 216-224.

³⁸ Koloğlu, *Osmanlı’dan 21. Yüzyıla*, 132-133; Kabacalı, *Başlangıcından Günümüze*, 229.

³⁹ Kabacalı, *Başlangıcından Günümüze*, 235.

⁴⁰ Şahin, “Haftalık Haber Dergileri”, 64-69; Kabacalı, *Başlangıcından Günümüze*, 240.

⁴¹ Şendal, *Siyasi Haber Dergiciliğine*, 35-239.

dergisi alanında “*Gırgır*” ve “*Fırt*” dönemin önemli tirajlarını elde etmeyi başarmıştır.⁴² 1970-1980 arası dönem dergilerinde eleştirel gerçeklik yoğun olarak işlenmiştir. Sanat ve edebiyat alanında canlılık getiren bu dergilerin önemlileri: “*Halkın Dostları*” (1970), “*Gelecek*” (1971), “*Türkiye Defteri*” (1971), “*Milliyet Sanat*” (1972), “*Yeni A*” (1972), “*Türk Edebiyatı*” (1972), “*Yansıma*” (1972), “*Yeni Adımlar*” (1973), “*Oluşum*” (1974), “*Militan*” (1975), “*Birikim*” (1975), “*Manevra*” (1976), “*Türkiye Yazıları*” (1977), “*Sanat Emeği*” (1978), “*Güney*” (1978), “*Eleştiri*” (1979), “*Somut*” (1979), “*Edebiyat Cephesi*” (1979) ve “*Yusufçuk*” (1979) dur. 1970’li yıllarda artışta olan dergilerin mevcudu 1980’li yıllardan itibaren durma noktasına gelmiştir. 1980 Askeri darbesinin basına yansıması, dergilerin kapatılması olmuştur. Türk dergiciliğinde, en uzun ömürlü dergilerin edebiyat dergileri olduğu bir gerçektir.⁴³ Büyük basın kuruluşları sahiplerinin sermaye aktarımında dergileri tercih etmesi neticesinde bir gelişme görülmeye başlanmıştır. Devletin sağladığı kâğıt sübvansiyonuna ek olarak, Basın İlan Kurumu (BİK) vasıtası ile dağıtılan reklam ve ilanlar ile dergi sahipleri, gelir elde etmeye çalıştıysa da ülkede yaşanan enflasyonun da etkisiyle giderlerini azaltabilmek için özel reklam gelirlerine daha çok ümit bağlamışlardır.⁴⁴

1980 yılından itibaren, basın özgürlüğünden iletişim özgürlüğüne doğru bir değişime giren Türkiye, yapısal değişimlerle birlikte basın ve medyada dikkat çekici bir evrim sürecine girmiştir. Basını da kapsayacak şekilde yeni bir kavram olan medya ön plana çıkmıştır. Demokratikleşme süreci ile birlikte yasama, yürütme ve yargı erkine dördüncü bir erk olarak basın da eklenmiştir. İşitsel, görsel ve elektronik iletişim alanlarındaki yaygınlık ile devlete olan bağımlılık, özel teşebbüslere doğru gelişim göstermiştir. İletişim özgürlüğü kavramı basın özgürlüğünü aşan ve kapsayan bir nitelik kazanmıştır. Türkiye’deki dergicilik, basın alanındaki elverişli ortamı sayesinde hızlı bir gelişme göstermiştir.⁴⁵

Dergiler, vatandaşları doğru ve gerçek haberlerle bilgilendirmenin yanı sıra vatandaşın da düşüncelerini aktarabileceği bir platform oluşturmuştur. Demokratik hak ve özgürlüklerin işlenmesi ve farklı akımlara zemin yaratılması açısından dergiler önemli rol üstlenmiştir. Türk Dergiciliği, Tiyatro, Sinema, Magazin, Kadın, Çocuk, Spor dergiciliği gibi farklı alanlarda yerel ve bölgesel seviyede gelişimini sürdürmüştür. Türkiye’de yerel basın, ekonomik zorluklardan dolayı ancak 1946 yılından itibaren gelişme gösterebilmiştir.⁴⁶ Devlet tarafından resmi ilan ve kâğıt teşvikleri ile yerel basın bir süre desteklenmiştir. Edebiyatın, sanatın, kültürün ve

⁴² Koloğlu, *Osmanlı’dan 21. Yüzyıla*, 138.

⁴³ Vedat Günyol, “Cumhuriyet Sonrası Sanat ve Edebiyat Dergileri”, *Türkiye’de Dergiler ve Ansiklopediler (1849-1984)*, İstanbul: Gelişim Yayınları, 1984, 114-122.

⁴⁴ Koloğlu, *Osmanlı’dan 21. Yüzyıla*, 142-143.

⁴⁵ Koloğlu, *Osmanlı’dan 21. Yüzyıla*, 160-193.

⁴⁶ Kabacalı, *Başlangıcından Günümüze*, 273-276.

düşüncenin gelişim ve değişiminde önemli bir yer tutan yerel dergiler,⁴⁷ Türkiye’de göçün şekillendirdiği ve çeşitlendirdiği siyasi ve sosyal yapısının bir yansıması olarak ilerlemesini sürdürmüştür. Nitekim yerel basın içerisinde dergiler, işlediği konu ve içeriklerle göçmenlerin duygu ve düşüncelerini aktarabileceği bir platform sağlayarak, fikir, sanat ve edebiyatın gelişimine ve kamuoyunun oluşturulmasına önemli katkılar sunmuştur. Şair, yazar, gazeteci, öğretmen gibi eğitilmiş ve aydın bir kesimin zaman içerisinde Balkanlardan Türkiye’ye göç etmiş olması Türk edebiyatı başta olmak üzere Türk basınına olumlu katkılar sağlamışlardır.⁴⁸ Balkanlar’dan Türkiye’ye göç eden kesim içerisinde en fazla göçmen barındıran unsur Bulgaristan Türkleri olmuştur.⁴⁹ Bu süreci tam olarak kavrayabilmemiz için öncelikle Bulgar tarihine kısa bir giriş yapmamız, müteakiben Bulgaristan Türklerinin yaşadığı göç sürecine değinmemiz daha doğru olacaktır.

681 yılında ilk Bulgar devletinin kurulması ile tarih sahnesine çıkan Bulgarlar⁵⁰, Balkanlarda Bizans İmparatorluğu’nun bir dönem hakimiyetine girmiş (1018-1185) ve 1185’de kurtularak 1202 yılında İkinci Bulgar krallığını kurmuşlardır.⁵¹ Osmanlı Devleti’nin, önce 1393 yılında Tırnova krallığı, 1396 yılında Vidin Bulgar Krallığını fetih etmesi ile Bulgarlar yaklaşık 500 yıl sürecek Osmanlı hakimiyetine girmiştir.⁵² Bu süre zarfında sosyal ve kültürel alanlarda olmak üzere Türklerin Bulgarlar üzerinde artan bir etkisi görülmüştür.⁵³

19. yüzyılda, Fransız İhtilaliyle balkanlarda yayılan milliyetçilik, Rusya’nın bölgede güddüğü Panislaw politika ve Ortodoks koruyuculuğu neticesinde Rusya ve Osmanlı İmparatorluğu arasında birçok savaş gerçekleşmiştir. 1877-1878 Osmanlı-Rus Harbi sonrası özerkliğini kazanan Bulgarlar, 6 Ekim 1908 yılında bağımsızlığını ilan etmiştir.⁵⁴ 1877-1879 yılları arasında Bulgaristan’dan sağ olarak kaçabilen 515.000 kişinin çoğu Osmanlı Devleti’nin balkanlarda kalan topraklarına yerleştirilmiştir. Bulgarların bağımsızlık elde etmesinde matbaanın gelişimine paralel olarak basının etkisi büyüktür.⁵⁵ Uzun süre Türk hakimiyetinde kalan Bulgarların, üçüncü kez devlet kurduklarında, bünyelerinde 500 yıldır efendileri olan ve

⁴⁷ Günyol, “Cumhuriyet Sonrası Sanat”, 85.

⁴⁸ Atıf Akgün, “Bulgaristan’dan Anadolu’ya Göçen Türkçe ve Türk Edebiyatı”, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 1/ (1) (2011), 65-69; Müzeyyen Buttanrı, “Bulgaristan Türk Edebiyatı”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (Haziran 2005): 43-45.

⁴⁹ H. Yıldırım Ağanoğlu, *Bir Tasfiye ve Örtülü Sürgün Metodu Olarak Balkanlar’dan Türkiye’ye Göçler (1923-2004)*, İstanbul: Kızılay Kültür Sanat Yayınları, 2023, 299.

⁵⁰ Geza Feher, *Bulgar Türkleri Tarihi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1999, 44-46.

⁵¹ Nazif Mandacı, Murat Necip Arman. *Çağdaş Balkan Siyaseti Devletler, Halklar, Parçalanma ve Bütünleşme*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 3.Baskı, 2021, 106-107.

⁵² Filorian Bieber, “Muslim İdentiyin The Bulkans Before The Establishment of Nation States”, *Nationalities ,Paper*, Vol.28,Cilt 28.(1)(2000), 14.

⁵³ Leman Ergenç, *Bulgar Yayınlarında Türkler*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1989, 45-55, 87.

⁵⁴ Caner Sancaktar, “Balkanlar’da Osmanlı Hakimiyeti ve Siyasal Mirası”, *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 2, (2011), 33.

⁵⁵ Justin Mccarthy, *Ölüm ve Sürgün*, İstanbul: İnkılap Yayınları, 1998.

onları yöneten büyük bir Türk azınlığı yer almaktaydı.⁵⁶ Sahada ordular arasında gerçekleştirilen savaflara, bağımsızlığı amaçlayan milliyetçi akımların yer aldığı ve ötekileştirmenin din üzerinden basın yoluyla gerçekleştirildiği bir dönem izlemiştir.⁵⁷ Bu kapsamda, Bulgaristan basın tarihinde Türklerin ilk etkisi, 1865 yılında Tuna Valisi olan Mithat Paşa'nın Rusçuk'ta çıkardığı “*Tuna*” vilayet gazetesidir.⁵⁸ Bulgaristan'da Eylül 1944 yılına kadar 135 Türkçe gazete ve dergi yayınlanmıştır. 9 Eylül 1944'den 1985 yılına kadar Bulgaristan'da 38 Türkçe dergi ve gazete tespit edilebilmiştir.⁵⁹ Nitekim Altan Deliorman'ın “Bulgaristan'da Türkçe Basın 1865-2009” başlıklı daha kapsamlı bir çalışmasında 188 olarak görülen yayın sayısı, bir kısım yayınların mükerrer ve yeniden yayın hayatına dahil olması gibi önceki çalışmaların dahil edilmesi ile Bulgaristan'da çıkan gazete ve dergilerin sayısı 204'e ulaşabilmiştir.⁶⁰ Özellikle Bulgaristan'da iç siyasi çekişmelerin yaşandığı ve azınlıklara uygulanan baskıların olduğu dönemler ile basın kayıtlarının sağlıklı tutulmaması neticesinde şu ana kadarki çalışmalarda tespit edilebilmiş olan sayının da üzerinde Bulgaristan'da Türkçe yayın yapıldığı, kuvvetle muhtemeldir sonucuna ulaşabiliriz.

1912-1913 Balkan savafları ile çoğunlukla topraklarını genişleten Bulgaristan, Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti ile aynı tarafta yer almış ve yenilgi ile sonuçlanan savaflar neticesinde bir kısım topraklarını kaybetmiştir.⁶¹ 1919-1944 yılları arasında Bulgaristan Türklerine baskı uygulamadığı dönemler hariç, genel olarak dosttane bir yaklaşım sergileyen Bulgaristan, ikinci dünya savaşını da kaybetmiş ve 5 Eylül 1944'te Sovyetler Birliği'nin hakimiyeti altına girmiştir.⁶² Bu dönemde, Bulgar Komünist Partisi'nin (BKP) güdümü altında monolitik siyasi sistemin kurulması ile tek bir ulus yaratma düşüncesi filizlenmiştir.⁶³ Bu düşüncenin gerçekleştirilmesi için basın alanında sansür ve baskılar da uygulanmıştır. Özellikle en büyük etnik grup olan ve “*Tek bir ulusun yaratılması*” siyasetine en büyük engel olarak görülen Türkler hedef alınmıştır. Bulgaristan'da yaşayan en büyük azınlık olan Türkleri öncelikle sosyalizm değerleri içerisinde eğitimle asimile etmek amaçlanmıştır. Direnen ve karşı gelen Türkleri ise türlü işkence ve baskılar ile sürgün etme ve göç ettirme siyasetini

⁵⁶ Ömer Turan, *The Turkish Minority in Bulgaria*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1998, 79-119.

⁵⁷ Ergenç, *Bulgar Yayınlarında Türkler*, 84-91; Georges Castellan, *Balkanların Tarihi*, Çev. Ayşegül Yaraman-Başbuğu, İstanbul: Milliyet Yayınları, 1995, 323-328.

⁵⁸ Altan Deliorman, *Bulgaristan'da Türkçe Basın (1865-2009)*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı, Kültür Müdürlüğü Yayını, İstanbul, 2010, 31-33.

⁵⁹ Mehmet Türker Acaroğlu, *Bulgaristan'da Türk Gazeteciliği (1865-1985)*, Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, İstanbul, 1990.

⁶⁰ Deliorman, *Bulgaristan'da Türkçe Basın*, 31-207.

⁶¹ Barbara Jelavich, *Balkan Tarihi II (20. Yüzyıl)*, Küre Yayınları, 4. Baskı, İstanbul 2015, 100-141.

⁶² Hüseyin Avni Bıçaklı, *Türkiye-Bulgaristan İlişkileri (1878-2008)*. İmge Kitabevi Yayınları, 2015. 103-178, 363-371.

⁶³ Eren Alkan. “Bulgaristan'da Komünist Yönetim ve Azınlıklar”, <https://www.academia.edu/25309622/>. Erişim 15.05.2023.

sürdürmüşlerdir. Bulgaristan'daki siyasi değişim ve gelişmelere paralel olarak şekillenen basın hayatından aydın Türkler de etkilenmiştir.⁶⁴ Sosyalist rejim dönemi uzun soluklu yayınların yapıldığı, devlet tarafından giderlerin karşılandığı, öğretmenlerin yayın hayatında, basında çoğunlukla yer aldığı bir dönem olmuştur. Bulgaristan Türkü aydınlarımız, rejime muhalif bir tavır takındıklarında mesleğini kaybetmek, ülke içinde sürgün edilmek, işkenceye maruz kalmak, yargısız infaz veya ülke dışına zorunlu göç gibi muamelelere maruz kalmışlardır.⁶⁵

Biraz göç kavramı üzerinde durmakta fayda vardır. Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde göç kavramı “*Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşimden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret*” şeklinde ifade edilmiştir.⁶⁶ Kavram literatürde çeşitlik gösterirken, ortak olan unsurlar; mevcut yerin mesafece ve zamanla değişimi, kalıcı/geçici olması, ülke içi/yurt dışı sınırın varlığı ile sosyal, kültürel, ekonomik gibi bir nedeni barındırmasıdır.⁶⁷ Serbest iradeli veya güdümlü/zorunlu olarak gerçekleşebilen göç, ülke sınırlarına göre iç ve dış göçler olarak da ayrıştırılabilmektedir. Ülke içinde gerçekleşen yer değişimi iç göç olarak ifade edilirken ülke sınırını geçmesi durumu hasıl olduğunda ise dış göç olarak ifade edilmektedir.⁶⁸ Göçmen ise başka bir ülkeye giden, göç eylemini icra eden aktör olarak tanımlanmaktadır.⁶⁹ Göç insanlık tarihi ile eş zamanlı olarak gerçekleşen bir olgu olmakla birlikte aslında Avrupa devletlerinin 1850’li yıllardan itibaren izlediği siyasetin etkisi ve Osmanlı devletinin güç kaybının bir neticesi olarak Türk Tarihi’nde yerini almıştır.⁷⁰

Osmanlı Devleti’nden bir miras olan göç ve göçmenlik sorunu, günümüzde de Türkiye için önemini korumaktadır.⁷¹ Özellikle balkan coğrafyasından gelen göçmenler Türkiye nüfusunun 1/5 inden fazla bir oranını oluşturmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan itibaren ise en büyük pay, Bulgaristan’dan gelen Bulgaristan Türkü göçmenlerin olmuştur. Bulgaristan’dan Türkiye’ye 1923 yılından 1950 yılına kadar 75.877 iskanlı, 144.208 serbest statüde olmak üzere toplam 220.085 göçmen gelmiştir.⁷²

⁶⁴ Filiz Çolak, “Bulgaristan Türklerinin Türkiye’ye Göç Hareketi (1950-1951)”, *Tarih Okulu Dergisi*, 14 (2013), 113-120.

⁶⁵ İbrahim Kamil, *Bulgaristan’daki Türklerin Statüsü*, TDAV Yayınları, İstanbul, 1989, 61.

⁶⁶ <https://www.sozluk.gov.tr/goc> -. Erişim 29.11.2023.

⁶⁷ Türken Çağlar, “Göç Çalışmaları İçin Kavramsal Bir Çerçeve”, *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (Haziran 2018), 26-49.

⁶⁸ Taylan Akkayan, *Göç ve Değişim*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1979, 21-24.

⁶⁹ <https://www.sozluk.gov.tr/gocmen> -. Erişim 29.11.2023.

⁷⁰ Nedim İpek, *Rumeli’den Anadolu’ya Türk Göçleri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1999, 237-239.

⁷¹ Fikret Babuş, *Osmanlıdan Günümüze Etnik, Sosyal Politikalar Çerçevesinde Göç ve İskân: Siyaseti ve Uygulamaları*. İstanbul: Ozan Yayınları, 2006. 63.

⁷² H. Yıldırım Ağanoğlu, *Osmanlıdan Cumhuriyete Balkanların Makûs Talihi Göç*. İstanbul: Kum Saati Yayınevi, 2011, 310-319, 341-343.

Bu göç dalgalarından ikincisi olan, 1950-1951 yılları arasındaki kitlesel göç hareketi ile 154.397 Bulgaristan Türkü Türkiye'ye göç etmiştir. Türkiye'de göçmenlerin bölgesel olarak Ege ve Marmara bölgesinde yoğunlaştıkları tespit edilmiştir. Bu dönemde Bursa'ya 14.616 göçmen yerleştirilmiştir.⁷³ 1950-1951 yılları arasında Bulgaristan Türkü göçmen yerleşiminde, Bursa ilk sırada yer almıştır.

Türk okullarının kapatıldığı ve Türkçe eğitimin yasaklandığı 1959 yılında, Bulgar yöneticiler Türkçe edebiyatı ve sanatı özendirici ve teşvik edici hamleler de yapmışlardır. Bu dönemde Türk şair ve yazarların eserleri devlet tarafından da kitaplaştırılmıştır. 1959-1968 yılları arasındaki dönemde 34 Türkçe şiir kitabı yayımlanmıştır. Bulgaristan'da Türk edebiyat ve sanatı (şiir, hikâye, tiyatro, halk türküleri) bu dönemde gelişme göstermiştir.⁷⁴ Nitekim çoğu 1930 doğumlu olan bu aydınların bir kısmı, müteakip yıllarda Türkiye'ye göç etmiştir.

24 Şubat 1968 yılında Bulgaristan ile Türkiye arasında “*Yakın Akraba Göçü Antlaşması*” imzalanmıştır. Bu anlaşma ile 1952 yılına kadar Türkiye'ye göç etmiş Bulgaristan Türklerinin parçalanmış ailelerini birleştirmek amacıyla karı, koca, anne, baba, çocukları, torunları ile bunların eş ve çocukları 'da Türkiye'ye göç edebilecek imkana kavuşturulmuştur.⁷⁵ 1969- 1978 yılları arasında 130.000 kadar Türk, Bulgaristan'dan anavatan Türkiye'ye göç etmiştir.⁷⁶ 1952-1988 yılları arasında Türkiye'ye gelen Bulgaristan Türkü göçmen sayısı 116.521 kişiye ulaşmıştır. Bursa iline bu sayının 31.685 kişisi yerleşmiştir. Bursa bu dönemde İstanbul'dan hemen sonra en yüksek göçmen iskân eden ilimiz olmuştur.⁷⁷

1985 yılına gelindiğinde Bulgaristan'da, Türkçe yayın kalmamıştır. Siyasi ve içtimai içerikli Bulgarca ve Türkçe olarak yayınlanan son dergi, “*Yeni Hayat*” dergisi de 1985 yılında kapatılmıştır.⁷⁸

1984-1989 yılları Türkiye Bulgaristan ilişkilerinin gerildiği ve zirve yaptığı bir dönemi kapsamaktadır. Bulgaristan, ülkedeki Türkleri asimile etme politikasının son aşamasını aktif hale getirmiştir. Ülkede, homojen bir ulus yaratmak amacıyla zorla isim değiştirme politikasını uygularken⁷⁹, Türkçenin kullanımı ile Müslümanların sünnet dahil dini

⁷³ Bilal N. Şimşir, *Bulgaristan Türkleri*. Ankara: Bilgi Yayınevi, 2012.456. Seçil Özay, *1989 Bulgaristan'dan Zorunlu Göçün Etkilerinin Bursa Yerel Basını Örneğinde İncelenmesi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011, 97-100.

⁷⁴ Şimşir, *Bulgaristan Türkleri*, 306-327.

⁷⁵ Ömer Engin Lütem, *Türk-Bulgar İlişkileri 1983–1989, Cilt I*. Ankara: Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları, 2000, 80-81.

⁷⁶ Şimşir, *Bulgaristan Türkleri*. 456, 361; Özay, *1989 Bulgaristan'dan Zorunlu Göçün*, 99-103.

⁷⁷ Nuri Korkmaz, Ayhan Öztürk, “Bulgaristan Türklerinin Göç Süreci ve Göçmenlerin Türkiye'deki İskân ve İş Gücüne Dayalı Entegrasyonu”, *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 1/3 (Aralık 2017), 280.

⁷⁸ Acaroğlu, *Bulgaristan'da Türk Gazeteciliği (1865-1985)*, 81-82.

⁷⁹ Nurettin Yılmaz, *Tarihe Not Düşmek: 1989 Göçü Kitap Serisi-4*, Yay. Haz. Hüseyin Mevsim, Muzaffer Kutlay, Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) Yayınları, 2013, 59-75.

vecibelerine yasaklama getirilmiştir.⁸⁰ Belirlenen kurallara uymayanları ise Belene adası gibi sürgüne gönderme⁸¹, eğitim hakkından yoksun bırakma, akıl hastanelerine yerleştirme, işlerine son verme, para cezası uygulama ve nihayetinde baskı, zulüm ve işkence ile öldürme yöntemlerini, direnen Bulgaristan Türklerine uygulamıştır.⁸² Bulgaristan insanlık dışı eylemlerini yaparken ülkesinde Türk olmadığı söylemini dile getirmiş, haber alınmasına engel olmuş ve basına sansür uygulamıştır. Basın ve sivil toplum kuruluşları ile Bulgaristan'dan Türkiye'ye kaçanların ifadeleri ve Bulgaristan'dan Türkiye'ye gönderilen şifreli mektuplar vasıtasıyla ülkedeki olaylardan haberdar olunabilmektedir.⁸³ Türkiye Cumhuriyeti devletinin yetkili kurumları ile takip edilen süreç, birçok sivil toplum kuruluşlarının elde ettiği bilgi ve veriler ile düzenledikleri mitingler vasıtasıyla ülke içi ve dışında kamuoyunun oluşmasına ve uluslararası örgüt ve kuruluşların, diğer ülkelerin tepki göstermelerine ve 'Bulgaristan'ı uluslararası arenada yalnızlaştırmaya imkân sağlamıştır.⁸⁴ Göçmen dernekleri kamuoyu oluşturmak için yazılı, görsel ve işitsel olmak üzere dergi ve gazeteler vasıtasıyla basını etkin olarak kullanmışlardır.⁸⁵ Göçmen derneklerinin faaliyetlerinden olan ve Balkan Göçmenleri Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı Mümin Gençoğlu'nun etkili bir konuşma yaptığı 20 Nisan 1985 tarihli Bursa mitingi dikkat çekicidir.⁸⁶ Benzer faaliyetler olarak, göçmen derneklerinin öncülüğünde İstanbul, Edirne, İzmit ve İzmir mitingleri izlemiştir. Basın alanında, Türkiye'de 8 Ocak 1985 tarihinde "*Bulgar Zulmü*" başlıklı haber ile "*Milli*" Gazete'de ilk haber yayınlanmıştır.⁸⁷ Bursa basınında ise ilk haber 27 Aralık 1984 tarihli Hakimiyet gazetesinde Ahmet Emin Yılmaz'ın Bursa Kazanı köşesindeki yazısıdır.⁸⁸

Üçüncü büyük göç hareketi, "*mikroplardan Arınma*"⁸⁹, Bulgaristan'dan Türkiye'ye 1989'da meydana gelmiştir. Todor Jivkov⁹⁰ rejimi, 1980'lerde şiddete başvurarak Türklere "asimilasyon" politikası uygulamaya başlamıştır.⁹¹ Bu politika birçok Türk'ün ölümüyle

⁸⁰ Hüsniye Berraksu, *Tarihe Not Düşmek:1989 Göçü Kitap Serisi-3*, Yay. Haz. Hüseyin Mevsim, Muzaffer Kutlay, Ankara:Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) Yayınları, 2013, 67-89.

⁸¹ Yusuf Türkoğlu, *Tarihe Not Düşmek:1989 Göçü Kitap Serisi-2*, Yay. Haz. Hüseyin Mevsim, Muzaffer Kutlay, Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) Yayınları, 2013, 77-115.

⁸² Ayşegül İnginar Kemaloğlu, *Bulgaristan'da Türk Göçü (1985-1989)*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi, 2012, 47-70; Şimşir, *Bulgaristan Türkleri*, 361-438.

⁸³ Ahmet Yılmaz, *Elveda Rumeli'm*, Balıkesir: Boy Yayınları, 2015, 60-63.

⁸⁴ Nevin Türker Yıldız, *Bulgaristan Türklerinin Direnişi İktidar Karşısında Kimliğin Muhafazası*, Gazi Kitabevi, 2022, 202-207;

⁸⁵ Nurcan Özgür Baklacioğlu, *Tarihe Not Düşmek:1989 Göçü (Giriş)*, Yay. Haz. Hüseyin Mevsim, Muzaffer Kutlay, Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) Yayınları, 2013, 61-75.

⁸⁶ Yılmaz, *Elveda Rumeli'm*, 75-86.

⁸⁷ İnginar Kemaloğlu, *Bulgaristan'da Türk Göçü*, 70-143.

⁸⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 2(1992), 36.

⁸⁹ Sabri Con, *Tarihe Not Düşmek:1989 Göçü Kitap Serisi-5*, Yay. Haz. Hüseyin Mevsim, Muzaffer Kutlay, Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) Yayınları, 2013, 63-68.

⁹⁰ "(07 Eylül/20 Eylül 1911 Doğum-05 Ağustos 1998 Vefat) Bulgaristan Komünist Partisi lideri ve Devlet Başkanı, Bkz. Иван Бакалов, *Тодор Живков. Власт – свидетели, участници*, софия: Кръг, 2021, 21-62.

⁹¹ İnginar Kemaloğlu, *Bulgaristan'da Türk Göçü*, 47-69.

sonuçlandırıldığı gibi 1989 yılında 300.000'i aşkın Bulgaristan Türkünün Türkiye'ye göç etmesine de yol açmıştır.⁹² 20'nci yüzyılın son büyük göçü olan 1989 zorunlu göçü ile Bursa'ya 52.997 kişi yerleşmiştir.⁹³ Bulgaristan'dan Türkiye'ye 1923-1979 yılları arasında 505.527 soydaşımız göç etmiştir.⁹⁴ 1989 göçü ile bu sayı 805.527'ye ulaşmıştır. Cumhuriyet döneminden itibaren göçmen sayılarını dikkate aldığımızda Bursa nüfusunun önemli bir kesiminin göçmen olduğu sonucuna ulaşabiliriz.

Antik dönemde “Prusa” olarak ifade edilen Bursa, gerek konumu gerekse sahip olduğu doğal güzellikleri ile tarih boyunca önemini korumuş bir şehir olmuştur. Bithinya krallığı, Roma İmparatorluğu, Doğu Roma İmparatorluğu, Anadolu Selçuklu ve Bizans İmparatorluğu döneminden izler taşıyan şehir, 1326 yılında fetih edilmesi ile Osmanlı Devleti'nin başkenti olmuştur. İpek yolu üzerinde yer alan Bursa, önemli bir ticaret, sanayi ve kültür yerleşimi olarak gelişimini sürdürmüştür. İstanbul'un başkent olmasından sonraki süreçte de önemini koruyan ve büyüyen şehir, tarih boyunca çeşitli topluluklara ev sahipliği yapma görevini sürdürmüştür.⁹⁵ 1867 yılındaki düzenleme ile “Hüdavendigar” vilayetinin merkezi olan Bursa, 1868 yılında vilayet matbaası kurmak suretiyle yerel basın için ilk adımı atmıştır. 1869 yılında resmî gazete olan “Hüdavendigar” gazetesi ile başlatılan süreç,⁹⁶ dergi alanında ise 1886 yılında “Nilüfer” ile devam etmiştir.⁹⁷ Fikir, sanat ve edebiyat dergisi olan Nilüferden sonra birçok dergi Bursa'da yayımlanmıştır. Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin 2014 basımlı ve “Başlangıcından Bugüne Bursa Dergileri” başlıklı Nevzat Çalığışu imzalı çalışma, araştırmacılar için oldukça faydalı bilgiler içermektedir. Bursa'da 1886-2014 yılları arasında 273 dergi yayımlanmıştır.⁹⁸ Bu dergilerin sahipleri, yöneticileri ve yazarları arasında 1877-1878 yılından itibaren Anadolu'ya ve özellikle Bursa'ya göç etmiş aileler ile onların çocuklarının yer alması dikkat çekicidir.

1989 yılında Doğu Avrupa'yı saran demokratikleşme talepleri ile Berlin Duvarı'nın yıkılışı sürecine paralel olarak 1989 göçü nedeniyle Bulgaristan'a karşı oluşan olumsuzluklar⁹⁹, Todor Jivkov'un görevinden zorunlu çekilmesi ile sonuçlanmıştır. 1991 yılında Sovyet

⁹² Jülide Tunalı, “Bulgaristan Türkleri Tarihi “Tuna Bulgarları ve Bulgaristan”, 10, <https://www.academia.edu/36715039/>, Erişim 16.05.2023.

⁹³ Murat Pınar, *Bulgaristan Türklerinin 1950-1951 ve 1989'da Türkiye Göçleri ve İki Göçmen Grubunun Kültürel Özelliklerinin Karşılaştırılması: Bursa Örneği*, Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014, 154.

⁹⁴ Şimşir, *Bulgaristan Türkleri*, 455.

⁹⁵ <https://islamansiklopedisi.org.tr/bursa#1>, Erişim 09.12.2023.

⁹⁶ Handan Haykır, *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türkiye'de Yerel Basın*, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2021, 112-115.

⁹⁷ Sınar Çılgın Alev, “Bursa'nın İlk Edebiyat ve Sanat Dergisi: Nilüfer”, *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2006), 47-64.

⁹⁸ Nevzat Çalığışu, *Başlangıcından Bugüne Bursa Dergileri*, Bursa: Akmat Matbaacılık, 2014, 15-264.

⁹⁹ Didem Ekinci, *Tarihe Not Düşmek: 1989 Göçü (Giriş)*, Yay. Haz. Hüseyin Mevsim, Muzaffer Kutlay, Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) Yayınları, 2013, 151-186.

Sosyalist Cumhuriyetler (SSCB) birliğinin dağılması ile dünyada Batı'nın üstünlüğü perçinlenirken, ABD önderliğinde NATO'nun caydırıcılığı artmıştır. SSCB güdümünde yer alan Bulgaristan batı değerlerini benimsediğini, NATO üyesi olan Türkiye başta olmak üzere barış ve iyi komşuluk ilişkileri içerisinde demokratik, insan haklarına saygılı bir yönetim sistemi kuracağını haberlerini vermiştir. Demokratik seçimlerin yapılması ile azınlıkların siyasi parti kurmalarına imkân tanıyan çok partili bir sistemin oluşturduğu yapı ile dünya kamuoyundaki Bulgaristan'a karşı olan olumsuz hava giderilmeye çalışılmıştır. Başta Bulgaristan Türkleri olmak üzere azınlıkların hakları çoğunlukla geri verilmiştir.¹⁰⁰ Asimilasyona, zorunlu göçe, yargısız infaz ve tutuklamalar ile türlü işkencelere maruz kalan Bulgaristan Türkleri'de haklarını basın yoluyla dile getirmeye devam etmişlerdir. Türkiye'ye göç etmiş olan aydın birçok Bulgaristan Türkü, gerek bölgesel gerekse ülke çapında gazete ve dergiler çıkarmak veya yazılarını göndermek suretiyle düşüncelerini topluma aktararak kamuoyunun oluşmasına katkı sağlamışlardır. Bulgaristan Türkleri, Bulgaristan'da kurulan Hak ve Özgürlükler Hareketi (HÖH)¹⁰¹ partisi ile ülke içinde siyasi mücadeleyi verir iken, göç ettikleri anavatanları olan Türkiye'de basın yoluyla edebiyat, kültür, sanat ve düşüncelerini aktarmak suretiyle Türk Edebiyatına, Türk Kültürüne, Türk Sanatına, Türk Basınına ve Türk Tarihine eşsiz bir zenginlik sağlamışlardır. Göç ettikleri ve iskân edildikleri yerlerin ekonomisine, kültürüne, sanatına olumlu etkisi olan, yazar, şair, öğretmen, gazeteci gibi farklı mesleklerdeki göçmen Bulgaristan Türkleri'nin Türk basınına olan faydalarını ve katkılarını incelemek ve analiz etmek önem arz etmektedir.

Çalışmamızın konusunu; 1991-2022 yılları arasında Bursa'da yayınlanan, "*Balkanlarda Türk Kültürü*" Dergisi'nin tanıtımı, çok yönlü incelenmesi ve tarih, kültür, sanat ve aktüalite alanlarında dergide yer alan yazıların konu ve içerik bakımından değerlendirmesi oluşturmaktadır.

"*Balkanlarda Türk Kültürü*" Dergisi, Balkan Türkleri Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu'nun (BGF) yayın organı olarak 1991 yılında yayın hayatına başlamıştır. İlk sayısı Kasım 1991 yılında oluşturulan dergi, 100 sayılıklı bir seriye ulaşmış bulunmaktadır. Dönemin Balkan coğrafyasındaki önemli olaylarını ele alan, inceleyen ve okuyucularını eğiten, bilgilendiren ve yönlendiren bir kaynak özelliği taşımaktadır. Kuruluşundan itibaren kapak sayfasında yer verdiği, M. Kemal ATATÜRK'ün "*Muhacirler Kaybedilen Toprakların Aziz Hatıralarıdır.*" sözü ile okurlarını Balkan coğrafyasının tarihi, kültürü, siyasi, sosyal ve edebi

¹⁰⁰ Birgül Demirtaş Coşkun, *Bulgaristan'la Yeni Dönem: Soğuk Savaş Sonrası Ankara- Sofya İlişkileri*, Ankara: ASAM Yayınları, 2001.41-52, 90-94.

¹⁰¹ "04 Ocak1990'da kurulan Müslüman Türk azınlığın haklarını savunan parti." Bkz. Mehmet Uğur Ekinci, *Bulgaristan Siyasetini Anlama Kılavuzu*, İstanbul: SETA Yayınları, 2018, 81-94.

konularında bilinçlendirerek anavatan ile Balkanlar arasında bir köprü oluşturmuştur. Yurt içi ve yurt dışı satışları olan dergi, ilk sayılarında Bulgaristan'dan gelen göçmenlere odaklanmış olmakla birlikte, zaman içerisinde tüm Balkan coğrafyasına ve diğer bölgelerdeki Türklerin sorunlarına da yazılarında yer vermiştir. Dergi, hakları gasp edilmiş Türk topluluklarının sorunlarını dile getirerek yurt içi ve yurt dışında kamuoyu oluşturulmasına katkı sağlamıştır.

Literatürde “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi (1-100) daha önce incelenmemiştir. 1991 yılında, Bulgaristan Türklerinin Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne yaşanan ve Büyük Göç olarak bilinen göç hadisesinden iki yıl sonra yayın hayatına başlayan “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi, Balkan coğrafyasının tarihi, kültürü, siyasi, sosyal ve edebi konuları başta olmak üzere birçok alanda yazı ve değerlendirmeler içermektedir. Tarihi belgelerin ve anılarının da yer aldığı derginin incelenmesi ve literatüre kazandırılması önem arz etmektedir. Bu çalışma ile dergide yer alan metinler ile dönemin önemli olayları gün yüzüne çıkarılarak tespit ve tasnif edilecek ve araştırmacıların faydasına sunulabilecektir.

Çalışmamızın yöntemi literatür taraması, derginin yazar ve yönetim kadrolarında görev alanlar ile yapılan mülakatlar ve <https://www.balkanlardaturkkulturu.com> adresinde yayınlanan derginin dijital pdf formatlı ürünleri¹⁰² ile Milli Kütüphane arşivinde yer alan seçme göçmen dergileridir. (“*Bulgaristan Türklerinin Sesi*” Dergisi ve “*Balkanların Sesi*” Dergisi.)

Araştırmanın sınırlılıkları kapsamında öncelikle Balkan göçmenlerinin yoğun olarak yaşadığı büyükşehirlerimizde çıkarılan ve asıl araştırma konumuz olan “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi'ne yazılarıyla katkı sağlayan göçmenlere ait seçme dergilerin ilk sayıları analiz edilecek ve incelenecektir. İkinci bölümde, Balkanlardan yoğun göç almış olan Bursa ilimizde yayınlanan derginin yayın hayatına başlama süreci, yayın programı ve içeriği ile dergide yazısı bulunan yazarlar, Balkan Türkleri Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu (BGF) kurucu genel başkanı ve derginin sahibi Mümin Gençoğlu ile BGF hakkında bilgiler verilecektir. Üçüncü bölümde, “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi'nin konu ve içerik analizi (Tarih, Kültür ve Sanat, Edebiyat, Haber/Aktüalite, Göç ve Yöresel Tanıtım) yapılacaktır. Dördüncü bölümde, “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi'nin dönemsel analizi genel yayın yönetmenlerinin izleri kapsamında incelenecek, Soğuk Savaş sonrası derginin balkanlara bakışı ile yeni yüzyılda balkanlarda yaşanan gelişmelere dair derginin görüşleri sunulacaktır. Bu

¹⁰² <https://www.balkanlardaturkkulturu.com>, Erişim 02.07.2023. <https://yenibalkan.com/tr/kultur/balkanlar-da-turk-kulturu-dergisi-arsivi-dijital-ortamda>, Erişim 03.07.2023.

kapsamda, Derginin Genel yayın yönetmenliğini yapmış olan Ahmet Şerif Şerefli, Sami Kocaoğlu, Mehmet Alev ve Kader Özlem olmak üzere dört dönem belirlenmiştir.

Çalışmamızda, nitel araştırma yöntemi kullanılacaktır. Nitel araştırma yöntemi, sosyal bilimlerin gelişim sürecine paralel olarak oluşmuş bir yöntem bilimidir. Araştırmada sayısal değişimlerden daha çok nitel değişimler dikkate alınmaktadır.¹⁰³ Nitel araştırma, sistem içerisinde bütünün bilgilerini taşıyan parçaların/değişkenlerin karmaşık ve iç içe geçmiş olduğu varsayımına dayanmaktadır. Bu kapsamda, problemin çözümünde standart bir ölçüt ve süreç yerine, doğal ortamı ve algıyı dikkate alan, bütüncül bir yaklaşım içerisinde, esnek bir araştırma deseni barındıran tümevarımcı bir analiz süreci işletilmektedir.¹⁰⁴ Konumuz olan “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi, yapraklarında dönemin siyasi, sosyal, kültürel olaylarını barındırdığı, yazıları vasıtasıyla birey/grup/toplum/kitle üzerinde karşılıklı etkileşim ve ilişki yumakları oluşturduğu savından hareketle doğal süreç içerisinde, derinlemesine betimleme ve içerik analizi ile mülakat yöntemleri ışığında öznel bir bakış açısıyla incelenecektir.

Bu çalışma ile Derginin kuruluş amacının ne olduğu, Derginin yayın hayatına neden Bursa’da başladığı, Derginin kuruluş ve yazar kadrosunda kimlerin yer aldığı, Derginin içeriğinde ne tür yazıların yer aldığı, Dergiyi önemli kılanın ne olduğu, Balkan coğrafyasındaki önemli olayların dergide yer alıp almadığı, Derginin bütün Balkan coğrafyasını kapsama durumu ve Derginin Balkan kültürüne olan katkısı ile başlangıçta belirlenmiş olan misyonunu, vazifesini başarması/gerçekleştirmesi hususundaki sorulara cevap aranacaktır.

¹⁰³ Aysel Aziz, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2017.

¹⁰⁴ Ali Balcı, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*, Ankara: Pegem Akademi, 2018.35-41.

BİRİNCİ BÖLÜM

BULGARİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE GÖÇ EDEN TÜRKLERİN YAYINLADIKLARI DERGİLERİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

Bulgaristan'dan zaman içerisinde Türkiye'ye göç edenler, gerek kişisel çabaları gerekse dernekler ve kamu desteği aracılığıyla birçok yayın çıkarmıştır. Bu yayınların bir kısmı “*Bulgaristan Türklerinin Sesi*” (Ankara/1987), “*Balkanların Sesi*” (Ankara/1988), “*Balkanlardan Esinti*” (İstanbul/1990), “*Balkan Türklerinin Sesi*” (Ankara/1990), “*Birlik*” (İzmir/2006), “*Anavatanımız*” (İstanbul/1990), “*Rumeli*” (İstanbul/2008) ve “*Tuna*” (İstanbul/1997) dergileridir. Bu yayınların tamamına çalışmanın sınırlılıkları dikkate alındığında yer verilemeyeceğinden özellikle asıl konumuz olan “*Balkanlarda Türk Kültürü*” dergisine katkı sağlamış yazarların yer aldığı dergiler seçilmiştir. Bu kapsamda iki dergi ön plana çıkmaktadır. İlk sayılarını inceleyeceğimiz bu dergiler; “*Bulgaristan Türklerinin Sesi*” ve “*Balkanların Sesi*” dergileridir.

1.1. Bulgaristan Türklerinin Sesi Dergisi

Ankara merkezli 1985 yılında kurulan Bulgaristan Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği'nin yayın organı olan “*Bulgaristan Türklerinin Sesi*” Dergisi, Aralık 1987 yılında ilk sayısını çıkararak yayın hayatına başlamıştır. Derginin sahibi, Bulgaristan Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği'nin başkanı olan İsmail Tunalı'dır.¹⁰⁵

1.1.1. Derginin Şekil Yönünden Analizi

Sarı fon renginde olan Dergi'nin ilk sayısının kapak sayfasında, sağ üstte mavi renkli Bulgaristan ülke haritası içerisinde beyaz renkli olarak derginin ismi yer alırken, sol üstte Bulgaristan Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği'nin logosu bulunmaktadır. Kapak sayfasındaki logoların hemen altında sayfanın üst ortasında ise Dergi'nin Bulgaristan Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği'nin yayın organı olduğu ifadesi yeşil büyük punto ile yazılmıştır. Dergi'nin kapak sayfasının alt kısmında ise yılı, sayısı ve çıkış dönemi ay ve yıl olmak üzere kırmızı renkli büyük punto ile basılmıştır. Derginin ilk sayısının kapak sayfasında, 1985 yılında Bulgar zulmünden kaçarak 913 gün Moskova büyükelçiliğinde kalan ve sonrasında Türkiye'ye getirilen Mustafa Süleymanoğlu ile derginin sahibi olan İsmail Tunalı arasındaki röportajdan bir kare fotoğraf yer almıştır. Fotoğrafın hemen sağında kırmızı renkli

¹⁰⁵ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987).

büyük puntolar ile “*MUSTAFA SÜLEYMANOĞLU BULGARİSTAN’DAN KAÇISINI VE MOSKOVA’DAKİ 913 GÜNLÜK BEKLEYİŞİNİ BULGARİSTAN TÜRKLERİ’NİN SESİ’NE ANLATIP*” başlıklı haber dikkat çekmektedir. Derginin kapağında, Bulgaristan Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneğinin logosunda kırmızı renk dolgulu Bulgaristan Devleti haritası yer alırken, derginin logosunda ise mavi dolgulu Bulgaristan Devleti haritası tercih edilmiştir.¹⁰⁶ Dergi, logosunda yer alan mavi renk tonlu Bulgaristan haritası ile okuyucusunun algısında, Bulgaristan’da huzur ve barışı hedeflediği ve Bulgaristan Türklerinin sesi olacağı kanısını uyandırmıştır.

“*Bulgaristan Türklerinin Sesi*” Dergisi, ofset basım tekniği ile tipo matbaacılık tarafından renkli olarak basılmıştır. Dergi’nin pikaj, montaj ve dizaynını Mayaş A.Ş. üstlenmiştir. Dergi, dernek üyelerine ücretsiz verilmiştir.¹⁰⁷ Bulgaristan Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği üyeleri için toplanan aidat aylık 100 TL, yıllık ise 1200 TL olarak belirlendiği, derginin duyurular bölümünde ilan edilmiştir.¹⁰⁸ Derginin ilk sayısı 32 sayfa olarak basılmıştır.¹⁰⁹

1.1.2. Dergide Görev Alanlar ve İsmail TUNALI

Bulgaristan Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği adına çıkarılan Dergi’nin sahibi İsmail Tunalı’dır. Sorumlu yayın müdürü görevini Ramadan Yenigün, Hukuk Danışmanı ve Korektörlük görevini Şükrü Hakyemez, Fevziye Mutlu ve Servet Tunalı icra etmiştir. Dergi’nin yayın kurulunda Ahmet Cebeci, Nuri Çağlar, Kazım Çalışır, Remzi Fettah, Gafur Gürkan, Şükrü Hakyemez, Ahmet Kurt, Fevziye Mutlu, Fikret Öksüz, İsmail Tunalı isimleri görev almıştır.¹¹⁰ Dergide genel olarak sade ve anlaşılır bir üslup kullanılmıştır.¹¹¹

Derginin sahibi ve Bulgaristan Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği’nin başkanı olan İsmail Tunalı, 1933 yılında Bulgaristan’ın Rusçuk şehri Solenik köyünde doğmuştur. İlkokulu ve ortaokulu Solenik’te tamamlayan Tunalı, liseyi ise Mestanlı’da okumuştur. Rusçuk ve Mestanlı köylerinde öğretmenlik yapmıştır. Haskova Birleşik Tıp Okulu’ndan 1964 yılında mezun olmuştur. Tunalı, 13 yıl feldşer/sağlık memuru olarak görev yapmasına müteakip 1977 yılında ailesi ile birlikte Türkiye’ye göç etmiştir. 1978 yılında özel bir şirkette, 1979-1982 yılları arasında TCDD Hastanesi’nde, 1982-1985 yılları arasında Suudi Arabistan’da ve 1985 yılından

¹⁰⁶ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), Kapak.

¹⁰⁷ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 2.

¹⁰⁸ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 32.

¹⁰⁹ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 3.

¹¹⁰ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 3.

¹¹¹ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987).

itibaren Gazi Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde feldşer/sağlık memuru olarak çalışmıştır. İsmail Tunalı, evli ve iki çocuk babasıdır.¹¹²

1.1.3. Derginin İçerik Analizi

Dergide, yayın koşulu olarak Bulgaristan Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği'nin amacına uygun haber, makale, araştırma, mektup, anı ve şiirlerin yayınlanacağını açık bir şekilde ifade edilmiştir. Ayrıca, yazı sahiplerine herhangi bir ücret ödenmeyeceği ve yazılara yönelik sorumluluğun yazarla ait olduğu da belirtilmiştir.¹¹³

Dergi'nin içeriğine baktığımızda kapak sayfasından sonra “*Anavatana Hasretle Bakış*” sözü ile dikenli teller arkasında Müslüman bir Bulgaristan Türkü kızın çaresiz ve donuk bakışlarının yer aldığı fotoğraf dikkat çekmektedir.¹¹⁴ Mehmet Akif Ersoy imzalı İstiklal marşımızın yer aldığı birinci sayfada kahraman ordumuza notuna yer verilirken, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün “*Muhacirler Kaybedilmiş Toprakların Milli Hatıralarıdır*” sözü ikinci sayfada sunulmuştur. Dergi'nin içindekiler kısmı ise üçüncü sayfada yer almıştır. Dergi'nin dördüncü sayfasında Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün portresine yer verilmiştir. Derginin “*Ata'ya Saygı*” başlıklı haberinde yönetim kurulu ile yakınlarının 09 Eylül 1987 tarihli Anıtkabir ziyaretlerine ve derginin sahibi olan İsmail Tunalı'nın Anıtkabir Şeref Defteri'ne yazmış olduğu ifadeye özel bir sayfa ayrılmıştır. İsmail Tunalı, Bulgaristan Türklerine yapılan mezalimi kınadıklarını ve haklı davalarını savunacakları notunu düşmüştür. Ayrıca, Anıtkabir ziyaretine yönelik bir fotoğraf sayfada paylaşılmıştır.¹¹⁵

“*Bulgaristan Türklerinin Sesi*” Dergisi'nin yayınlanmasına neden ihtiyaç duyulduğu, dergideki “*Çıkarılırken*” başlıklı ve yönetim kurulu notlu yazı ile okuyucuya duyurulmuştur. Yazıda, Avrupa parlamentosunun Sözde Ermeni Soykırımı'nda takındıkları tavır Bulgaristan Türklerine karşı göstermediklerine dikkat çekilirken, Bulgaristan Türklerinin uğradıkları baskı, zulüm ve işkencelere karşı kamuoyunu oluşturmak ve seslerin duyurmak, sosyal dayanışmayı artırmak ve olaylar hakkında farkındalığı sağlamak, Bulgaristan Türkleri'nin örf ve adetleri ile el sanatları, kültür ve spor etkinliklerini gelecek nesillere yazılı olarak aktarmak amacıyla Dergi'nin yayına çıkarıldığı ifade edilmiştir.¹¹⁶

Dergi 'de, Bulgaristan Zulmünden Kaçanlar, Tarih Köşesi, Bulgaristan'dan Mektup Var, Şairler-Şiirler, Haberler, Spor, Anılar, Hukuk Köşesi, Sağlık Köşesi, Tanıtma, Duyuru,

¹¹² Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 28.

¹¹³ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 3.

¹¹⁴ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), Kapak Arkası.

¹¹⁵ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 1-4.

¹¹⁶ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 6.

Reklam ve Tablo başlıkları altında oldukça geniş bir yelpazede Bulgaristan Türklerinin dikkatini çekecek başlıklarda konular yer almıştır.¹¹⁷

Dergi'nin "*Bulgaristan Zulmünden Kaçanlar*" bölümünde, birincil kaynak niteliğinde olan kaçış hikayeleri yayınlanmıştır. Dergi'nin ilk sayısında 1985 yılında Bulgaristan zulmünden kaçarak 913 gün Moskova büyükelçiliğinde kalan ve sonrasında Türkiye'ye getirilen Mustafa Süleymanoğlu ile derginin sahibi olan İsmail Tunalı arasındaki yapılan röportaj okuyucuya aktarılmıştır. Benzer haberlerin Bulgaristan yönetiminden kaçma teşebbüslerinde yöntemsel olarak fayda sağlamış olabileceği değerlendirilmektedir.¹¹⁸

Dergi'nin "*Tarih*" Köşesi, Bulgaristan Türkleri başta olmak üzere okuyucuya tarih şuurunun aşılması ve bilinçlendirilmesi kapsamında faydalı olmuştur. Ahmet Cebeci'nin "*Bulgaristan'da Türk Varlığı*" yazısı bu kapsamda değerlendirilebilir.¹¹⁹

Derginin "*Anılar*" bölümünde, Bulgar zulmünü yaşamış olanların dikkat çekici anıları yer almaktadır. İlk sayının anılar köşesinde, Servet Tunalı, 1973-1975 yılları arasında babasının yaşadıkları ve kendisinin bir kısmına şahit olup sonrasında babasından duyduklarını aktardığı "*Belene Ölüm Kampı*" başlıklı yazıyı paylaşmıştır. 1984-1985 yılları arasında 30.000 Türkün toplanarak işkence edildiğini aktaran yazar, Türk halkının zihinlerine de kazınan Belene Kampındaki zulüm hakkında kamuoyunun oluşumuna katkı sağlamış, müteakip dönemde mağdurların haklarının savunulması için mücadeleyi canlı tutmuştur.¹²⁰

Dergi'nin "*Bulgaristan'dan Mektup Var*" bölümünde ise Bulgaristan'daki Türklerin yaşadıkları Bulgar zulmünü tanıdıklarına aktardıkları bir platform olmakla birlikte tarihçiler için birincil kaynak özelliğindedir. Ayrıca ilk sayıda yer alan iki mektubu yazan kişilerin isim ve adresleri paylaşılmayacağı ve dergi yönetiminde saklı kalacağı notu da düşünülmüştür.¹²¹

Dergi, "*Şairler-Şiirler*" bölümü ile Bulgaristan Türklerinin şairlerini ve şiirlerini okuyucuya tanıtırken, Türkiye'den de şiirlere yer vererek Türk edebiyatına da katkı sağlamıştır. Dergi'nin ilk sayısının bu bölümünde Ahmet Cebeci'nin kaleminden Bulgar zulmüne uğrayan ve 26 Nisan 1976 tarihinde Bulgarlarca öldürülen Recep Küpcü tanıtılmış ve şiirlerine yer verilmiştir. Ayrıca Bulgaristan'dan bir kardeşiniz notu ile "*Kurtar Bizi Enver Paşa*" ve "*Türkiye Özlemi*" şiirleri ile Tekirdağ ilinin Çorlu ilçesinde ikamet eden Şehriban Köybaşı'nın "*Sürü Ayaklarını Mustafa*" başlıklı şiiri de tanıtılmıştır.¹²²

¹¹⁷ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 7-32.

¹¹⁸ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 7.

¹¹⁹ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 8.

¹²⁰ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 9-10,26.

¹²¹ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 11.

¹²² Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 12-14.

Dergi'nin "*Haberler*" bölümünde, Bulgaristan Türkleri'nin haklı davalarına ilişkin haberler, etkinlikler ve girişimler ile dernek faaliyetlerine yer verilmiştir. İsmail Tunalı imzalı Reagan-Gorbaçov görüşmesi öncesi çekilen telgraf dikkat çekicidir. ABD Başkanı Ronald Reagan'dan Bulgar zulmüne son verilmesi için Gorbaçov'un Bulgar yöneticilerine talimat vermesi istenmektedir. Ayrıca Yunanistan'da Türk bulunmadığını ifade eden Yunan hükümet sözcüsü Yannis RUMBATİS'i kınayan dernek açıklaması dergide paylaşılmıştır. Özellikle bu bölümde 26 Nisan 1987 tarihinde İstanbul'da Balkan Türkleri Dayanışma ve Kültür Derneği'nin organize ettiği ve Bulgaristan Türkü'nün haklı davasının savunulmasında daha güçlü olmak için derneklerin birleşmesi gerektiği yönünde açıklamanın yapıldığı "*Dernekler Arası Ortak Toplantı*" başlıklı yazı yer almaktadır.¹²³

Dergi'nin "*Spor*" bölümünde, Bulgaristan Türkü olan sporcular hakkında bilgi verilmek ve spor faaliyetlerine katılım teşvik edilmektedir. İlk sayının spor bölümünde Bulgar baskılarından ve asimilasyon politikalarından rahatsızlık duyan ve Türkiye'ye iltica eden Dünya Halter şampiyonu Naim Süleymanoğlu 'nun Kazım Çalışır ile söyleşisine yer verilmiştir.¹²⁴

Dergi'de Hakkı Tezel tarafından kültürel bir etkinlik olan "*Razgrad Panayırı*" en ince detayına kadar anlatılmıştır. Derginin "*Hukuk*" köşesinde, okurların hukuksal sorunlarına yardımcı olmak ve bu sorunlarına ışık tutmak amacıyla Şükrü Hakyemez imzalı ilgili kanun maddelerinin yer aldığı hukuki yazılara yer verilirken, sağlık köşesinde ise en sık rastlanılan hastalıklar hakkında ve tedavi yöntemleri ile ilgili bilgi verilmiştir.¹²⁵

Dergi'nin "*Tanıtım*" bölümünde, derneğin yönetim kurulu ve denetim kurulu üyelerinin fotoğrafları ile kısa biyografilerine yer verilmiştir. Duyuru bölümünde üyeleri arasında yardımlaşma ve dayanışmayı artırmak amacıyla üye tanıtma bölümü açılacağını duyurulmuş ve Bulgaristan Türklerinin örf ve adetlerinin içeren anılar ile Bulgaristan Türklerinin davalarına hizmet edecek mektup, şiir ve yazıları dergiye göndermeleri talep edilmiştir. Dergi'nin son sayfasında Embiya Çavuş'un "*Kanlı Aralık 1984 Mestanlı Katliamı*" tablosu paylaşılmıştır.¹²⁶

Cumhuriyetin değerlerine ve Atatürk İlke ve İnkılaplarını bağlı yayın politikası ile, Bulgaristan Türklerine uygulanan soykırıma karşı çıkan, uygulanan mezalimi kamuoyuna duyuran, sorunlarını ve çözüm yollarını aktaran, dayanışmayı artıran, Bulgaristan Türklerinin kültürünü, örf ve adetlerini koruyan ve tanıtan ve Bulgaristan Türklerinin zenginliklerini

¹²³ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 15-21.

¹²⁴ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 22.

¹²⁵ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 23-26.

¹²⁶ Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 27-32.

gelecek nesillere yazılı olarak aktaran “*Bulgaristan Türklerinin Sesi*” Dergisi misyonunu birkaç yıl sonra sonlandırmıştır.

1.2. Balkanların Sesi Dergisi

Ankara merkezli olan “*Balkanların Sesi*” Dergisi, üç aylık aktüel, tarih ve kültür dergisi olarak 1988 yılında yayın hayatına başlamıştır. Dergisi’nin sahibi, aynı zamanda Bulgaristan Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği denetim kurulunda görevli olan Servet Tunalı’dır.¹²⁷

1.2.1. Derginin Şekil Yönünden Analizi

“*Balkanların Sesi*” Dergisi, üç aylık (Ekim, Kasım ve Aralık) periyotlarla, aktüel, tarih ve kültür dergisi olarak ilk sayısını 1988 yılında çıkarmıştır. Mavi fonlu bir kapak sayfasına sahip olan Dergi’nin ismi, Romanya, Bulgaristan, Yugoslavya, Yunanistan, Arnavutluk ve Türkiye’nin batı kesiminin yer aldığı, denizlerin beyaz yatay çizgi ile gösterildiği mavi fonlu bir balkan haritası ortasında büyük ve içi boş kalın punto harf ile yazılmıştır. Dergi isminin ifade edilen harita içerisinde kaybolduğu, haritanın okumayı zorlaştırdığı ilk fark edilen husustur. Kapak sayfasının sol köşesinde bir cami kubbesi ve onun da sağ üst kesiminde ay ve yıldız mavi fon üzerinde beyaz çizgilerle resim edilmiştir. Cami kubbесinin altına “EZAN SUSMAZ...BAYRAK İNMEZ!” yazısı beyaz büyük ve kalın harflerle yerleştirilmiştir. Derginin kapak sayfasındaki balkan haritasının hemen altına sayfanın üst orta kesiminde olmak üzere derginin yayına çıkma periyodu, türü, yılı, sayısı ve fiyatı siyah renk büyük karakter ile yazılmıştır. Dönemin en dikkat çekici karakteri olan ve Türkiye’ye iltica eden başarılı halterci Naim Süleymanoğlu’nun sol eli havada, üzerinde Türkiye amblemi olan spor kıyafetli fotoğrafı, kapak sayfasının ortasında yer almıştır. Fotoğrafın hemen solundaki sütunda büyük siyah puntolu yazıda Naim’in, başarısını Türk milletine ve Bulgaristan’da kalan esir soydaşlarına adadığı, Bulgar zulmünü tüm dünyaya duyuracağı ve sporu bırakınca göçmen derneklerinde çalışacağını ifade eden söylemi bulunmaktadır. Kapak sayfasının hemen arkasında Seul olimpiyatlarında Dünya şampiyonu olan Naim’in, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Basın Danışmanları yardımıyla ailesi ile telefon görüşmesi yaptığı habere yer verilmiştir.¹²⁸

“*Balkanların Sesi*” Dergisi, renkli kâğıda ve ilk sayısı 32 sayfa olarak basılmıştır. Dergi’de yazı sahiplerine herhangi bir ücret ödenmeyeceği özellikle ifade edilmiştir. Dergi’nin ilk sayısında fiyatı 1500 TL olarak belirlenmiştir. Abone şartlarında talep edilen ücret, yurtiçi ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) dahil yurt dışı için yıllık 6000 TL, Batı Avrupa

¹²⁷ Balkanların Sesi, 1 (1988).

¹²⁸ Balkanların Sesi, 1 (1988), Kapak.

ülkeleri için 50 Alman Markı, ABD ve Avustralya için 40 Dolar olarak belirlenmiştir. Dergi'nin reklam fiyatı sabit değildir. Bu hususta “*anlaşma bağlı*” bir muğlaklık bulunmaktadır.¹²⁹

1.2.2. Dergide Görev Alanlar ve Servet TUNALI

Dergi'nin sahibi Servet Tunalı'dır. Genel yayın yönetmeni ve yazı işleri müdürü olarak İsmail Tunalı, halkla ilişkiler sorumlusu görevini Şerif Civan, Teknik Resim sorumlusu görevini Hasan Bilginer, yayın koordinatörü görevini ise Cemre Harman icra etmiştir. Dergi'nin yayın kurulunda Ali Kemal Balkanlı, Osman Keskiöğlu, Ahmet Cebeci, İbrahim Efendioğlu, Mehmet Çavuş, Enbiya Çavuş, Sami Kocaoğlu, Emine Topaloğlu, Nezih Demirtepe, Fevziye Mutlu, Halil İbişoğlu, Mehmet Sever, Prof. Dr. Ahmet Merdivenci, Sabri Selvi, Osman Öztürk, Ali Özgür, Dr. Salim Kalaycı isimleri görev almıştır. Yurtiçi ve yurtdışında temsilci olarak; Bursa'da Gülerman Can, Zonguldak'ta Ali Kaya, Batı Almanya'da Şükrü Güngör ve son olarak Amerika'da Recep Aydoğu görev icra etmiştir.¹³⁰ Dergide genel olarak halkın kolaylıkla anlayabileceği sade ve anlaşılır bir üslup kullanılmıştır.¹³¹

Bulgaristan Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği'nde denetim kurulunda görev alan ve “*Balkanların Sesi*” Dergisi'nin sahibi olan Servet Tunalı, 1943 yılında Bulgaristan'ın Rusçuk ili Karanvırbofka köyünde doğmuştur. İlk ve orta öğrenimini köyünde tamamlamış ve “*Baba Tonka*” lisesinde eğitimine devam etmiştir. Haskova Birleşik Tıp Okulu'ndan ebe hemşire olarak 1964 yılında mezun olmuştur. Ebe hemşire olarak Bulgaristan'da çalışan Tunalı, 1977 yılında ailesi ile birlikte Türkiye'ye göç etmiştir. Gazi Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Gölbaşı şubesinde başhemşire olarak çalışmıştır. Evli ve iki çocuk annesidir.¹³²

1.2.3. Derginin İçerik Analizi

Dergi'nin içeriğine baktığımızda, Atatürkçü ve milliyetçi izlerin yer aldığı, balkan türkleri özelinde makale ve yazılar ile şiir, tarih, anı/hatıralar, tanıtım, edebiyat, siyaset, gündem, hukuk ve müzik türünde konulara derginin ilk sayısında yer verilmiştir. Bu kapsamda aktüel, tarih ve kültür dergisi iddiasını kanıtlayıcı niteliktedir.¹³³

Dönemin önemli gelişmelerinden olan ve Bulgaristan göçmenlerinin morallerini başarıları ile yükselten başarılı sporcu, dünya halter şampiyonu Naim Süleymanoğlu'nun

¹²⁹ Balkanların Sesi, 1 (1988), 1.

¹³⁰ Balkanların Sesi, 1 (1988), 1.

¹³¹ Balkanların Sesi, 1 (1988).

¹³² Bulgaristan Türklerinin Sesi, 1 (1987), 30.

¹³³ Balkanların Sesi, 1 (1988).

haberine kapak sayfasında yer vermesi, okuyucunun dikkatini çekme girişimi olarak başarılı bir hamle olmuştur. Derginin ilk sayfasında yer alan künye ile içindekiler bölümünden sonra Ahmet Cebeci'nin *"Atatürk'ü Anarken"* isimli serbest şiiri umut aşılayıcı özelliktedir.¹³⁴

Dergi'nin Genel yayın yönetmeni ve yazı işleri müdürü olan İsmail Tunalı, ilk sayıda, *"Balkanların Sesi"* Dergisi'ni ne amaçla neşredeceklerini, neyi hedeflediklerini *"Başlarken"* isimli yazısında ifade etmiştir. İsmail Tunalı, balkanlarda yaşayan Türk azınlığın benliğini kaybetmemesini, bu azınlığın siyasi, sosyal ve kültürel değerlerinden haberdar olunmasını, dünyaya tanıtılmasını ve *"Türklük Şuurunun canlı tutulması"* hususunda farkındalığın yükseltilmesi için *"Balkanların Sesi"* Dergisi'ne ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Belgeler ışığında, Balkanlarda Türklere yapılan insanlık dışı muameleleri duyuracaklarını ve sorunlarına çözüm arayacaklarını, Türkiye ile balkanlarda yaşayan Türkler arasında derginin bir köprü oluşturacağını iddia etmiştir. Tunalı, derginin tarafsız, objektif haber yapacağını ve siyasi bağlantısı olmadığını altını çizmiştir.¹³⁵

Dergi'nin birinci sayısında yer alan yazıların ilki, *"Bulgar Zulmünü Yaşayanlar Anlatıyor: Türklere Yapılan Mezalim, Naziler Tarafından Bile yapılmadı"* başlıklı Halil İbişoğlu ile yapılan söyleşidir. Bulgaristan'dan kaçarak Türkiye'ye sığınan ve iki dönem Bulgaristan'da milletvekilliği yapmış İbişoğlu, kendisine uygulanan ve şahit olduğu Bulgar zulmünü anlatmıştır. Bulgar yetkililerin kendisini baskı yaptıklarını, casus olarak kullanmak istediklerini, zorla ve tehdit ile isimlerin değiştirildiğini ve kağıtların imzalatırıldığını ifade etmiştir. Türklerin nüfus artışını, Türklere uygulan Bulgar zulmünün nedeni olarak görmüştür.

"Bulgar Yönetimi Gerçeği Gizleyemez! 9 Eylül 1944 Bulgaristan Türklerine Neler Getirdi?" başlıklı yazıda ise Bulgaristan'da rejim değişse bile Türk düşmanlığının değişmediği ifade edilmekte, sistemli bir şekilde *"Tek millet yaratma"* politikasından bahsedilmekte, Todor Jivkov'un 28 Mayıs 1962 tarihli Razgrad konuşmasına atıf yapılarak *"Bulgaristan'ın çok milletli bir devlet olmadığı"* söylemi paylaşılmaktadır.¹³⁶

Dergi'de yer alan *"İsimlerin Değiştirmenin Kanıtları"* bölümünde resmî belgeler paylaşılarak, Bulgarların Türk isimleri olanları ve hatta ölmüş olanların bile isimlerini Bulgar isimler ile değiştirilerek kayıtlarla oynadığının kanıtları sunulmuştur.¹³⁷

Dergi'nin halkla ilişkiler sorumlusu Şerif Civan *"Türkler Esaret Zinciri Altında Yaşayamaz"* başlıklı yazısında, balkanlardaki Osmanlı hakimiyetini tarihsel bir perspektifle

¹³⁴ Balkanların Sesi, 1 (1988), Kapak.

¹³⁵ Balkanların Sesi, 1 (1988), 3.

¹³⁶ Balkanların Sesi, 1 (1988), 4-6.

¹³⁷ Balkanların Sesi, 1 (1988), 7, 19.

sunmuş ve Bulgar zulmüne tepki göstermiş, Türk milliyetçiliğini yücelten “*Tunç Erir, Taş Kırılır, Fakat Türklük Ebedidir*” ifadesi ile yazısını bitirmiştir.¹³⁸

Emine Topaloğlu “*Rehin Tutulan Türk Çocukları Özgürlük Bekliyor. Çocuklarımızı İstiyoruz.*” başlıklı yazısında, Bulgaristan’dan Türkiye’ye iltica eden Mustafa Süleymanoğlu, Sevdije-Reşat Fevcetoğlu, Doç.Dr. Hüseyin Memişoğlu ve şair Rahim Recep’in Bulgaristan’da rehin” tutulan çocuklarını Türkiye’ye talep ettiklerini, duygu yüklü, korku ve özlem temalı bir şiir ve hikâye ile destekleyerek anlatmıştır.¹³⁹

Cemre Harman, “*Dünya Çocuk Gününü Kutlarken*” başlıklı yazısında, 3 Ekim Dünya çocuk gününü kutlarken, Bulgaristan’da ailesinden ayrı düşen Türk çocuklarını hatırlatmakta, hürriyet kampanyasının başlatılmasını ve toplumda bu ayrılığı bilen herkesin tepkisel yaklaşması gerektiğini ifade etmiştir.¹⁴⁰

“*Bulgaristan’da Soykırım*” başlıklı Prof.Dr. Ahmet Merdivenci yazısında, “*Ak köle*” olarak ifade edilen Bulgaristan Türklerinin yüzyıllık (1877-1987)yaşam savaşından yeni kuşakların bilgisi olması gerektiğini, Türk asıllı Şükrü Tahirov imzalı çıkan “*Birliğimiz*” isimli kitapta anlatılanların gerçek dışı ve yalanlar içerdiğini yazmıştır.¹⁴¹

Dergideki “*Balkan Türk’lüğüne Hizmet Edenler*” bölümünde, Bulgaristan Türklerinin ilk ve son milli kongrelerinden bahsedilmiş ve Ali Kemal Balkanlı okuyucuya tanıtılmıştır. Bulgaristan’da “*Balkan Postası*”, “*Dostluk*” ve “*Çiftçi Kurtuluşu*” gazetelerinde görev alan yazar, 1937 yılında Türkiye’ye göç etmesine müteakip “*İslam*” adlı dergi çıkarmış gerek Bulgaristan’da gerekse Türkiye’de Türk ve Müslüman kültürüne eserleri ile önemli hizmetler sunmuştur.¹⁴²

Derginin genel yayın yönetmeni ve yazı işleri müdürü olan İsmail Tunalı, “*Bir Müjdemiz Var:20. Yüzyıl Bulgaristan Türkleri Şiiri*” başlıklı yazısı ile şair ve araştırmacı Mehmet Çavuş’un kitabını okuyucuya tanıtmıştır. Bulgaristan’da gelişen Türk edebiyatından örneklerin yer aldığı antolojik çalışma araştırmacılar için başvuru dokümanı özelliğindedir.¹⁴³

Dergi’nin “*Hatıralar*” bölümünde “*Bulgarlardan Dost, Domuz Derisinden Post Olur mu?*” başlıklı Dergi’nin sahibi Servet Tunalı imzalı yazıda Bulgaristan’da doğduğu köy olan “*Karan Virbovka*” hakkında betimleyici bir tarzda araştırmacılar için faydalı olacak bilgiler vermektedir. Yazar Köyün isminin kökeni ile değişim sürecini paylaşırken, coğrafi ve

¹³⁸ Balkanların Sesi, 1 (1988), 8.

¹³⁹ Balkanların Sesi, 1 (1988), 9-10.

¹⁴⁰ Balkanların Sesi, 1 (1988), 11.

¹⁴¹ Balkanların Sesi, 1 (1988), 12.

¹⁴² Balkanların Sesi, 1 (1988), 13-15.

¹⁴³ Balkanların Sesi, 1 (1988), 16-17.

demografik özelliklerinden de bahsetmektedir. Dedesinin sözünü okuyucu ile paylaşırken Türklere uygulanan Bulgar baskısından örnekler vermiş ve Türkiye'ye neden göç kararı aldıklarını anlatmıştır.¹⁴⁴

“*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’nde Genel Yayın Yönetmenliği görevini icra etmiş ve “*Balkanların Sesi*” Dergisi yayın kurulunda görev almış olan Sami Kocaoğlu “*Bulgaristan’daki Türk Düşmanlığı*” başlıklı yazısında Bulgaristan’da Türk düşmanlığını işleyen ve Türkleri aşağılayan kitap ve filmlerden seçme örnekler paylaşmıştır. Yazıda, eşkıya olan Yüzbaşı Voyvoda Petko’yu milli kahraman yaptıkları ve tarihi gerçekleri saptırdıkları anlatılmıştır. Türkiye’de ise tepki olarak Bulgaristan Türklerine Bulgarların yaptıkları zulmü dünyaya duyurmak ve haklarını savunmak maksadıyla “*Yeniden Doğmak*” isimli dizi yayınlanmıştır.¹⁴⁵

“*Romanya ile Türkiye Arasında Ticari ve Siyasi Anlaşmalar Karşılıklı Olarak Anlayış İçinde Sürmektedir*”, “*Balkan Ülkeleri Dışişleri Bakanları Konferansı*” ve “*Davos Zirvesi*” başlıklı haberler ile okuyucuya balkan coğrafyasında meydana gelen önemli olaylar hakkında bilgi verilmiştir.¹⁴⁶

Nezih Demirtepe’nin “*Arnavutluk’ta Bugün, Binlerce Yıllık Türk Toprağı: Yugoslavya*” başlıklı yazısında Yugoslavya’da Türk azınlığın haklarından bahsedilmekte ve benzer haklara diğer balkan ülkelerinde yaşayan Türk azınlığın da sahip olması talep edilmiştir.¹⁴⁷

Dergide yer alan “*Balkan Postası*” köşesinde “*Sayın Avrupa’nın Hür Sesi Radyosunun Program Yapımcıları*” başlıklı yazı ile Bulgarların Türk azınlığa yaptıkları baskı ve zulümden ve asimilasyon eylemlerinden bahsedilerek Hür Sesi Radyosu program yapımcılarının haberdar olması sağlanmıştır.¹⁴⁸

Derginin “*Hukuk Köşesi*” bölümünde Bulgaristan’ın kendi anayasası başta olmak üzere uluslararası anlaşma ve sözleşmelere aykırı işlemlerine devam ettiği, ilgili maddeler verilmek suretiyle okuyucunun hukuki meselelerde hakkını savunması için bilgi sahibi olması sağlanmıştır.¹⁴⁹

¹⁴⁴ Balkanların Sesi, 1 (1988), 17, 24-25.

¹⁴⁵ Balkanların Sesi, 1 (1988), 18-19.

¹⁴⁶ Balkanların Sesi, 1 (1988), 20-23.

¹⁴⁷ Balkanların Sesi, 1 (1988), 22-23.

¹⁴⁸ Balkanların Sesi, 1 (1988), 26-27.

¹⁴⁹ Balkanların Sesi, 1 (1988), 28-29.

Dr. Osman Mutlu'nun "*Bulgaristan'da Yaşayan Soydaşlarımızı Kaybettik mi?*" başlıklı yazısında Bulgaristan'daki Türk azınlığa yapılan insanlık dışı muameleyi her platformda ve her türlü iletişim vasıtasıyla duyurarak başarıya ulaşılacağını ifade etmiştir.¹⁵⁰

"*Bunları Biliyor musunuz?*" köşesinde yazar Gülerman Can, Bulgar gizli servisinin ilişkili olduğu şirket ve birtakım kişiler hakkında oldukça dikkat çekici bir yazı hazırlamıştır. Somat ve Transeuropa isimli şirketten, Vitoşa otelinden," Bulgar *Şemsiyesi* "silahından ve Vasil Parlov Terziev ile General Stoyu İvanov Nedelçev hakkında bilgiler sunmuştur.¹⁵¹

"*Tahirova'lar Anavatana Hoşgeldiniz?*" yazısı ile Bulgaristan meclis üyesi görevinde bulunan Sevdie Tahiroğlu ve ailesinin Türkiye'ye gelişinin haberi okuyucuya aktarılmıştır. Ahmet Cebeci'nin derlediği "*Pilevne Destanı*" adlı şiir ile Cemre Harman'dan "*Beddua*" ve "Oğul", Ali Kaya'dan "*Hangi Çağda yaşandı Böylesine Soykırım*", Ali Kemal Balkanlı'dan "*Yavruma Dokunmayın*" ve Rahim Recep'ten "*Kızım Altınay'a*" isimli şiirler Dergi'de yer alan yazıların arasına serpiştirilmiştir.¹⁵² Dergi'de Türk şiirine ve şairine olan destek dikkat çekerken, Bulgaristan Türkleri konulu milliyetçi yazılara çoğunlukta yer verildiği tespit edilmiştir.

Cumhuriyetin değerlerine ve Atatürk İlke ve İnkılaplarını bağlı yayın politikası ile, Bulgaristan Türklerine uygulanan soykırıma karşı çıkan, uygulanan mezalimi belgelerle kamuoyuna duyuran, Balkanlarda yaşayan Türklerin kültürünü, siyasi, sosyal yaşayışını, örf ve adetlerini dünyaya tanıtan ve zenginliklerini gelecek nesillere yazılı olarak aktaran, Balkan Türkleri ile Türkiye arasında manevi bir köprü oluşturan "*Balkanların Sesi*" Dergisi misyonunu 24. sayıdan sonra tamamlamıştır.

¹⁵⁰ Balkanların Sesi, 1 (1988), 29.

¹⁵¹ Balkanların Sesi, 1 (1988), 30-31.

¹⁵² Balkanların Sesi, 1 (1988).

İKİNCİ BÖLÜM

BALKANLARDA TÜRK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

2.1. Derginin Yayın Hayatına Başlaması

“*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi, Bulgaristan Türklerinin Bulgaristan Halk Cumhuriyeti’nden Türkiye Cumhuriyeti’ne yaşanan ve Büyük Göç olarak bilinen göç hadisesinden iki yıl sonra göçmen şehri Bursa’da, Balkan Türkleri Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu’nun (BGF) yayın organı olarak 1991 yılında yayın hayatına başlamıştır. Dergi’nin Bursa ilinde çıkarılmasının demografik olduğu kadar siyasi ve ekonomik olmak üzere birçok etkeni vardır. Balkan göçmenlerinin yerleşim tercihinde ön sırada yer alan Bursa, aynı zamanda Osmanlı Devleti’nin bir dönem başkentliğini de yapmıştır. Osmanlı devletinin balkanlara yayıldığı ve 1877 yılı itibari ile tersine göçün yaşandığı Bursa’da manevi ve sembolik anlamda balkan coğrafyasını içerecek şekilde bir derginin çıkarılması oldukça etkileyici olmuştur. Türkiye’de farklı merkezlerde çeşitli isimler altında teşkilatlanmış balkan göçmeni dernekler ile bu derneklerin çıkardıkları yayınları da birleştirmesi vesilesiyle “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi, Balkan Türklüğü penceresinde kamuoyunun oluşturulması, siyasi erkin yönlendirilmesi, iletilecek mesajın yurtiçi ve yurtdışında daha vurgulu seslendirilmesi, sonraki kuşaklara yazılı kültürel ve edebi eserler bırakılması, Türkiye’nin balkanlar ile olan bağının azaltılan Türk nüfusa rağmen sürdürülmesi için kültürel bir kale vazifesi üstlenmiştir. Dergi, bilim ve kültür alanında aylık olarak Kasım 1991’de ilk sayısı ile Bursa’da yayın hayatına başlamıştır.¹⁵³

Dergi’nin sahibi aynı zamanda Balkan Türkleri Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu’nun (BGF) başkanı olan Mümin Gençoğlu’dur. Mümin Gençoğlu, 1932 yılında Bulgaristan’ın Kırcaali ilinin Darıdere kazası Killi nahiyesinin Yiğitler köyünde köylü bir ailenin çocuğu olarak doğmuştur. İlkokulu köyünde okuyan Gençoğlu, ortaokulu 1948 yılında Killi’de tamamlamıştır.¹⁵⁴ 1951 yılında Bulgaristan’dan Türkiye’ye ailesiyle birlikte göç eden Gençoğlu, Bursa’ya yerleşmiştir. Tütün ihracatı başta olmak üzere birçok farklı alanda ticaret yapan Gençoğlu, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası’nda meclis başkanlığı, 1973 -1978 yılları arasında Bursaspor Kulübü başkanlığı görevlerinde bulunmuş ve 1983-1986 yılları arasında Türkiye vergi rekortmeni olarak ödüllendirilmiştir. Bulgaristan göçmeni olan Gençoğlu, girişimci kimliğiyle Bursa’nın önde gelen ve sevilen şahsiyetleri arasında yerini almıştır.

¹⁵³ Balkanlarda Türk Kültürü, 1 (1991). 1-3,6.

¹⁵⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 1 (1991). 4 5; *Göçmen Babası Mümin Gençoğlu*, Yay. Haz. Kader Özlem, Ankara: YTB Yayınları, 2023, 92-97.

Basının toplum üzerindeki etkisinin farkında olan Gençoğlu, 1983 yılında “*Bursa Hakimiyet*” Gazetesini satın almıştır. Bulgaristan’da soydaşlarına uygulanan asimilasyon politikalarına sessiz kalmamış ve 1985 yılında Bursa’da Balkan Göçmenleri Kültür ve Dayanışma Derneği’ni (BAL-GÖÇ) kurmuştur. Bulgaristan Türklerinin sesini iç ve dış kamuoyunda daha etkili duyurabilmek amacıyla 16 Aralık 1987’de kurulan Bursa merkezli BGF’nin genel başkanlığı görevini de yürütmüştür.¹⁵⁵ Demokrat Parti ve sonrasında Adalet partisinde görev almış olan Mümin Gençoğlu, aslında aktif olarak 1991 yılında Anavatan Partisi’den Bursa Milletvekili seçilerek siyasete girmiştir.¹⁵⁶ Kasım 1991’de, BGF’nin yayın organı olan “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’nin kapak sayfasında, Gençoğlu’nun Turgut Özal ile fotoğrafı paylaşılmıştır.¹⁵⁷ 1983-1991 arasında tek başına iktidar olan Anavatan Partisi kurucu lideri ve dönemin Cumhurbaşkanı ile paylaşılan bu fotoğraf, Dergi’nin siyasi kimliğini ve politik desteğini okuyucusuna yansıtmıştır. Nitekim Ekim 1991’den sonra TBMM’de ikinci parti konumuna gerileyen ANAP’ın,¹⁵⁸ iktidar döneminde yıprandığı ve oy için yeni seçmen arayışlarına girmiş olabileceğini söyleyebiliriz.

Dergi’nin yazı işleri müdürü olarak Ahmet Şerif Şerefli, halkla ilişkiler sorumlusu görevini Zülkef Yeşilbahçe, kültür ve sanat sorumlusu görevini Embiya Çavuş, dış ilişkiler sorumlusu görevini Ali Öztürk, abone ve reklam işleri sorumluları olarak Sabit Tuna (İzmir), Beşir Kesin (İzmit) ve Emine Hocaoglu (Bursa), hukuk ve yayın danışmanı görevini ise Avukat Hasan Altınsoy icra etmiştir. Dergi’nin yayın kurulunda Hayriye Yenisoy, İsmail Bekir Ağlagül, Nuri Adalı, Ahmet Emin, Ömer Osman Erendoruk, Embiya Çavuş ve Hilmi Haşal isimleri görev almıştır. Dergi’nin yönetim kadrolarında görev alanların dernek merkezlerindeki dağılımı Bursa, İzmir ve İzmit olarak özellikle belirtilmiştir.¹⁵⁹ Dergi’nin yayın kurulunda farklı zamanlarda Türkiye’ye göç etmiş ve akademik alanda çalışmalar yapan balkan kültürüne aşina şahsiyetler yer almıştır.¹⁶⁰ “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’ne yazı ve şiirleri ile katkı sağlayanlar, günümüze kadar Balkan Türk Kültürü’ne, Tarihine ve Edebiyatına yönelik çalışmalarını farklı akademik camialarda görsel, işitsel ve dijital medya vasıtasıyla sürdürmüşlerdir.

Dergi’nin ilk sayısının kapak sayfasında, Dergi’nin sahibi Gençoğlu’nun Turgut Özal ile olan selamlaşma fotoğrafı dikkat çekmektedir. Bu fotoğrafın üzerine sayfanın üst kısmına

¹⁵⁵ <https://balgoc.org.tr/hakkimizda/onceki-genel-baskanlarimiz->, Erişim 16.12.2023.

¹⁵⁶ *Göçmen Babası Mümin Gençoğlu*, 164-167.

¹⁵⁷ *Balkanlarda Türk Kültürü*, 1 (1991), Kapak.

¹⁵⁸ Resmi Gazete, 20138, (1 Kasım 1991).

¹⁵⁹ *Balkanlarda Türk Kültürü*, 1 (1991).

¹⁶⁰ Hyusein Mevsim, “Turskata kultura na Balkanite po stranitsite na edno spisanie”, *Balkanistichen forum*, 1/2012, Blagoevgrad: 221.

kırmızı dikdörtgen bir fon üzerine solda derginin amblemi, onun sağında beyaz harflerle “Balkanlar’da TÜRK KÜLTÜRÜ” ifadesi, onun da altında siyah büyük puntolar ile “BALKAN TÜRKLERİ GÖÇMEN VE MÜLTECİ DERNEKLERİ FEDERASYONU YAYIN ORGANI” ifadesi yer almıştır. Kapak sayfasında derginin “BİLİM VE KÜLTÜR DERGİSİ” olduğu ifade edilirken iç sayfada aylık kültür dergisi olduğu yazılmıştır. Bu tutarsızlığın sebebi olarak dergi çıkarılırken yeterince kontrol edilmeden aceleyle basılmış olduğunu söyleyebiliriz. Dergi’nin kapak resminde yer alan isminde Balkanlar’da ifadesi ilk harfi büyük sonraki harfleri küçük yazılmak suretiyle okuyucunun dikkati, tamamı büyük harfle yazılan “TÜRK KÜLTÜRÜ” ifadesine çekilmiştir. Derginin kapak sayfasında yılı, sayısı, çıkarıldığı tarihi ve yeri siyah büyük harfler ile ifade edilmiştir. Dergi’nin ambleminde dönemin balkan ülkeleri olan Yugoslavya, Yunanistan, Arnavutluk, Romanya, Bulgaristan ve Türkiye renkli fonlu siyasi sınırları gösteren harita bulunmaktadır. Türkiye, kırmızı renk ve üzerinde beyaz renkte ay ve yıldız ile gösterilmiştir. Türklerin balkanlarda yoğun yaşadığı yerler, kırmızı renkli nokta yoğunluğu şeklinde amblemden belirtilmiştir. M.Kemal ATATÜRK’e atfedilen 17 Ocak 1931 tarihli “Muhacirler Kaybedilmiş Ülkelerimizin Milli Hatıralarıdır.” sözü balkan haritasını çevreleyecek şekilde beyaz fon üzerine siyah büyük karakter yazı ile yerleştirilmiştir.¹⁶¹ Dergi’nin arka kapağında ise Aydın Şerefli imzalı, halı üzerinde Deliorman (Ludogorie) Torlak bölgesinden bir genç kadın ile kızın geleneksel düğün kıyafetli fotoğrafı renkli olarak paylaşılmıştır.¹⁶²

Mümin Gençoğlu’nun sahibi olduğu Hakimiyet ofset tesislerinde dergi kuşe kapaklı ve birinci hamur kâğıda 20x27 cm boyutunda 29 sayfa olarak basılmıştır.¹⁶³ Trafik kazası sonucu Mümin Gençoğlu’nun vefatı, derginin künyesinde ismi kutucuk içine alınarak anlamlandırılmıştır.¹⁶⁴ Derginin ilk sayısında fiyatı 4.000 TL olarak belirlenmiştir. Derginin ilk sayısı tanıtım maksatlı olarak okuyucuya parasız olarak dağıtılmıştır. Dergi’nin yazışma adresi, Bursa BAL-GÖÇ’ün adresi olarak ifade edilmiştir.¹⁶⁵ Dergi’nin tirajı ilk dönemlerde 1.000-2.000 olarak belirlenmiş ve dergi yurt içi ve yurt dışı abonelere, özellikle kütüphanelere gönderilmiştir.¹⁶⁶

“*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’ne 14. sayısından itibaren ISSN 1300-4468 Uluslararası Standart Süreli Yayın Numarası (ISSN) tahsislenmiştir.¹⁶⁷

¹⁶¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 1 (1991), Kapak.

¹⁶² Balkanlarda Türk Kültürü, 1 (1991), Arka Kapak.

¹⁶³ Balkanlarda Türk Kültürü, 1 (1991).

¹⁶⁴ Mevsim, “Turskata kultura na Balkanite po stranitsite na edno spisanie”, 221.

¹⁶⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 1 (1991).

¹⁶⁶ Mevsim, “Turskata kultura na Balkanite po stranitsite na edno spisanie”, 221.

¹⁶⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 14 (1995), Kapak

Dergi, 1991 yılında başladığı serüvenini 2022 yılına kadar sürdürmüş ve 100 sayılık bir seriye ulaşmış bulunmaktadır.¹⁶⁸

2.2. Derginin Yayın Programı

Derginin yayın programı, ilk sayısında ve birinci sayfada, Zülkef Yeşilbahçe imzalı olan “Başlarken” isimli yazıda belirtilmiştir. Yeşilbahçe bu yazısında, öncelikle derginin çıkarılmış olmasından dolayı duyulan memnuniyeti ifade etmiştir. Sözlerine, “Bu dergi, bundan sonraki yıllarda hepimizin, Balkanlar’da yaşayan soydaşlarımızın ve her Türk vatandaşlarımızın gözü, kulağı, tek kelime ile öz benliklerimizin eseri olacaktır.” şeklinde devam etmiştir. Halkla ilişkiler sorumlusu görevinde bulunan Zülkef Yeşilbahçe, derginin özündeki Türk kimliğini vurgularken, hitap edeceği kitleyi de belirtmiştir. Müteakiben “herkesin tanık olduğu kültürel olayları” kendi penceresinden serbest bir şekilde paylaşabileceğini ve Balkanlar’da yetişmiş olan “şair, yazar, halk ozanı, sanatçı ve milli değerleri büyük olan eserlere” dergide öncelikle yer verileceği ifade edilmiştir. Derginin, “Türk aydını ile sıradan vatandaşların düşüncelerini” ve seslerini duyurabileceği bir platform olacağını aktarmıştır. Ana temalar olarak, “Bulgaristan, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya’daki Türk azınlıkların kültür hayatları, gelenek ve görenekleri, kıyafetleri, türküleri ile Türk kültür varlığı olarak ifade edilebilecek her değer” dergi ’de işlenecek konulardan olacağı belirtilmiştir. Ayrıca “Bulgaristan’daki soykırım ve kültür katliamı” konulu eserlerin dergi ’de ağırlıklı olarak işleneceği ve hafızalardan silinmemesinin sağlanacağı vurgulanmıştır. Bulgaristan’da zorla isimleri değiştirilen soydaşların gizli olarak gönderdiği mektuplara da dergi ’de yer verileceği ve Türk basınında çıkan birtakım haberlerin gazete görüntüleri ile paylaşılacağı okuyucuya aktarılmıştır. Dergi’nin hayatta kalması için yazı gönderilmesinin, abone olunmasının ve çevreye tanıtılmasının önem arz ettiği de Zülkef Yeşilbahçe tarafından yazısında vurgulanmıştır.¹⁶⁹

Derginin 18. sayısı itibari ile genel yayın yönetmeni ve yazı işleri müdürlüğü görevini devralan Sami Kocaoğlu, 18. sayıda “Okurlarımıza Selam ve Yeni Ufuklara Doğru” başlıklı programatik bir yazı kaleme almıştır. Kurucu başkan Mümin Gençoğlu’nun oğlu olan Turhan Gençoğlu’nun başkanlığı ile eski dönemdeki gibi canlı ve dinamik bir yapıya kavuştuklarını vurgulayan Kocaoğlu, dergide yer alacak yazı önceliklerini belirtmiştir. Bunlar sırasıyla; “Balkanlardaki Türk kültürüne yönelik değerlendirme yazıları, Balkan mücahitleri, Balkan kökenli şair ve yazarlar, Balkanlarda yıkılıp yok edilen Türk mimari eserleri, Kültürel ve düşünsel boyutlu konferans, panel ve sempozyum özetleri, Ünlü şairlerden örnek şiirler, Genç

¹⁶⁸ <https://www.balkanlardaturkkulturu.com/>, Erişim 02.07.2023.

¹⁶⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 1 (1991), 1.

kalemlerden şiirler, Türk Milleti ve Türk Devleti'nin birlik ve bütünlüğü üzerine yazılar, Milli sınırlarımız dışındaki Türk dünyası ile ilgili yazılar, İslam ve insan üzerine yorum yazıları, yeni yayınlar, kitap ve dergi tanıtım köşesi, Dergimizin açısını ve yönünü belirten başmakale konması, BAL-GÖÇ Genel Merkezi ve şubelerindeki etkinliklerle ilgili haberler, Balkan Türkeri'nin yöresel etkinlikleri" şeklinde ifade eden Kocaoğlu, derginin ilk kuruluş dönemindeki gibi yine Balkan Türklerinin, dindaşların, Türkiye'ye göç etmişlerin gözü, kulağı, sesi olacağını vurgulamıştır. Ayrıca derginin yayın hayatına devam etmesi, misyonunu gerçekleştirebilmesi için okuyuculardan destek olunmasını, eli kalem tutanların veya elinde belge olanların kendileri ile irtibata geçmelerini de talep etmiştir.¹⁷⁰

Sami Kocaoğlu, 18. sayıda sunduğu yayın programını derginin 19. sayısında "*Dünya Tarihinin en Muhteşem Türk Devletine Doğru...*" başlıklı yazısı ile tadil etme ihtiyacı duymuştur. 14 maddelik öncelik sırasındaki "*Ünlü şairlerden örnek şiirler*" metnine "*Ünlü Türk Şairlerinden*", "*Genç kalemler*" ifadesine "*genç şairler*", "*Dergimizin açısını*" ifadesine "*dergimizin amacını, açısını*" ve "*Balkan Türkeri'nin yöresel etkinlikleri*" ifadesine "*Balkan Türkleri ve Göçmenlerin*" ifadesini eklemiş, "*BAL-GÖÇ Genel Merkezi ve şubelerindeki etkinliklerle ilgili haberler*" ifadesini "*Federasyonumuz ve şubelerindeki her türlü etkinlikleri*" şeklinde değiştirmiştir. Yazısında Kocaoğlu Türkiye'nin gerek bölgesel gerekse dünya açısından kritik bir ülke olduğunu ve sahip olduğu jeostratejik konumun ve tarihten aldığı mirasın bu düşüncüyü pekiştirdiğini ifade etmiştir.¹⁷¹ Dergi 18. sayıdan 29. sayıya ulaştığında, dergi programının aksine Balkanlardan ziyade ulusal meselelere, şiddet odaklı hususlara ağırlık verdiği görülmektedir.¹⁷²

Derginin 29. sayısından itibaren Sami Kocaoğlu'dan görevi devralan Mehmet Alev, 73. sayıya kadar mevcut olan platformu yenileyici bir yaklaşım sergilemiştir. 65. sayı itibari ile renkli olarak basılan derginin yayın ilkelerini 65. sayıda okuyucuya tebliğ edilmiştir. Bu ilkeler; dergiye gönderilecek yazıların başka bir yerde yayınlanmaması veya yayınlanmak üzere gönderilmemesi, yazılarda hakaret veya aşağılayıcı ifadelerin yer almaması, Bilimsel makale, derleme gibi yazılarda kaynak belirtme zorunluluğu ile yazıların sayfa düzeni, puntosu ve sınırı hususlarıdır.¹⁷³ Dergi'nin genel koordinatörü olan Yrd.Doç.Dr. İsmail Selimoğlu imzasıyla aynı ilkelerin, 67. sayıda tekrar yayımlandığını görüyoruz.¹⁷⁴ Derginin 70. sayısında yayın kurulu imzasıyla derginin genel yayın ilkelerine, gönderilecek yazıların yılın çift aylarında

¹⁷⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 18 (1996) 2.

¹⁷¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 19 (1996) 2.

¹⁷² Mevsim, "Turskata kultura na Balkanite po stranitsite na edno spisanie", 224.

¹⁷³ Balkanlarda Türk Kültürü, 65 (2007), 36.

¹⁷⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 67 (2008), 2.

15'ine kadar gönderilmesi, balkanlar temasını içermesi, balkanlarda Türk kültürünü tanıtan ve inceleyen nitelikte olması ve BGF'nin amaç ve misyonuna hizmet etmesi koşulu eklenmiştir.¹⁷⁵

“*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi'ne 73. sayı itibari ile yön vermeye başlayan Kader Özlem, derginin 73. sayısında 70. sayısında belirlenmiş olan yayın ilkelerini devam ettirmiştir.

Derginin hedef kitlesinde öncelikle göç mağdurlarının olduğu, Balkan kökenli kişiler, medya kuruluşları ile yerli ve yabancı kuruluşlar vasıtasıyla Balkan Türklerine uygulanan haksızlıkların duyurulmasına, göçün yarattığı travmanın giderilmesine ve dayanışmanın artırılmasına odaklanıldığı ifade edilmiştir.¹⁷⁶ Derginin 25. sayısı (1997) dahil 34. sayıya (2000) kadar öğretmen ve öğrencilere özel %50 indirimli olarak satılması sağlanmıştır.¹⁷⁷

“*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi'nin künyesi incelendiğinde genel olarak kurucusu olarak sadece Mümin Gençoğlu ismi yer alırken 15, 16 ve 17. sayılarda Mümin Gençoğlu ismine Av. Hasan Altınsoy, Ahmet Şerif Şerefli, Nuri Turgut Adalı ve Zülkef Yeşilbahçe isimleri de eklenmiştir. Fakat 17. sayıdan itibaren kurucu olarak sadece Mümin Gençoğlu ismi yer almıştır.¹⁷⁸

Derginin aylık olarak yayımlanacağı ilk sayısında belirtilmiştir. Fakat müteakip dönemlerde bu süreye uyulamadığı tespit edilmiştir. Dergi ilk sayısından 60. sayısına kadar üç aylık periyotlarla, 60. sayı (2006) dahil 85. sayıya kadar iki aylık, 85. sayı (2011) dahil 88. sayıya kadar üç aylık, 88. sayı (2012) dahil 94. sayıya kadar yıllık, 94. sayı (2018) dahil 100. sayıya kadar dört aylık periyotlarla yayımlanmıştır. 100. sayı iki yıllık bir dönemi kapsamaktadır.¹⁷⁹ Kader Özlem ile yapılan röportajda derginin dijital ortama taşındığı ve abonelere internet ortamında link/uzantı vermek suretiyle e-dergi olarak derginin okuyucu ile paylaşılmaya başlandığı ifade edilmiştir.¹⁸⁰

2.3. Derginin İçeriği

Derginin içeriğine baktığımızda, Atatürkçü ve Türk milliyetçiliği çizgisinde, çoğunlukla balkan coğrafyası düzleminde Türk kültürünü işleyen makale, deneme, söyleşi, öykü, mektup ve şiir türünde eserlerin dergide yer aldığı tespit edilmiştir. Derginin sayfalarında Türk coğrafyasından tarihi, edebi, siyasi ve aktüel konular bulunmakla birlikte Balkanlarda Türk Kültürü'nün alt dallarını oluşturan resim, müzik, halk dans ve oyunları, halk adetleri, yöresel

¹⁷⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 70 (2008), 38.

¹⁷⁶ 1954 Kırcaali doğumlu Hilmi Haşal ile 14 Nisan 2024 tarihinde Mudanya'da yapılan görüşme.

¹⁷⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 25-34 (1997-2000).

¹⁷⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 1-100 (1991-2022).

¹⁷⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 1-100 (1991-2022).

¹⁸⁰ 1986 Kırcaali doğumlu Kader Özlem ile 18 Aralık 2023 tarihinde Bursa'da yapılan görüşme.

kıyafetler, yöresel yemekler, Balkanlarda Türk kültürüne hizmet eden kitaplar ile Balkanlı yazarlar, Balkan doğumlu veya göçmen olan başarılı kişiler, mücahitler, genç Balkanlıların çalışmaları, Balkan coğrafyasını etkileyen olaylar/gelişmeler, Balkanlarda Türk dili ile İslamiyet özelinde din özgürlüğü, kazanılmış veya uluslararası anlaşmalarda kabul görmüş azınlık hakları, Osmanlı'nın Balkan Tarihi ve izleri ile günümüze yansımaları, balkanlarda Türk tarihi eserleri ve mimarisi, Göçmenlerin hukuki hakları, sorunları ve çözüm önerileri ve BGF başta olmak üzere bağlısı derneklerin faaliyetleri tematik olarak ön plana çıkmaktadır.¹⁸¹

Dergide genel olarak halkın kolaylıkla anlayabileceği sade ve anlaşılır bir üslup kullanılmıştır. Türkçe kelimelerin kullanımına özen gösterilmekle birlikte çoğunluğu göçmen olan yazarların eserlerinde, yöresel ağızların da yer aldığı görülmüştür. Bir takım yazım ve imla hataları yazılarda yer almakla birlikte, çoğunlukla basım hatasından kaynaklandığı, derginin müteakip sayılarında ifade edilmiştir.¹⁸² Dergide Türkçe dışında nadir de olsa İngilizce yazılar da paylaşılmıştır.¹⁸³

Sayfalarında Türkiye gündeminden de izler barındıran dergi, balkan coğrafyası özelinde Türk dünyasından haberleri okuyucusuna aktarmaya çalışmış, kamuoyu oluşturmaya ve özellikle göçmenlerin sorunlarına ve çözümüne yönelik konuları gündemde tutmaya gayret etmiştir. Dergi, Türk dünyasından ve farklı coğrafyalardan yazarların eserlerini tanıtırken, üye profilinden kaynaklı balkan coğrafyası içerisinde Bulgaristan Türklerine ve Rodoplar-Cebel/Mestanlı tematik konu daralmasına doğru bir yönelim sergilemiştir.¹⁸⁴ Kader Özlem döneminde bu daralmanın aşılma çalışıldığı ve Bulgaristan'da Türk Kültüründen ziyade uluslararası ilişkiler ve normlar düzleminde Balkanlarda Türk kültürüne odaklanıldığı, içeriğin çeşitlendirildiğini söyleyebiliriz.¹⁸⁵ “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi'nin konu ve içerik analizi üçüncü bölümde yer almaktadır.

2.4. Balkan Türkleri Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu (BGF) Kurucu Genel Başkanı ve Derginin Sahibi Mümin Gençoğlu

1987 yılında BGF'nin kurucu başkanı ve BGF'nin resmi yayın organı olan “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi'nin sahibi Mümin Gençoğlu, oldukça renkli bir kişiliğe sahiptir. “*Göçmen Babası*”, hayırsever, işadamı ve siyasetçi kimlikleri ön plana çıkmıştır.¹⁸⁶ Bu bölümde Gençoğlu'nun hayatı, katıldığı etkinlikler ve BGF hakkında bilgi verilecektir.

¹⁸¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 1-100 (1991-2022).

¹⁸² Balkanlarda Türk Kültürü, 1-100 (1991-2022).

¹⁸³ Balkanlarda Türk Kültürü, 22-23 (1997), 33-34, 40-42.

¹⁸⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 1-100 (1991-2022).

¹⁸⁵ 1986 Kırcaali doğumlu Kader Özlem ile 18 Aralık 2023 tarihinde Bursa'da yapılan görüşme.

¹⁸⁶ *Göçmen Babası Mümin Gençoğlu*, 92-221.

2.4.1. Mümin Gençoğlu'nun Hayatı

Mümin Gençoğlu, 1932 yılında Bulgaristan'ın Kırcaali ili Darıdere kazası Killi nahiyesinin Yiğitler köyünde doğmuştur. Babasının ismi Recep annesinin ismi ise Fatma'dır. Doğumundan kısa sür sonra annesi Fatma Hanım vefat etmiştir. 6 ay gibi kısa bir sürede babası da vefat eden Gençoğlu'nu Yusuf Bey ve Emine Hanım yetiştirmiştir. Yusuf Bey 1982'de, Emine Hanım ise 1991'de vefat etmiştir.¹⁸⁷ İlkokulu köyünde okuyan Gençoğlu, ortaokulu 1948 yılında Killi'de tamamlamıştır. 1951 yılında Bulgaristan'dan Türkiye'ye ailesiyle birlikte göç etmek zorunda kalan Gençoğlu, Bursa'ya yerleşmiştir.¹⁸⁸ Tütün ihracatı başta olmak üzere birçok farklı alanda ticaret yapan Gençoğlu, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'nda meclis başkanlığı, 1973 -1978 yılları arasında Bursaspor Kulübü başkanlığı görevlerinde bulunmuş ve 1983-1986 yılları arasında Türkiye vergi rekortmeni olarak ödüllendirilmiştir. Bulgaristan göçmeni olan Gençoğlu, girişimci kimliğiyle Bursa'nın önde gelen ve sevilen şahsiyetleri arasında yerini almıştır. Basının toplum üzerindeki etkisinin farkında olan Gençoğlu, 1983 yılında "*Bursa Hakimiyet*" Gazetesini satın almıştır. Bulgaristan'da soydaşlarına uygulanan asimilasyon politikalarına sessiz kalmamış ve 17 Ocak 1985 yılında Bursa'da Balkan Göçmenleri Kültür ve Dayanışma Derneği'ni (BAL-GÖÇ) kurmuştur.¹⁸⁹ Dernek, 11 Ağustos 1987 tarihli ve 87/12003 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla "*Kamu Yararına Çalışan Dernekler*" statüsünü almıştır. Bulgaristan Türklerinin sesini iç ve dış kamuoyunda daha etkili duyurabilmek maksadıyla, 16 Aralık 1987'de Bursa'da BGF'yi kurmuş ve genel başkanlığı görevini yürütmüştür. Demokrat Parti ve sonrasında Adalet partisinde görev almış olan Mümin Gençoğlu, aktif olarak 1991 yılında Anavatan Partisi'nden Bursa Milletvekili seçilerek siyasete girmiştir. 07 Şubat 1991 tarihinde ANAP Milletvekili Adnan Kahveci'nin cenaze törenine giderken trafik kazası sonucunda vefat etmiştir. Ayşe (1950), Turhan (1955), Ayten (1958), Orhan (1958) isimli dört evladı olan Gençoğlu, Bulgarca, İngilizce ve Arapça biliyordu.¹⁹⁰

2.4.2. Mümin Gençoğlu'nun Katıldığı Etkinlikler

Gençoğlu, Bulgaristan Türklerini desteklemek, haklı davalarını kamuoyuna duyurmak ve hükümeti sivil toplum örgütü üzerinden etkilemek için birçok miting, toplantı ve sempozyumlara katılmış ve faaliyetlerin düzenlenmesinde etkin rol almıştır. Bu faaliyetlerinde miting tertip komite başkanlığı, dernek başkanlığı, konfederasyon başkanlığı, konuşmacı, basın toplantılarında sözcü gibi aktif görevler almıştır.¹⁹¹ Katıldığı etkinlikler; 03.01.1985 Çorlu

¹⁸⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 6 (1993), 2-6.

¹⁸⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 1 (1991), 4 5; *Göçmen Babası Mümin Gençoğlu*, 92-99.

¹⁸⁹ <https://balgoc.org.tr/hakkimizda/onceki-genel-baskanlarimiz->, Erişim 16.12.2023.

¹⁹⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 6 (1993), 2-6.

¹⁹¹ *Göçmen Babası Mümin Gençoğlu*, 114-148.

(Atatürk Meydanı) Mitingi, 21.03.1985 İstanbul (Saraçhane) Mitingi, 20.04.1985 Bursa (Fomara) Mitingi, 17.11.1985 İzmit Mitingi, 29.12.1985 İzmir Mitingi, 06.04.1986 Eskişehir Mitingi, 15.04.1986 AGİK bünyesindeki toplantı, 18.05.1986 göçmen dernekleri toplantısı, 31.05.1986 Edirne Mitingi, 15.06.1986 İstanbul Mitingi, 13.10.1986 Viyana Uluslararası İnsan Hakları Toplantısı, 27.06.1987 İstanbul Göçmen dernekleri toplantısı, 07.06.1987 Sakarya İstasyon Meydanı toplantısı, 27.12.1987 Bulgar Mezalimi 3.yıl Anma Toplantısı, 26.12.1988 Bulgar Mezalimi 4.yıl Kınama Toplantısı, 30.06.1989 İstanbul (Taksim Meydanı) Mitingleridir. Mümin Gençoğlu, Bulgaristan Türklerinin haklarını savunmuş ve farklı platformlarda duyurmak suretiyle yurtiçi ve yurtdışında kamuoyunun oluşturulmasında başat aktör olmuştur.¹⁹²

2.4.3. Balkan Türkleri Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu'nun Kuruluş Süreci ve Tarihi

1984 yılı itibari ile Bulgaristan'da, Bulgaristan Türklerine uygulanan zorla isim değiştirme ile zirve yapan asimilasyon sürecine bir tepki olarak 16.12.1987 yılında Bursa BAL-GÖÇ, İzmir BAL-GÖÇ, Kocaeli BAL-TÜRK'ün katılımı ile Bursa'da BGF doğmuştur.¹⁹³ Federasyonun çekirdeğini, 1985 yılında kurulan ve üyelerinin çoğu Bulgaristan göçmeni olan Bursa BAL-GÖÇ'ten isimler oluşturmuştur. Mümin Gençoğlu'nun başını çektiği kurucu üyeler gerek derneğin gerekse derneğin yayın organı olacak olan Balkanlarda Türk Kültürü dergisinin yönetim kadrolarında yer almışlardır. Federasyonun kurucusu ve ilk Genel Başkanı Mümin Gençoğlu olmuştur. 07 Şubat 1991 tarihinde trafik kazası sonucunda Gençoğlu vefat edince geçici olarak BGF başkanlığına Hasan Altınsoy getirilmiştir. 02 Şubat 1993 ve 14 Kasım 1993'te Bursa BAL-GÖÇ ve BGF başkanlığına Hasan Altınsoy yeniden seçilmiştir.¹⁹⁴ 12 Kasım 1995 yılında kurucu genel başkan Mümin Gençoğlu'nun oğlu Turhan Gençoğlu Bursa BAL-GÖÇ ve BGF başkanı olmuştur.¹⁹⁵

BGF, 23 Temmuz 2004 yılında Birleşmiş Milletler (BM) tarafından, "Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Özel Konsey Danışmanlığına" seçilmiştir.¹⁹⁶ Göçmenleri ilgilendiren hususlarda BM'nin Türkiye koordinatörü görevini BGF yüklenmiştir. Nitekim

¹⁹² Balkanlarda Türk Kültürü, 6 (1993), 4.

¹⁹³ Kader Özlem, "Bulgaristan Göçmenlerinin Türkiye'de Kurdukları Dernekler ve 1989 Zorunlu Göçü'nün 30. Yılına Dair Yapılan Etkinliklerin Değerlendirilmesi", *Sürgün ve Hafıza*, Ed. Neriman Ersoy-Hacısalıhoğlu, Mehmet Hacısalıhoğlu, Ankara: YTB Yayınları, 2023, 325.

¹⁹⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 6 (1993), 4.

¹⁹⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 17 (1995), 1.

¹⁹⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 52 (2004) 1.

2005 yılında Bursa’da Balkanlar, Türkiye ve Kafkasların sivil toplum kuruluşlarının katılımı ile bir toplantı düzenlenmiştir.¹⁹⁷

Balkan Türkleri Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu’nun (BGF) aralarında bulunduğu dört adet göçmen dernek (BGF, Akdeniz Balkan Türkleri Federasyonu, Edirne Balkan Türkleri Federasyonu, Rumeli Göçmenleri Kültür Sağlık ve Eğitim Federasyonu) 2005 yılında dünya siyasetinde daha etkin olmak için birlik kararı alarak “Balkan Rumeli Göçmenleri Konfederasyonu”nu (BRGK)” kurmuşlardır. Konfederasyonun ilk Genel Başkanlığına Turhan Gençoğlu seçilmiştir.¹⁹⁸ Konfederasyonun günümüzdeki Genel Başkanlığını Sabri Mutlu yapmaktadır.¹⁹⁹

1995-2005 yılları arasında BAL-GÖÇ ve BGF başkanlığı yapan Turhan Gençoğlu’nun yerine 2006 yılı itibari ile Prof. Dr. Emin Balkan seçilmiştir. 05 Mayıs 2007 tarihinde “Kartal Balkanlılar Kültür ve Dayanışma Derneği (İstanbul)” ile “Yalova Balkan Göçmenleri Eğitim, Kültür ve Dayanışma Derneği” BGF bünyesine katılmış ve federasyona üye derneklerin sayısı beşe yükselmiştir.²⁰⁰

2012 yılında BAL-GÖÇ ve BGF başkanlığını Prof. Dr. Emin Balkan’dan Doç. Dr. Yüksel Özkan devralmıştır.²⁰¹ BGF başkanı Doç. Dr. Yüksel Özkan Balkanlarda Türk Kültürü Dergisinin 89. sayısı “*BGF’nin Kuruluş ve Geleceğe Dönük Vizyonu*” başlıklı yazısında, M. Kemal Atatürk’ün “*Yurtta Barış, Dünyada Barış*” sözünü rehber edinen, kurumsal, milli ve evrensel değerleri prensip olarak alan BGF’nin, daha geniş tabanlara ulaşması için büyümesi gerektiğini ifade etmiştir.²⁰²

2018 Ağustos ayı itibari ile BAL-GÖÇ ve BGF başkanlığına Kader Özlem seçilmiştir.²⁰³ BGF, Kader Özlem’in ifade ettiği gibi sivil toplum kuruluşu olmakla birlikte Balkan Türklerine ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin varlığı ve bütünlüğü kapsamında taraflı bir dernektir.²⁰⁴

28 Ağustos 2022 tarihinde gerçekleştirilen BGF’nin 16.Olağan Genel Kurulunda Abdurrahim Nursoy seçilmiş ve halen BGF Genel Başkanı olarak görevini yürütmektedir. Bursa BAL-GÖÇ dışında ilk kez BGF başkanlığı İzmir BAL-GÖÇ’e geçmiştir.²⁰⁵

¹⁹⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 57 (2005) 1.

¹⁹⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 58 (2006) 5-6.

¹⁹⁹ <https://www.balgocizmir.org.tr/hakimizda.aspx?id=277>, Erişim 30.03.2024.

²⁰⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 62 (2007) 43.

²⁰¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 59-88 (2006-2012).

²⁰² Balkanlarda Türk Kültürü, 89 (2013), 4.

²⁰³ <https://www.haberbgr.net/2018/09/bgfnin-baskani-ogretim-uyesi-kader-ozlem-oldu.html>, Erişim 31.03.2024.

²⁰⁴ 1986 Kırcalı doğumlu Kader Özlem ile 18 Aralık 2023 tarihinde Bursa’da yapılan görüşme.

²⁰⁵ <https://kircaalihaber.com/dunya/bgfnin-yeni-baskani-abdurrahim-nursoy->, Erişim 01.04.2024.

BGF'nin tüzüğünde; Balkan ülkelerindeki soydaşların gerek maddi ve gerekse manevi haklarının korunması, Anavatan Türkiye ile Balkan Türkleri arasındaki bağın güçlendirilmesi ve devamının sağlanması, oluşmuş veya oluşabilecek sorun alanlarının çözümünde faaliyetler yürütmek olarak amacı belirlenmiştir. Nitekim federasyonun amacını ve faaliyetlerini, balkanlardaki gelişmeler etkilemiş ve daraltmıştır.²⁰⁶

Federasyonun kuruluş yılındaki ilk amacı Bulgaristan Türklerine uygulanan zulmü Türkiye ve dünya kamuoyuna duyurmak olmuştur. Bu kapsamda Türkiye'de birçok ilde gösteriler, mitingler ve toplantılar gerçekleştirilmiştir. Federasyon yoluyla derneklerin faaliyet alanları genişletilirken aynı zamanda daha büyük kitlelere, siyasilere ve medya kuruluşlarına ulaşma imkânı da sağlanmıştır. Nitekim dünya kamuoyunda yalnızlaştırılan Bulgaristan'ın Totaliter rejimi, 1989 yılında Bulgaristan Türklerinin anavatan olarak gördüğü Türkiye'ye göç etmesine yeşil ışık yakmak zorunda kalmıştır.²⁰⁷

Zorunlu göç ile 1989 yılında Türkiye'ye yerleşen Bulgaristan Türkü göçmenlerin iskanı, yerli halk ile adaptasyonu, Bulgaristan'daki haklarını geri almaları ve dava süreci dahil gerekli bilgi ve belgelerin toplanması, mağduriyetlerin belgelenmesi için federasyon çalışmalar yapmıştır.²⁰⁸

Bulgaristan'da 10 Kasım 1989'da totaliter rejimin yıkılması ve demokrasi döneminin başlaması ile Bulgaristan Türklerinin Bulgaristan'da siyasi etkiye sahip olmaları²⁰⁹, Bulgaristan'da kalan soydaşlar ile ilişkilerin geliştirilmesi (Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Alanlarda), isim değişikliği ve vatandaşlık haklarının alınması, sosyal hakların elde edilmesi ve korunması için federasyon gayret sarf etmiştir.²¹⁰ HÖH ile ilişkilerin sürdürülmesi, göçmenlerin seçimlere katılması, Kardeş okul ve belediye uygulamaları, okul başta olmak üzere çeşitli yardım ve tadilatların organize edilmesi, Bulgar mezalimini hatırlatacak anıt, yürüyüş, toplantı vb. etkinliklerin yapılması, halk oyunu, konser, resim sergisi etkinlikleri, Türkçe kurultayları, akademik çalışmaları destekleme, eğitim alanında karşılıklı ziyaretler ve teşvik çalışmaları, yardımlaşmayı artırma amaçlı faaliyetler ile Bulgaristan siyasetçileri ile diyalogun ve paylaşımların geliştirilmesine yönelik federasyon bünyesinde birçok çalışma icra edilmiştir.²¹¹

²⁰⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 79 (2010) 36.

²⁰⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 79 (2010) 36.

²⁰⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 79 (2010) 36.

²⁰⁹ Süleyman Köksal, *Demokrasi Döneminde Bulgaristan Türkleri (1989-2011)*, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011, 2-3, 131.

²¹⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 79 (2010) 36.

²¹¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 1-100 (1991-2022).

2.5. Derginin Yazar Kadrosu

“*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi oldukça geniş bir yazar kadrosuna sahiptir. 1991-2022 yılları arasında çoğunluğu genellikle balkan kökenli yazar, şair, öğretmen, akademisyen, diplomat, araştırmacı olmak üzere farklı coğrafyalardan ve ülkelerden yazı kaleme almış kişileri dergi görmektedir. Dergi ’de 650’nin üzerinde farklı isimde yazarla karşılaşmıştır. Ülkesel olarak Türkiye, Bulgaristan, Yunanistan, Kuzey Makedonya, Bosna-Hersek, Kosova, Romanya, Karadağ, Moldovya, Arnavutluk Azerbaycan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC), Macaristan ve Irak’tan birçok yazar eserleri ile dergiye katkı sağlamışlardır.²¹²

Balkanlarda Türk Kültürü Dergisinde, Ahmet Emin Atasoy (1944-/Bulgaristan), Ahmet Şerif Şerefli (1926-2000/Bulgaristan), Bilal N.Şimşir (1933–2023/Bulgaristan), Emine Hocaoglu (1958- /Bulgaristan), Hafize Gün (1945- /Bulgaristan), Hayriye Süleymanoğlu Yenisoy (1934-2018/Bulgaristan) ,Hilmi Haşal (1954-/Bulgaristan), İslam Beytullah Erdi (1940-/ Bulgaristan), İsmail A.Çavuş (Çavuşev) (1940-/Bulgaristan), İsmail Bekir Ağlagül (/Bulgaristan), Kader Özlem (1986-/Bulgaristan), Kadriye Cesur (1968- /Bulgaristan), M.Türker Acaroğlu (1915-2016/Bulgaristan), Macide Gönül(? /Bulgaristan) , Mehmet Alev(1943- /Bulgaristan), Mehmet Çavuş (1933-/Bulgaristan), Mehmet Demir, Mustafa Bayramali (1938-/Bulgaristan), Nurettin Eyüp Haykırış (1950-2003/Bulgaristan), Nuri Turgut Adalı (1922-2004/Bulgaristan), Ömer Osman Erendoruk (1944-/Bulgaristan), Rıdvan Tümenoğlu, Sami Kocaoğlu (1934-2022/Bulgaristan), Tamilla Abbashanlı Aliyeva (1951-/Azerbaycan, Yusuf Ahmet Taşkın (1935-/Bulgaristan) ve Zülkef Yeşilbahçe (1944-/Bulgaristan)’nin eserleri ile ön plana çıktığını söyleyebiliriz. Derginin editörlüğünü yapan Ahmet Şerif Şerefli, Sami Kocaoğlu, Mehmet Alev ve Zülkef Yeşilbahçe dönemi dördüncü bölümde detaylı olarak analiz edilecektir. Balkanlarda Türk kültürüne gerek çalışmaları gerekse farklı platformlarda aldıkları görevler itibariyle katkı sağlamaya söz konusu eser sahipleri devam etmektedir.

²¹² Balkanlarda Türk Kültürü, 1-100 (1991-2022).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BALKANLARDA TÜRK KÜLTÜRÜ DERGİSİ'NİN KONU VE İÇERİK ANALİZİ

3.1. Tarih

Dergide, Balkanlar ve Balkanlarda Türk tarihi, Bulgar Tarihi, Osmanlı-Avrupa-Balkan Devletleri İlişkileri, Türk Kurtuluş Savaşından yazılar yer bulmuştur. Özellikle Osmanlı'nın Balkanlar'daki ilerleyişi ile çekilmesi sürecinde 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı, Balkan Savaşları, Birinci Dünya Savaşı ve özelinde Çanakkale Savaşı, İkinci Dünya Savaşı'nda Balkanlar ve Türk Azınlıklarının durumu, Balkanlardaki Türk azınlıklar, Türk ve Müslüman azınlıkların Balkanlarda uğradığı baskı ve zulüm ile göç tarihi üzerine deneme ve makale türünde yazılar dergide paylaşılmıştır.²¹³

3.1.1. Bulgar Tarihi

Dergi, 681 yılından itibaren Bulgar tarihi ile Türk olan Bulgarların zaman içerisinde yaşadığı değişimi anlatan yazılara yer vermiştir. Örneğin, “*Bulgar Tarihine Kısa Bir Bakış*” başlıklı Ahmet Temir'in yazısında “*Şan (Han) Kızı Destanı*”ndan bahsedilmiştir. Bulgarların Türk kökenli bir kavim olduklarını belgelediği için önemli bir tarihi belge olduğu belirtilmiş ve Kültür Bakanlığı tarafından yayınlandığı notu düşülmüştür. 5. yüzyıldan 10. yüzyıla kadar Bulgar tarihinden kesitler yazıda yer almıştır.²¹⁴

Dergide yer alan benzer içerikteki yazılar; Türker Acaroğlu “*Bulgarlar Türkçe Ad ve Soyadlarını Nasıl Aldılar*” (7), Mehmet Demir “*Bulgaristan'ın Etno Kültürel Panoraması*” (21), Petar Stoyanov “*Komünizm Defterini Artık Kapattık*” (24), Mehmet Alev “*Bulgaristan'a Demokrasi Nasıl Geldi?*” (43), Hikmet Efrahim Mehmet “*Avrupa Birliği'nin Değişmeyen Ülkesi Bulgaristan*” (65), Nergis İmamoğlu “*Osmanlı Devleti'nde Bulgar Ulusçuluğu*” (75,76,78,79), Kader Özlem “*Değiştirilen Tarih: Bulgaristan Örneği*” (78), Ergün Hasanoğlu “*Bulgar Milliyetçiliğinin Ortaya Çıkışı*” (96), Neşe Haliloğlu “*Büyük Bulgar Hanlığı ve Irmak Kenarında Filizlenen İki Büyük Devlet*” (96) 'dir.

²¹³ Balkanlarda Türk Kültürü, 1-100 (1991-2022).

²¹⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 3 (1992), 6-7.

3.1.2. Balkanlardaki Türkler

Dergi, Balkanlara Türk kavimlerinin Osmanlı öncesinde göç ettiklerini, bulgarların Türk olduklarını, savaş, öldürme, zulüm, göç gibi olgulara rağmen Türk izinin balkanlarda yaşadığını ifade eden yazılar yayımlamıştır. Örneğin, Müstecip Ülküsa imzalı “*Gagavuzlar*” başlıklı yazıda, Dobruca bölgesinde yaşayan ve Hristiyan olan oğuz Türk boylarından Gagavuzlar hakkında bilgiler sunulmuştur. Yazıda, Bizans döneminde Hristiyan olan halkın Osmanlı döneminde ihmal edildiği, Romanya Büyükelçisi Hamdullah Suphi Tanrıöver’in (1931-1944) Gagavuzlara Türk benliklerini hatırlatıcı çalışmalar yaptığı, “*Türk ırmağını anasuya kavuşturduğunu*” ifade etmiştir.²¹⁵ Ayrıca, Mehmet Armutlu “*Avrupa ve Balkanlar’da Türkler*” başlıklı yazısı ile Balkanların fiziki coğrafi özellikleri hakkında bilgiler vermiş, bölgeye zaman içerisinde yerleşen kavimler ile Türk boylarını ve devletlerini tanıtmıştır. Avrupa ve balkanlarda izleri olan Türkler; Hun, Bulgar, Avar, Macar, Hazar, Peçenek, Uz (Oğuz), Kıpçak (Kuman), Selçuklu, Karesi Beyliği, Aydın oğulları²¹⁶, Altınordu, Timur’un Doğu Seferi, Kırım Hanlığı, Kazan Hanlığı, Kasım Hanlığı, Astarhan Hanlığı, Başkırtlar, Çuvaşlar ve Osmanlılar’dır.²¹⁷ Öte yandan, Haluk Dursun’un “*Tarih Döner, Talih Döner*” başlıklı yazısında Türk tarihinin hareketliliğine vurgu yapılırken, fetih idealinden Türklerin bir diyardan diğer bir diyara ilerlediğini ve yerleştiğini ve 1783’de Kırım’dan başlayan ve 93 Harbi ile devam eden çekilmenin yine de Balkanlarda Türk izini silemediğini belirtmiştir.²¹⁸

Dergide yer alan benzer içerikteki yazılar; Hüseyin Korkmaz “*Bulgaristan Türkleri*” (2), Hayriye Süleymanoğlu Yenisoy “*Bulgaristan Türkleri Yakın Geçmişi ve Bugünü*” (13), İbrahim Yalımov “*Bulgaristan’da Türk Varlığı*” (33), Mehmet Fuat “*Nazım Hikmet ve Bulgaristan Türkleri*” (38), Ali Eminov “*Bulgaristan’daki Türkler*” (45), Bilal N. Şimşir “*Bulgaristan’da Türk Azınlığı*” (49,50), Hüseyin Memişoğlu “*Bulgar Çiftçi Birliği ve Türk Azınlık Eğitimi*” (53), Rıdvan Tümenoğlu “*Azınlık Kavramı ve Bulgaristan Türklerinin Statüsü*” (62), Hayriye Süleymanoğlu Yenisoy “*Bulgaristan Gagavuzları*” (66), Kader Özlem “*Bulgaristan Türklerinin Tarihsel Süreç İçinde Dönüşümü, AB Üyelik Süreci ve Türk Azınlığın Durumu*” (67,68,69), Samet Hasan “*Soğuk Savaş Sonrası Bulgaristan ve Bulgaristan Türkleri*” (70-72), Ahmet A.Öztürk “*Bir Bulgaristan Türkünün Gözüyle Atatürk*” (77), Mümin İsoy “*Bulgaristan Tarih Ders Kitaplarında Türk Azınlığının Yerine İlişkin Bazı Gözlemler*” (89), Kader Özlem “*Osmanlı Devleti-Bulgaristan ilişkilerinde Türk Azınlık : Balkan Savaşları*

²¹⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 3 (1992), 34-37.

²¹⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 35 (2000), 37.

²¹⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 36 (2000), 38-39.

²¹⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 36 (2000), 35-36.

ve *I.Dünya Savaşı Örnekleri*" (91), Erdinç Teker "*Komünist Dönem Öncesi Bulgaristan'da Türk Milliyetçiliği*" (93)'dir.

3.1.3. Osmanlı Devleti ve Avrupa

Dergi, 1354 yılı itibari ile balkanlarda ve Avrupa kıtasında ilerleyen Osmanlı devletinin Avrupa devletleri ile olan ilişkileri ile dönemin ileri medeniyet ve yönetim biçimine sahip olduğunu vurgulayan yazılar yayımlamıştır.Örneğin, "*Hasta Adam Nasıl Öldü?*" başlıklı Suna Kili'nin "*Devrim Tarihi*" kitabından alınan yazıda, 1299'da Söğüt'te kurulan ve dönemin ilerici yönetim biçimi, toplumsal ve ekonomik yapısı ile toprak düzeni neticesinde, Osmanlı devletinin imparatorluk seviyesine ulaştığını, devleti çökerten ekonomik, toplumsal, siyasal, dinsel nedenler ile iç ve dışsal etkenler olduğu anlatılmıştır.²¹⁹ Ayrıca, Hayriye Süleymanoğlu Yenisoğlu, "*SEFARAT-92: Osmanlılar Zamanında Balkanların Ekonomik ve Kültürel Gelişmesinde Yahudilerin Katkısı*" başlıklı yazısında İspanya'dan 31 Mart 1492 tarihi itibari ile kovulan ve din değiştirmeyen Yahudilere Osmanlı Devleti'nin kucak açtığını, Selanik başta olmak üzere balkan topraklarına yerleştirildiklerini, ekonomik ve kültürel alanda önemli katkıları olduğunu ve ikinci Dünya savaşında Yahudilere Türkiye'nin soykırıma uğramasına engel olacak şekilde ev sahipliği yaptığını belirtmiştir.²²⁰

Hüner Tuncer 'in "*Doğu Sorunu ve Avrupalılar*" (38), Necdet Sevinç'in "*Azınlıklar Cenneti*" (50), Vahder Keleşyılmaz "*Atatürk'ün Bulgar Basınındaki Önemli Bir Polemik Hakkındaki Bilgi ve Görüşleri ile Ulusal Dış Politika Üzerine*" (64), Hüseyin Mevsim "*Bulgar Kaynaklarında 1909 Bursa Sergisi*" (78) yazıları benzer içeriktedir.

3.1.4. Çanakkale Savaşı

Dergi, I. Dünya Savaşı'nın seyri içerisinde 1914-1916 yılları arasında İtilaf Devletleri ile Osmanlı Devleti arasında Çanakkale mücavirinde yapılan kara ve deniz savaşlarındaki Mehmetçiğin vatan savunması ve kahramanlığını sayfalarında işlemiştir.Örneğin, Salih Osman Çavuş'un "*Çanakkale Zaferi*" başlıklı yazısında Osmanlı Devleti'nin savaşa girişi ve kahraman Türk askerinin Çanakkale'deki destansı savunması anlatılmıştır.²²¹ Ayrıca, Nikola Stanev "*Çanakkale Geçilmedi*" başlıklı yazısında, Bulgar tarihçilerinin gözünden Çanakkale savaşının ve Türk zaferinin nasıl değerlendirildiğini anlatmıştır.²²²

²¹⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 37 (2000), 8-10.

²²⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 4 (1992), 14-15.

²²¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 38 (2001), 3-4.

²²² Balkanlarda Türk Kültürü, 54 (2005), 5.

Dergide yer alan benzer içerikteki yazılar; Nuri Turgut Adalı “*Korumuzun Çanakkale Gezisi*” (7), Ahmet Şerif Şerefli “*Bu Toprağın Altında Yatanı Tanı-Çanakkale Notlarım*” (8), Sami Kocaoğlu “*Çanakkale Geçilmez Mehmetçik Engeli Aşılmaz*” (18), “*Türk Yenilmezliğinin Simgesi: Çanakkale Zaferinden 85 Yıl Geçiyor*” (34), Murat Güneş “*Babam Çanakkale Gazisiydi*” (42).

3.1.5. Balkan Savaşları

Dergi, 1912-1913 yıllarında Osmanlı Devleti ile bir zamanlar onun başlısı olan Yunan, Bulgar, Sırp ve Karadağlılar arasında gerçekleşen ve balkanların yeniden paylaşıldığı, yeni sınırların çizildiği ve Osmanlı Devleti’nin balkan topraklarının büyük bir kısmını kaybettiği Balkan Savaşları’na özel önem vermiştir. Örneğin, İbrahim Şafak “*Balkan Savaşı-İki Yazar Bir Noktada Buluştu*” başlıklı yazısında Osmanlı Devleti’nin şefkatli ve hoşgörülü yönetimi altında yaşayan Yunan, Bulgar, Sırp ve Karadağlıların bağımsızlıklarını kazanıp devletlerini kurduktan sonra Osmanlı devletine karşı 1912 yılında başlattıkları Balkan Savaşı ile Balkanlarda topraklarını genişlettiklerini ve işgal ettikleri yerlerde Türklere zulüm uyguladıklarını ve Bulgarlaştırma projelerini uygulamaya başladıklarını vurgulamış, nitekim Birinci Dünya Savaşında aynı ittifakta yer alan Türk-Bulgarların, aynı coğrafyayı paylaşmanın getirdiği kader birliği içinde oldukları, düşmanlığın geçici, komşuluğun ise kalıcı olduğunu belirtmiştir.²²³ Ayrıca, Kader Özlem “*Garbi Trakya Cumhuriyeti*” başlıklı yazısında, I. Balkan Savaşı ve II. Balkan Savaşı sürecini ile Garbi Trakya Cumhuriyeti’nin kuruluşu ve sonrasındaki gelişmeleri anlatmıştır.²²⁴

Dergide yer alan benzer içerikteki yazılar; Suat Engüllü “*Balkan Savaşlarından Sonra Makedonya’da Türkler*” (32), Kader Özlem “*Osmanlı Devleti-Bulgaristan ilişkilerinde Türk Azınlık: Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı Örnekleri*” (91), Ali Onur Kara Balkan Savaşları’ndaki Türk Havacılığı (94), Sezgin Lutviği “*Balkan Savaşlarından Sonra Makedonya Türkleri*” (100).

3.1.6. Bulgar Mezalimi

Dergi, 1877-1878 Osmanlı-Rus Harbi ile başlayan ve 1989 Zorunlu Göç ile sonlanan Bulgaristan’daki Türk müslüman azınlığa Bulgarların sistematik şekilde uyguladığı baskı, zulüm, işkence, yok etme, zorunlu göç ve türlü asimilasyon politikalarını okuyucusuna aktarmak için gayret göstermiştir. Örneğin, Ralitsa Peeva “*Azınlıklar Yokedilirken Biz Sustuk*”

²²³ Balkanlarda Türk Kültürü, 44 (2002), 12-13.

²²⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 56,58 (2005-2006) 36-37, 37-38.

başlıklı yazısında, Bulgaristan'da azınlıklara uygulanan “Yeniden Doğuş” sürecine, Tatiana Vaksberg'in “*Kötülüğün Teknolojisi*” filmine dikkat çekerken, toplumsal tepkisizlik ve görmezden gelme hususunda insanlığın kendini sorgulamasını, Bulgar hükümetlerin gerek komünist olan gerekse olmayanların, azınlıkların asimile edilmesinde gayret gösterdiklerini ifade edilmiştir. Bulgar hükümetlerinin sistemli ve bilinçli olarak Türker üzerinde planlarını uyguladıklarını, ihtiyatlı davranılması gerektiğini ve Bulgaristan Türklerine yaşatılanları unutturmamanın önemli olduğunu belirtmiştir.²²⁵

Öte yandan, Hüseyin Memişoğlu “*Pomak Türkeri'nin Tarihi Geçmişinden Sayfalar*” başlıklı yazısında, Bulgarların, Müslüman-Pomakları Hristiyan yapma ve Bulgarlaştırma politikasını 1878 yılından itibaren uygulamaya koyduğunu, 1912 ve 1913 yıllarında zirveye çıkan Bulgar vahşetinin, 1914-1918 yılında Osmanlı Devleti ile müttefik olunması sebebiyle durduğunu, fakat 1923 yılı itibari ile tekrar alevlendiğini, 1940-1944 yıllarında Müslüman-Pomaklar üzerinde Bulgarlaştırmanın sürdüğünü belirtmiştir.²²⁶

Dergide yer alan benzer içerikteki yazılar; Mehmet Mustafa Kara “*Bulgarlaştırma Sürecindeki Şehitlerimiz*” (1), Zülkef Yeşilbahçe “*Aralık Ayının Son Haftası*” (10), BTK “*Bulgar Zulmünün Kurbanlarından: Hikmet İmamoğlu*” (25), M.Necati Özfatura “*Bulgarlar Pomak Türklerini Hristiyanlaştırıyor*” (25), Sabri Özgürtuna “*Bulgar'ların İnsan Hakları Derneği ve Türkler*” (30), Ulrih Büksenşüti “*Bulgarlar'ın Azınlık Politikası*” (36), Ali Eminov “*Bulgaristan'daki Türkler*” (45,47), Kristü Mançev “*Yurda, yuvaya Dönen Niçin Hain Oluyor*” (46), Hayriye Süleymanoğlu Yenisoy “*Üniversitedeki Cadı Kazanı*” (58), Ömer Lütem “*Türk Yazarlar,L..Levçevi Köşeye Sıkıştırdılar*” (59), Hüseyin Memişoğlu “*Türk Azınlık Okullarının Bulgar Okullarıyla Birleştirilmesi*” (60), Necattin Türksöz “*Bulgaristan Halk Meclisinde "Aslına Dönüş" Politikası Üzerine Düzenlenen Oturum (21 şubat 1992)*” (61).

3.1.7. Osmanlı ve Rusya

Dergi, 19. yüzyılda, Osmanlı İmparatorluğunun kuzey komşusu Rusya ile Osmanlı İmparatorluğu arasında balkanlardaki güç mücadelesini ele almış ve kaybeden tarafta olan müslüman Türklerin yaşadıklarını okuyucuya aktarmaya çalışmıştır. Örneğin, Ömer Turan'ın “*Rodop Türklerinin 1878 Direnişi*” kitabından alınan “*Rodopların Tarihinden Sayfalar*” başlıklı yazıda, 19. Yüzyıl balkan tarihinde Osmanlı devleti ile Rusya arasındaki mücadelenin ağırlık kazandığını, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı (93 Harbi) neticesinde Türklerin,

²²⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 39,40 (2001), 4-5,5-6.

²²⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 4 (1992), 35-37.

balkanlarda ciddi oranda toprak kaybına uğradığını, Rusların işgal ettikleri bölgelerde işkencelere maruz kaldıklarını ve göçe zorlandıklarını, Ruslara karşı Türklerin direniş grupları oluşturduklarını ifade etmiştir.²²⁷ Öte yandan Erhan Afyoncu'nun "*Osmanlı Ordusunun Prut Seferi*" (48) başlıklı yazısı Osmanlı-Rus mücadelesini ve Türklerin zaferini anlatmıştır.²²⁸

3.1.8. Türk Kurtuluş Savaşı

Dergi, sayfalarında, Türk Kurtuluş Savaşı'nın Balkan halkları ile Bulgarlar özelinde nasıl algılandığını, düşünceleri ile yansımalarını aktaran yazılar yayımlamıştır. Örneğin, Necattin Türksöz'ün "*Kemal ve Enver*" başlıklı yazısında, Millî Mücadele yıllarında Mustafa Kemal Paşa ile Enver Paşa arasındaki mücadelenin Bulgar basınına yansımaları anlatılmıştır.²²⁹

Dergide yer alan benzer içerikteki yazılar; İbrahim Şafak "*Kurtuluş Savaşımızın Bulgar Basınında Yansıtılması*" (30), G.P.Ganof "*Kemal Atatürk ve Yeni Türkiye*" (32), İbrahim Şafak "*Lozan Konferansı ve Bulgar Basını*" (47), Necattin Türksöz "*Bulgar VMRO Örgütünün Yunanistan Ordusundaki Bulgarlara Yönelik Yayınladığı Bildiri*" (60), M.Türker Acaroğlu "*Bulgaristan Süreli Yayınlarında Atatürk ve Atatürkçülük*" (62), Milli Mücadele Dönemi Rıdvan Tümenoğlu "*Türk Bulgar Dostluğuna Bir örnek: VMRO Örgütünün Yayınladığı Bir Bildiri*" (64), Hayriye Süleymanoğlu Yenisoğlu "*Atatürk ve Bulgaristan*" (72,73).

3.1.9. Türkiye ve Balkanlar

Dergi, tarihi ve kültürel miras ile siyasi, coğrafi, ekonomik ve insani bağların Türkiye'nin dış politikasını balkanlara odakladığını, güvenilirliğinin ise bölge ülkelerince takdir edildiğini ifade eden yazılar paylaşmıştır. Örneğin, Hüsmen Erdoğan, "*Romen Voyvoda Ştefan Çel Mare Ne Demiş*" başlıklı yazısında Montrö Boğazlar Sözleşmesi (1936)'nin imza töreninde dönemin Romanya Dışişleri Bakanı Nicolae Titulescu'nun konuşmasını sunmuştur. Titulescu konuşmasında, 16. yüzyıldaki Romen Voyvoda Ştefan Çel'in "*Eğer bir gün düşmanlarımızdan biriyle anlaşmak durumunda kalırsanız, Türkleri seçiniz, çünkü onlar adil ve dürüsttürler*" sözüne atıf yapmış ve Türkiye'ye boğazlar sözleşmesindeki kilit rolünden dolayı güvenini vurgulamıştır.²³⁰ Öte yandan, Cengiz Hakov, "*1925 Bulgar-Türk Dostluk Antlaşması ve İki Ülke Arasında "Askıda Kalmış" Sorunların Çözümü*" başlıklı yazısında, Lozan Anlaşması ile kurulan Türkiye ile Bulgaristan arasında diplomatik ilişkilerin başlaması neticesinde iki ülke arasındaki sorunların (Doğu Trakyalı Bulgar Göçmenleri, Azınlık Hakları,

²²⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 40 (2001), 25-27.

²²⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 48 (2003), 17-18.

²²⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 61 (2007), 42-43.

²³⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 4 (1992), 21.

Türkiye’deki Bulgar Okulları ve Bulgar Ekzarhlığı) çözülmesindeki süreci ve 1925 tarihli Bulgar-Türk Dostluk Antlaşması’nı anlatmıştır.²³¹

Dergide yer alan benzer içerikteki yazılar; BTK “*Türk Bulgar Dostluğu*” (26), Ünal Şenel “*Bulgar Türk Dostluğu Cemiyeti*” (41), Stoyan Andreev “*Avrupa Perspektifinde : Türkiye ile Bulgaristan*” (44), Rıdvan Tümenoğlu “*Avrupa Sürecinde Bulgaristan Türkleri*” (58), Rıdvan Tümenoğlu “*Atatürk Döneminde Türk-Bulgar İlişkileri ve Bulgaristan Türkleri*” (63), Kader Özlem “*Bulgaristan’ın Tazminat Talepleri ve Değişim Sürecinde Olan Türk-Bulgar İlişkileri*” (79), Kader Özlem “*Bulgaristan’daki Başmüftülük Krizine Stratejik Yaklaşım*” (81),

3.1.10. Diğer

Bilal N. Şimşir’in “*Şehit Diplomatlar*” kitabından alınan ve “*Ermeni Terörü ve Şehit Türk Diplomatları*” başlıklı yazısında Ermenilerin terör ve suikast geleneği vurgulanmış, 34 Türk diplomatın şehit edildiği belirtilmiştir.²³² Talat Paşa’nın “*Belgelerle Ermeni Vahşeti*” kitabından alınan “*Büyük Katliam*” başlıklı yazı (55) benzer içeriktedir.

“*Eski Türklerde Takvim*” başlıklı araştırma yazısında, Türklerin ilk olarak “*On iki Hayvanlı Türk Takvimini*” kullandıklarını, Anadolu’da ise gözleme ve deneye dayanan “*Halk Takvimi*”nin kullanıldığı anlatılmıştır.²³³

Ayrıca, “*Bulgaristan’da Kurulan İlk Türk Kırathanesi*” başlıklı Ahmet Merdivenci’nin yazısında Bulgaristan Şumen’de ilk Türk kırathanesinin 1896 yılında kurulduğunu, Bulgarların ise Zıştovi kentinde 1856 yılında açtığını, 1856-1876 yılları arasında Bulgar Kırathane sayısının 131’e çıktığını, Bulgaristan Türkler için okuma evi olan kırathanelerin 1944 yılında ise kapatıldığını ifade etmiştir.²³⁴ Akif Atakan “*Bulgaristan’da Geçen Asrın Türk Kırathaneleri ve Kütüphaneleri*” (11), Akif Atakan “*Bulgaristan’daki Türk Kütüphaneleri*” (35), Bulgaristan’da Mümin Tahir “*İki Türk Kültür Ocağı Ömer Lütfi Kütüphanesi*” (40) başlıklı yazılar benzer içeriktedir.²³⁵

Dergide yer alan diğer yazılar; Tamilla Abbashanlı Aliyeva “*Büyük Adamlar Asya’da Yetişmiştir*” (57) ve Kader Özlem “*Günay Akım Bilmecesinde Bulgaristan’ın Stratejik Kayıpları*” (90).

²³¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 13 (1994), 11-14.

²³² Balkanlarda Türk Kültürü, 43 (2002), 7-8.

²³³ Balkanlarda Türk Kültürü, 51 (2004), 9-10.

²³⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 4 (1992), 22.

²³⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 11,40 (1994-2001), 5-6,40.

3.2. Kültür ve Sanat

Balkanlar'da Türk kültür ve sanatından derin izler mevcuttur. Türkler, yaklaşık 500 yıllık bir hakimiyeti neticesinde, Balkanlara eşsiz birçok kültür ve sanat eseri kazandırmıştır. Dergide yer alan kültür ve sanat içerikli eserler, Resim/Heykel, Tiyatro/Sinema, Folklor, Dil-Türkçe, Kitap ve Yazar Tanıtımı ve Yöresel Yemek Tarifleri başlıkları ile sınıflandırılmıştır.

3.2.1. Resim/Heykel

Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi, Zafer Gencaydın, Kazım İsinov, Mustafa Aslıer, Kamber Kamber, Hristo Bankov gibi ressamalar ile Ziyaettin Nuri gibi heykeltıraşları okuyucusuna tanıtmış ve eserlerinden seçme örnekleri derginin gerek ön kapak sayfasında ya da arka kapak sayfasında sunmuştur. Dergi, balkan ülkelerinden doğa, kültür varlıkları ile şehir manzaralı resimleri sayfalarında paylaşmıştır.²³⁶

Dergide yer alan benzer içerikteki eserler; BTK “Çok Değerli Bir Yoltucu Ziyaettin Nuri” (1) Akif Atakan “Balçık'ta Osmanlı Zamanı Taş Üstüne Oyulmuş Ay ve Yıldız” (7), Nuri Kemer Topçu “Emine Anne” (15), Kamber Kamber “Şarkı Söyleyen Kadınlar” (30), Şaban Okan “Manzara” (31), Kamber Kamber “Rodoplu Kız” (35), A.Bankov “Bir Rodop Mahallesi” (36), Nurhan Altay “Sanatla İlk Buluşma” (37), Hristo Bankov “Eğridere Civarında Kış Manzarası” (37), Kamber Kamber “Rodop Türküsü” (38), Hristo Bankov “Rodoplarda Bir Akşam Üstü” (39), Behçet Danacı “Gökkuşağı Renkleri” (41), Mehmet Alev “Rodoplarda Güz” (44), Niyazi Kurt “Kırcaali Pedagoji Okulunun İlk Mezunları (1951-1952)” (46), İsmail Yalçın “Köy'de Şenlik Var” (48), Hristo Bankov “Ev” (49), Ş.Sütlüpinar “Kadriye Latifova” (51), Sabri Yılmaz “Bir Rodop Köyü” (53), Kamber Kamber “Üç Kızlar” (54), Ş.Sütlüpinar “Recep Küpçü” (55), Berrak Gönül “Veliko Tırnova ?” (70).

3.2.2. Tiyatro/Sinema

Dergi 'de, tiyatro/sinema türünde sanatçı ve oyun tanıtımları gerçekleştirilmiş, Balkan kökenli oyuncular hakkında bilgi ve haberler verilmiştir. Türk kültürünü yansıtan Tiyatro oyunlarının sahnelenmesi ve tiyatroların yaygınlaştırılması talep edilmiştir.²³⁷

2005 yılında Bulgaristan Kırcaali'de Kadriye Latifova Müzik Dram Tiyatrosu'nda oynanan “Selvi Boylum, Al Yazmalım” oyunu hakkında değerlendirmeler yapılmıştır. Özellikle

²³⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 1-100 (1991-2022).

²³⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 1-100 (1991-2022).

tiyatro müdürünün Türkiye’den gelenlerle tercüman vasıtasıyla anlaşması yazıda eleştirilmiştir.²³⁸

Sabri İbrahim Alagöz “*Kadriye'nin Tiyatrosu*” başlıklı yazısında, Bulgaristan Türkü’nün ruhlarına şifa kaynağı olacak tiyatroya hasret kaldıklarını, Hacıoğlu, Pazarcık, Silistre, Razgrat, Varna, Ruse’de tiyatro sahnelendiğini, sadece Kırcaali ve Razgrat’ta açık olan Türk Tiyatrosu’nun yaygınlaşmasını talep etmektedir.²³⁹

Tiyatro alanında dergideki benzer içerikler; Nurhan Tekerek “*Prizren Kültür Evi ve Nafiz Gürcü Ali Türk Tiyatrosu*” (55), Derya Aytaç “*Gün’ü Tiyatro Aydınlatacak*” (58), Avni Engüllü “*Üsküp Türk Tiyatrosu'nun Çınarı (Lütfi Seyfullah-Lolo'nun Anısına)*” (76), Bayram Çolakoğlu “*Bulgaristan Türkleri'nin Davası ve Naim Filmi*” (98).

3.2.3. Folklor

Balkanlarda Türk kültürünü oluşturan şarkı, türkü, mâni, fıkra, taşlama, efsane, kıyafet, gelenek ve inançlar bu bölümde yer almıştır.

Emel Balıkçı “*Yeni Mahalle Evliya Babası*” başlıklı yazısında evliyaların balkanlara gelişini, Türklerin balkanları fetih etmesini ve yerleşmesini evliyaların insanların gönüllerine girerek kolaylaştırdığını ve halk üzerinde manevi bir gücü olduğunu ifade etmiştir.²⁴⁰

Emel Balıkçı “*3 Basamaklı Bahar Bayramı*” başlıklı yazısında bahar bayramının orta Rodoplarda sırasıyla Cemre Düşmesi, Nevruz/Yeni Gün ve Aderlez/Hıdrellez olarak kutlandığını ifade etmiştir.²⁴¹

Nergis Köprülü “*Anadolu'dan Balkanlar'a Yaşayan ve Değişen Yüzüyle Türk Düğün Geleneği*” başlıklı yazısında eski Türk düğününden günümüz Türk düğüne kadar olan değişimleri incelemiş, balkanlardaki yasaklamalara rağmen Türk düğün geleneklerinde kaybolma olmadığını, kısmen değişim geçirdiğini belirtmiştir.²⁴² Dergide yer alan benzer içerikler aşağıda sunulmuştur.

Muharrem Tahsin “*Mehmet GERENLİ'nin Anektotları*” (2), Hakkı Tezel “*Razgrat'ta Ramazan Geceleri*” (2), Mikail Baştu Çev.Avidan Aydın “*Şan (Han) Kızı Destanı*” (3), Ali Lütfi Piroğlu “*Diren*” (3), “*Kızana Tekkesi*” (7), Bayram Özgür “*Yedi Kızlar Aşı*” (8), Fatmagül Öztürk/Salim Özgür “*Bir Yedi Kızlar Aşı Daha*” (10), , Ahmet Şerif Şerefli “*83 Yıl*

²³⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 57 (2005), 38.

²³⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 51 (2004), 13-14.

²⁴⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 66 (2007), 13-12.

²⁴¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 67 (2008), 9-10.

²⁴² Balkanlarda Türk Kültürü, 66-69 (2008).

Önce Deliorman Ağzıyla Yazılmış Anonim Manzum Destan:Uslu ile Süslü” (10), Zülkef Yeşilbahçe “*Eğridere Yöresinde Bayramlar*” (11), Hakkı Tezel “*Razgrat'ta Bardak Bozma Gelenegi*” (14), Recep Şinasi Çelikkol “*Karakeçili Yöresi Türkmenleri*” (15), Ahmet Şerif Şerefli “*Rumeli Milli Kıyafetler Sergisi*” (16), Meftun Kadioğlu “*Evlilik ve Doğum Törenleri*” (29), Mümin Topçu “*Siz Efsane Bilin Ben Gerçek*” (30), Hüseyin Hacıoğlu “*Aile ve Yakın Çevremden İnanç İzleri*” (31,32), Hasan Bülbül ve Hüseyin Muti “*Ezerçe Köyü'nde Gelenekler*” (36), Hasan Meriçkan “*Almalı Köyünde Eski Bayramlar*” (37), Mehmet Ş.Çavuşoğlu “*Düğünümüze Buyurun*” (39), Hasan Basri Öztürk Nurettin Eyüp Haykırış “*Sadık Çeşmesi*” (40), Nurettin Eyüp Haykırış “*Fal*” (41), Ömer Osman Erendoruk “*Koşukavak'ta Kurban Bayramı*”(42), Aliş Sait “*Yedi Kızlar Aşı*” (44), BTK “*Çilik Okuma Yurdu*” (45), Mehmet Yağız “*Yayla Bayramları*” (48), Hüseyin Mevsim “*Bulgar Halk Edebiyatındaki Yeniçeri Türkülerinde Bir Motif*” (49), Tamilla Abbashanlı Aliyeva “*Kerkük Folkloru*” (51), Yusuf Tan “*Deli İbrahim*” (51), Nediye Yılmaz “*Hoca Köyü'nde Düğünler*” (52), İbrahim Şafak “*Rodop Düğün Gelenekleri*” (53), Lütfi Kaleli “*Halkların Kardeşlik Bayramı*” (54), Süleyman Çelik “*Hıdırellez*” (55), Halit Sezer “*Hani O Eski Günler*” (57), BTK “*Yenigün*” (58), BTK “*Yükselişler Çöküşler*” (58), Hasan Rodoplu “*Rodop Düğünleri*”(59), Nurettin Mehmet “*Ayşe Molla Çeşmesi*” (59), Hafize Gün “*Hıdırellez Düünden Bugüne Anı*” (62), Elhan Yurdoğlu (Mehmedov) “*Nahçıvan ve Balkan Türklerindeki Maniler Üzerine Bazı Araştırmalar*” (81).

Mizah alanında eserler; Muharrem Tahsin “*Mehmet Gerenli*” (2), “*Hem Oku-Hem Düşün*” (21), Salih Uyan “*Ya Öyle mi*” (26), Tahsin Karoğlu Özgür ve N.E.Haykırış “*Kim Kimi Taşladı?*” (36), “*Mizah Köşesi*” (40,41,49,51,53,54,56), “*Gobrovo Şakaları*” (43), “*Biraz Gülelim, Eğlenelim*” (44), “*Balkan Mizahından Seçmeler*” (46), “*Balkan Güldürüleri*” (48), “*Tahsin Özgür'den Taşlamalar*” (50), “*Nihat Altınok'tan Fıkralar*” (50), “*Dünya Güliyor*” (52), Fehim Kervancı “*Evvel Zaman Kuaförü*” (59). İbrahim Şafak “*Karabaş'ın Avcılığı*” (56).

“Ona kelek, buna kelek,

Sonunda onu da çarptı felek.” (Mizah Köşesi-40.Sayı- Cevap: Kader)

Mâni alanında eserler; İsa Cebeci “*Manilerimiz, Manili Günlerimiz*” (44), “*Şu Mâni Deryalarımız*” (46), Üzeyir Akgün “*Yolçatı Köyü Manileri*” (47), Üzeyir Mehmet Şükrü “*Kırcaali İli Ercek (Ahransko) Köyünden Maniler*” (59), Üzeyir Akgün “*Rodop Manileri*” (61).

*“Bahçelerde Gül olsun,
Diplerinde Mum olsun,
Hoşgeldiniz kıraylar,
Bayramınız mübarek olsun.”* (Rodop Manileri-61. Sayı)

Türkü alanında Eserler; Mehmet Demir *“Halk Türkülerimiz ve Oyunlarımız”* (7), Mehmet Demir *“Halk Türküleri”* (8), Mehmet Demir *“Halk Türkülerimiz”* (9-11), Fahri Nur *“Canım Rodoplar”* (39), Aydın Oy *“Türkiye ve Yugoslavya arasında Bir Türkü”* (2), Meftun Kadioğlu *“Kerimem”* (31), *“Perperek Boylarında”* (50), *“Rumeli Türküleri”* (52).

*“Rodopların şen kızları,
Saçları boyalı,
Hem saçları, hem kaşları,
Parmakları kınalı.”* (Rodopların Şen Kızları Türküsü)

3.2.4. Dil-Türkçe

Türkçe'nin kullanımı, yaygınlaştırılması, önündeki engellerin kaldırılması, sorun alanları ve diğer balkan dilleri ile olan etkileşimi ile eğitim kurumları ve Türkçe neşriyat hususları *“Balkanlarda Türk Kültürü”* Dergisi'nde ağırlıklı olarak işlenen konulardan biridir. Dergi, balkanlarda Türkçeyi Türk kültürünün en önemli kalesi olarak görmüştür.²⁴³ Bu kapsamda dergide yer alan yazılardan aşağıda örnekler verilmiş ve benzer içeriklere sahip olan eserlerin yazar ve başlık bilgileri paylaşılmıştır.

Bulgaristan Türkü her ne kadar anavatan Türkiye sınırları dışında kalsa da Türkiye'deki dil alanındaki yenilikleri yakından takip etmiştir. 10 Ağustos 1928 tarihinde arapça harfler terk edilmiş ve latin harfleri Türkiye'de kullanılmaya başlanmıştır. Bulgaristan'ın Söğündal köyünde, resmi olan Türk Hususi Rüştîye Mektebi'nde, 1928-1929 yılları arasında halka yeni alfabe eğitimi verildiği, Türkiye'den getirilen latin alfabeli kitapların okutulmaya başlandığını Ahmet Merdivenci *“Türk Yazı Devrimi”* başlıklı yazısında belirtmiştir.²⁴⁴

“Bar şehrinde 200 yıl öncesinde Türkçe konuşuluyor” başlıklı yazıda, bugün Karadağ sınırları içerisinde kalan Bar şehrini Osmanlı devletinin (1478/1573) fetih etmesi ve sonrasındaki iskân politikaları neticesinde bölgede Türkçenin yaygın olarak kullanıldığı, Balkanların kaybedilmesine rağmen bölgede kalan Türkler ile Arnavutların Türkçe konuşmaya halen devam ettikleri vurgulanmıştır.²⁴⁵

²⁴³ Balkanlarda Türk Kültürü, 1-100 (1991-2022).

²⁴⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 3 (1992), 38.

²⁴⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 4 (1992), 13.

Hasan Eren'in "*Makedonya'da Türkler*" başlıklı yazısında Makedonya Türklerinin dilleri üzerine yapılan çalışmalardan bahsedilmiş ve bölgenin vatanlaşmasında Türkçenin önemi ve etkisi vurgulanmıştır.²⁴⁶

Dergide yer alan benzer içerikteki yazılar; Ahmet Şerif Şerefli "*Bulgaristan Türklerinin Süreli Yayınları Dergiler*" (1), Albena Arnaudova "*Bulgaristan'da Türk Dili Öğretimi ve Ortaya Çıkan Sorunlar*" (5), M.Türker Acaroğlu "*Bulgaristan'da Türkçe Basın*" (6), Muharrem Tahsin "*Bulgaristan'da ve Bulgaristan Türkleri Arasında Türk Kitabı*" (9), Hayriye Süleymanoğlu Yenisoğlu "*Türkolojinin Bulgaristan'da Gelişmesine Katkıda Bulunan Bulgar Bilginleri*" (11), Kadriye Cesur "*Çağdaş Bulgar Şiirinde Türkçe Unsurlar*" (14), Salim Özgür "*Türkçe'den Bulgar Diline Geçen Sözcükler*" (17), Hayriye Süleymanoğlu Yenisoğlu "*Türk Bulgar Dil İlişkilerinde Başlıca Dönemler*" (30-32), Ulviye Koca "*Bulgaristan'da Türkçe Dersin Kurumsallaşması*"(46), Selmin Hakova'nın "*Güzel Türkçemiz-Basında Türk Kimliği*" (52), Yusuf Tan'ın "*Rodoplar'da Karganlı Mahmut İzleri*" (52,54), Rıdvan Tümenoğlu'nun "*Avrupa Sürecinde Bulgaristan Türkleri*" (58), Yazarı belirtilmemiş "*Bulgaristan'da Türkçe Dersler İle İlgili Sıkıntılar Devam Ediyor*" (59), Halil H.Süleyman "*Türk Yazı Devrimi ve Bulgaristan Türkleri*"(61), Harun Bekir "*Bulgaristan'da Türkçe Eğitim*" (62), Emel Balıkcı'nın "*Çelikli Köyünden Yüz Sözcük Tatar İzleri Rodoplar'dan Silindi mi?*"(64), Yazarı belirtilmemiş "*Bulgaristan'da Türk Basını*" (64), Hayriye Süleymanoğlu Yenisoğlu "*Geçmişten Günümüze Türkçe-Bulgarca ve Bulgarca-Türkçe Sözlükler*" (64), Yazar belirtilmemiş "*Bulgaristan'da Türk Basını*" (64), Hayriye Süleymanoğlu Yenisoğlu "*Türkçe Deyimlerin Bulgar Dilinin Deyimler Sistemindeki Yeri*" (70,71), Hayriye Süleymanoğlu Yenisoğlu "*Bulgaristan'da Türkçe Basın Hayatı (1865-2009)*" (81,82), Akif Atakan "*Bulgaristan'daki Türk Okulları*" (58), İsmail Köseömer "*Bulgaristan'daki Türkler Yakın Gelecekteki Yok Oluşuna Doğru Emin Adımlarla İlerliyor*" (91).

3.2.5. Kitap ve Yazar Tanıtımı

Dergideki yazarlar, çoğu Bulgaristan kökenli olmakla birlikte balkanlardan göç etmiş veya ebeveynleri muhacir olmuş kişilerden oluşmuştur. Dergi, yazarları ve eserlerini tanıtmak, onlara destek olmak, araştırmacıların faydalanmasını sağlamak ve okuyucusunu, Balkanlarda Türk kültürü hakkında bilinçlendirmeyi amaçlamıştır. Dergi'nin hemen hemen her sayısında kitap ve yazar tanıtımları yapılmıştır. Eser hakkında değerlendirme yapılmakla birlikte çoğunluklu eser sahibi kişinin kısa biyografisinin verildiği tespit edilmiştir. "Bize Gelen Kitaplar", "Kitap Tanıtımı", "Şiir Köşesi" "Kitaplık" vb. gibi farklı isimler altındaki köşelerden

²⁴⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 48 (2003), 13-14.

tanıtımlar yapılmıştır.²⁴⁷ Bu bölümde, dergide yer alan yazılardan aşağıda örnekler verilmiş ve benzer içeriklere sahip olan eserlerin yazar ve başlık bilgileri paylaşılmıştır.

İsmail A. Çavuşev ‘in “*Ömer Osman Erendoruk’un Yaratıcılığı*” başlıklı yazısında, Bulgaristan Türk şiir, hikâye ve roman türünde önemli eserleri olan yazarı tanıtmış ve seçme eserlerini irdelenmiş ve değerlendirmiştir.²⁴⁸

Mehmet H.Şakir “*Slaveykov ve Türk Halk Yaratıcılığı*” başlıklı yazısında Bulgaristan’da Türk halk edebiyatına önemli katkıları olmuş olan araştırmacı ve şair Penço Raçev Slaveykov’u tanıtmıştır.²⁴⁹

Dergide yer alan benzer içerikteki yazılar; M.Türker Acaroğlu “*Belge ve Fotoğraflarla Bulgar Mezalimi*” (1), Latif Karagöz “*Kon Kon Kelebek Şiir Kitabı*” (1), M.Türker Acaroğlu “*Unutulmayacakların Destanı*” (2), M.Türker Acaroğlu “*Macaristan ve Bulgaristan’daki Sanat Eserleri*” (3), BTK “*Bulgaristan’daki Türk Çocuklarına Filiz*” (3), Hilmi Haşal “*Tanıklarıyla Balkan Türklerinden Bilmeceler*” (4), İbrahim Tatarlı “*Halide Adip ADIVAR’ın “Sinekli Bakkal” Romanının Yapısı ve Özellikleri Üstüne*” (5), M.Türker Acaroğlu “*Makedonya’da Türk Halk Edebiyatı Metinleri*” (5), Kadriye Cesur “*Zafer GENÇAYDIN’ın Resimleri Filibe’de Sergilendi*” (5), BTK “*Aşk Manileri Kitabı Üzerine*” (7), BTK “*1989’dan sonra Bulgaristan’da yayınlanan ilk Türkçe kitaplar*” (8), M.Türker Acaroğlu “*Türk Komünistlerinin Bulgaristan Macerası*”(11), M.Türker Acaroğlu “*Bilal N.ŞİMŞİR -İngiliz Belgeleriyle Sakarya’dan İzmir’e 1921-1922*” (12), Hüseyin Dalli “*Muharrem Tahsin’in Çarıklı Filozof /Mehmet Gerenli Şakaları*” (13), İsmail Bekir Ağlagül “*Gilermi Figeyredu’nun Tilki ile Üzümleri*” (13), Latif Karagöz “*Kardeşimsin/Ak güvercin/Bayrak Çocuklar*” (13), Mehmet Çavuş “*Yüreğimde Şirin Tuna Aktıkça/Duygu Burgacı*” (14), Sabahattin Bayram Öz “*A.Şerif’den Yer Yeşil Gök Mavi Kalsın*” (15), M.Türker Acaroğlu “*Feyyaz Sağlam’ın Yunanistan (Batı Trakya) Türkleri Edebiyatı Üzerine İncelemeler*”(16), BTK “*Hakan ÖZKAN’ın Şiir Kitabı: İnsan*” (16), M.Türker Acaroğlu “*Mahir Aydın ’ın Şarki Rumeli Vilayeti*” (17), M.Türker Acaroğlu “*Ömer Osman Erendoruk’un Şiir Kitapları(S.O.S., Ölmeden Ölmek, Sabır Duası)*, Abdullah Kılıç’ın *Sevr Entrikaları*, Yunus Emre Yıldırım’ın *Sevdalı Şiirler*, Dimitri Kitsikis (Volkan Aytar Terc.)’in *Türk-Yunan İmparatorluğu*” (20), “*Soydaş Şair ve Yazarlardan Topluma Armağanlar-Latif Karagöz (Önce Vatan)*, İslam Beytullah Erdi (*Güneşi Ararken*), Ömer Osman Erendoruk (*Buruk Acı, Uçurum*), Arzu Tahirova (*İfade Esiri*)” (22), Latif Karagöz “*Kısaç İçindeki Hayat Öyküsü*” (23), Doğan Ertuğrul “*Balkanlar’daki*

²⁴⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 1-100 (1991-2022).

²⁴⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 52 (2004), 19-23.

²⁴⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 56 (2005), 22-23.

Müslüman Coğrafya” (23), M.Türker Acaroğlu “*Batı Trakya Çağdaş Türk Şiiri Seçkisi*” (23), BTK “*Nihat Altınok’un Bahtiyar Zampara, Süleyman Özgür’ün Sevmek Benim Borcum, Faik İsmail Arda’nın Ben Seninle Varım*” (30), Hasan Avni Yüksel “*İslam Beytullah Erdi’nin Gelin Uçtu*” (32), Muharrem Tahsin “*Saksağanların Büyük Sevinci*” (33), İslam Beytullah Erdi “*Yahya Akengin’in Sarkaç*” (36), Hüseyin M. Hacıoğlu “*Bulgarlar ve Bulgaristan Üzerine Yüzyıllık Türkçe Kaynakça (1878-1978)*” (37), İslam Beytullah Erdi “*Hafize Gün ve Yeni Şiir Güldestesi*” (37), “*Niyazi Hüseyin Bahtiyar’dan Balkanlar’da Türk Ünlüleri*, Mümin Akın’dan *Mavi Boncuk*, Nursen Akgün’den *Çağrı*” (39), Niyazi Hüseyin Bahtiyar “*Fehim Şanlıtürk’den Güller Açarken*” (41), Ömer Osman Erendoruk “*Niyazi Hüseyin Bahtiyar’dan Açın Pencereyi*, Ali Boncuk’tan *Evim*” (43), BTK “*Bize Gelen Kitaplar*”(42,43,45,46,48,52), Mehmet Çetin’in *Fetih*, Nursen Akgün’ün *Bekledim*, Alper Külecî’nin *Arzu Çiçekleri*” (47), BTK “*Zülkef Yeşilbahçe’den Belgelerle BAL-GÖÇ ve B.G.F. Çalışmaları*” ve BTK “*Engeniya Ivanova’nın İtilmişleri Kucaklamak*” (48), “*İsmail A.Çavuşev’in Gazetecinin Artık Yılı*”(52), Halim Salim Kayacık “*Nihat Altınok’un Türkiye Rusya Ekseninde*” (55), Salih Bozov “*Ad Uğruna Neler Oldu*” (57), Mehmet Alev “*Turgut Özakman’dan Şu Çılgın Türkler*” (57), “*Nur Arıkan-Rumelide Yaşam*” (62), “*Genç Kalemler-Enver Yılmaz’ın Dedemi Yazıyorum*, “*Hayriye Süleymanoğlu Yeniso-y-Bulgaristan Türklerinin Türkçe Eğitim Davası*” (63), “*R.J.Crampton-Bulgaristan Tarihi*” (63), “*Mehmet Arslan Cumalı-Tuna Türklerinin Halk Kültürü ve Etnik Yapısı*” (64), “*Hüseyin Mahmut Hacıoğlu-Anılar Hizmetler Lanetler*” (64), “*Samim Akgönül-Türkiye Rumları*” (65), Kırcaali Haber “*Eşim Recep KÜPÇÜ*” (66), “*Yusuf Ahmet Taşkın-Deli Gönül Rumeli ve Anadolu Hikayeleri*” (66), “*Şaban Kalkan-Sevda Soneleri*” (67), “*Yusuf Ahmet Taşkın-İki Salkım Üzüm Rumeli Hikayeleri*” (68), “*Yahya Akbulut-Zaman Yolu*”(69), “*Özgen Keskin-Göçmen Gözler*”(70) , “*Fettahoğlu Feyzullah Seçkin-Anavatan T.C. Başımıza Taç İmiş Her Yerde İlaç İmiş Bir Türk Pir Olsa Da Anavatana Muhtaç İmiş*” (71) , “*Nazım Tamgöz-Gülünün Gülleri*” (72), “*Ed.Zeynep Dörtok Abacı-Bursa’nın Zenginliği Göçmenler*” (73), “*Bahtiyar Sipahioğlu-Balkanların Son Kalesi Mamuşa*” (74), “*Mustafa İsen-Varayım Gideli Urumeli’ye*” (75), “*Ahmet Cangür-Kosova Türkçesi*” (76), “*Hüseyin Mevsim-Bulgar Gözüyle Bursa*” (78), “*Osman Baymak-Geçmişten Günümüze Rumeli Türküleri*” (79), “*Çev.Hüseyin Mevsim-Rumeli’nin Esaret Günleri*” (80), “*Cemalettin Taşkiran-Balkanlarda İzlerimiz*” (81), “*Neval Konuk-Yunanistan’da Osmanlı Mimarisi*” (82), “*İslâm Beytullah Erdi-Sınırlar Ötesinde Türk Kalmak*”(84), “*Niyazi Kurt-Bulgaristan’da Osmanlı Şehirleri*” (85), “*Erol Haker-93 Harbi Tuna’da Son Osmanlı Yahudileri*” (86), “*Havva Pehlivan Özgür-Ezerçe’den Çıktım Yola*” (87), “*Mithat Aydın-Bulgarlar ve Ermeniler Arasında Amerikan Misyonerleri*”(88) , “*Neriman Hasan-Romanya Türk Toplulukları Örneğinde İki Dillilik*” (89), “*Bülent Yıldırım-Bulgaristan’daki Ermeni Komitelerinin Osmanlı Devleti Aleyhine*

Faaliyetleri (1890-1918)” (90), “*Taner Güçlütürk-Kosova’da Türk Edebi Yaraticılığı (1951-2001)*” (91), “*Yeliz Okay-Türk Bulgar İlişkileri Üzerine Makaleler*” (92), “*Kader Özlem-Türkiye’nin Balkan Türkleri Politikası*” (93) , “*Ömer Seyfettin-Balkan Harbi Hatıraları*” (94), “*Fatma Ürekli ve Ebul Faruk Önal-Balkan Faciaları (1912-1913)*” (95), İlyas Ak “*Barbara Jelavich-Balkan Tarihi 1-2*” (96), “*Ali Maskan-Kalanlara Gurbet Gidenlere Memleket Rumeli Makedonya Türkleri*” (97), “*Osman Kılıç-Kader Kurbanı*” (98), “*Emine Işınsoy-Çiçekler Büyür*” (99), “*Hüseyin Raci Efendi-Zağra Müftüsü’nün Hatıraları*”(100).

3.2.6. Yöresel Yemek Tarifleri

Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi, Balkan Türklerinin mutfağından eşsiz lezzet ve özel tariflerin olduğu yöresel yemek kültürünü sayfalarında paylaşmıştır. Dergi, Yemek Köşesi, Balkan Mutfağı, Türk Mutfak Kültürü gibi köşelerde Balkan Türk Mutfağından örnekler vermiştir. Söz konusu örneklerden seçmeler aşağıda sunulmuştur.²⁵⁰

Hamur Tatlısı (62), Ciğerli Kapama (63), Pirinç Bidesi (64), Kaçamak (65), Lahana Aşı (66) , Samsa (67), Pırasa Bidesi (68), Ekşili Lahana Sarması (69), Etli Papaz Yahnisi (70) , Külâh Pasta (71), Sütlü Kabak Tatlısı (72), Un Sarması (73), Gül Tatlı (74) ,Taze Fasulyeli Pilav (75), Ulaşıklı Börek (76), Etsiz Kuru Fasulye (77), Konserve Tuşru (78), Kabak Bidesi (79), Cevizli Şekerpare (80), Dızman(81), Pirinçli Yeşil Mercimek (82), Baklava (84), Kaymaçına (85), Beze Kesmesi (86), Peynirli Börek (87), Hamur Bidesi (88), Sütlü Çorba ve Ciğer Bidesi (89), Kaşık(a) (91), Dızman(92), Trileçe (93), Medenki (94), Kaçamak (95), Lokum (Makedonya) (96), Büryan (97), Yoğurtlu Muhacir Köftesi (98), Ispanaklı Pispili (99), Kebapçe (100).

3.3. Edebiyat

“*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi, edebiyat alanında birçok eseri okuyucusuna sunmuştur. Bu bölümde Şiir, Öykü/Hikâye, Anı, Deneme, Söyleşi, Müzik, Mektup türünde olmak üzere sınıflandırma yapılmıştır.

3.3.1. Şiir

“*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi, şiir alanında oldukça zengin bir hazine sunmuştur. Balkan kökenli usta şairlere, şiire ilk adımını atan genç şairlerin de eklenmesi ile gerek Türkiye gerekse Türk dünyasından şairlerin eserlerinin yer aldığı geniş bir havuz oluşmuştur. Dergi’nin her sayısında nesir türünde yazıların içeriğinde dahi şiirlere rast gelinebilmektedir. Dergideki

²⁵⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 1-100 (1991-2022).

şairlerde, göçmenlik teması özellikle Bulgaristan Türkü olan şairlerin şiirlerinde ağırlıklı olarak işlenmiştir. Göçmenliğin getirdiği travma, üzüntü ve dram kalplerden dizelere dökülmüştür. Vatan sevgisi, hasret, özlem, sıra, bayrak, Türklük, inci, din-dil-örf, adet ve gelenek, özgürlük, hak ve adalet, zulüm, işkence, sürgün, hapis, isim ve din değiştirme, Bulgarlaştırma, köy, ev, tarla, doğa, hazine, göç, muhacir, Türkçe, Atatürk, Türkiye, aşk vb. sözcüklü temalar şiirlerde ağırlıklı olarak (450'nin üzerinde) yer bulmuştur.²⁵¹ Bu türdeki örnek şiirler aşağıda sunulmuştur.

Şair Ahmet Akar “Sevgi” başlıklı şiirinde, sevgiyi anavatan ile özdeşleştirmekte, hayat-ölüm, aşık-gurbet-hasret, çöl-su zıtlıkları ile özlemin boyutunu pekiştirmekte ve vatanına kavuşmanın sevincini dizelerinde vurgulanmıştır.

*“Kavrulmuşuz sevgiye hasret çöl gibi,
Soluyoruz gövdesinden kopmuş dal gibi,
Çöl suya dal gövdeye biz sevdaya muhtacız.”* (Ahmet Akar-Sevgi, BTK, 51. Sayı)

Şair Ahmet Emin Atasoy “Saraybosna” başlıklı şiirinde, Bosna Savaşında sırpaların işlediği insanlık suçlarını, katliam ve soykırımı Andriç’in Drina Köprüsü eserine atıf yaparak anlatmış ve Bosnalı için insanlığın sınıfta kaldığını belirtmiştir.

*Her yeni gün toplu ölüm, toplu mezar,
Bosnalı için,
Drina köprüsünde en son intihar,
İvo Andriç’in.* (Ahmet Emin Atasoy- Saraybosna, BTK, 15. Sayı)

Şair Ali Boncuk “Çanakkale Savaşı” başlıklı şiirinde, Türk askerinin destanlaşan ve dünya harp tarihine geçen vatan savunması ve kahramanlığını dizelerinde vurgulamıştır.

*“Mehmetçiğin vatan aşkı, bendi aşmış,
Çanakkale savaşlarında,
Türkün ünü göklere kanat açmış.
Bir sel gibi coşmuş”* (Ali Boncuk- Çanakkale Savaşı, BTK, 53. Sayı)

Gazeteci ve şair olan Alish Sait “Şehit Türkancık” başlıklı şiirinde, Bulgaristan’da Türklere uygulanan asimilasyona karşı gerçekleştirilen direniş yürüyüşünde, Bulgar askerlerinin açtığı rastgele ateş sonucunda 17 aylık iken annesinin kucağında şehit edilen Türkan bebeğin dramını, türk halkının yüreğinde açtığı hüznü aktarmıştır.

²⁵¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 1-100 (1991-2022).

“Kırmızı karanfil açtı alnında,

Aktı taze çocuk kanın

Damladı toprağa şıp şıp

Şehitlerimizin en küçüğünün

Ebedileştin toprağımıza karışıp.” (Aliş Sait- Şehit Türkancık, BTK, 8. Sayı)

1958 Bulgaristan doğumlu şair Emine Hoccoğlu “*Türkiyem*” başlıklı şiirinde, memleket sevgisini, eşsizliğini ve kutsallığını dizelerine yansıtmıştır.

“Göz bebeğim benim eşsiz memleketim,

Dünya var oldukça ebedi,

Ay yıldızlı bayrağımdır en yüce yeri” (Emine Hoccoğlu- *Türkiyem*, BTK, 24. Sayı)

Şair Halit Sezer “*Hasret*” başlıklı şiirinde, Bulgar zulmüne direnişi, anavatana olan kavuşma isteğini, göç arzusunu ve sevinç içinde özlemin bitişini vurgulamıştır.

“Gölümde hayalimde Eğridere

Yeşil çayırılar, karlı dağlar

Şu an keyfim yerindeyse de

Oralarda ana, baba, kardeş var.” (Halit Sezer- *Hasret*, BTK, 51. Sayı)

“Rodop göçmeniyim alnımda o dağların güneşiyle geldim,

Sordular/sorular neden bırakıp geldiğimi acıyla” (Hilmi Haşal- *Rodop Göçmeni*, BTK, 4. Sayı)

Şair ve yazar İsa Cebeci “*Bir Avuç Toprak*” başlıklı şiirinde, doğa ve vatan sevgisini milli duygularla harmanlamış ve toprak ile özdeşleştirerek duygularını aktarmıştır.

“Varsa bir avuç toprağın,

Ve dalgalanan bayrağın

Kurumaz sevinç kaynağın,

Deme fazla işi vardır.” (İsa Cebeci- *Bir Avuç Toprak*, BTK, 34. Sayı)

Şair ve yazar Kadriye Cesur “*Köprü*” başlıklı şiirinde, Balkan Türkünün Balkanlardan göç etmesi neticesinde anavatana taşıdığı kültürü ve değerleri dizelerinde ifade etmiştir.

“Köprü oldum Rumeli’den Bursa’ya

Ninemin ipek ferecesine

Nasırlı sözlerine dedemin

Annemin beyaz örtüsüne” (Kadriye Cesur- *Köprü*, BTK, 12. Sayı)

1939 Bulgaristan doğumlu şair ve yazar Latif Karagöz “*Bitsin Şu Özlem*” başlıklı şiirinde, yaşadığı hasret duygusunu ve kederini tüm açıklığı ile okuyucuya aktarmıştır.

“Ne bir suç var ne de günah,

Sevenlere her şey mubah

Ya bir akşam ya bir sabah,

Gel de bitsin şu özlemin” (Latif Karagöz- Bitsin Şu Özlem, BTK, 40. Sayı)

1933 Bulgaristan doğumlu şair ve yazar Mehmet Çavuş “*Atatürk’e*” başlıklı şiirinde, Atatürk’ün Türk halkının maneviyatındaki ölümsüzlüğünü ve sevgisini dizelerine aktarmıştır.

“Aydınlığa yelken açan Atatürk,

Bizim için bir onursun, bir neşe!

Yolumuza ışık saçıyan Atatürk

İşığınla kardeş oldun güneşe! (Mehmet Çavuş- Atatürk’e, BTK, 38. Sayı)

Bulgaristan Türk edebiyatının ikinci dönemi olan 1950-1960 yıllarında birçok şair yetişmiştir. Türkiye’ye göçe zorlanan bu aydın kesimin 1989 “Büyük Göç” ile Türkiye’ye göçü sürmüştür. Bulgaristan’da sanatını icra edemeyen Bulgaristan Türkü aydınlar, Türkiye’de uygun imkânı bulmuşlardır.²⁵² “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi, yazar ve şairler için buluşma noktası olmuş, eserlerini yayınlamalarını sağlamıştır. Dergi ile ilk şiirleri dergide yayınlanan yeni şairler arasında özel bir bağ olduğunu söyleyebiliriz.²⁵³

3.3.2. Öykü/Hikâye

Öykü/Hikâye, kurgulanmış veya gerçek bir olay ya da olgunun düzyazı şeklinde anlatıldığı edebi türdür.²⁵⁴ Bulgaristan Türk edebiyatında şiir ağırlıklı olmakla birlikte yirminci yüzyılın ikinci yarısına doğru öykü/hikâye türü de ön plana çıkmıştır.²⁵⁵ Dergide, öykü ve hikâye alanında Muharrem Tahsin, Mustafa Bayramali, Yusuf Ahmet Taşkın, Mehmet Yağız, Mehmet Alev, İslam Beytullah Erdi isimlerinin ön plana çıktığını söyleyebiliriz.²⁵⁶ Bu türdeki örnek yazılar, yazar, konu başlığı ve dergide yer aldığı sayı belirtilerek aşağıda sunulmuştur.

İslam Beytullah Erdi “*Vicdanın İsyanı*” (3), Ali Kadirov “*Vicdan*” (5), Muharrem Tahsin “*Zambak Mavisi*” (6), Muharrem Tahsin “*Dağ Çilekleri*” (7), Ahmet Mehmet “*Sarhoş*

²⁵² Buttanrı, “Bulgaristan Türk Edebiyatı”, 43-45.

²⁵³ 1968 Bulgaristan doğumlu Kadriye Cesur ile 10 Şubat 2024 tarihinde İstanbul’da yapılan görüşme.

²⁵⁴ <https://sozluk.gov.tr/hikaye/>, Erişim 09.04.2024.

²⁵⁵ Hüseyin Mevsim, “Bulgaristan Türk Edebiyatında Gazeteci Kökenli Bir Hikâye Yazarı: Muharrem Tahsin (1929-2007)”, *Balkanlarda Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları*. 5/1 (2023):1-19. doi: 10.47139/balted.1208816. Erişim 02.08.2023.

²⁵⁶ *Balkanlarda Türk Kültürü*, 1-100 (1991-2022).

Hasan” (8), Mustafa Ömer “*Ası Koğuştta*” (9), Rana Su “*Ana Yüreği*” (13), İslam Beytullah Erdi “*Bir Fincan Kahve*” (17), Mukaddes Akman “*Bulgar Adları*” (21), İlyas Bekir “*Son Nefeste*” (23), Mukaddes Akman “*Ağlayan Erguvanlar*” (24), Mustafa Bayramali “*Latif Dede'nin Gözyaşları*” (25), İslam Beytullah Erdi “*Tutuklunun Sevgilisi*” (26), Yusuf Ahmet Taşkın “*Bir Öykü: Tesbih*” (28), Mehmet Alev “*Yonga*” (29), Mehmet Alev “*Dişbudak*” (30), Mehmet Alev “*Taş ve İnsan*” (31), İsmail A.Çavuş “*Acı Kahve*” (32), Maksim Gorki “*Han ve Oğlu*” (34), Mustafa Bayramali “*Çiğdem Zamanı*” (34), Yusuf Ahmet Taşkın “*Zurnacının Ölümü*” (35), Eşref Özgür “*Yeşil Bursa*” (35), Panait İstirati “*Bataklıkta Bir Gece*” (35), Mustafa Bayramali “*Cep Telefonu*” (36), Mehmet Alev “*Ayşinge*” (36), Yusuf Ahmet Taşkın “*Sizde De Var Mı?*” (37), Mehmet Alev “*Öfke*” (37), M.Fikret Ünlüer “*Sordum Arda Boyundasın*” (37), İlyas Bekir “*Ana Yüreği*” (37), Ömer Osman Erendoruk “*Topalca Kız*” (38), Mehmet Yağız “*Oyacılar Sokağı*” (39), Yusuf Ahmet Taşkın “*Perde Ardındaki Kadın*” (40), Mustafa Bayramali “*Direnış*” (40), Hüseyin Köse “*Deli Mariya*” (41), Naim Bakoğlu “*Demir Baba Öyküsü*” (41), Mustafa Bayramali “*Yaralı Gönül*” (42), Mehmet Yağız ve Emine Öztürk “*İki Çocuk Öyküsü*” (43), İslam Beytullah Erdi “*Çaresizler*” (44), Yusuf Tan “*Yamuk Kule*” (45), İvo Andrić “*Köprü*” (45), Miodrag Bulatović “*Muharrem*” (46), Yusuf Ahmet Taşkın “*Kader Utansın*” (46), Eşref Özgür “*Şüphe*” (46), Mustafa Bayramali “*Gölgelenen İnanç*” (47), Orhan Kemal “*Kitap Satmaya Dair*” (48), Yusuf Ahmet Taşkın “*Bir Kişi, İki Nutuk*” (48), Mehmet Yağız “*Selamsız Memleket*” (48), Ahmet Mehmet “*Ressam*” (49), Mustafa Bayramali “*Özlem*” (49), Fehim Kervancı “*Katastrofa*” (50), Mehmet Yağız “*En Güzel Kompozisyon*” (52), Remziye Gazi “*Karakış*” (54), Mehmet Yağız “*Tombul Kadın*” (55), Fehim Kervancı “*Öykü*” (56), Remziye Gazi “*Şeytanın İşi*” (57), Mehmet Yağız “*Küstendil Treni*” (58), “*Remziye Gazi'den Bir Öykü*” (59), Latif Karagöz “*Köprü*” (61), Emel Balıkçı “*Çatıdaki Gramofon*” (62).

3.3.3. Anı

Anı, yaşanan ve tanık olunan olay ve olguları gözlem ve bilgi süzgecinden geçirerek anlatıldığı edebi türdür.²⁵⁷ Anı türünde yazılar, “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’nde geniş yer bulmuştur. Dergi 1989 yılında Bulgaristan’dan Türkiye’ye yaşanan zorunlu göçten sonra yayın hayatına başlamış ve Balkanlar’daki Türk kültürünü unutturmamak, canlı tutmak, geliştirmek gayesi ile yola çıkmıştır. Türk azınlığa karşı yapılan baskı, zulüm, işkence ile asimilasyon politikalarını mağdurlarının yaşadıklarını paylaşmak, unutulmaması ve tarihi belge

²⁵⁷ Muzaffer Çandır, “Türk Edebiyatında Hâtıra Türü ve Samet Ağaoğlu’nun Hâtıra Kitapları”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 9(2001):53-56.

olması açısından yazılı hale getirmek için dergi gayret sarf edilmiştir.²⁵⁸ Balkanlarda güdülen soykırım ve kültür katliamına karşı savaşmak ve kazanabilmek için her türlü bilgi ve belgenin dergiye ulaştırılması ve özellikle göçmenler tarafından dergiye yazılar gönderilmesi talep edilmiştir.²⁵⁹ Bu türdeki örnek yazılar, yazar, konu başlığı ve dergide yer aldığı sayı belirtilerek aşağıda sunulmuştur.

Fehamet Ağlagül “*Kaderle Buluşma*” (6), Veli Caydı “*Ay Yıldızlı Vagonlar*” (8), İslam Beytullah Erdi “*Belene Adası'nda İstiklal Marşı*”(12), Salih Seyfi Uygur “*Plevne'de Tutuklu Kaldığımız Günler*” (13), Nuri Turgut Adalı “*Anılar ve Düşünceler*” (19,20), Muhammet Ayyıldız “*Mestanlı Olayları Üzerine Bir Anı*” (26), Üzeyir Akgün “*Bir Lakabın Öyküsü*” (29), Zeki Bilir “*Rusçuk'ta Sekiz Yıl*” (33), Ömer Kale “*Türkçe İsimler Listesi*” (35), Hasan Özkan “*Zor Geçilen Kıyılara*” (36), Durhan Güler “*Baba Vasiyeti*” (37), Vehbi Pehlivan “*Sofya Türk Pedagoji Okulu*” (39), Golome Gratišta “*İlk Cenaze*” (40), Tahsin Uçar “*Mutlu Bir Son*” (40), “*Siyah Beyazlı Anılar*” (42), Mehmet Yağız “*Napolyon Kirazları*” (42), Faik Tonguç “*Ermeni Oyununa Geldik*” (43), Halit Sezer “*Nasip Kırk Yıl Sonra İmiş*” (43), Hüseyin Kocaman “*İlginç Bir Anı*” (45), Niyazi Kurt “*Kırcaali Öğretmen Okulu*” (46), İsa Cebeci “*Siyasi Miyopluk Mu, Yoksa Gerçekleri Saptırmak Mı?*” (47), Hikmet Şan “*Öğretmenim Şişmanoğlu*” (48), Hafize Gün “*Türk Büyükleri ile İlk Karşılaşmam*” (51), Üzeyir Akgün “*Naciya Annenin İsyanı*” (52), Sabri Yılmaz “*Ali Durmaz'ın Öğrenciliği*” (53), Hafize Gün “*Yemeği Yedikten Sonra Nereye Yatacağız*” (53), Hafize Gün “*Anı-Dizi-Bu Akşam Radyeye Nasıl Giresin?*” (54), Zülkef Yeşilbahçe “*Sarı İnek*” (54), “*Gazi Dedem*” (56), Hafize Gün “*Anılar Dizisi*” (56), Hafize Gün “*Antalya'nın Tıkırtılı Hurmaları*” (57), Ali Öztürk “*Bir Zamanların Türk Okulları*” (57), Zülkef Yeşilbahçe “*Portakal Kabuğu*” (58), Hafize Gün “*Kıbrıs Şehitleri Fısıltıları*” (60), Niyazi Hüseyin Bahtiyar “*Anılarımın Kısacık Biyografisi/N.H.Bahtiyar 80 Yaşında*” (62), Mustafa Bayramali “*Düğmeğe Bastıkça*” (62), Mehmet Yağız “*Yazık Oldu Zühtü'ye*” (62).

3.3.4. Deneme

Deneme, yazarın okuyucu ile konuşuyormuş gibi yazdığı, yargı içermeyen, kurmaca veya gerçeklik barındıran, geniş bir konu yelpazesi olan, insan merkezli ve genelde bir iki sayfa uzunluğunda olan edebi bir türdür. Deneme türünde yazılar, “*Balkanlarda Türk Kültürü*”

²⁵⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 48 (2003), 25-26.

²⁵⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 79 (2010), 36.

Dergisi'nin her sayısında yer bulmuştur.²⁶⁰ Bu türdeki örnek yazılar, yazar, konu başlığı ve dergide yer aldığı sayı belirtilerek aşağıda sunulmuştur.

Ömer Osman Erendoruk “*Kim Bulgar? Kim Türk? Kim Haklı?*” (10), Sami Kocaoğlu “*Kim Bulgar Türkü?*” (25), İlyas Bekir “*Kökümüz Kökenimiz*” (26), Mehmet Alev “*Ressam Hatası*” (33), Özlem Eren “*Bir Eski Paranın Haykırışı*” (34), İslam Beytullah Erdi “*Kitap ve Biz*” (36), Hasan Özkan “*Bir Kuş Kanadı*” (38), Selattin Atasoy “*Toplumdaki Yerimiz*” (39), Ömer Osman Erendoruk “*İhanetin Bedeli*” (39), Mehmet Alev “*Kargalardan Ne Öğrenebiliriz?*” (40), Emine Öztürk “*Bir Düşünün*” (40), Ramadan Tunalı “*Atamızın Çizdiği Yol*” (41), Mehmet Yağız “*Kuyruk*” (43), Mehmet Yağız “*Ah, Şu Beyin Çıplaklığı*” (44), Ömer Osman Erendoruk “*Çöpler Altında Tipler*” (45), Yusuf Tan “*Plevne Gazisinin Evrensel Kişiliği*” (48), Yusuf Tan “*Sanatçı ve Kişiliği*” (49), Mümin Tahir “*Yaşamın Anlamdaşı Yoktur*” (51), Yusuf Tan “*Erikler*” (53), İbrahim Şafak “*Dedemin Anahtarları*” (54), Mehmet H.Şakir “*Kütük*” (57), Mustafa Bayramali “*Rodop Öyküsü*” (58), Rıdvan Tümenoğlu “*Bulgar Türkü ve Bulgaristan Türkü Kavramları Üzerine*” (61).

3.3.5. Söyleşi

Güncel bir konu hakkındaki düşünce ve görüşlerin karşılıklı samimi bir havada konuşma şeklinde icra edildiği ve nesir türünde olan söyleşi²⁶¹, “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi'nde yer almıştır. Örneğin, Ahmet Şerif Şerefli'nin Bursa BAL-GÖÇ ile BGF'nin genel başkanı ve Dergi'nin sahibi olan Mümin Gençoğlu ile yapılan söyleşisi neticesinde, Gençoğlu'nun biyografisinin yanı sıra BGF süreci ve Dergi'nin çıkarılma gereksinimi hakkında bilgi sahibi olunmuştur. Dergi'de edebiyatçı, sanatçı, milletvekili, yönetici, müftü gibi balkan kökenli tanınmış kişiler ve kanaat önderleri ile söyleşiler gerçekleştirilmiştir.²⁶² Aşağıda bu türde seçme örnekler konu başlıkları ile sunulmuştur.

Ahmet Şerif Şerefli “*Bursa Milletvekili Sn. Mümin Gençoğlu ile Söyleşi*” (1), C.Latif “*Var Olmak, Ya Da Olmamak*” (3), İ.Parlatır “*Cengiz Aymatov'la Dil ve Edebiyat Üzerine Söyleşi*” (4), Feyyaz Sağlam “*Gagavuz Yazarlar Birliği Başkanı Stephan Bulgar: "Kültür Merkezimiz Türkiye ile Daha Sıkı İşbirliği İstiyoruz"*” (5), Albena Arnaudova “*Bulgaristan'da Türk Dili Öğretimi ve Ortaya Çıkan Sorunlar*” (5), Ahmet Şerif Şerefli “*Embiya Çavuş'un Resim Dünyası*” (7), Balkanlarda Türk Kültürü “*Şair Nurettin Haykırış İle Bir Elli Yaş Söyleşisi*” (34), Balkanlarda Türk Kültürü “*Yer Adları Türk Varlığının Kanıtlarıdır*” (36),

²⁶⁰ Nesrin Mengi, “Bir Edebi Tür Olarak Deneme ve Türk Edebiyatındaki Yeri”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2005):353-368.

²⁶¹ <https://www.turkedebiyati.org/sohbet-soylesi/> Erişim 08.04.2024.

²⁶² Balkanlarda Türk Kültürü, 1-100 (1991-2022).

“Sorulu Yanıtlı Bir Söyleşi” (38), “KIBATEK Üzerine Feyyaz Sağlam’la Söyleşi” (38), Mehmet Yağız “Bir Kahve İçimi Konukluk” (38), Habibe Hasan “İç Sancıları” (39), “Ulviye Hoca İle Ayaküstü Bir Sohbet” (40), “Söyleşi: Bal-Göç Kadınları” (42), Hülya Saatçi “Dostluklar Sağlam Temellerde” (49), Kadriye Cesur “Bir Edebiyat Elçisi” (50), “Emin Balkan’la Söyleşi” (50), “Basri Şen ile Başbaşa” (52), “Kervancı ile Ayaküstü” (53), Mehmet Alev “Emekli Maaşları ve Sorunlar” (55), “Esat Dede” (59), Rıdvan Tümenoglu “Mysia Resim Atölyeleri ve Kurucu İlhan Özer’le Söyleşi” (63), Macide Gönül “Anılarda Yaşattıklarımızdan Resmiye Seçkin İle Röportaj” (66), Macide Gönül “Anılarda Yaşattıklarımızdan” (67), Macide Gönül “Anılarda Yaşattıklarımızdan” (68), Kader Özlem “Söyleşi: Mustafa Aliş Hacı (Baş Müftü) “Balkanlar’da Türk Kimliği ve İzi Kaybolmayacak” (79).

3.3.6. Müzik

Kültürün, duygu ve düşüncelerin bir yansıması ve sesli iletişim aracı olan müzik²⁶³, “Balkanlarda Türk Kültürü” Dergisi’nde önemli bir yer tutmuştur. Dergide, balkan coğrafyasındaki Türk kültüründen izler taşıyan türkü, şarkı, marş ve ağıt türünde eserler, ezgi ve notalarıyla birlikte gelecek kuşaklara aktarılmaya çalışılmıştır. Balkan müzikleri, gerek BGF ve bağlısı derneklerin sahip oldukları koro/grup/sanatçılar veya “Sevgi Korosu” gibi özel girişimler vasıtasıyla yaşatılmaya çalışılmış, yurtiçi ve yurt dışı etkinliklerde yer almıştır. “Balkanlarda Türk Kültürü” Dergisi, balkan Türk müziklerine özel sayfa ayırırken BGF ve bağlısı derneklerin etkinliklerinden haberler vermek suretiyle okuyucusunun dikkatini çekmiş, balkan Türk müzik kültürünün canlı kalmasını sağlamıştır. Eserlerde, aşk, sevgi, özlem, kahramanlık, umut, özgürlük, göç, zulüm, vatan ve bayrak sevgisi, Türklük temaları ağırlıktadır.²⁶⁴

“Adını söyleyemedin,

“Türküm” bile diyemedin,

Orda kaldı alın terin,

Hani bahçen, hani evin,

Darmadağın sevdiklerin.” (Tülay Arıcı-Bulgar Zulmüne Ağıt, BTK, 71. Sayı)

“Şu Tuna’nın ortasında

Kanlı da Belene

Seksen dörtte mezar oldu,

Türküm diyene” (Hasan Rodoplu-Kanlı Belene, BTK, 57. Sayı)

²⁶³ Celil Hakan Çuhadar, “Müzik ve Müzik Eğitimi”. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25(2016): 217-220.

²⁶⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 1-100 (1991-2022).

“Tuna nehri akmam diyor,
Etrafımı yıkmam diyor,
Şanı büyük Osman Paşa,
Plevne'den çıkmam diyor.” (Osman Paşa Marşı, BTK, 68. Sayı)

Dergide yer alan eserler; Ahmet Şerif Şerefli “Folklorumuz/ Alişimin Kaşları Kara” (1), Aydın Oy “Türkiye ve Yugoslavya Arasında Bir Türkü” (2), Mehmet Demir “Halk Türküleri” (8), Mehmet Demir “Halk Türkülerimiz” (9), Mehmet Demir “Halk Türkülerimiz” (12), Meftun Kadioğlu “Kerimem” (31), “Müzik Dünyamızın Yeni Mucizesi” (35), Balkanlarda Türk Kültürü “Bursa'da Çok Sesli Bir Müzik Şöleni” (36), Mehmet Davut “Rodop Ozanı” (37), Hasan Atasever “Rodoplu Mümin Genççoğlu” (38), Fahri Nur “Canım Rodoplar” (39), Mümin Topçu “İki Özgün Sanatçı” (39), “Fincanı Taştan Oyarlar” (42). Hasan Atasever “Kadriye Abla” (45), “Perperek Boylarında” (50), “Rumeli Türküleri” (52), Hasan Rodoplu “Asker Yarım” (54), Hasan Rodoplu “Kanlı Belene” (57), Osman Aziz “Turgut Adalı Destanı” (59), “Sevgi Korosu” (64), Meltun Kadioğlu “Osman Paşa Marşı” (68), Meftun Kadioğlu “Balkanlar ve Müzik” (69), “Balkanlar ve Müzik” (70), Tülay Arıcı “Balkanlar ve Müzik” (71), Meltun Kadioğlu “Balkanlar ve Müzik” (72), Meltun Kadioğlu “Müzik ve Ses” (73).

3.3.7. Mektup

Duygu, düşünce ve istekleri iletmek, haberleşmek maksadıyla kullanılan ve edebi tür olarak kabul edilen mektup²⁶⁵, “Balkanlarda Türk Kültürü” Dergisi'nin sayfalarında yer almıştır. Dergide İsmail Bekir Ağlagül'ün mektupları ön plana çıkmaktadır. Samimi bir üslupta yazılmış olan bu mektuplarda Ağlagül, Bulgaristan Türklerinin durumunu aktarmış, Bulgaristan'da madalya ile ödüllendirilenlerin Türklere uygulanan asimilasyona tepki olarak söz konusu madalyaları geri vermelerini ve gerekli olan hassasiyetleri göstermelerini istemiş, tiyatro anıları başta olmak üzere hayatından kesitler sunmuş, göç hususunda edindiği haberleri paylaşmış, Bulgaristan basınındaki Türkçe kısıtlamalardan bahsetmiş ve Bulgar zulmünden göç edip mağdur olanların anılarını yazmamasından şikayetçi olmuştur.²⁶⁶

Dergide yer alan benzer içerikteki yazılar; İsmail Bekir Ağlagül “Mektup Edebiyatı Sevgili Dostum ve Arkadaşım” (1), İsmail Bekir Ağlagül “Zeki'ciğim” (3), İsmail Bekir Ağlagül “Mektuplarım: Saygıdeğer Dostum Rahim Bey” (4), İsmail Bekir Ağlagül “Sayın Prof.Dr.N.K.” (5), İsmail Bekir Ağlagül “Merhaba Salih Rızaoğlu” (6), İsmail Bekir Ağlagül “Dünya ve Ahret Kardeşim Sevinç” (9), İskender Muzbeg Şerikoğlu “Yugoslavya Türk

²⁶⁵ Ali Donbay, “Edebiyatımızda “Mektup” Türü ile İlgili Başlıca Çalışmalar”, *Erdem Dergisi*, 61 (2011): 83-86.

²⁶⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 1-100 (1991-2022).

Yazarlar Derneği Başkanı İskender Müzbeğ'in BGF Genel Başkanı Av.Hasan Altınsoy'a Mektubu” (14), Mustafa Kahraman *“Prof.Dr.Mustafa Kahraman'ın Belgrat'tan Ahmet Şerif'e Mektubu*” (15), Habibe Hasan *“Rodoplardan Bir Merhaba*” (35), *“Bızın'dan Mektup Var*” (36), İsmail Bekir Ağlagül *“Merhaba Salih Baklacı*” (37), *“İsmail Bekir Ağlagül'ün Mektupları*” (38), *“İsmail Bekir Ağlagül'ün Mektupları*” (40), *“Mektup*” (40), *“Eski Zağra Cezaevi'nden*” (41), *“Bükreş'ten Mektup Var*” (42), *“Bulgaristan Başbakanı Simeon Saksroburgotski'ye Açık Mektup*” (45), İsmail Bekir Ağlagül *“Mektup*” (46), *“Mektup*” (51), *“Açık Mektup*” (54), Üzeyir Akgün *“Bir Göç Öncesi*” (58), Rıdvan Tümenoğlu *“Atatürk'ün Mektubu*” (63).

3.4. Haber/Aktüalite

“Balkanlarda Türk Kültürü” Dergisi, ilgi alanı kapsamında balkan coğrafyasındaki haberlere ve güncel konulara sayfalarında yer vermiştir. Dergi'nin yayım süreleri dikkate alındığına haberlerin güncelliğinde kısmen gecikme olduğu görülebilmektedir. Dergi ilk sayılarından itibaren BGF'nin etkinlik ve faaliyetlerini, Bursa BAL-GÖÇ ağırlıklı olmak üzere BGF üyesi diğer derneklerin etkinlik ve faaliyetlerini, Balkan ülkelerindeki Türk kimliğini etkileyen olay ve gelişmeleri, Türk dünyasından haberleri, Alev ile başlayan ve Özlem ile devam eden özel haber köşesi ile balkanlar özelinde aktüel konularını derleme şeklinde okuyucuya sunmuştur. Dergide, azınlık hakları, siyasi gelişmeler, Balkanlı Türklerin eserleri, başarı hikayeleri, tanıtımları ve vefatları, siyasi, sosyal ve kültürel ziyaretler, ülkesel ve bölgesel analizler ile Türkiye'nin balkanlara yönelik faaliyetlerine önem verilmiştir.²⁶⁷

Nuri Turgut Oğlu *“Mehmet FİKRİ”* (2), Hasan Altınsoy *“Mümin GENÇOĞLU'nu Kaybettik*” (6), Zülkef Yeşilbahçe *“Balkan Türkleri'nin Meşalesi*” (6), Emine Hoccoğlu *“Soykırım Kurbanlarına Mestanlı'da Anıt Dikildi*” (6), Hasan Altınsoy *“Bulgaristan'dan Gelenlerin Sorunları ve Çözüm Önerileri*” (6), BTK *“Bulgaristan Soydaşlarımıza Verdiği Emekli Maaşlarını Durdurdu*” (8), BTK *“75 Öğrenci Geldi*” (8), Beşir Keskin *“İzmit Derneğimizden Haberler- Yöresel Giysi ve Eşya Sergisi İzmir Fuarı*” (9), Emine Hoccoğlu *“Mümin Gençoğlu'nun Ölümünden 1 yıl geçti*” (10), Hasan Altınsoy *“Tepki- Soydaşlara Saldırı*” (10), , BTK *“Gümölcine Milletvekili Dr. Sadık Ahmet*” (12), Kadriye Cesur *“Dış Türklerin Dramı”* , *“Bursa'da Sergi”* ve Beşir Keskin *“Kocaeli Balkan Türkleri Satranç Takımı*” (12), R.H.Hoccoğlu *“Türk Dünyasından Haberler- Kazakistan, Kırgızistan, Azerbaycan, Çeçenistan*” (12), Hasan Altınsoy *“Bir Basın Toplantısı”*, BTK *“Şehit Er Hüseyin Çağır'lıyı Son Mekanına Uğurladık*” (13), Ahmet Şerif Şerefli *“Prof.Dr.Şaban ÇOLAKU'yu*

²⁶⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 1-100 (1991-2022).

Kaybettik” (13), BTK “*Türk Dünyasından Haberler- Türkmenistan, Batı Trakya Özbekistan, Romanya, Abhazya, Bulgarsistan, Azerbaycan, Abhazya*” (13), BTK “*Türk Dünyasından Haberler- Türkmenistan, Doğu Türkistan, Kazakistan, Adige Ansiklopedi, Bosna, Batı Trakya, Türkmen*” (14), Gülerman Can “*Türkçe Okumak*” (16), Hasan Altınsoy “*Rumeli Halk Türküleri Korosu Kuzey Bulgaristan'da*” (16), BTK “*Balkanlar Balkanlar Balkanlar*” (26), Harp Akademileri “*Türkiye 21.Asrın Devi*” (28), BTK “*Şubelerdeki Etkinlikler*” (35), BTK “*Bulgaristan Seçimlere Giderken*” (38), BTK “*Tıp Bayramı Kutlandı*” (39), BTK “*Konfederasyona Gidiliyor*” (39), BTK “*Koşukavaklılar Gecesi*” (39), BTK “*KIBATEK'in Tarihi Yazılıyor*” (40), İlyas Bekir “*Şaire Nasıp Olmayan Günler*” (41), BTK “*Nöbet Değişimi*” (42), BTK “*Verimli Bir Gezi*” (43), Stoyan Andreev “*Avrupa Perspektifinde :Türkiye İle Bulgaristan*” (44), BTK “*Bal-Göç'ün Belgesel Tarihi Yazılıyor*” (45), BTK “*Dernek Haberleri*” (46), Mehmet Alev “*Bulgaristan Cumhurbaşkanı Georgi Pırvanov*” (49), BTK “*Hasköy Gelişiyor*” (50), BTK “*Kocaeli'den Bulgaristan'a Dostluk Ziyareti*” (51), BTK “*Kırcaali'de Folklor Şölenleri*” (52), BTK “*Demokrasi Savaşçısı, Mücait Şair Nuri Turgut ADALI'ı Yitirdik*” (52), BTK “*BM BGF'nin "Özel Danışmanlık Statüsü" nü Tanıdı.*” (52), BTK “*Bakan Aksu ile Karşılaşma*” (53), BTK “*Soydaş Deklarasyonu*” (53), BTK “*Haklarımız BM Kayıtlarında*” (56), G. Güler “*Embiye Çavuş Resim Sergisi*” (57), BTK “*Batı Trakya'nın Yılmaz Savunucusu ve Türkiye Aşığı İskeçe Müftüsü, Hakk'a Yürüdü*” (60), Neval Konuk “*Bulgaristan Kazanlıkta bir Osmanlı Camisi Kundaklandı*” (60), Meltun Kadioğlu “*Sevgi Korosu Sevgi Yolunda*”, BTK “*Türk-Bulgar Haftası Konserleri*” (66) vb...

Dergi’de okuyucunun dikkatini çekmesi istenen haberler, kapak sayfasında başlık olarak sunulurken, içerik olarak ise genellikle ilk sayfada yer verilmiştir. Dergi ’de, 70. sayıdan itibaren “*Balkanlardan Haberler-Balkan Diplomasisi*” köşesi ile güncel siyasi gelişmeler özetlenmiştir. Dergi’nin son sayfalarında BGF ve üyesi olan derneklerin faaliyetleri-etkinlikleri sunulmaya devam edilmiştir. “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi, bilim ve kültür dergisi olarak yayın hayatına başlamış, 19. sayıda “Bilim, Kültür ve Aktüalite” dergisi, 20. sayıda “Kültür, Tarih ve Aktüalite” dergisi, 23. sayıda “Kültür ve Aktüalite” dergisi, 24. sayıdan itibaren “Kültür, Tarih ve Aktüalite” dergisi olarak yayın hayatına devam etmiştir. Dergi, 100. sayısı dahil, sınıflandırmasında değişim geçirse de Aktüalite²⁶⁸ ifadesini, yani günün konusunu, olayını ve haberini okuyucusuna aktarmaya gayret etmiştir diyebiliriz.

²⁶⁸ <https://sozluk.gov.tr/aktualite/> Erişim 07.04.2024.

3.5. Göç

Balkanlar, özellikle 1683 Viyana kuşatması sonrasında başlayan ve günümüze uzanan Türk-Müslüman göç hareketlerinin yoğun yaşandığı bir coğrafya olmuştur.²⁶⁹ “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi, Bulgaristan Türklerinin Bulgaristan Halk Cumhuriyeti’nden Türkiye Cumhuriyeti’ne yaşanan ve Büyük Göç olarak bilinen göç hadisesinden 2 yıl sonra doğmuş bir dergidir. Dergide bu kapsamda göç olgusunu yansıdan şiir, makale, deneme, söyleşi, anı türünde birçok eser okuyucuya aktarılmıştır. Göç tarihi ve sosyolojisi için önemli eserler ve alıntılar derginin sayfalarında yer almıştır.²⁷⁰ Bu bölümde seçme örnekler sunulacak ve benzer içeriklerin yer aldığı sayılar, eser başlıkları ile birlikte aşağıda paylaşılacaktır.

Ahmet Halaçoğlu “*93 Savaşı sonrası Bosna Hersek ve Makedonya'dan Anadolu'ya Yönelik Göçler*” başlıklı yazısında 1977-1978 Osmanlı-Rus Harbi ile balkanlarda başlayan tersine göç hareketinin ve Müslüman Türklere uygulanan mezalimin, 20. yüzyılın son on yılında medeni Avrupa’nın göbeğinde halen devam ettiğini, haçlı zihniyetinin sürdüğünü ifade etmiştir.²⁷¹

Şair Ömer Osman Erendoruk “*Müstakbel Dönüşe Bir Koçaklama*” başlıklı şiirinde, göç edilen diyarlara duyulan özlem ile bir gün kavuşma isteğini canlandırılmakta, umut aşılamaktadır. “*Göç solmaya yüz tutan çiçeklerin canlanması için saksı değiştirmektir.*” özlü sözü ile göçün getirdiği olumluluklar vurgulanmıştır.

“Bazen pek anidir şimşek çakışı,
Doğu’dan batıya durmaz akışı.
Sımsıcak bir bahar izlere her kışı,
Kuşlar er-geç döner yuvalarına”

Erdoğan Sofuoğlu’nun kaleme aldığı “*Milliyetçi Damgası*” başlıklı yazıda, 1950 yılından itibaren Bulgaristan Türklerinin göç tarihinden Şumen Drumevo köyü özelinde kesitler sunulmuştur.²⁷²

Haşim Akif “*Göç*” başlıklı şiirinde uğradığı baskılar neticesinde göç ederek Türklüğünü özgürce yaşayabileceği yere varmanın mutluluğunu dizelerine yansıtmıştır.²⁷³

²⁶⁹ Ağanoğlu, *Osmanlıdan Cumhuriyete Balkanların*, 31.

²⁷⁰ *Balkanlarda Türk Kültürü*, 1-100 (1991-2022).

²⁷¹ *Balkanlarda Türk Kültürü*, 17 (1995), 27-30.

²⁷² *Balkanlarda Türk Kültürü*, 41 (2001), 31.

²⁷³ *Balkanlarda Türk Kültürü*, 32 (1999), 20.

*“Gün geçtikçe baskılardan erirken ılgıt ılgıt,
Kible yönünde kucak açtı atalardan bir kalıt
Yola düştü çoluk, çocuk...
Varıyorum bin umutla, özlediğim ey TÜRK LÜK!”*

Basri Öztürk “*Büyük Göç*” başlıklı şiirinde, 1989 yılında Bulgaristan’dan Türkiye’ye olan zorunlu göçü anlatmıştır.²⁷⁴

*“Asimilasyon ve baskı,
Büyük göçü başlattı.
Rumeli Türkü’nü İnkâr edenler,
Bu insanlık dramına da,
Büyük gezi dediler.”*

Şair Nursen Akgün “*Göçmen Kızı*” başlıklı şiirinde, göçün bir kızın gönlünde yarattığı acıyı, çaresizliği, hasreti ve ruhsal çöküntüyü işlemiştir.

*“Yolculuğa çıktı kalbi yaralı,
Kanadı kırık kuştı göçmen kızı,
Deniz gözleri, hep dolu doluydu
Hıçkırıkla boğuştu göçmen kızı”*

Dergideki benzer içerikler; BTK “*Göç Etkiledi*” (32), Nursen Akgün “*Denizin Ötesindeki Ada*” (33), Ali Beyram Bilgin “*Balkan Göçmeninin Portresi*” (37), Hüseyin Hacıoğlu “*Türkiye’ye Göç Edenlerin ve Bulgaristan’da Kalanların Çözüm Bekleyen Sorunlarından Bazıları*” (40), Sabri İbrahim Alagöz “*Bizim, Anamızı Ağlatan Göçler*” (41), Müzeyyen Buttanrı “*Çağdaş Bulgaristan Şairlerinde Göç Olgusu*” (56-58), Latif A.Yıldırım “*Yaşlı Göçmenler*” (57), Üzeyir Akgün “*Bir Göç Öncesi*” (58), Neşe Sezinsoy “*Stalin, Kırım Halkını Bir Gecede Çöllere Sürdü*” (59), Meltun Kadioğlu “*Göç ve Müzik*” (66,67), İsmail Selimoğlu “*130 Yıl ve Göç*” (68), Erdinç Kahraman “*Göçte Çocuk Olmak*” (72), Filiz Nezir “*Affet Ana, Yokluğunu Bile Paylaşamadık*” (73), Emel Balıkçı “*Tarihi Gerçekler Işığında Bulgarlaştırma ve Göç*” (74), Vildan Akan ve İsrail Güler “*1989 Yılında Bulgaristan’ın (Deliorman) Bölgesinden Ankara-Pursaklar Göçmen Konutları’na Yerleştirilen Muhacirlerin Göç Anılarının İncelenmesi*” (79,86,87) Rıdvan Tümenoğlu “*Avrupa’daki Son Büyük Göç*” (88), Zülkef Yeşilbahçe “*Zorunlu Göçün Perde Arkası*” (89), Erdoğan Doğu “*Mor Dağlarına Göç*” (93), Esra Vardar Tutan “*Türkiye’nin Göç Politikalarının Analizi*” (94), Barış Pehlivan “*Makedonya Türkleri ve Göç*” (94), BTK “*Zorunlu Göç 30 Yıl Paneli*” (98), Esra Vardar Tutan

²⁷⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 79 (2010), 33.

“Türkiye -Avrupa Birliği Göç Mutabakatının Analizi” (99), Esra Vardar Tutan “Balkanlar'dan Anadolu'ya Göçlerin Analizi” (100), Can Hacıoğlu “Balkanlar'dan Bursa'ya Yapılan Göçlerin Tarihsel Gelişimi” (100) dir.

3.6. Yöresel Tanıtım

Balkanların kaybedilmiş topraklarındaki Türk kültür ve sanatından izler taşıyan şehirleri, camileri, medreseleri, kervansarayları, türbeleri, hamamları, saat kuleleri, çeşmeleri ve mezar taşları gibi yapılar hakkında dergide yer almış eserler, bu bölümde incelenmiştir.

“Tarihten Ses Veren Şehirler: Gümülcine” başlıklı yazı ile Gümülcine şehrinin tarihi hakkında, Şehirde yaşana savaşlar ile şehrin Evrenos Paşa tarafından 1361 yılında fethinden sonra yapılan Osmanlı-Türk mimari eserleri hakkında bilgiler verilmiştir. Gazi Evrenos Bey İmareti ve Hamamı (1362-1375), Yeni Cami (1585), Eski Cami (1607-1608) ve Saat Kulesi (1884-1885) şehirdeki Türk kültürünü ve sanatını yansıtan tarihi eserlerdir.²⁷⁵

Dergide yayımlanmış benzer içerikteki eserler; M.Türker Acaroğlu “Macaristan ve Bulgaristan'daki Sanat Eserleri” (3) Akif Atakan “Rodoplarda 40 Çeşme Kuran Ahmet Koçancı” (8), Anca Ghiata “Dobruca'da Müslüman Kültürü” (9), Akif Atakan “Mestanlı Bölgesinde Mezarlıklar” (9), Ali Sait “Yedi Kızlar Camii” (10), Akif Atakan “Çivili Camii” (10), BTK “Tarihi Şumnu'dan Çizgiler” (14), Şaban Sütülpınar “Filibe Cuma Camii” (16), Bıçakcıoğlu “Sofya'da Türk Mimari Eserleri” (17), Şaban Ergül “Benim Köyüm Kuklen” (18), Mümin Hatipoğlu “Bir Şirin Köydü Hallaç”(30), Habil Güler “Ürpek Eteklerinde Bir Köy” (31), Yusuf Ahmet Taşkın “Burası Bir Orman Diyarı-Yonkova” (32), Ergün Kabakçı “Arda Nehri Üzerinde Şeytan Köprü 15.Asır” (33), Hüseyin M. Hacıoğlu “Bulgaristan'da Türk Okulları Kronolojisi” (36-39), Nazmi Adalı “Ada Köyü Camisi ve Osman Şükrü” (37), Hasan Kasımoğlu ve Hüseyin Muti “Ezerçe Köyünün Geçmişi” (38), Tahsin Uçar “Cebel” (39), Cemil Morina “Bir Çocuk Gözüyle Mamuşa” (40), İlyas Bekir “Kartallar Şehri-Aytos” Mehmet Ahmet Berber “Şumen İli Yasenkovo Köyü” (42), Hüseyin H.Haşım “Direnişçiler Yatağı Öğrencik (Golamo Gradişte)” (44), Niyazi Kurt “Recepoğulları Köyü” (44), yazarı belirtilmemiş “Yöremi Anlatıyorum:Erecek” (45), “Bulgaristan Camileri” (45) İslam Beytullah Erdi “Deliorman'ın İncisi Razgrad” (47), İsmail Mehmet “Bir Şumnu İncisi-Gradişte” (48), Hüseyin H.Hacıoğlu “Yanbolu” (43), İsmail Bıçakcıoğlu “Filibe ve Türk Anıtları” (49), Haşım Akif “Bilka Köyü ve Aşık Emrullah Topçu” (51), Niyazi Kurt “Mestanlı ve Çevresi” (52), Halit Zahit Manavoğlu “Davulcular Köyü” (53), Müsamettin Işık “Deliorman ve Su” (54), M.Türker Acaroğlu “Osmanlı-Türk Kültürünün Bulgaristan'daki

²⁷⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 9 (1993), 40-42.

İzleri ve Etkileri” (53,55), Neval Konuk “*Kosova Sultan Murad Hüdavendigâr Türbesi*” (59) Mustafa Mestanoğlu “*Benim Köyüm Terziköy*” (66) dır.

Balkanlarda Türk kültürünün somut eserleri olan bu yapıların, zaman içerisinde gerek savaşlar gerekse bilinçli olarak bakımsız bırakılmalarının bir sonucu olarak tahrip olması ve neticede yok olması isteği, tam olarak ulusallaşmasını tamamlayamamış ve demokrasi kültürünün yerleşmediği ülkelerde görülebilmektedir. Müze yapılarak veya uzun süren restorasyon süreçlerine dahil edilerek söz konusu Türk kültür varlıkları, temel kullanım esaslarından uzaklaştırılmakta, mali kaynak/ödenek eksiklikleri neticesinde zamana ve doğaya yenik düşmesi sağlanabilmektedir. Bakanlarda Türk kültür varlıklarının kayıt altına alınması, belgelenmesi ve yazılı kaynaklara aktarılmasında, “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi “*Yöremi Tanıtıyorum*” köşesi yazıları ile önemli bir hizmet sunmuştur diyebiliriz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BALKANLARDA TÜRK KÜLTÜRÜ DERGİSİ'NİN DÖNEMSEL ANALİZİ

4.1. Genel Yayın Yönetmenlerinin Mührü: Derginin Geçirdiği Dört Dönem

“*Balkanlarda Türk Kültürü*” dergisinde, 1991-1995 yılları arasında görev alan Ahmet Şerif Şerefli (1-17), 1996-1998 yılları arasında görev alan Sami Kocaoğlu (18-28), 1998-2008 yılları arasında görev alan Mehmet Alev Kocamustafa (29-72), 2009-2018 yılları arasında görev alan Kader Özlem (73-93) dönemi olmak üzere dört genel yayın yönetmeninin hayatı, eserleri ve dergiye olan katkıları bu bölümde incelenecektir.

4.1.1. Ahmet Şerif Şerefli Dönemi

Ahmet Şerif Şerefli, “*Balkanlarda Türk Kültürü*” dergisinin 1991-1995 yılları arasında genel yayın yönetmeni olarak derginin 1-17’nci sayılarını çıkarmıştır. Bu bölümde Şerefli’nin, hayatı, eserleri ve dergiye olan katkısı incelenecektir.

4.1.1.1. Hayatı

Ahmet Şerif Şerefli, 23 Kasım 1926 tarihinde Bulgaristan’ın Deliorman bölgesi Razgrat iline bağlı Torlak (Tsar Kaloyan) kasabasında çiftçi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. İlkokulu köyünde tamamlamasına müteakiben, ortaokula Razgrat Hususî Türk Rüştîyesi’nde devam etmiş ve 1943 yılında mezun olmuştur. Şumnu Nüvvap Okulu’nda eğitimine devam eden Şerefli, maddi sorunlar nedeniyle okulunu bırakmıştır. Razgrat’ta tanıştığı Şaziye adlı bir kadınla iki ay süren bir evliliği olan Ahmet Şerif Şerefli’nin bu evlilikten çocuğu olmamıştır.²⁷⁶

Doğuştan kamburu ve bir bacağı kısa olan Şerefli, fiziki olarak da kısa ve zayıf yapılıdır. Fiziksel özelliklerinin etkisi sonucu içine kapanık, utangaç, ürkek, güvensiz ve yalnızlık hissi içerisinde bir mizaçla hayatını sürdürmüştür.²⁷⁷

Bulgaristan’da 13 yaşında Alman ordularını ve 17 yaşında Sovyet ordularını gören Ahmet Şerif Şerefli, değişken siyasi ve sosyal ortamda babası olan Mehmet Şerefli’nin de etkisiyle Bulgaristan Türkü ve Türklük bilinci gelişmiştir. Kooperatifleştirmeye karşı gelen

²⁷⁶ Nazlı Aytaş, *Ahmet Şerif Şerefli’nin Hayatı, Eserleri ve Şiirlerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018, 19-93.

²⁷⁷ Aytaş, *Ahmet Şerif Şerefli’nin Hayatı*, 32.

babası, Razgrat ve Ruse Cezaevlerinde üç ay yatmıştır. Bir süre terzi olarak çalışan Ahmet Şerif Şerefli, 1952 yılında Halk Gençliği gazetesinin Sofya’da düzenlediği şiir yarışmasında “*Savaşımız Barış Stalin Asrında*” şiiri ile ikinci olmuştur. Sofya’da gazeteci olarak çalışmıştır Komünizm propagandası altında 1955-1956 yılları arasında Gençlik Komsomol Okulu’nda eğitim görmüştür. 1970 yılına kadar Bulgaristan’da çoğunlukla edebiyat, sanat ve kültür konularında birçok gazete ve dergide Türkçe yazılar yazmıştır. Bu dönem içerisinde, 1953-1960 yılları arasında önce “*Eylülcü Çocuk*” ve sonra “*Halk Gençliği*” gazetesinde, “*Yeni Hayat*” dergisinde ve “*Yeni Işık*” gazetesinde çalışmıştır.²⁷⁸

1957 yılında Ahmet Şerif Şerefli tarafından “*Piyoner*” isimli yeni bir Türkçe çocuk dergisi yayımlanmıştır. Ancak Komünist yöneticiler tarafından 1961’de kapatılmıştır. Komünist Parti’ye üye olmadığı ve Bulgarca yazı ve şiir yazmadığı için işine son verilen, baskı gören ve bir süre göz hapsinde tutulan Şerefli, 1975 yılında Sofya cezaevine konulmuştur. Cezaevinde türlü işkence, zulüm ve baskılara maruz kalan Şerefli, 1977 yılında tahliye edilmiştir.²⁷⁹

6 Şubat 1985 yılında Bulgar polislerin dayak, mahkûmiyet, işsizlik ve ölüm tehditleri neticesinde Türkçe adını Bulgarca bir adla değiştirmek zorunda kalan Şerefli, bir süre daha terzi olarak çalışmıştır. İşsizlik, açlık ve sefalet içinde kalan ve cezaevi çıkışında Türkçe yazmayacağına yönelik belge imzalatırılan Şerefli, “*Yaban Gülü*”, “*O Geciken Yolcu Bendim*”, “*Umut Kötü Bir Akşam Yemeği*”, “*Akkavak Kulağıma Neler Fısıldadı*” (“*Yer Yeşil Gök Mavi Kalsın*” ismi ile Türkiye’de yayımladı.) ve “*Ölü Prenses*” isimli eserlerini Bulgarca yazmıştır. Bu eserlerinin hiçbirisi Bulgaristan’da yayımlanmamıştır. Türkiye’ye göç etmek için 1968 yılında Bulgar makamlarına başvuran Şerefli, ancak anavatanına 1989 yılında göç ederek kavuşabilmiştir.²⁸⁰

Ahmet Şerif Şerefli, 1990-1991 yılları arasında İstanbul’da çıkarılan “*Balkanlardan Esinti*” dergisinde çalışmıştır.²⁸¹ 1991-1995 yılları arasında Bursa’da çıkarılan ve Balkan Türkleri Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu’nun (BGF) yayın organı olan “*Balkanlarda Türk Kültürü*” dergisinde yazı işleri müdürlüğü yapmıştır.²⁸² 1999 yılında Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER)’nin

²⁷⁸ Aytaş, *Ahmet Şerif Şerefli’nin Hayatı*, 23-36.

²⁷⁹ Aytaş, *Ahmet Şerif Şerefli’nin Hayatı*, 388-389.

²⁸⁰ Aytaş, *Ahmet Şerif Şerefli’nin Hayatı*, 390-391.

²⁸¹ Aytaş, *Ahmet Şerif Şerefli’nin Hayatı*, 391.

²⁸² <https://www.kimkimdir.net.tr/kisiler/ahmet-serif-serefli>, Erişim 10.12.2023.

Bursa şubesinde yayımlanan “Çeviri” dergisinde Bulgarca çeviriler sorumlusu olarak çalışmıştır.²⁸³

Bursa’da yaşayan kardeşi Hasan Şerefli’yi 2017 yılında kaybeden Ahmet Şerif Şerefli, 2 Mart 2000 yılında, hayatı boyunca milli kimliğinden ödün vermeden 74 yaşında iken Bursa’da vefat etmiştir.²⁸⁴

4.1.1.2. Eserleri

1960-1969 yılları arasında komünizme olan inancını sürdüren Ahmet Şerif Şerefli, kaleme aldığı eserleriyle okuyucusuna komünizm propagandasını işlemiştir. Şerefli’nin, “Müjde” (1960), “Azın Çoğu” (1963), “Dünya Bizim Biz Dünyanın Çiçekleri” (1965), “Üçüncü Adım” (1969) isimli şiirleri ile hikâye türünde “Şirin” (1966) ve gezi yazısı özelliğinde “Adım Adım Memleket” (1967) eserleri yayımlanmıştır.²⁸⁵

1969 sonrası Bulgaristan’da Ahmet Şerif Şerefli’nin yaşadıkları ile Türklere uygulanan baskılar neticesinde, yazar Türk milliyetçiliğinin yer aldığı eserleri meydana getirmiştir. Bunlar, “Türk Doğduk Türk Öldük” (1990), “Yer Yeşil Gök Mavi Kalsın” (1994), “Önce Düşünceler Kelepçelendi” (2001), “Bulgaristan’daki Türkler (1879-1989)” (2002), “Sen İstanbul’a Gelme” (2003); “Giderayak” (2006), “Çoğun Azı” (1998) ve “Vakit Çok Geç” (2001) isimli eserleridir.²⁸⁶ Ayrıca, yazarın “Deliorman Folkloru”(1991) isimli eseri Kültür Bakanlığı’nca özel arşiv kapsamında satın alınmıştır.²⁸⁷

4.1.1.3. Dergiye Olan Katkısı

Bursa’da çıkarılan ve BGF’nin yayın organı olan “Balkanlarda Türk Kültürü” dergisinin kurucularından olan Ahmet Şerif Şerefli, 1991-1995 yılları arasında derginin ilk Genel Yayın Yönetmenliği görevini icra etmiştir.²⁸⁸ Zülkef Yeşilbahçe, Bulgaristan’da “Eylülcü Çocuk” Dergisi’ni çıkarmış olan Şerefli’nin, BTK dergisinin hazırlanmasında tecrübesinden faydalanmak istemiştir.²⁸⁹ BGF’nin kurucu başkanı ve aynı zamanda sahibi olan Mümin Gençoğlu’nun trafik kazası sonucu vefatı neticesinde beş yıllık süre zarfında dergiyi tek başına Şerefli, yönetmiştir. Kendisine yapılan eleştiriler neticesinde “gönül kırıklığı” ile

²⁸³ Aytaş, *Ahmet Şerif Şerefli’nin Hayatı*, 391-392, 32.

²⁸⁴ <https://www.biyografya.com/biyografi/1162>, <https://www.kimkimdir.net.tr/kisiler/ahmet-serif-serefli>, Erişim 10.12.2023.

²⁸⁵ Aytaş, *Ahmet Şerif Şerefli’nin Hayatı*, 392-394.

²⁸⁶ Aytaş, *Ahmet Şerif Şerefli’nin Hayatı*, 394-397.

²⁸⁷ Hayriye Süleymanoğlu Yenisoğlu, *Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi 8. Cilt: Bulgaristan Türk Edebiyatı*, Ankara: Kültür Bakanlığı, (1997), 258.

²⁸⁸ *Balkanlarda Türk Kültürü*, 17(1995), 40.

²⁸⁹ 1944 Kırcaali doğumlu Zülkef Yeşilbahçe ile 19 Aralık 2023 tarihinde Bursa’da yapılan görüşme.

dergi yönetiminden ayrılmıştır. Ahmet Şerif Şerefli'nin dergideki dönemi, Kasım 1991 tarihinde derginin ilk sayısı ile başlamış ve 17'nci sayısı ile son bulmuştur.²⁹⁰ Ahmet Şerif Şerefli tek başına hüküm sürdüğü bu süre zarfında dergiye kişisel görüş ve düşüncelerini aktarmıştır.

1980 darbesinde kapatılan ve sansür uygulanan basında, Özal dönemiyle birlikte, fikir özgürlüğü ve serbest piyasa ekonomisiyle uyumlu özel teşebbüsün teşvik edilmesi süreci yaşanmıştır. Bursa BAL-GÖÇ, İzmir BAL-GÖÇ, Kocaeli BAL-TÜRK, Yalova BAL-GÖÇ ve Kartal Balkanlılar gibi derneklerin katılımı ile 16 Aralık 1987 yılında kurulan BGF'nin faaliyetlerini, misyonunu ve politikasını aktarabileceği bir yayın organına sahip olması ihtiyacı hasıl olmuştur. 1951 Bulgaristan göçmeni ve dönemin ANAP milletvekili olan Mümin Gençoğlu'nun başında yer alacağı bir derginin alandaki boşluğu doldurarak balkanlarda Türk kültürüne hizmet etmesi ve anavatan Türkiye ile balkanlar arasında bir köprü oluşturması hedeflenmiştir.²⁹¹

Ahmet Şerif Şerefli, Derginin 51. sayısında yer alan “*Torlak'ta Protesto Yürüyüşü*” başlıklı yazısı dahil, kendi döneminde 37 yazı ve şiir ile dergiye katkı sağlamıştır.²⁹² Derginin birinci sayısında yer alan “*Neden Balkanlarda Türk Kültürü-Neden Çıkıyoruz*” başlıklı yayın kurulu adına çıkarılan yazıda, Balkanlardan Çin Denzine kadar geniş bir coğrafyada Türk varlığı vurgulanırken, bu topraklar üzerinde oluşturulmuş olan Türk kültürünün yeterince incelenmediği ve unutulup kalan Balkan Türkiye'sindeki bu milli manevi değerleri hatırlatmak ve gelecek nesillere aktarmak gibi bir kutsal vazifeyi derginin yüklendiği ifade edilmiştir. Derginin amacı net bir şekilde açıklanırken, bu amacı gerçekleştirmek için destanların, efsanelerin, şiirlerin, masalların, mânilerin, ninnilerin, türkülerin, bilmecelerin ve atasözlerinin derleneceği, halk oyunu ve halk dansları ile gelenek ve göreneklerden, mezar taşları ile tarih kokan çeşme yapıtlarından faydalanılabileceği belirtilmiştir. Balkanlarda Türk kültürünün değerlerini tekrar gün yüzüne çıkaracak “eli kalem tutanlardan” dergi yönetimi, yazılarıyla katkı beklemektedir.²⁹³ Nitekim Ahmet Şerif Şerefli'nin döneminde yaklaşık 165 farklı yazar ve şairin yaklaşık 357 eseri dergide yer almıştır.²⁹⁴ Derginin birinci sayısında Şerefli'nin yeni şiirleri dikkat çekmektedir. Şerefli, “*Mahkûma Verilen Portakal*” ve “*Bir Ömür Daha Verirlerse Alma*” isimli serbest şiirlerinde, sanatın sonsuzluğunu;

²⁹⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 17(1995), 40.

²⁹¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 1 (1991), 1-6.

²⁹² Balkanlarda Türk Kültürü, 1-51 (1991-2004).

²⁹³ Balkanlarda Türk Kültürü, 1 (1991), 2.

²⁹⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 1-17 (1991-1995).

“Ölüm meleğinin yalan dünyada

Öldürmediği tek şey: Sanat” dizeleri ile vurgulamıştır.²⁹⁵ Dönemin Bursa Milletvekili ve BGF’nin başkanı olan Mümin Gençoğlu ile Söyleşisinde, Gençoğlu’nun hayat hikayesi, çalışmaları, hedefleri, BAL-GÖÇ’ün ve BGF’nin kuruluş süreci ile “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’ni çıkarma niyetleri/gereksinimleri hakkında bilgiler yer almıştır. Nitekim mücadelenin Bulgar halkına karşı değil Totaliter rejime karşı olduğunu vurgulayan Gençoğlu, “sesimizi yazılarla duyurmak, yaptıklarımızı ve yapacaklarımızı kamuoyu ile paylaşmak” olarak soruya cevap verirken aylık bir dergi çıkarma niyetlerini de ifade etmiştir.²⁹⁶ Tuna nehrine/boylarına olan özlem ve hasreti işleyen “Alişim’in Kaşları Kare” türküsünün sözleri paylaşılmıştır. Ahmet Şerif Şerefli’nin M.Türker Acaroğlu’nun kitabı (*Bulgaristan’da Türk Gazeteciliği (1865-1985)*) ve kendi çalışmalarından bir derleme olarak sunduğu “*Bulgaristan Türklerinin Süreli Yayınları Dergiler*” başlıklı yazısı araştırmacılar için faydalı bir kaynak niteliğindedir.²⁹⁷ Bulgaristan’daki şairlerin en çok sevdiği şair olarak Cahit Sıtkı Tarancı’yı tanıtan ve onun meşhur “*Otuzbeş Yaş*” şiirine yer veren Şerefli, Bulgaristan’daki Sabahattin Bayram (ÖZ), Recep Küpçü, Ömer Osman gibi Türk şairlerin de isimlerini zikrederek tanımamıza vesile olmuştur.²⁹⁸

Ahmet Şerif Şerefli derginin ikinci sayısında, 1951 Bulgaristan göçmeni emekli öğretmen ve şair olan Hasan Basri Öztürk’ün kendi kaleminden hayat hikayesini anlattığı “*87 Yaşın Öyküsü*” başlıklı tanıtıcı yazı ile ilk sayıda yer alan yazının devamı niteliğindeki, “*Prenslik Dönemindeki Gazeteler*” başlıklı yazı ve derginin Türk şirinden inciler bölümünde, Bulgaristan’daki Türk şairlerin en çok okuduğunu ifade ettiği, Bekir Sıtkı Erdoğan’ın gurbet acısını işlediği “*Binbirinci Gece*” başlıklı şiirini, şairin biyografisine yer vererek okuyucuya sunmuştur.²⁹⁹

Ahmet Şerif Şerefli derginin üçüncü sayısında, “*Rumeli Milli Kıyafetler Tutkunu*” başlıklı yazısı ile Bulgaristan Deliorman bölgesi kıyafetleri koleksiyoncusu Sevdije Katırcıoğlu’nu tanıtmış ve bu milli değerlerin korunması için koleksiyoncuya yardım edilmesi telkininde bulunmuştur. Koleksiyonda yer alan ve 300 yıllık bir geçmişi olan bir bindallı ile Bulgaristan’da Türklerin uzun süre yaşadığını ve neticede kanıtlandığını yazısında Şerefli iddia etmiştir. Türkçenin dünya dilleri arasında beşinci en çok konuşulan dil olduğunu vurgulayan

²⁹⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 1 (1991), 3.

²⁹⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 1 (1991), 4-6.

²⁹⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 1 (1991), 16-17.

²⁹⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 1 (1991), 24.

²⁹⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 2 (1992).

Şerefli, “*Türkçenin Uluslararası Şiir Şöleni*” başlıklı haber yazısında Bursa’nın ev sahibi olmasının altını çizmiştir.³⁰⁰

Ahmet Şerif Şerefli derginin dördüncü sayısında, “*O, Eşi Bir Daha Gelmez Bir İnsandı*” başlığı ile Atatürk’ün 1915 yılında Sofya ataşesi iken çekilmiş olan yeniçeri kıyafetli fotoğrafı, Ruşen Eşref’den bir alıntı ve Behçet Kemal Çağlar’ın “*İzinde*” şiirinden bir örnek paylaşmıştır. 31 Temmuz 1992 tarihli “*Hak ve Özgürlükler*” Gazetesi’ndeki “*Yürekler Yakan Bir Haber: Dağlar Boşalıyor*” başlıklı Halit Aliosman Dağlı imzalı yazıda, Bulgaristan göçmenlerine “yaraların sarıldığı ve dönülmesi gerektiği” ifade edilmiştir. Son olarak “*Hayrettin Karaca Diyor ki: Benim Leylam Topraktır.*” başlıklı söyleşisine dergide yer vermiştir.³⁰¹

Ahmet Şerif Şerefli derginin beşinci sayısında, “*El Sanatları ve Milli Kıyafetler Tutkunu R. Şinasi ÇELİKKOL*” başlıklı yazısı ile Recep Şinasi’nin balkan Türklerinin milli kıyafet ve el sanatlarının yer aldığı zengin bir koleksiyonu hakkında bilgi vermiş ve bu milli değerlerin korunması, tanıtılması gerektiğini ifade etmiştir. Şerefli, “*Osman TÜRKEY Toronto’da Tatar Şair Razil VALEEV’le Söyleşide Bulundu*” başlıklı haberi ile ünlü Kıbrıs Türk şairi olan Osman Turkey’in Tatar şair ve edebiyatçı Razil Valeev ile söyleşisini paylaşmak suretiyle Romanya ve Bulgaristan’da yaşayan tatar etnik bir grubun olduğunu vurgulamış ve Tataristan’ın kültürünü ve değerlerini tanıtmayı amaçlamıştır.³⁰²

Ahmet Şerif Şerefli derginin altıncı sayısında, “*Rumeli Topraklarında Pınarlar*” ve “*Şehzadebaşı’na Oturmuşum*” başlıklı eserlerini dergiye kazandırmıştır. “*Şehzadebaşı’na Oturmuşum*” şiirinde şair İstanbul’u betimlerken doğaya olan sevgisini ve betonlaşan şehre olan üzüntüsünü mısralarında belirtmiş, fakat acılarını Türkçe yaşamamanın mutluluğunu da ifade etmiştir.³⁰³

“*Türk zevkinin gönül aynasıydı İstanbul*
Korkunç yoksunuz çevre bilincinden...
İnsan sevgisi zaferim, çilem ve sevincim...
Günlerimi değil, milli acılarımı Türkçe yaşıyorum!”

Ahmet Şerif Şerefli derginin yedinci sayısında, “*YILDIZ’ın Sesi Dört Oktav*” ve “*Embiya Çavuş’un Resim Dünyası*” başlıklı iki yazı kaleme almıştır. Şerefli, Bulgaristan’da yetişen dünyaca ünlü caz şarkıcısı Yıldız İbrahimova hakkında gazete küpürlerinden de faydalanarak bir haber yazısı yazmıştır. Caz sanatçısının ismi Suzana Erova olarak zorla

³⁰⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 3 (1992), 1-3, 28-31.

³⁰¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 4 (1992), 1-10.

³⁰² Balkanlarda Türk Kültürü, 5 (1992), 32-33, 45-47.

³⁰³ Balkanlarda Türk Kültürü, 6 (1993), 17, 38-39.

değiştirildiğinde ve konser duyurusu için pankartlarda değiştirilen isim yer aldığı zaman, halkın konsere gitmediği ilginç anekdotu da yazar paylaşmıştır. Yazar ikinci yazısında ressam Embiya Çavuş'un sergi ve hayat hikayesini özetledikten sonra ressam ile olan söyleşisine yer vermiştir. Bulgaristan kökenli Türk ressam Embiya Çavuş, dış Türklerin uğradığı soykırım, zulüm ve baskıları, özellikle Bulgaristan Türklerini tablolarında resmetmiştir.³⁰⁴

Ahmet Şerif Şerefli derginin sekizinci sayısında, “*Bu Toprağın Altında Yatanı Tanı-Çanakkale Notlarım*” ve “*712. Ertuğrul Gazi'yi Anma ve Söğüt Şenlikleri*” başlıklı iki yazı kaleme almıştır. BAL-GÖÇ bünyesinde kurulan Rumeli Halk Korosu ile birlikte Çanakkale’ye seyahat etmiş ve İstiklal Marşı’mızın şairi Mehmet Akif’in dizelerinden alıntılar yaparak Mehmetçiğin kahramanlıklarını dile getirmiştir. Her yıl 12-13 Eylül’de Bursa’da düzenlenen “*Ertuğrul Gazi'yi Anma ve Söğüt Şenlikleri*” programını, anılarını ve yöresel kıyafetlerle çekilmiş fotoğraflarını sayfasında paylaşmıştır.³⁰⁵

Ahmet Şerif Şerefli derginin dokuzuncu sayısında, 7-9 Ekim 1993’de Edirne’de düzenlenmiş olan uluslararası Avrupa, Balkanlar ve Karadeniz ülkelerindeki Türk dili ve Edebiyatını konu edinen bir sempozyumdan bilgiler sunmuştur. “*Çağdaş Türk Dili ve Edebiyatı Sempozyumu*” başlıklı yazıda, sempozyumda sunulan bildiriler ile takdimcilerden bahsedilmiştir.³⁰⁶ Sempozyumda sunulan birtakım bildirilere derginin müteakip sayılarında yer verildiği tespit edilmiştir.

Ahmet Şerif Şerefli derginin onuncu sayısında, “*Aralık Ayının Son Haftası*”, “*83 Yıl Önce Deliorman Ağzıyla Yazılmış Anonim Manzum Destan: Uslu ile Süslü*” ve “*Son Siren Kuşu*” başlıklı üç yazı kaleme almıştır. “*Aralık Ayının Son Haftası*” başlıklı yazıda, Bulgaristan’da zorla isimlerin değiştirildiği ve kanlı olayların başladığı 26 Aralık 1984 tarihini hatırlatmıştır. Ayrıca dönemin Türk basınında çıkan tepkisel haberleri ve son olarak Gençoğlu’nun ölüm yıldönümü kapsamındaki anma töreninden kareleri okuyucuya sunmuştur. Bulgaristan Deliorman yöresinde doğmuş, 1700 mısralık ve 105 sayfalık masal-destanı okuyucuya tanıtmıştır. Özet olarak yazarın sunduğu bu eserin kahramanı, Deliormanlı Yaşar ve evlatları Mara/Süslü ile Oğuz/Uslu adında iki kardeşin hikayesi anlatılmıştır. Hikaye’nin kurgusunda, Türk bayrağının ay ve yıldız simgeleri iki kardeşin göğsünde ayrı olarak resmedilmiştir. Eser 93 Harbi ve Balkan Savaşlarından izler taşımaktadır. Şair Hilmi Haşal’ın 7. Altın Koza Şiir Yarışmasında birinci olduğu ile ilgili bir haber yazısına yer verilmiştir. Şairin

³⁰⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 7 (1993), 2-4, 9-10.

³⁰⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 8 (1993), 3-4, Arka Kapak.

³⁰⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 9 (1993), 2-3.

“*Son Siren Kuşu*” isimli basılmamış kitabından “*Tufan*”, “*Saraybosna Savunması*”, “*Saraybosna İçin Ağı*”t, “*Sokak*” ve “*Uyku*” seçme şiirleri dergide yer almıştır.³⁰⁷

Ahmet Şerif Şerefli derginin onbirinci sayısında, “*Balkanlar'daki Saat Kuleleri*” ve “*Tokmaklıdere Okul Kitaplığı ve Yakılan Kitaplar*” başlıklı iki yazı kaleme almıştır. Balkanlarda Türk kültür mirasından olan çeşmelere odaklanan yazar, zaman içinde gerek bakımsızlık olsun gerek kasıtlı olarak yok edilme veya değiştirilme olsun kültür miraslarımızı kaybettiğimizi ve korumamız gerektiğini hatırlatmıştır. Özellikle şair, 1943-1946 yıllarında yaşadığı Şumnu'daki “*Memleket Saati*” ismini verdiği saat kulesi hakkında detaylı veriler sunmuştur. Bulgaristan Mestanlı'ya bağlı Tokmaklıdere Köy Okulu'ndaki Türkçe kitap sayılarını veren yazar, komünizm döneminde 1968 yılından itibaren gizli emirlerle yakılan 174 kitabın listesini paylaşmıştır.³⁰⁸

Ahmet Şerif Şerefli derginin onikinci sayısında, “*Deliorman Türklerinde At ve At Kültürü*” başlıklı bir yazı kaleme almıştır. Yazar, Deliorman Türklerinin atlara olan saygısından, isimlendirmelerinden, atlarla yapılan işlerden, simgeleştirilmesinden, sözcük türetilmesinden ve hatta at nallarına yüklenen anlamlardan bahsetmiştir. Şerefli, Bulgaristan'da Komünizm döneminde kooperatifleşmeden atların da nasiplerini aldığını ve bir ahıra toplatılan atların aç ve susuz kaldıklarından öldüklerini ifade etmiştir.³⁰⁹

Ahmet Şerif Şerefli derginin onüçüncü sayısında, “*Deliormanlı Erkek Kıyafeti*”, “*Deliorman'da "Bardak Bozma" Kınası*”, “*Prof. Dr. Şaban ÇOLAKU'yu Kaybettik*” yazılarını kaleme almıştır. Bulgaristan'da Türk kültür mirası olan milli kıyafetlerden Deliormanlı bir Türk erkek kıyafeti resmini yazar paylaşmıştır. Aynı yöreye ait olan ve sadece Razgrat 'ta uygulanmış “*Bardak Bozma Kınası*” hakkında bilgiler vermiştir. Bardak Bozma Türkülerinden de örnekler veren Şerefli, okuyucudan ilave katkılar beklediğini de sayfasında belirtmiştir.³¹⁰

“*Bir Dal Kestim Meşeden*

Yar Geliyor Köşeden

Rengini gülden almış

Kokusunu menekşeden...”

³⁰⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 10 (1994), 2-7, 33-34.

³⁰⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 11 (1994), 16-18, 30-33.

³⁰⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 12 (1994), 8-10.

³¹⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 13 (1994), 34-35.

Arnavutluk'ta Tiran Tarih Enstitüsü'nde görevli iken derginin 4.sayısına "Arnavutluk'ta Türk Kültürü" yazısıyla katkı sağlamış Prof. Dr. Şaban Çolaku'nun vefat haberi okuyucu ile paylaşılmıştır.³¹¹

Ahmet Şerif Şerefli derginin onaltıncı sayısında, "Rumeli Milli Kıyafetler Sergisi", "Değerli Konuğumuz: Osman BAYMAK" ve "Gazeteci Hasan Çakal'ı Anımsamak" başlıklı üç yazı kaleme almıştır. Bursa'da 29 Haziran-12 Temmuz 1995 tarihleri arasında düzenlenen sergideki milli değerlerden, hazinelerden ve üzerlerinde taşıdıkları motiflerden bahseden Şerefli, balkan göçmeni iş adamlarından bir müze oluşturulabilmesi için destek istemiştir. Dönemin Yugoslavyası günümüzün Kuzey Makedonya Devleti'nin Prizren şehrinde 1993 yılında yayın hayatına başlayan "Balkan Yazarları" (BAY) dergisinin sahibi ve yazı işleri müdürü olan Osman Baymak ile olan görüşmesini anlatmıştır. Şerefli'nin, "Balkanlarda Türk Kültürü" Dergisi ile BAY benzer sorunlara sahip şekilde ifade kullanması dikkat çekici olmuştur. Şerefli, son olarak "köydeşim" dediği, Bulgaristan'da gazetecilik yapmış, baskı ve zulüm görmüş ve 1987'de aniden vefat etmiş olan Hasan Çakal'ı okuyucuya tanıtmayı kendinde bir borç olarak hissetmiştir.³¹²

Ahmet Şerif Şerefli derginin onyedinci sayısında, "Yitirilen Soyluluk Çizgileri", "Ölümün Adı: Erozyon" ve "Veda Mektubu" olmak üzere üç yazı kaleme almıştır. İlk yazısında batı hayranı Türklüğün kendine dönmesini, arınmasını ve eski soylu çizgisini yeniden kazanmasını istemiştir. Şerefli, kahramanlık, misafirperverlik, borç almak ve vermek, utanmak, namuslu olmak, doğru olmak, onurlu olmak, bağlılık, bakirelik, aşk, vicdan sahibi olma, bencil olmama gibi soyluluk çizgilerinden bahsetmiştir. Ahmet Şerif Şerefli'nin dördüncü şiir kitabı olan "Çoğun Azı" adlı şiir kitabının ikinci bölümünde de yer alan ve 16 Eylül 1995 tarihli "Ölümün Adı: Erozyon" isimli şiirinde doğaya olan tutku ve sevdasını ifade ederken, doğaya karşı yapılanları eleştirmekte, "milli felaket" olarak nitelendirdiği erozyona karşı yeşil milli seferberliği talep etmiştir.³¹³

*"Uğruna öldüğümüz Türkiye gidiyor elden
Gözümüzün içine baka baka
Bu kez karşımızda Yunan, İngiliz, Fransız
Yani yedi düvel değil!
Bu kez karşımızda yedi başlı yedi canlı
Erozyon denen bir dev!"*

³¹¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 13 (1994), 44.

³¹² Balkanlarda Türk Kültürü, 16 (1995), 3-8, 39, 41.

³¹³ Balkanlarda Türk Kültürü, 17 (1995), 4-7, 22-23.

İçeceğimiz suyu, soluduğumuz havayı kurtaralım!

Milli seferberlik!"

Dergi'nin 17.sayısında ayrıca Ahmet Şerif Şerefli, bir veda mektubu kaleme almıştır. Bu yazısında, derginin amacını, kuruluş sürecini otobiyografisi eşliğinde sunmuştur. Bulgaristan'da hapis yıllarında dahi iyi dergi ve yazılar çıkarmayı hayal ettiğini ve *"Balkanlarda Türk Kültürü"* Dergisi ile bunu kısmen başarabildiğini itiraf etmiştir. Dergi için 1878'den itibaren Türkiye'de Balkan Türkleri için yayımlanmış tek araştırma ve kültür yayını olduğunu iddia eden Şerefli, beş balkan ülkesinden (Yunanistan, Bulgaristan, Yugoslavya, Arnavutluk, Romanya) ve hatta Gagavuzistan'dan bile yazarlar ile irtibat kurarak dergide yazılarını yayımlattığını ifade etmiştir. Dergi 'de yazıların belirlenmesinden dağıtım sürecine kadar tüm yükün üzerinde olduğunu ve bunu da severek yaptığını aktaran Şerefli, iç muhalefetten bahsetmiş ve duygu yüklü sözlerle dergiden mecburen istifa etmesi gerektiğini okuyucuya aktarmıştır.³¹⁴

Ahmet Şerif Şerefli derginin 51.sayısında *"Torlak'ta Protesto Yürüyüşü"* başlığı ile son yazısını bizlere sunmuştur. Bulgaristan Deliorman bölgesinin en büyük köylerinden biri olan Torlak hakkında yazar, kısa bir bilgi verdikten sonra Bulgar zulmüne karşı tepki olarak 27 Mayıs 1989'da yürüyüş yapan Türk köylüsünü hatırlatmıştır. Hakları gasp edilen Türklerin, tank ve zırhlı araçların gölgesinde taleplerini dile getirdiğini ve 24 Mayıs 1989 günü Bulgaristan Deliorman bölgesi Ezerçe köyünde protesto yapan iki Türkün öldürülmesi ile olayların şiddetlendiğini ifade edilmiştir.³¹⁵

Dergi'nin ismi belirlenirken, Şerefli önce *"Balkanlar'da Türk Varlığı"* ismini önermiş, sonrasında dergi yönetiminden *"Balkanlarda Türk Kültürü"* onayını aldığını belirtmiştir.³¹⁶ Dergi'nin isminin belirlenmesine müteakip Şerefli, şekil ve içerik gibi hususlara yönelmiştir. Bulgaristan'daki mücadelesinin devamı için Dergi'yi bir araç olarak görmüştür. Nitekim derginin ilk sayısında itibaren yazılarda *"Bulgaristan Türkleri ve maruz kalınan zulüm"* teması ön plana çıkmıştır.³¹⁷ Dergi'nin ilk sayısı şekil, konu ve içerik yönünden üçüncü bölümde incelenmiştir. Dergiye ait sayısal veriler incelendiğinde dergi ilk 17 sayısında ortalama 45 sayfa olarak çıkarılmıştır. Türkiye ekonomisindeki değişimlerin bir yansıması olarak derginin fiyatındaki artış dikkat çekicidir. İlk sayısı parasız olarak okuyucuya sunulan derginin, zaman içerisinde yıllık fiyatı 200.000 TL'ye ulaşmıştır.³¹⁸

³¹⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 17 (1995), 40.

³¹⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 51 (2004), 15.

³¹⁶ Mevsim, "Turskata kultura na Balkanite po stranitsite na edno spisanie", 223.

³¹⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 17 (1995), 40.

³¹⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 1-17 (1991-1995).

Ahmet Şerif Şerefli editörlüğünde çıkan 17 sayı incelendiğinde, Atatürk milliyetçiliği temelinde Bulgaristan Türkleri ön planda olmak üzere Balkan Türklerinin haklarını savunan, balkanlarda Türk kültürünü, edebiyatını ve tarihini aktaran, canlı tutan ve sonraki kuşaklara yazılı olarak sunan, Türkiye’deki Balkan göçmenlerinin sorunlarını dile getiren ve çözüm yolları öneren zengin konu yelpazeli bir dergi olduğunu söyleyebiliriz. “*Başlarken*” yazısı ile belirlenen misyonunu, 17 sayıda Balkanlar’da Türk Kültürü’nün ötesine geçemediği için kısmen başarabilmiştir. Ahmet Şerif Şerefli’nin görevini büyük bir heves ve fedakârca icra ettiğini ve dergi için seçilen yazıların çoğunlukla gayeye hizmet eden eski ve farklı kaynaklarda önceden yayımlanmış olduğu tespit edilmiştir.³¹⁹ Şerefli’nin temelini attığı dergi, tematik olarak müteakip dönem editörler için bir başlangıç noktası olmuştur.

4.1.2. Sami Kocaoğlu Dönemi

Sami Kocaoğlu, “*Balkanlarda Türk Kültürü*” dergisinin 1996-1998 yılları arasında genel yayın yönetmeni olarak derginin 18-28’inci sayılarını çıkarmıştır. Bu bölümde Kocaoğlu’nun, hayatı, eserleri ve dergiye olan katkısı incelenecektir.

4.1.2.1. Hayatı

Sami Kocaoğlu, 01 Temmuz 1934 tarihinde Bulgaristan’ın Mestanlı’ya bağlı Cebel kasabası Nebişeyh köyünde doğmuştur. İlkokulu Cebel’de okuyan Kocaoğlu, 1951 yılında ailesi ile birlikte Bulgaristan’dan Türkiye’ye 17 yaşında iken göç etmiştir. Lise eğitimini, 1956 yılında Eskişehir Atatürk Lisesi’nde tamamlamıştır.³²⁰ Türk Silahlı Kuvvetleri adına okuduğu Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nden 1960 yılında ikincilikle mezun olmuştur.³²¹ Teğmen rütbesiyle moral ve din subayı olarak Kara Kuvvetleri Komutanlığı’nda göreve başlayan Sami Kocaoğlu, çeşitli karargâh ve kurumlarda görev yapmıştır. Bursa Işıklar Askeri Lisesi’nde Program ve Plan Şube Müdürü kadrosunda görevli iken kendi isteği ile yarbay rütbesinde emekliye ayrılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı orta ve yüksek okullarında bir süre öğretmenlik yapmıştır. Bursa Ordu Pazarı müdürlüğü görevini icra eden Kocaoğlu, Bursa Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde dört yıl öğretim görevlisi olarak da çalışmıştır. Evli ve iki çocuk babası olan Kocaoğlu, Arapça, Farsça, İngilizce ve Bulgarca bilmektedir.³²²

³¹⁹ Mevsim, “Turskata kultura na Balkanite po stranitsite na edno spisanie”, 224.

³²⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 100 (2022).

³²¹ https://www.bursa.com/wiki/Sami_Kocaoğlu-1059.html, Erişim 11.12.2023.

³²² <https://www.biyografya.com/biyografi/13160>, Erişim 11.12.2023.

Bursa Balkan Göçmenleri Kültür ve Dayanışma Derneği (BAL-GÖÇ) kurucuları arasında yer alan Sami Kocaoğlu, 1996 yılından itibaren “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’nin üç yıl editörlüğü görevini icra etmiştir.³²³

Asker, ilâhiyatçı, araştırmacı-yazar olan Sami Kocaoğlu, 27 Temmuz 2022 tarihinde İzmir’de vefat etmiştir.³²⁴

4.1.2.2. Eserleri

Sami Kocaoğlu, yerel gazetelere ve dergilere dini, askeri ve edebi konularda yazılar ve şiirler yazmıştır. Televizyon ve radyo konuşmaları yapmış olan Kocaoğlu’nun “*Malazgirt’le Vatanlaşan Toprak*” isimli eseri, Millî Eğitim Bakanlığı’nca okullara tavsiye edilmiştir.³²⁵ “*Mehmetçikler*” (1985), “*Malazgirt’le Vatanlaşan Toprak*” (1998), “*Bulgaristan Türkleri Ah!*” (1998), “*Belgelerle Bulgar Zulmü*” (Bursa Hakimiyet gazetesi-1985, BGF 1988), “*Mevlâna Denizinden Damlalar / Mesnevî’den Kıssalar Hikmetler Yorumlar*” ve “*Çağdaş İslâm İlmihali*” (2004) yazarın eserleridir.³²⁶

4.1.2.3. Dergiye Olan Katkısı

Sami Kocaoğlu, Bursa’da çıkarılan ve BGF’nin yayın organı olan “*Balkanlarda Türk Kültürü*” dergisinde 1996-1998 yılları arasında genel yayın yönetmeni ve yazı işleri sorumlusu olarak görevini icra etmiştir. Derginin 17. sayının Ahmet Şerif Şerefli tarafından çıkarılmasından sonra 18-28 arası sayılarını çıkaran Sami Kocaoğlu, aynı zamanda Bursa Balkan Göçmenleri Kültür ve Dayanışma Derneği (BAL-GÖÇ) kurucuları arasında yer almıştır.³²⁷ 12 Kasım 1995 tarihinde icra edilmiş olan BAL-GÖÇ kongresinde değişim gerçekleşmiş ve Mümin Gençoğlu’nun oğlu Turhan Gençoğlu başkanlığa getirilmiştir. Bu değişim dergiye yansımış ve derginin editörlüğüne Sami Kocaoğlu getirilmiştir. Kocaoğlu, derginin 18. sayısında “*Okurlarımıza Selam ve Yeni Ufuklara Doğru*” başlıklı programatik bir yazı kaleme almıştır. Kocaoğlu, dergide yer alacak yazı önceliklerini belirtmiştir.³²⁸ 18. sayıda sunduğu yayın programını, derginin 19. sayısında “*Dünya Tarihinin En Muhteşem Türk Devletine Doğru...*” başlıklı yazısı ile güncellemiştir.³²⁹ Döneminde, Balkan Türk kültürü, Türk Mimarisi ve Yurtdışı Türklere yönelik yazılar ile konferans, panel ve sempozyum özetleri,

³²³ Balkanlarda Türk Kültürü, 100 (2022).

³²⁴ <https://gocmenplatformu.com/haber/sami-kocaoglu-hayatini-kaybetti>, Erişim 11.12.2023.

³²⁵ https://www.bursa.com/wiki/Sami_Kocaoglu-1059.html, Erişim 11.12.2023.

³²⁶ <https://www.biyografya.com/biyografi/13160>, Erişim 11.12.2023.

³²⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 18-28 (1996-1998).

³²⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 18 (1996), 2.

³²⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 19 (1996), 2.

tanınmış şairlerden ve genç şairlerden seçme şiirler, Türk Devleti ile Türk Milletinin bağına güçlendirici yazılar, İslam dini ve insan üzerine düşünce yazıları, kitap ve dergi tanıtımı, Balkan Türkeri ile göçmenlerin yöresel etkinlikleri ve Dergiye yön veren bir başmakale ile BGF ve bağlılarının etkinlikleri dergide yer almıştır. Sami Kocaoğlu derginin kuruluş dönemindeki gibi yine Balkan Türklerinin, dindaşların, Türkiye'ye göç etmişlerin gözü, kulağı, sesi olmasını sağlamaya çalışmıştır. Sami Kocaoğlu, kendi kaleminden 29 yazı/şiir ile dergiye katkısını sunmuştur.³³⁰

İlahiyatçı ve yarbay rütbesinde emekli asker olan Sami Kocaoğlu, dergideki ilk yazısını “*Türk Milleti ve Müslümanlık*” başlığı ile deneme türünde olarak derginin 10. sayısında kaleme almıştır. Yazısında Türkçenin duygularımızı, İslam'ın ise ruhlarımızı, maneviyatımızı kaynaştırdığını ifade etmiştir. Anadolu Türklüğünün kendi özüne döndüğünde yeni bir medeniyet için tekrar liderliği ele alabileceğini iddia etmiştir.³³¹ Derginin 15. sayısında “*Kutlu Doğum Haftası*” başlığı ile ikinci yazısını okuyucuya sunmuştur. Kocaoğlu yazısında, 20-26 Nisan 1995 tarihlerinde kutlanan Hz. Muhammed Aleyhisselamın doğum yıldönümü kutlamaları hakkında bilgi verirken insanlığın kurtuluşunun ve dünya barışının Kur'an'ın ilkeleri ile sağlanacağını belirtmiştir.³³²

Sami Kocaoğlu, derginin editörlük koltuğuna oturmasına müteakip, her sayıda derginin amaç ve yönünü belirten bir başmakale kaleme alınmasını hedeflemiştir. Derginin 18, 19 ve 20. sayılarında bu hedefini kendi kalemi ile gerçekleştirmiştir.

Sami Kocaoğlu derginin onsekizinci sayısında, “*Okurlarımıza Selam ve Yeni Ufuklara Doğru*” başlıklı baş makalesi ile derginin yönünü, hedeflerini, içeriğini okuyucuya tanıtmıştır. Çanakkale zaferinin 81. Yıldönümü sebebiyle “*Çanakkale Geçilmez Mehmetçik Engeli Aşılmaz*” başlıklı ikinci yazısında Türk milletinin ve onun bağrından çıkan “Mehmetçiğin” kahramanlığı vurgulanmış ve şair Mehmet Akif Ersoy'un dizelerinden örnekler verilmiştir.

“*Ey şehit oğlu şehit! isteme benden makber,
Sana aguşunu açmış duruyor Peygamber!*”

Sami Kocaoğlu derginin ondokuzuncu sayısında, “*Dünya tarihinin En Muhteşem Türk Devletine Doğru*” başlıklı yazısında derginin ilkelerine değinirken, Türkiye'nin sahip olduğu jeostratejik konum ve tarihi ile kültürel mirası sayesinde ABD ve AB gibi bir oluşum veya devletleşmeye gidebileceğini ifade etmiştir. Yazar “*Cebel'de Miting*” başlıklı ikinci yazısında, 20 Mayıs 1989 tarihinde Bulgar Totaliter rejimine karşı Cebel'de Türklerin düzenlediği gösteri

³³⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 18-28 (1996-1998).

³³¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 10 (1994), 43.

³³² Balkanlarda Türk Kültürü, 15 (1995), 26.

yürüyüşünü hatırlatmış ve BGF temsilcisinin iki devlet ve halk arasında barış, refah, iyi komşuluk ilişkilerinin artması temennisini vurguladığı konuşma metnini okuyucu ile paylaşmıştır. Demokratik Direnişin 7. Yıldönümünde, Cumhurbaşkanlığı temsilcisi dahil Bulgar milletvekillerinin etkinlikte yer aldığı vurgulanmıştır.³³³

Sami Kocaoğlu derginin yirminci sayısında, “*Bulgaristan Türkleri Niçin Rahat Bırakılmaz?*” başlıklı yazısında Bulgaristan yöneticilerinin demokrasiye geçiş ile birlikte kararsızlığına dikkat çekmekte, Bulgaristan’da seçilmiş Baş müftü Fikri Salih Hasan’ın önünü kesmek için Nedim Gencev’in iş başında olduğunu ve Rodop Müslümanlarını Hristiyan yapmak için Boyan Sariev adında bir papazın bölgede dolaştığını okuyucuya aktarmıştır. Kocaoğlu, öğretmen yüzbaşı rütbesinde iken kaleme aldığı, 30 Ağustos Zaferi’nin 50. yıldönümü için Genelkurmay Başkanlığı’nca düzenlenen şiir yarışmasında dereceye giren ve “*Şiir Antoloji*” kitabında yayımlanan, televizyonda okunan “*İlk Kurşun ve Ötesi*” isimli şiirini dergide yayımlamıştır.³³⁴

*“Ey Düşmana ilk kurşun’u atanlar!
Ey toprağın kara bağrında kefansız yatanlar!
Sizler gözlerimizde büyüdükçe büyüdünüz...
Hayır! Hayır! Sizler kara topraklarda değil
Gönüllerimize gömüldünüz.”*

Sami Kocaoğlu derginin yirmibirinci sayısında, “*Atatürk’ten Düşünceler ve Atatürk Üzerine Şiirler*” başlıklı yazısında Mustafa Kemal Atatürk’ün hürriyet, istiklal ve milli hakimiyet ile ilgili sözlerini derlemiştir. Ayrıca yazar, vefatının 58. yıldönümü vesilesiyle Atatürk’e atfedilen şiirlerden örnekler vermiştir.³³⁵

*“Şöyle bir doğruldu Mustafa Kemal
Kır atının üstünde göklere doğru.”* (İstiklal Savaşında Mustafa Kemal-Sabih Şendil)
*“Mustafa Kemal’i düşünüyorum;
Gelmiş geçmiş kahramanlara bedel”* (Mustafa Kemal’i Düşünüyorum-Ümit Yaşar)
*“Yıllar yıllar sonra olsa da bugün
Mustafa Kemal atıyor, nabızlarımız”* (Mustafa Kemal’in Gençliği-Ergun Evren)

³³³ Balkanlarda Türk Kültürü, 19 (1996), 2, 34-35.

³³⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 20 (1996), 2, 24-25.

³³⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 21 (1996), 6-8.

Sami Kocaoğlu derginin yirmibirinci sayısında, “*Medres-ün Nüvvab'ın İlk Kurucusu Emrullah Efendi*” başlıklı yazısında Balkanlarda Türk İslam Kültürüne çok katkısı olan Emrullah Efendi’nin hayatını, hizmetlerini ve vefatını okuyucuya aktarmıştır.³³⁶

Sami Kocaoğlu derginin yirmiikinci sayısında, iki şiir ve iki yazı kaleme almıştır. Bunlar sırasıyla, “*İki Hapishane Arkadaşı*”, “*Benim de Bir Bayrağım Var Şimdi*”, “*Hasan Mehmedov=Hasan Kiroğlu Kimdir*” ve “*Soydaş Balkanlar, Balkanlar. Soydaşlar*” başlıklı yazılardır.³³⁷ Kocaoğlu, “*İki Hapishane Arkadaşı*” başlıklı dördlüğü Bulgar zulmüne direnen ve hapis cezası alan Nuri Turgut Adalı ve Ömer Osman Erendoruk’a atfen yazmıştır.³³⁸

“*Hapis hapis süründüler*
Sürgün sürgün direndiler
Allah’ın izniyle onlar
Zoru-zorbayı yendiler”

“*Benim de Bir Bayrağım Var Şimdi*” başlıklı yazısında Sami Kocaoğlu, köyünü ve ikinci dünya savaşı sürecini Türkiye’ye göç ettiği dönemi içerecek şekilde anlatmış ve Türkiye’ye geldikten sonra gerçekleri öğrendiğini ve vatan, millet, bayrak, milli marş kavramlarını anlamlandırıldığını ifade etmiştir.³³⁹

“*Benim de Bir Bayrağım var şimdi:*
Bayrakların en güzeli!
Benim de bir istiklal marşım var şimdi:
Marşların en anlamlısı!”

“*Hasan Mehmedov=Hasan Kiroğlu Kimdir*” başlıklı tanıtıcı yazısında Kocaoğlu, Bulgaristan’da dini eğitim almış, Türkiye’nin Filibe Konsoloslukunda çalışmış, sözde ajanlıktan 5 yıl hapis cezası almış, belene adası mağduru ve 1989 zorunlu göçü ile Türkiye’ye yerleşmiş olan Hasan Kiroğlu’nun, Türklüğünü koruma uğruna çektiği acıları anlattıktan sonra mücahidin 1996 yılında vefat ettiğini okuyucuya duyurmuştur.³⁴⁰

“*Soydaş Balkanlar, Balkanlar. Soydaşlar*” isimli şiirinde Kocaoğlu, Bulgar zulmüne karşı olan tepkisizliğe isyan etmiş ve bu seyretmenin Bulgarları cesaretlendirdiğini ifade etmiştir.³⁴¹

³³⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 21 (1996), 21-24.

³³⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 22 (1997).

³³⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 22 (1997), 9.

³³⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 22 (1997), 12-14.

³⁴⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 22 (1997), 18-21.

³⁴¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 22 (1997), 38.

*“Bizim devletlilerin burdaki işi,
Nice on yıllardır sadece susmak,
Susmak ve oturmak ve de seyretmek...
Bizimkiler sustukça gavur gavurlaşıyor...”*

Sami Kocaoğlu derginin yirmiüçüncü sayısında, *“İsmail Kahraman Diye Yiğit Bir Adam”* ve *“Bir Mektup”* başlıklı iki yazı kaleme almıştır. Kocaoğlu, İsmail Yusufoglu’nun Türkiye’ye göç ettikten sonra Kahraman soyadını aldığını, Bulgar zulmüne direndiğini ve ne yazık ki bu mücadelesinde yalnız kaldığını ifade etmiştir. İsmail Kahraman’ın Türk milliyetçiliği özelinde anılarını paylaşan yazar, kahramanlarını korumayan bir milletin, zor zamanlarında onu kurtaracak yiğitleri bulamayacağını da vurgulamıştır. Sami Kocaoğlu, 1995 yılında TRT-1’de yayınlanmakta olan *“Perde Arkası”* programında sunucunun *“Bulgar Türkü”* ve *“Bulgar Asıllı Türkler”* ifadesini kullanmasına tepki olarak gönderdiği mektubu ve kendisine verilen cevabı sayfasında paylaşmıştır. Todor Jivkov yönetiminin bir tezi olan sözkonusu ifadelerin, Türkiye’nin resmi devlet televizyonunda kullanılmasının vermiş olduğu rahatsızlık haklı olarak Sami Kocaoğlu tarafından dile getirilmiştir.³⁴² Dergi’nin aynı sayısının arka kapağında, *“Bayrak, Sancak, Toprak Üstüne”* isimli şiiriyle Kocaoğlu, Türk bayrağının, sancağının ve toprağının neden kutsal olduğunu coşkulu dizeleri ile okuyucuya aktarmıştır.³⁴³

*“Bir bayrak ki, rengini almışsa şehitlerin kanından,
Başı göklerde durur; Gölgesi cennetlere vurur.
Bir Sancak ki, sancaktarı Mehmetçik’se ancak,
Heybetinden korkulur; Seyrinden zevk duyulur.”*

Sami Kocaoğlu derginin yirmidördüncü sayısında, *“Romanya’da Duygulu Bir Yürek: Emel Emin”* ve *“Günaydın Türkiyem”* başlıklı iki yazı kaleme almıştır. Romanya’da çağdaş Türk şairlerinden biri olan Emel Emin’i tanıtan Kocaoğlu, duygu yüklü ve sevgi temalı şiirlerinden seçme örnekler vermiştir.³⁴⁴

*“Sevgim o kadar büyüktü ki,
Bütün kalbimi sardı...
Aylar geçti, yıllar geçti
Sevgimi silemedi.”*

³⁴² Balkanlarda Türk Kültürü, 23 (1997), 12-14, 46.

³⁴³ Balkanlarda Türk Kültürü, 23 (1997), Arka Kapak.

³⁴⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 24 (1997), 9-10, 17.

Sami Kocaoğlu, “*Günaydın Türkiyem*” başlıklı şiirinde çekilen cefaların sonucunda anavatan Türkiye’ye kavuşmanın mutluluğunu dizelerine yansıtmıştır.³⁴⁵

“*Günaydın Türkiyem!*
Aç koynunu, kollarını aç Türkiyem!...
Sürüldük, kovulduk, atıldık Yüzbinler,
Yüzlerce sene vatan olan topraklardan,
Geldik, kavuştuk sana şükürler olsun,”

Sami Kocaoğlu derginin yirmibeşinci sayısında, “*Kim Bulgar Türkü?*”, “*Cebel Olayı ve İsmet Yılmaztürk*” ve “*Zulmetmediysen Korkma Sofra Duası*” başlıklarıyla üç yazı kaleme almıştır. Bulgaristan’da yaşayan ya da Türkiye’ye göç eden Türklere “Bulgar” veya “Bulgar Türkü” denmesinin ne kadar yanlış olduğunu dizeleriyle ifade etmiştir.³⁴⁶

“*Biz:*
Cennetmekan dedelerin,
Rumeli’ye götürüp ektiği,
Arkadan gelen devletlilerin...
Bulgarın insafına terkettiği, Türkler’iz.”

Kocaoğlu, “*Cebel Olayı ve İsmet Yılmaztürk*” başlıklı yazısında, Bulgaristan Cebel doğumlu İsmet Yılmaztürk’ün hayat hikayesini, Cebel isyanı özelinde özetlemiştir. 1989 yılında Bulgar zulmüne direnen ve Türkiye’ye göç eden Yılmaztürk’ün mutluluğunu, yazar okuyucuya aktarmıştır. “*Zulmetmediysen Korkma-Sofra Duası*” başlıklı yazısında ise zulüm yapanın er ya da geç zulme uğrayacağını örnek bir öykü üzerinden derginin “*kıssadan hisse*” bölümünde anlatmıştır. Fitne tabirini detaylı olarak anlatan Kocaoğlu, düzenlediği Sofra ve iftar duasını yazısının son bölümüne de eklemiştir.³⁴⁷

Sami Kocaoğlu derginin yirmialtıncı sayısında, “*Zafer ve Seciye -Çanakkale’den Duyuşlar*” başlıklı yazısında, 25 Nisan 1918 tarihinde Çanakkale Siper savaşları esnasında yaralı İngiliz askerine korkusuzca yardım eden kahraman Türk askerinin, üstün karakterini anlatmıştır. Yazar, mensubu olduğu Türk milleti ile övündüğünü ifade etmiştir. Çanakkale’de şehitleri düşündükçe insanı etkileyen havasından, toprağından ve manzarasından bahseden Kocaoğlu, duygularını mısralarına dökmüştür.³⁴⁸

³⁴⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 24 (1997), 17.

³⁴⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 25 (1997), 21, 27-31.

³⁴⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 25 (1997), 27-31.

³⁴⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 26 (1998), 7-10.

“Bakın şu karşı ki tepecikler,
Tümsekcikler nefes alıyor sanki
O ölmeden toprağa giren Mehmetcikler: ...
İnanın ki bu beldenin tepeleri, tümsekleri...
Bir başka esiyor Çanakkale’nin yeli.

Sami Kocaoğlu derginin yirmiyedinci sayısında, “*Türk Devletleri Kendi Kültürel Değerlerinden Esinlenilerek Yönetilmeli*” ve “*Bir Anegtod: Gurbetteki İnsanlarımız*” başlıklı yazıları kaleme almıştır. Avrupa Birliği’nin oluşumuna ve nihai hedefine atıf yapan Kocaoğlu, Türkiye’nin AB’ye alınmayacağını, dünyadaki merkezi konumu ve tarihi misyonu gereği “*Birleşik Türk Devleti*” kurma fikrini ortaya atmıştır. 21’inci yüzyıla girerken yaşanan konjonktürel değişimlerin buna imkân tanıdığını ifade etmiştir. “*Bir Anegtod: Gurbetteki İnsanlarımız*” başlıklı yazısında, Bulgaristan’ın Asenovgrad kasabasında çoğunluğu Müslüman olan halkın demokrasiye geçiş ile birlikte cami yaptırma taleplerine karşı yetkililerden “*Aynı bölgeye kilise yapılacak*” cevabı aldığını ve Bulgaristan’da kafaların değişmediğini, engellemelerin devam ettiğini yazar okuyucuya aktarmıştır.³⁴⁹

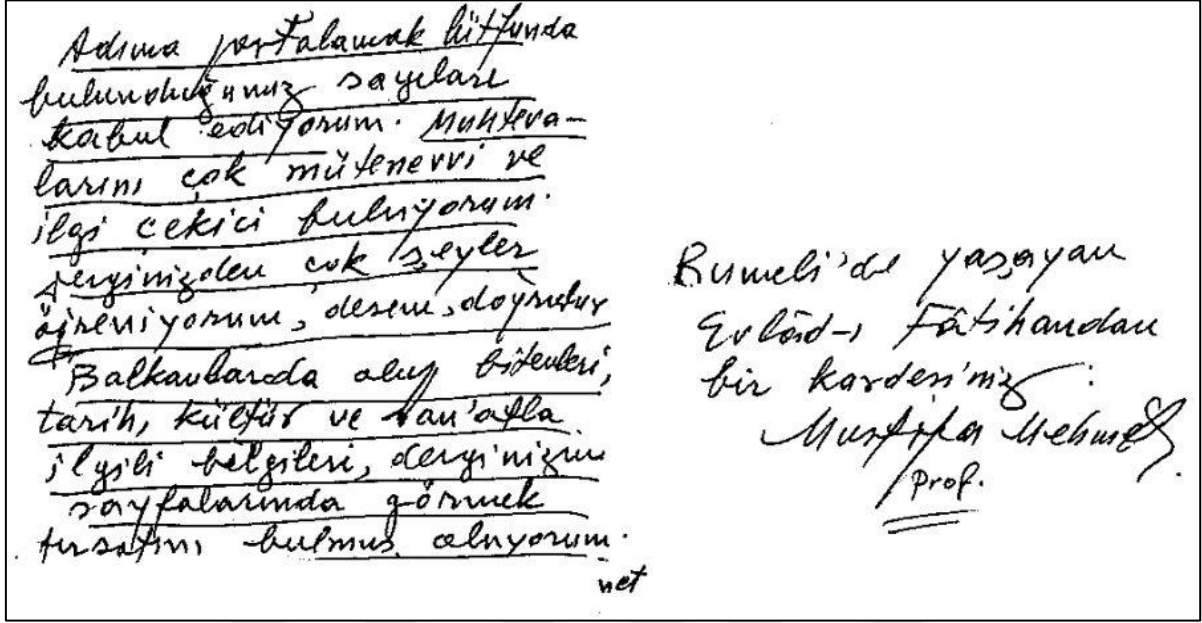
Sami Kocaoğlu derginin yirmisekizinci sayısında, dört yazı kaleme almıştır. “*Kızıl Zorba Todor Jivkov Öldü*” başlıklı yazısı ile Komünist parti 1. sekreteri ve devlet başkanlığı görevinde bulunan Bulgaristan’ın totaliter lideri Todor Jivkov’un 05.08.1998 tarihli ölüm haberini Kocaoğlu, okuyucuya bildirmiştir. Jivkov’un Bulgaristan Türklerine yaptığı zulmü, Sırp lider Slobodan Miloseviç’in Yugoslavya topraklarında vahşileştirdiğini ve benzer olayların Kosova için de planlandığını ifade eden yazar, ABD ve NATO üyesi Türkiye’nin birlikte hareket ederek, zulüm işleyenleri Balkanlarda engelleyebileceğini savunmuştur. “*Tedavisi Çok Zor Bir Hastalık: Hasetlik (Fesatlık)*” başlıklı yazısıyla hasetlik kavramını açıklayan yazar, balkanlardan Türklerin atılışını kibir ve hasetlik ile özdeşirmiştir. Bu hastalığın tedavisi ve kurtuluşunun Kur’an olduğunu savunmuştur. “*Büyük Bilgin Gazali’den Bir Tasnif ve Güncel Bir Yorum*” başlıklı yazısında, Gazali’nin Dünya’daki dört insan tasnifine atıf yapan Kocaoğlu, hile, sahtekarlık ve iki yüzlülük yapanların devlette çoğaldığını ifade etmiş bu tarz insanların yönetimde olmamasını istemiştir.³⁵⁰

Sami Kocaoğlu dönemi dergiye ait sayısal veriler incelendiğinde, bu dönemde dergi 11 sayılıklı serüveninde ortalama 50 sayfa olarak çıkarılmıştır. Türkiye ekonomisindeki değişimlerin bir yansıması olarak derginin fiyatı 200.000 TL’den üç yıl içerisinde 800.000

³⁴⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 27 (1998) 16-18, 32.

³⁵⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 28 (1998) 2-6, 33-39.

TL'ye çıkmıştır.³⁵¹ “Balkanlarda Türk Kültürü” Dergisi’nin yurtdışına gönderildiğini ve balkanlara yönelik haberlerin dergi vasıtasıyla öğrenildiği için memnuniyet belirten dönüşlerin yapıldığını derginin sayılarında görmekteyiz. Örneğin; Romanya’da yaşayan bilim insanı Prof. Mustafa Mehmed’in dergi’nin yayımlanmasındaki memnuniyetini belirten el yazılı notu dergi sayfasında paylaşılmıştır.³⁵²

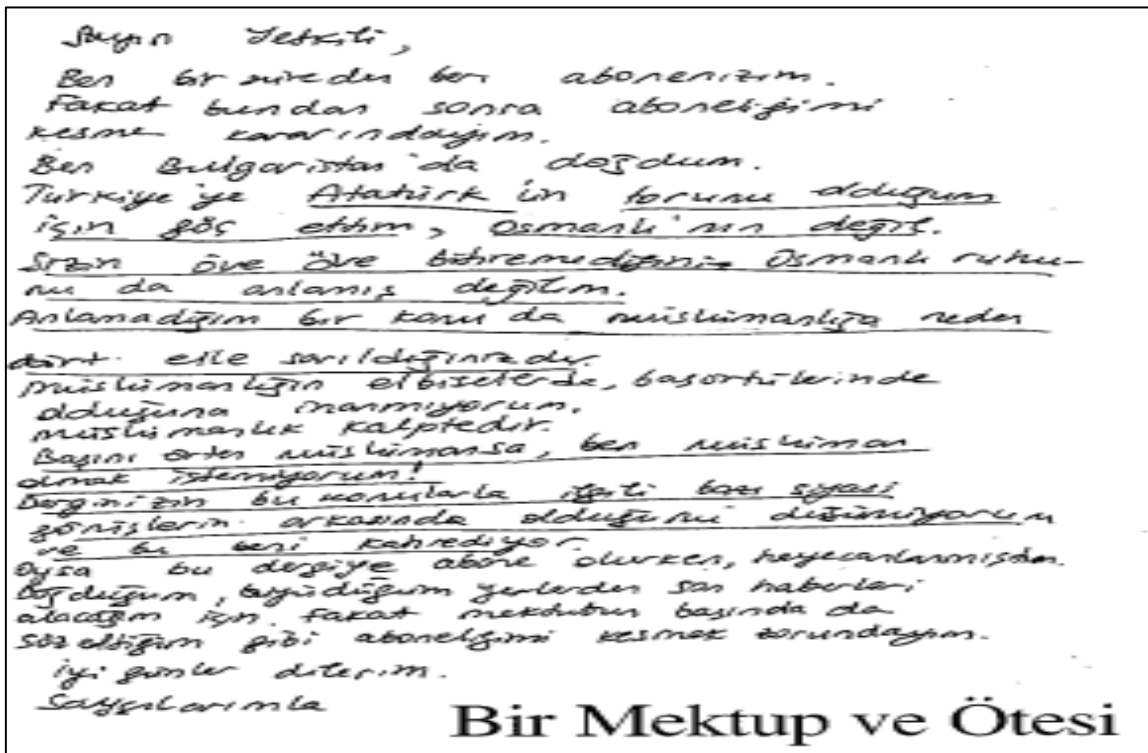

Sami Kocaoğlu editörlüğünde çıkan 11 sayı incelendiğinde, Türk-İslam sentezini ve Osmanlı Medeniyetini ön plana çıkaran, almış olduğu dini eğitim ve emekli asker olmasının bir yansıması olarak İslam prizmasından ahlak-iyi insan-toplum-yönetici yorumlamasını işleyen, Türk Silahlı Kuvvetleri’nin (TSK) komutanları ile söyleşi yapan ve TSK’nin balkanlardaki önemli faaliyetlerine dergide yer veren, Atatürkçü çizgisini koruyan, BGF’nin faaliyetlerinden ziyade Bursa BAL-GÖÇ’ü vurgulayan, Avrupa Birliği (AB) gibi Türkiye’nin öncü olduğu Türk Devletleri Topluluğu’nun oluşmasını hedefleyen, Bulgaristan Türkleri teması ön planda olmakla birlikte Türkiye’deki Balkan göçmenlerinin sorunlarını dile getiren ve çözüm yolları öneren, balkanlarda Türk kültürünü, edebiyatını ve tarihini aktaran, zengin konu yelpazeli bir dergi olduğunu söyleyebiliriz. Derginin 18 ve 19. sayılarındaki Başmakale yazılarında belirlediği derginin misyonu, Balkanlar’da Türk Kültürü’nün ötesine, Orta Asya, Orta Doğu ve Kafkaslara, kısaca Türk dünyasına, İslam coğrafyasına genişlettiğini, Türkiye Cumhuriyeti iç siyasetinden etkilendiğini ve olayları aynı perspektiften yorumladığını görmekteyiz. Bilim ve kültür dergisi olarak yayın hayatına başlayan derginin, Kocaoğlu döneminde 19. sayıda “Bilim, Kültür ve Aktüalite” dergisi, 20. sayıda “Kültür, Tarih ve Aktüalite” dergisi, 23. sayıda “Kültür ve Aktüalite” dergisi, 24. sayıdan itibaren “Kültür, Tarih

³⁵¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 18-28 (1996-1998).

³⁵² Balkanlarda Türk Kültürü, 27 (1998) 31.

ve Aktüalite” dergisi olarak serüvenine devam ettiği, seçilen yazıların çoğunlukla gayeye hizmet eden, eski ve farklı kaynaklarda önceden yayımlanmış olduğu tespit edilmiştir. Derginin logosundaki değişim de bu dönemde dikkat çekicidir. 18. sayı itibari ile 1. sayıda sunulmuş olan logodan Balkan ülke isimleri ile Türk nüfusun yoğun yaşadığı noktaları belirten kırmızı noktalar silinmiş ve balkan ülkeleri farklı renk dolguları ile belirtilirken, logonun alt ortasına beyaz fon üzerine mavi büyük yazı rengi ile “BAL-GÖÇ” eklenmiştir. 19-28. sayılarda aynı logo yer alırken “BAL-GÖÇ” ifadesi “B.G.F.” olarak değiştirilmiştir. Ahmet Şerif Şerefli’den aldığı dergi’yi tematik olarak zenginleştiren, temkinli ve durağan bir süreci barındıran Kocaoğlu döneminde dergi, birtakım eleştirilerle³⁵³ karşılaşsa da destekçilerini kaybetmemiş diyebiliriz.³⁵⁴

4.1.3. Mehmet (Şakir) Alev Kocamustafa Dönemi

Mehmet (Şakir) Alev Kocamustafa, “Balkanlarda Türk Kültürü” dergisinin 1998-2008 yılları arasında genel yayın yönetmeni olarak derginin 29-72’nci sayılarını çıkarmıştır. Bu bölümde Alev’in, hayatı, eserleri ve dergiye olan katkısı incelenecektir.

4.1.3.1. Hayatı

Mehmet (Şakir) Alev Kocamustafa, 1943 yılında Bulgaristan’ın Kırcaali ili Krumovgrad ilçesi Koşukavak Danışmandere (Tarişmandere) köyünde doğmuştur. Alev, ilköğrenimini

³⁵³ Balkanlarda Türk Kültürü, 24 (1997), 24.

³⁵⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 18-28 (1996-1998).

köyünde tamamlamıştır.³⁵⁵ Eğitimine Kırcaali Öğretmen Okulunda devam etmiştir. Okurken duvar gazetesini hazırlamıştır. 1961 yılında mezun olduktan sonra bir süre öğretmenlik yapmıştır. 1964'te başladığı Sofya Üniversitesi Türkoloji Bölümü'nden Türk dili ve edebiyatı uzmanı olarak mezun olmuştur.³⁵⁶

Bulgaristan'da “*Yeni Işık*” gazetesinde tercüman olarak çalışmıştır. Komünist Partisinin isteği üzerine bir süre doğduğu yörede görev yapmıştır. Krumovgrat'a bağlı Tokaçka köyünde bölge parti yöneticiliği yapmıştır.³⁵⁷ 1978 yılında kendi isteği ile bu görevden ayrılarak Kırcaali Belediyesi Kültür Şûrasında kütüphaneler sorumlusu görevini icra etmiştir. Son olarak Bulgaristan'da yayımlanan “*Yeni Hayat*” gazetesinin sanat sayfası editörlüğü görevini icra etmiştir.³⁵⁸ Mehmet Alev Kocamustafa, “*Nov Jivot/Yeni Hayat*” gazetesinden “Bulgarım” şeklinde yazı yazmadığı için atılmıştır.³⁵⁹

1989 yılında ailesiyle birlikte Türkiye'ye göç eden Mehmet (Şakir) Alev Kocamustafa, Bursa'nın Kestel ilçesine yerleşmiştir. 1993 yılında eşi Fiyat Hacıyska vefat etmiştir.³⁶⁰ Bursa'nın Osmangazi ilçesinde yer alan Sabri Katırcı İlköğretim okulunda Türkçe öğretmenliği yapmıştır.³⁶¹ İstanbul'da Türkçe öğretmenliği görevinde bulunmuş ve 2004 yılında emekli olmuştur.³⁶² 1998-2008 yılları arasında Bursa'da yayımlanan “*Balkanlarda Türk Kültürü*” dergisinin genel yayın yönetmenliğini üstlenmiştir.³⁶³

2006 yılında doğduğu topraklara dönüş kararı almıştır.³⁶⁴ Bulgaristan Kırcaali'de ikamet eden yazar ve şair, kendisi gibi şair ve yazar Emel Balıkçı ile evli olup iki çocuk babasıdır. Eşine ait olan ve Bulgaristan'da yayımlanan “*Alev*” (2008-2017)³⁶⁵ adlı kültür ve sanat dergisinin editörlüğü görevini icra etmiştir.³⁶⁶ Bulgaristan'da Türkçe ve Bulgarca olarak iki dilde hazırlanan dergi, 45.sayısını yayımladıktan sonra kapatılmıştır. Alev dergisinin taşıdığı bayrağı, Aralık 2018 itibari ile Kadriye Cesur'un genel yayın yönetmeni olduğu edebiyat, kültür

³⁵⁵ Atıf Akgün, *Bulgaristan Türkleri Çocuk Edebiyatı (Dönemler-Temsilciler-Türler)*, Ankara: Bengü Yayınları, 2016, 155.

³⁵⁶ <https://www.biyografya.com/biyografi/7645>, Erişim 12.12.2023.

³⁵⁷ Nöbettepe Dergisi, 22 (2024), 32-37.

³⁵⁸ https://translex.ege.edu.tr/tr-9977/mehmet_alev_kocamustafa.html, Erişim 10.12.2023.

³⁵⁹ <https://kircaalihaber.com/kircaali/kircaalide-unlu-gazeteci-yazar-cifti-emel-balikci-mehmet-alev-kocamustafa-ile-bulusma-etkinligi->, Erişim 11.12.2023.

³⁶⁰ Nöbettepe Dergisi, 22 (2024), 32-37.

³⁶¹ https://translex.ege.edu.tr/tr-9977/mehmet_alev_kocamustafa.html, Erişim 10.12.2023.

³⁶² Nöbettepe Dergisi, 22 (2024) 32-37.

³⁶³ *Balkanlarda Türk Kültürü*, (1995).

³⁶⁴ Nöbettepe Dergisi, 22 (2024) 32-37.

³⁶⁵ Mumin Aliov, “Balkan Türk Edebiyatının Taşıyıcısı Olarak Balkan Türk Yazılı Basınının Rolü Üzerine”, *Balkanlarda Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları*, 5(1) (2023), 73, doi.org/10.47139/balted.1198462 Erişim 06.05.2024.

³⁶⁶ https://translex.ege.edu.tr/tr-9977/mehmet_alev_kocamustafa.html, Erişim 10.12.2023.

ve sanat dergisi “Nöbettepe”³⁶⁷ devralmıştır.³⁶⁸ Alev, Nöbettepe dergisine yazıları ile katkı sağlamayı sürdürmektedir.

4.1.3.2. Eserleri

Mehmet (Şakir) Alev Kocamustafa, Bulgaristan Türkleri edebiyatında kısa öykü alanında önde gelen isimlerden biri olmuştur. Bulgaristan Türk Edebiyatı’na, Bulgaristan Türklerinin tarihine ve kültürüne sahip çıkan Mehmet Alev Kocamustafa, “*Dalga Dalga Göç*” (1998), “*Göz Hakkı Elmaları*” (1999), “*Bir Direnişin Öyküsü*” (2004), “*Dut Sofrası*” (2010) isimli anı ve öykü türünde eserlerine “*Küstendil Treni*” (2013) isimli Bulgar Edebiyatından çevirisini de eklemiştir.³⁶⁹ Alev’in, “*Başınız Gene mi Dumanlı Dağlarım*” (2015) denemesi ile 2008 yılında “*сбогуване по нѣкое време*” başlıklı gezi türünde eseri de bulunmaktadır.³⁷⁰

Mehmet Alev Kocamustafa’nın eşi Balıkçı, Alev ile birlikte toplam 27 kitap çıkardıklarını, kendisinin 14, eşinin ise 13 kitabı olduğunu, 45 dergi sahibi olup 7 yıl dergi çıkardıklarını ve 18 şair ve yazarın kitap bastırmasına yardımcı olduklarını açıklamıştır.³⁷¹

Eşi ile olan ortak çalışmaları; “*Bulgaristan Türklerinin Dili, İnançları ve Folkloru*” (2012), “*Edebiyat, Tiyatro ve Folklor*” (2014), “*Ayı Dağı Köyleri*” (2017), “*Evvelden Ezelden Balkan Folklorumuz*” (2018), “*Rodop Ağızlarının Sırrı ve Renkliliği*” (2020), “*Tarışmendere-Yol Üstü Köyü*” (2023).³⁷²

Mehmet Alev Kocamustafa, günümüzde eşi Emel Balıkçı ile birlikte Bulgaristan’da Türk kültürüne yönelik çalışmalarına devam etmektedir.

4.1.3.3. Dergiye Olan Katkısı

“*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’nde 1998-2008 yılları arasında genel yayın yönetmeni ve yazı işleri sorumlusu olarak derginin 29-72. (43 sayı) sayılarını çıkaran Mehmet Alev, 63 yazı/şiir ile dergiye en fazla katkı sunan editörlerdendir.³⁷³ Bu eserleri, öykü, deneme, makale, söyleşi, resim, şiir ve haber türündedir. 2009 yılına kadar dergiye yön veren ve karakterini yansıtan Alev, dergi yönetimindeki zaman içerisinde olan bir takım isim

³⁶⁷ “Bulgaristan Filibe’de Aralık 2018 itibari ile yayımlanmakta olan Türkçe ve Bulgarca iki dilli dergi.” Bkz. <https://nobettepe.com/>, Erişim 10.04.2024.

³⁶⁸ Nöbettepe Dergisi, 22 (2024), 32-37.

³⁶⁹ <https://www.biyografya.com/biyografi/7645>, Erişim 12.12.2023.

³⁷⁰ Nöbettepe Dergisi, 22 (2024), 33.

³⁷¹ <https://kircaalihaber.com/kircaali/kircaalide-unlu-gazeteci-yazar-cifti-emel-balikci-mehmet-alev-kocamustafa-ile-bulusma-etkinligi->, Erişim 11.12.2023.

³⁷² Nöbettepe Dergisi, 22 (2024), 33.

³⁷³ Balkanlarda Türk Kültürü, 29-72 (1998-2008).

değişikliklerine rağmen görevini sürdürebilmiştir. Mehmet Alev, derginin 72. sayısını çıkardıktan sonra Kader Özlem'e görevini devretmiştir.

Mehmet Alev derginin yirmidokuzuncu sayısında, “*Yonga*” başlıklı bir öykü kaleme almıştır. Köyün iki saban ustası Yusuf Dede ve onun öğrencisi Kara Yusuf arasındaki ilişkiyi, çırağın ustasına olan saygı ve minnettarlığı ışığında anlatmıştır. Yalın ve anlaşılabilir bir üslup, bu kısa öyküye hakimdir.³⁷⁴

Mehmet Alev derginin otuzuncu sayısında, başmakale bölümünde “*Ben Bu Davada Varım*” ve “*Dişbudak*” başlıklı iki eseri yer almıştır. İlk yazısında Mümin Gençoğlu'nun hayatını ve BAL-GÖÇ derneğinin kuruluşunu anlatan Alev, Gençoğlu'nun vakitsiz ölümünün tam tersine yaktığı ateşi korladığını ve asla da sönmeyeceğini ifade etmiştir. Balkan mücahidini minnetle ve saygıyla andıklarını belirtmiştir. Mehmet Alev, “*Dişbudak*” isimli öyküsünde doğanın insan ruhunda kattığı güzellikleri, şehir hayatının ve zorluklarının doğa ile aşılabileceğini anlatmıştır. Öyküsünde, yüksek kayalıklar arasında yetişmiş ve çevrede tek olan bir dişbudak ağacı özelinde özgürlük ve bağımsızlık temasını okuyucuya işlemiştir.³⁷⁵

Mehmet Alev derginin otuzbirinci sayısında, “*Osmanlı'yı Düşünürken*” ve “*Taş ve İnsan*” başlıklı iki yazı kaleme almıştır. Osmanlı Devleti'nin kuruluşunun 700. yılı münasebetiyle yazılan yazıda, Osmanlı devletinin yükselişi ve yıkılışının incelenmesi gerektiğini, Türkiye dışında kalan soydaşların ikili anlaşmalara aykırı olarak halen baskı ve zulüm gördüğünü, Atatürk'ün en önemli icraatlarından biri olan Türk Tarih ve Dil Kurumu'nun tesadüfi olmadığını ifade etmiştir. Alev, “*Taş ve İnsan*” başlıklı öyküsünde, gezip görmüş yaşlı Dikmeoğlu karakteri üzerinden insanın bilmesi için taşlaşmaması gerektiğini ve öğrenmek için gezmesini tavsiye etmiştir. Sayfasında, Bulgaristan Şumnu'da bulunan Büyük Ravna Çeşmesi'nin görselini de paylaşmıştır.³⁷⁶

Mehmet Alev derginin otuzikinci sayısında, “*Bu Haksızlık Değil mi Efendiler?*” ve “*Acı*” başlıklı iki yazı kaleme almıştır. Bulgaristan'da Türk kimliğini çevresinden gizleyen bir arkadaşı üzerinden, Türklere barbar diyen ve Osmanlı'yı kötüleyenlerin haksızlık ettiklerini, İmparatorluk kuran tüm halkların, örneğin Rusların da etnik kimliklerini saklaması gerektiğini, etnik kimliğinden utanmanın objektif tarihten ziyade yanlı bir anlayışın eseri olduğunu vurgulayan Alev, çağımızın tüm ulusları, bilimin ışığında iş birliğine çağırıldığını ifade etmiştir.

³⁷⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 29 (1998), 29-30.

³⁷⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 30 (1999), 31-32.

³⁷⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 31 (1999), 2-3, 34.

Alev, “*Acı*” isimli şiirinde insanoğlunun en akıllı varlık olduğunu fakat yaşanan acılara karşı duyarsız olduğunu, gönül dünyasını evrimleştirmesi gerektiğini vurgulamıştır.³⁷⁷

“Ey, insan kardeş!

Sana yer yüzünün en akıllı varlığı diyorlar...

Sarp tepelere tırmanıyor, okyanus diplerine iniyorsun...

Ne var ki, bir gün, şu kalp denilen deryanın derinliklerine de inebilsen!”

Mehmet Alev derginin otuzüçüncü sayısında, “*Fomara Meydanı ve Yıkılışın Fotoğrafı*” ile “*Ressam Hatası*” başlıklı iki yazı kaleme almıştır. İlk yazısında Bursa’nın en meşhur meydanını tanıtan Alev, meydanda yer alan Osman Gazi’nin heykelini tasvir ettikten sonra son Osmanlı padişahı Mehmet Vahdettin’e sözü getirmiş ve Osmanlı’nın yıkılışında kendini sorgulaması gerektiğini belirtmiştir. Yazar, “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’nin odak noktasında her zaman balkanlarda engin kültür, tarih ve uygarlık sahibi Osmanlı Devleti’nin olacağını vurgulamıştır. “*Ressam Hatası*” başlıklı deneme türünde olan yazısında ise köyüne olan özlemini dile getirirken, doğa veya manzara resmi yapan bir ressamın tablosuna tüm gerçekliğiyle manzarayı yansıtmadığını, örneğin kara dikenlerin de tablo ’da yer almadığını belirten Alev, köyünde yaşamamasını ressamın tablosunda görünmeyen kara dikenler ile özdeşleştirerek, derin üzüntü içerisinde olduğunu vurgulamıştır.³⁷⁸

Mehmet Alev derginin otuzdördüncü sayısında, “*Hancı mı Yolcu mu?*” ve “*Kavak*” başlıklı iki yazı kaleme almıştır. Bulgaristan Türklerinin “*göç serüveni*”ne değinen Alev, 1878’de başlayan göçün 2078’de de devam edip etmeyeceğini sorgulamıştır. Türkiye ve Bulgaristan’ın 1999 yıllarındaki AB adaylığı üzerinden ilişkilerin olumlu istikamette ilerleyeceğini yazar tahmin etmiştir. İkinci yazısında kavak ağacını tanıtan, onun faydalarını ve kibirsizliğini anlatan Alev, insan-ağaç betimlemesi ile doğaya can ve nefes veren yanını işlemiştir.³⁷⁹

Mehmet Alev derginin otuzbeşinci sayısında, “*Ve Türkçe’nin Siyah Sayfaları*” başlıklı yazı kaleme almıştır. Bulgaristan Türkü olan Mümin Bekir’in “*Özlemler İçinde Dünyalarım*”, Mestan Adalı’nın “*Şarkılarımda Sen*” ve Durhan Ali’ nin “*Samanyolu*” şiir kitaplarını tanıtan Alev, üç şiir kitabının Türkçenin Bulgaristan’da yasaklandığı dönemde yazıldığının altını çizmiştir.³⁸⁰

³⁷⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 32 (1999), 2, 7.

³⁷⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 33 (1999), 2, 43-44.

³⁷⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 34 (2000), 2, 38.

³⁸⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 35 (2000), 2.

Mehmet Alev derginin otuzaltıncı sayısında, “*Ana Dilden Önce*” ve “*Ayşinge*” başlıklı iki yazı kaleme almıştır. İlk yazısında, Türkiye-Bulgaristan ve Türkiye-Yunanistan ilişkilerinin olumlu yönde geliştiğini, “*kardeş şehir*” sayısının arttığını, deprem gibi doğal felaketlerin ülkeler arasındaki gerginlikleri dolaba kaldırdığını vurgulayan Alev, Bulgaristan’da okul karnesinde yer alan ders çizelgesinde ilk başta “Ana Dil” dersinin yer aldığını, öncelikle “dostluk dersi” nin okutulmasının daha faydalı olacağını ifade etmiştir. Alev “*Ayşinge*” başlıklı kısa öyküsünde, sütü bol olan ve sevilen “Ayşinge” isimli koyununu, köyde kutsal isim gerekçesi ile gösterilen tepkiler neticesinde sahibinin nasıl öldürdüğünü anlatmıştır.³⁸¹

Mehmet Alev derginin otuzyedinci sayısında, “*Parlamentolar Üstüne Birkaç Söz*” ve “*Öfke*” başlıklı iki yazı kaleme almıştır. Sözde Ermeni soykırımı iddiası ile ABD başta olmak üzere birçok insanlık suçu işleyen, kirli tarihlere sahip olan parlamentoların/ülkelerin özellikle Kırım Türkleri ve en son Bulgaristan Türklerine yapılan soykırımı da tanımlarını ve ülkelerinde soykırım anıtları dikmelerini tavsiye etmiştir. İkinci yazısında Alev, medeni bir davranış olmayan ve hayvanların dahi yapamayacağı sokağa tükürme eylemini konu etmiştir. Karısına kızan komşusunun yanında iken bile sokağa tükürmesine tepki vermesine rağmen, komşusunun gözgü ve nezaketten yoksun olan eyleminden rahatsız olmadığını vurgulamıştır.³⁸²

Mehmet Alev derginin otuzsekizinci sayısında, “*Hakkın Hukukun Evrenselliği*” ve “*Anılarımızdaki Cemal*” başlıklı iki yazı kaleme almıştır. İlk yazısında, Bulgaristan Türklerinin haklarını gasp edenlerin, taahhüt ettikleri ikili anlaşmalara ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’ne aykırı davrandıklarını, AB’ye girmeye hazırlanan Bulgaristan’ın azınlık haklarını netleştirmesi gerektiğini ve geçmişte olan zulüm ve göç hadiselerinin yaşanmaması için şart olduğunun altını çizmiştir. “*Anılarımızdaki Cemal*” yazısı ile Alev, Bulgaristan Ardino Belediyesi ile Bursa Nilüfer Belediyesi’nin ilişkilerini geliştirmesinde emeği olan Cemal Eren’i tanıtmış ve vefat haberini duyurmuştur.³⁸³

Mehmet Alev derginin otuzdokuzuncu sayısında, “*Türk Olmanın Müthiş Sorumluluğu*” başlıklı yazısında Dünya’da Türk olmanın hakların kısıtlanması, baskı, zulüm, göç etmek gibi zorluklarla mücadele etmek anlamında olduğunu, bu zorlukların çalışma ile atlatılabileceğini ve Bulgaristan özelinde artık azınlık sorunlarına göç ile çözüm bulma anlayışının terk edildiğini, küreselleşmenin kaçınılmaz olduğunu ifade etmiştir.³⁸⁴

Mehmet Alev derginin kırkıncı sayısında, “*Bu, Artık Farklı Bir Birliktelik*” ve “*Kargalardan Ne Öğrenebiliriz?*” başlıklı iki yazı kaleme almıştır. İlk yazısında, Bulgaristan

³⁸¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 36 (2000), 2, 31.

³⁸² Balkanlarda Türk Kültürü, 37 (2000), 2, 14.

³⁸³ Balkanlarda Türk Kültürü, 38 (2001), 2, 39.

³⁸⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 39 (2001), 2.

Türklerinin her zaman Bulgaristan devleti ile uyum içinde hareket ettiğini, ülke savunmasında emek harcadıklarını ifade eden Alev, demokrasiye geçiş ile birlikte yeni kurulacak Bulgaristan Hükümetinde çoğunluğu Türklerden oluşan Hak ve Özgürlükler Hareketi Partisinin de yer alacağını ifade etmiş ve desteklediğini belirtmiştir. Alev, Bulgaristan'ın kalkınması için tüm kesimlerin çalışması gerektiğini ve Bulgaristan Türklerinin artık göç etmeyi düşünmemesi gerektiğini vurgulamıştır. Deneme türünde olan ikinci yazısında Alev, kargalardan insanoğlunun öğrenecekleri olduğunu ve kargaların bölgelerini asla terk etmediğini ifade etmiştir.³⁸⁵

Mehmet Alev derginin kırkbirinci sayısında, “*Kırkbir Kere Maşallah ya da Hedef Tahtası*” başlıklı yazısında, dergiciliğin zor olduğunu, “birkaç sayıdan sonra nefeslerinin kesildiğini”, “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’nin ise 41. sayısına ulaştığını ve gurur duyduğunu ifade etmiştir. Balkanlarda Türk kültürünü yaşatmanın en önemli dayanağının Türkçe olduğunu vurgulayan Alev, balkanlarda Türkçeye verilen desteğin azaltılmamasını talep etmiştir.³⁸⁶

Mehmet Alev derginin kırkikinci sayısında, “*Hüzünlü Gurur*” başlıklı yazısında, BAL-GÖÇ’ün 11. Olağan Genel Kurulu’ndaki yönetim değişikliğine değinmiş ve bu bayrak değişiminden duyduğu memnuniyeti belirtirken, Zülkef Yeşilbahçe’nin gerek derneğe gerekse “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’ne olan emeğinden bahsetmiştir.³⁸⁷

Mehmet Alev derginin kırküçüncü sayısında, “*Bulgaristan'a Demokrasi Nasıl Geldi?*” ve “*Usta Eller Nur İçinde Yatsın*” başlıklı iki yazı kaleme almıştır. İlk yazısında Bulgaristan’ı bugün totaliter rejimden/komünist idareden kurtaranın Bulgaristan’daki Türkler olduğunu ifade etmiştir. Dinimizi ve ismimizi aldık diyen Alev, dilimizi ise alamadığımızı, Türkçe’nin zorunlu ders olarak Bulgaristan’da okutulması gerektiğini belirtmiştir. İkinci yazıda ise, Bulgaristan’daki Osmanlı eserlerinden örnekler veren Alev, Peştera camii, Sofya’daki Askeri Karargâh, Razgrat merkez Camisi ve Kazanlık camisi’nin fotoğrafını paylaşmıştır. Ayrıca yazar, bu eserleri yapan ustalara şükranlarını sunmuştur.³⁸⁸

Mehmet Alev derginin kırkdördüncü sayısında, “*Nasıl Yazmalı?*” ve “*Balkanlarda Türk Folklorü Yaşıyor*” başlıklı iki yazı kaleme almıştır. İlk yazısında Alev, Bulgaristan’da yaşayan Türkler ile Yunanistan’daki Batı Trakya Türklerinin sorunlarının aynı olduğunu ifade etmiştir. Her iki ülke de Türklere karşı aynı siyaseti gütmekte, ortak düşmana karşı benzer hareket etmekte olduklarını iddia etmiştir. Bulgaristan’da Türkçe’nin karanlık sayfalarına

³⁸⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 40 (2001), 2,8.

³⁸⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 41 (2001), 2.

³⁸⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 42 (2002), 40.

³⁸⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 43 (2002), 2,28.

değinen yazar, vatandaşlık görevinin yapılması gerektiğini, anadilin özgürce konuşulması, sanat dili olarak kullanılması gerektiğini vurgulamıştır. İkinci yazısında, Bulgaristan Kırcaali’de düzenlenen “Üçüncü Balkan Türk Folkloru Festivali”ni tanıtan Alev, Bulgaristan, Romanya, Türkiye, Makedonya ve Kosova ülkelerinden katılımcıların yer aldığını, bir zamanlar tankların durduğu yerde halk oyunları ile dansların yapıldığını belirtirken, organizasyonu düzenleyenlere şükranlarını sunmuştur. Balkanlar’da Türk kültürüne önemli bir katkısı olan bu tür etkinliklerin devam etmesini yazar temenni etmiştir. Son olarak derginin arka kapağında “Rodoplarda Güz” notu ile Rodop dağlarında yer alan bir köyün fotoğrafını okuyucu ile paylaşmıştır.³⁸⁹

Mehmet Alev derginin kırkbeşinci sayısında, “Ulusların Kurtuluş Savaşı” başlıklı yazısında, Başta Bulgaristan olmak üzere balkan coğrafyasındaki ülkelerin kendi kurtuluş savaşlarını yardımsız veya yabancı askerler olmadan yapamadıklarını, Bulgaristan’ın kuruluşunda Rusya gibi dış güçlerin önemli payları olduğunu, Türkiye’nin ise kurtuluş savaşında Anadolu insanından başka bir destek görmediğini vurgulamıştır. Türk halkının vatanını işgalden kurtarmak için başka milletlere bel bağlamadığını ifade etmiştir.³⁹⁰

Mehmet Alev derginin kırkaltıncı sayısında, “Allah’tan mı Bulsunlar?” başlıklı yazısında, Bulgaristan’da Türklere uygulanan ve asimilasyonun son halkası olan zorla isim değişikliğini ve Belene adası mağdurlarına tazminat ödenmediğini hatırlatan yazar, 1950, 1968, 1989, 1994 sürgünlerini ve 1984-1985 yıllarında Bulgaristan’da Türklere yaşatılanları unutmamak ve unutturmamak için yıldönümlerinde gündeme getirilmesi gerektiğini savunmuştur.³⁹¹

Mehmet Alev derginin kırkyedinci sayısında, “Şimdi Kinin, Nefretin Zamanı mı?” başlıklı yazısında, Türkçe’nin uğradığı yasakları Bulgaristan, Batı Trakya, Kosova, Kırım ve Irak’ daki Türkler özelinde anlatan Alev, diktatörlerin yok olmasıyla Türkçe’nin rahat nefes alacağını ifade etmiştir.³⁹²

Mehmet Alev derginin kırksekizinci sayısında, “Avrupa Kapılarında Beklerken” başlıklı yazısında, AB’nin aday ülkeleri detaylı olarak incelediğini, koşulları gerçekleştirenleri birliğe dahil ettiklerini, balkan ülkelerine karşı tarihten gelen bir soğukluk içerisinde olduğunu, Bulgaristan’ın komünist yöneticiler dahil tamamen AB’nin değerleri ile örtüşmeyenleri bünyesinden söküp atması gerektiğini ifade etmiştir.³⁹³

³⁸⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 44 (2002), 2-4, Arka Kapak.

³⁹⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 45 (2002), 2.

³⁹¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 46 (2003), 2.

³⁹² Balkanlarda Türk Kültürü, 47 (2003), 2.

³⁹³ Balkanlarda Türk Kültürü, 48 (2003), 2.

Mehmet Alev derginin kırkdokuzuncu sayısında, “*Bulgaristan Cumhurbaşkanı Georgi Pırvanov*”, “*Şimdi Olgunluk Zamanı*” ve “*Şair Nurettin Haykırış 'ı Bir Yıl Önce Yitirdik*” başlıklı üç yazı kaleme almıştır. 2003 yılında İzmit’e gelen Bulgaristan Cumhurbaşkanı Georgi Pırvanov’a, Bulgaristan’dan 1989 yılında Türkiye’ye zorunlu göç edenlerin sorunlarının yer aldığı bir dosya verildiğini bildiren haberi paylaşmıştır. İkinci yazısında Bulgaristan’da olaysız geçen genel seçimlere değinen Alev, Türklerin çoğunluk olduğu yerlerde belediyeleri almalarını içine sindiremeyen milliyetçi Bulgarlar olduğunu, bunların vakti zamanında göç ettirilmiş olanların mallarını bedavadan aldıklarını iddia etmiş ve zorunlu göçe tabi tutulan insanların Bulgaristan’da seçime katılmasına tepki gösterenlerin, artık olgunluk göstermeleri gerektiğini ifade etmiştir. Nurettin Haykırış 'ın vefatının yıldönümünü hatırlatan Alev, şairin “*Saltanat*” isimli şiirini okuyucu ile paylaşmıştır.³⁹⁴

“Yine akşam,
Giyin kuşan karıcığım,
Dolaşalım Bursa’yı,
Ben bir şeyler konuşayım...”

Mehmet Alev derginin ellinci sayısında, “*Vurgun Yiyi Yiye*” başlıklı yazısında, Bulgaristan Türklerinin özellikle 1984-1994 yılları arasında yaşadıklarının ve 1989 zorunlu göçünün travmatik ve yıkıcı bir etki oluşturduğunu ve AB’nin Kıbrıs konusundaki çözüm baskısının benzer bir sonuçla neticelenebileceğini vurgulamıştır.³⁹⁵

Mehmet Alev derginin ellibirinci sayısında, “*Eski Yaralar*” başlıklı yazısında, Bulgaristan’da Jivkov döneminde, komünist yönetim yanlısı bir kısım aydın Türklerden bahsetmenin gereksiz olduğunu düşünen bir okuyucuya, Türkçe’nin hala Bulgaristan’da kısıtlı olduğunu, gençlerin ilgisini kaybetmeye başladığını, “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’nin hedefinin de Balkan coğrafyasında Türk kültürünü yaşatmak ve korumak olduğunu, saldıranların ise unutturulmayacağını ifade etmiştir.³⁹⁶

Mehmet Alev derginin elliikinci sayısında, “*Berlin Kongresi ve 30 Ağustos*” ve “*Kırcaali’de Folklor Şölenleri*” başlıklı iki yazı kaleme almıştır. İlk yazısında Alev, Berlin Barış Kongresi’nde alınan kararlarla, dönemin büyük devletlerinin, Osmanlı İmparatorluğu’nun Balkanlardaki topraklarında yeni devletler kurduklarını, İngiltere’nin geçici olarak aldığı Kıbrıs’ta varlığını sürdürdüğünü, Balkanlar’dan çekilişin ancak Atatürk ve onun silah arkadaşlarının liderlik ettiği Türk halkının bağımsızlık mücadelesi ve 30 Ağustos Zaferi

³⁹⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 49 (2003), İç Kapak, 2, 49.

³⁹⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 50 (2004), 2.

³⁹⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 51 (2004), 2.

ile durdurulabildiğini ve düşmanın şaşkınlığı ifade edilmiştir. İkinci yazısında Alev, Dördüncü Türk Balkan Folklor Etkinliğinin Kırcaali’de düzenlenmesini, bölgedeki Türk çoğunluğa, halk oyunlarına olan halkın ilgisine ve üretkenliğine bağlamış, Türkiye, Makedonya, Romanya, Kosova ve Batı Trakya ekipleri olmak üzere etkinlikte çok daha fazla katılımcı olduğunu belirtmiştir.³⁹⁷

Mehmet Alev derginin elliüçüncü sayısında, “*Aydınlarımız*” başlıklı yazısında, aydının tanımını yapan Alev, Balkanlar’da Türk aydınlarının benzer bir kaderi yaşadıklarını ifade etmiştir. Yönetimlerin, kuklası yapmak için aydınların nefislerine oynadıklarını, ev, şöhret ve makam verdiklerini vurgulayan Alev, kimi Türk yazarların türlü zorluklara rağmen ödün vermediklerini ve soydaşlara faydalı olmak için hala vakit olduğunu belirtmiştir.³⁹⁸

Mehmet Alev derginin ellidördüncü sayısında, “*Kendimizi Toparlama Zamanı*” başlıklı yazısında, Dünya’da Türkleri kısıtlamak ve yok etmek için birtakım odakların çalıştığını, Irak’ta türlü oyunlarla çoğunluk olan Türkmenlerin oy kullanamadığını, Yunanistan Gümölcine’deki “*Şafak*” dergisinin yayın hayatının bittiğini, Kosova’da “*Sofra*” dergisinin aynı kaderi paylaştığını ve “*Derya*” dergisi ile Bulgaristan Sofya’da çıkan “*Gönül*” dergisini ise benzer bir sonun beklediğini vurgulayan Alev, kültürel değerlerimize sahip çıkarak, bizleri bölmeye çalışanlara engel olmamızın, birlik olmamız ile sağlanacağını ifade etmiştir.³⁹⁹

Mehmet Alev derginin ellibeşinci sayısında, “*Ne Acayip Bir İşbirliği*”, “*Emekli Maaşları ve Sorunlar*” ve “*Ohlüvets Okulu 50 Yaşında*” başlıklı üç yazı kaleme almıştır. İlk yazısında Avrupa’nın Türk korkusuna değinen Alev, günümüzde de bu korkunun silinmediğini ve Türklere karşı birlikte hareket ettiklerini ifade etmiştir. Alev, Türkiye’ye göç etmiş Bulgaristan Türklerinin emeklilik maaşı ve sorunları hakkında dönemin Sosyal Güvenlik Komisyonu Başkanı olan Veli Öztürk ile yaptığı söyleşiyi paylaşmıştır. Veli Öztürk söyleşide, Türkiye ile Bulgaristan arasında emeklilik maaşlarının Türkiye’de alınması hususundaki anlaşmanın uygulandığını, BGF’nin de takipçisi olduğu Türkiye Bulgaristan arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi imzalanması sürecinin ise devam ettiğini belirtmiştir. Yazar, Kırcaali’nin Ohlüvets köyünde bulunan bir okulun 50. Yıl etkinliklerinden bahsetmiştir. Alev, okulun tarihini anlatan serginin yapıldığını, halk oyunlarının sunulduğunu ve dönemin Filibe Türk Konsoloslugu’nun okula olan yardımlarından bahsetmiştir.⁴⁰⁰

Mehmet Alev derginin elli altıncı sayısında, “*Bulgaristan’da Seçimler*” başlıklı yazısında, Bulgaristan’da icra edilen parlamento seçimleri sonucunda tek başına hiçbir partinin

³⁹⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 52 (2004), 2, 13.

³⁹⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 53 (2004), 2.

³⁹⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 54 (2005), 2.

⁴⁰⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 55 (2005), 2, 36, 49.

iktidar olamayacağını, halkın tek bir partinin peşinden koşmadığını ve “Ataka” isminde Jivkov zihniyetli Milliyetçi Bulgar partisinin kurulmasını eleştirmiş, HÖH’den Bulgaristan Türklerinin anadilde eğitim, mülkiyet ve emeklilik sorunlarına çözüm bulmasını istemiştir.⁴⁰¹

Mehmet Alev derginin elliyedinci sayısında, “*Yeter ki, İyi Niyet Olsun*” ve “*En Nihayet*” başlıklı iki yazı kaleme almıştır. İlk yazısında Balkan Türklerinin ekonomik sorunlarına ilave olarak Türkçenin ’de dahil olduğunu belirten Alev, Türkçe’nin zorunlu ders olması gerektiğini savunmuştur. Derginin kitap tanıtım bölümünde Turgut Özakman’ın “*Şu Çılgın Türkler*” kitabını tanıtan Alev, eseri Tolstoy’un dünyaca ünlü “*Harp ve Sulh*” romanı ile karşılaştırmış ve benzer yanlar olduğunu ifade etmiştir.⁴⁰²

Mehmet Alev derginin ellisekizinci sayısında, “*Şimdiki İktidarlar*” başlıklı yazısında, Bulgaristan’da demokrasi ile iktidarla olan partilerin Türklerin sorunları hakkında sessizliklerini ve umursamazlıklarını koruduklarını vurgulamış, HÖH’ün özellikle anadilde eğitim sorunu kapsamında hesap vermesi gerektiğini belirtmiştir.⁴⁰³

Mehmet Alev derginin ellidokuzuncu sayısında, “*Dilekçe Rezaleti*” başlıklı yazısında, Bulgaristan’da Türkçe dersi almak isteyenlerin dilekçe sunmasına ironik bir tarzda yaklaşmış, matematik dersi için de alınması fikrini atmıştır.⁴⁰⁴

Mehmet Alev derginin altmışıncı sayısında, “*Sana Büyü Yapmışlar Kızım!*” başlıklı yazısında, güzel kızların büyülenmemesi için hareket alanının daraltıldığından bahsetmiş, kendisinin de kısıtlandığını, “*yaşama hakkım-var olma hakkım bir bir alınmış*” şeklinde ifade etmiştir. 1878’den beri Bulgarların, Türklere uyguladığı sistematik yok etme sürecine değinen Alev, sahte diplomalı profesörlerin ve onların düzmece eserleriyle de bu sürece, bilimsel bir mana yüklendiğini belirtmiştir.⁴⁰⁵

Mehmet Alev derginin altmışbirinci sayısında, “*Soykırımcılar Hortladı mı?*” başlıklı yazısında, 1984 yılından itibaren Bulgaristan Türklerine uygulanan asimilasyonu hatırlatmış, Bulgaristan Cumhurbaşkanlığı seçimi örneğinden hareketle, soykırımcıların hala hayatta olduğunu vurgulamış ve azınlık hakları konusunda Makedonya’nın örnek alınması gerektiğini ifade etmiştir.⁴⁰⁶

Mehmet Alev derginin altmışikinci sayısında, “*Pomaklar*” başlıklı yazısında, Pomakların etnik kimliklerindeki belirsizliğin devam ettiğini ve bilim dünyasında bir uzlaşının

⁴⁰¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 55 (2005), 2.

⁴⁰² Balkanlarda Türk Kültürü, 57 (2005), 2, 29.

⁴⁰³ Balkanlarda Türk Kültürü, 58 (2006), 2.

⁴⁰⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 59 (2006), 2.

⁴⁰⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 60 (2006), 3.

⁴⁰⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 61 (2007), 3.

olmadığını ifade etmiştir. Pomakların kendilerini sömürenlerden ziyade rahatça etnik gruplarını söyleyebilmeleri gerektiğini savunmuştur.⁴⁰⁷

Mehmet Alev derginin altmışüçüncü sayısında, “*Düşman Edebiyatı*” başlıklı yazısında, düşman yaratmadan devletlerin özellikle milliyetçilerin yaşayamayacağını ifade etmiştir. Varşova Pakı’nın dağılmasından sonra NATO için yeni düşmanın “*İslamcı teröristler*” olduğunu, Bulgaristan’da ise çaldığı gerekçesi ile Çingeneler hedefte olurken, asıl hırsızın yolsuzluk yapanlar olduğunu vurgulamıştır.⁴⁰⁸

Mehmet Alev derginin altmışdördüncü sayısında, “*Bulgar Halkının Dolduruluşu*” başlıklı yazısında, 1878 Osmanlı Rus Savaşından itibaren Bulgarların Türklere karşı doldurulduğunu, totaliter dönemde Türklerin, Pomakların, Çingenelerin Bulgaristan’da soykırım yaşadıklarını ve soykırımcıların ise cezalandırılmadığını vurgulamış, Bulgaristan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde milliyetçi Bulgarların, oyların yarısından fazlasını alma ihtimali karşısındaki endişesini paylaşmıştır.⁴⁰⁹

Mehmet Alev derginin altmışbeşinci sayısında, “*Peklen Kardeşim Peklen*” başlıklı yazısında, Bulgaristan Sofya ve Kırcaali belediye başkanlığı seçim adaylarına odaklanmış, Orta Rodoplarda türetilmiş “peklenmek”⁴¹⁰ sözcüğünü tanımladıktan sonra, Kırcaali belediye başkanı adayı Hasan Aziz’in kazanmaması için Bulgarların çok çabaladıklarını, peklendiklerini ifade etmiştir.⁴¹¹

Mehmet Alev derginin altmışaltıncı sayısında, “*Kültür Katliamı*” başlıklı yazısında, Balkanlardan Türk kültürünü yok etme girişimlerinin 1878’den beri devam ettiğini vurgulamış, Türkçenin kısıtlanması, engellenmesi ve yok edilmesi girişimlerine karşı, kültür merkezleri açılmasının uygun olacağını belirtmiştir.⁴¹²

Mehmet Alev derginin altmışyedinci sayısında, derginin altmışüçüncü sayısındaki “*Düşman Edebiyatı*” başlıklı yazısını tekrar yayımlamıştır.⁴¹³

Mehmet Alev derginin altmışsekizinci sayısında, “*Kuyruklar*” başlıklı bir yazı kaleme almıştır. Yazısında hayat arkadaşı ile bir gişede kuyrukta beklerken tanıştığını vurgulayan Alev,

⁴⁰⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 62 (2007), 3.

⁴⁰⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 63 (2007), 3.

⁴⁰⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 64 (2007), 3.

⁴¹⁰ “Aşırı gayret sarf etmek ve var gücü ile çalışmak.” Balkanlarda Türk Kültürü, 65 (2007), 3.

⁴¹¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 65 (2007), 3.

⁴¹² Balkanlarda Türk Kültürü, 66 (2007), 3.

⁴¹³ Balkanlarda Türk Kültürü, 67 (2008), 3.

teknoloji çağında kuyrukları azaltmak yerine makamların azaltılması gerektiğini ifade etmiştir.⁴¹⁴

Mehmet Alev derginin altmışdokuzuncu sayısında, “*Ah şu Türk Dünyası*” başlıklı yazısında, devleti olsun ve olmasın Türk dünyasının sorunlarından örnekler vermiştir. Vatansız kalan ve soğuk diyarlara sürülen Kırım Türkünü, Yunanlıların Türk demediği Batı Trakya Türkünü, uluslararası tanınmayan Kuzey Kıbrıs Türkünü, Ermenilerin işgal ettiği Azerbaycan Türkünün vatan topraklarını, Kerkük’ün sahibi Irak Türkmenlerini ve Latinler gibi tarih/yok olma ihtimalinde olan Bulgaristan Türklerini anlatmıştır.⁴¹⁵

Mehmet Alev derginin yetmişinci sayısında, “*Osman Aziz Ne Dedi?*” başlıklı yazısında, 2007 yılında vefat eden şair Osman Aziz’in vatan ve Türkçe sevdalısı olduğunu vurgulamış, şiirlerinden seçme örnekler vermiştir.⁴¹⁶

*“Unutuyoruz Türkçe’yi
Aşkın dilini, dilini şiirin...”*

Mehmet Alev derginin yetmişbirinci sayısında, “*Emzik*” başlıklı yazısında, Bir bebeğin emzikle aldatılması gibi Bulgaristan Türkü’nün de demokrasiye geçişten sonra aldatıldığını ifade etmiştir. Alev, Bulgaristan’da Türkçe ders kitaplarının güncellenmemesini ve 5-10 dakikalık Türkçe haber yayını yapılmasını örnek olarak göstermiştir.⁴¹⁷

Mehmet Alev derginin yetmişikinci sayısında, “*İktidara Generaller Talip Olursa*” başlıklı yazısında, Bulgaristan’da generallerin hükümette etkili olduğu zamanlarda veya darbeler sonrasında mağdur olanların, zarar görenlerin Türkler olduğunu ifade etmiştir. Alev, Bulgaristan’da olan 9 Nisan ve 19 Mayıs darbeleri ile 1944 sonrası yaşananları örnek göstermiştir.⁴¹⁸

Mehmet Alev derginin yetmişüçüncü sayısında, “*Rodopların Şu Gül Anneleri*” başlıklı yazısında, Rodoplu annelerin gül sevdasına türlü örneklerle değinmiş, Bulgaristan Türklerinin zorla isimlerinin değiştirilmesine tepki gösteren ve “*Benim gül gibi adım var, bildiğinizi yapın!*” şeklinde isyan eden, Rodoplu Gül anneyi tanıtmıştır.⁴¹⁹

Mehmet Alev Kocamustafa dönemi dergiye ait sayısal veriler incelendiğinde, bu dönemde dergi, 43 sayılık serüveninde ortalama 49 sayfa olarak çıkarılmıştır. Türkiye ekonomisindeki değişimlerin bir yansıması olarak derginin fiyatı 29. sayı 800.000 TL ‘den-40.

⁴¹⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 68 (2008), 5.

⁴¹⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 69 (2008), 4.

⁴¹⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 70 (2008), 4.

⁴¹⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 71 (2008), 4.

⁴¹⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 72 (2008), 4.

⁴¹⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 73 (2009), 9.

sayıda 1.000.000 TL'ye çıkmıştır. 40. sayıdan itibaren ise derginin fiyatı paylaşılmamıştır. Kocaoğlu'ndan sonra dergi editörlüğünü devralan Mehmet Alev döneminde 29. sayıdan itibaren logodaki “B.G.F.” ifadesi “BAL-GÖÇ” olarak değiştirilmiştir. Dergi'nin 39. sayısından itibaren logoda “B.G.F.” yer almış, bir takım kısmi farklılıklar olmakla birlikte, önem arz eden bir değişiklik, dergi kapağında yer alan BGF logosunda olmamıştır.⁴²⁰

Mehmet Alev'in 43 sayılı dergi editörlüğü dönemi incelendiğinde; öncelikle kaleminden Türk milliyetçiliğini, vatan sevgisini, Türkçe 'ye olan tutkusunu, balkanların yanı sıra diğer Türk bölgelerinde Türk kültürüne, edebiyatı ve sanatı ile Türklerin sorunlarını dile getiren ve çözüm önerileri sunan, önemli balkan olaylarını anlatan, tarihsel süreç içerisinde dönemin güncel konularını aktaran ve yorumlayan çerçevede yazılar ve şiirler paylaştığını söyleyebiliriz. Dergi'nin kuruluş hedefine sadık kalan Alev, Balkanlarda Türk kültürü ve tarihini işleyen, Balkan Türkleri'nin sorunlarına değinen, Türklerin haklarını savunan ve sesi olan bir içeriği dergide sürdürmüştür. Dergi'de her sayının genel yayın yönetmeninin köşesi ile başlaması, taşlamaların yer aldığı hıvic ve mizah köşesi ile Türk dünyasından örnek şiirlerin bulunması, derginin genel yayın ilkelerinin bilimsel bir dergi esaslarında belirlenmesi ve Balkanlardan haberler köşesi dönemindeki dikkat çekici yeniliklerdir. Alev, dergide ünlü şair ve yazarların yanı sıra yeni şair ve yazarlara da yer vererek tanışmamıza imkân vermiştir. Alev döneminde, derginin künyesi, içindekiler bölümü, sayfa düzeni okuyucunun dikkatini çekecek bir takım dizinsel ve görsel değişiklikler geçirmiştir. “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi, renkli kâğıda ilk olarak Alev döneminde basılmıştır. Ayrıca dergide yer alan reklamlar sayfa/bölüm aralarına serpiştirilmiştir.

4.1.4. Kader Özlem Dönemi

Kader Özlem, “*Balkanlarda Türk Kültürü*” dergisinin 2009-2018 yılları arasında genel yayın yönetmeni olarak derginin 73-93'üncü sayılarını çıkarmıştır. Bu bölümde Alev'in, hayatı, eserleri ve dergiye olan katkısı incelenecektir.

4.1.4.1. Hayatı

Kader Özlem, 31 Mayıs 1986'da Bulgaristan'ın Kırcaali'ye bağlı Cebel Kasabası'nda dünyaya gelmiştir. 1989 yılındaki zorunlu göçle ailesi ile birlikte Türkiye'ye gelen Özlem, Bursa'ya yerleşmiştir.⁴²¹ Eğitim hayatına Bursa'da başlayan Özlem, 2003 yılında Bursa Anadolu Hürriyet Lisesi'nden mezun olmuştur. 2008 yılında Uludağ Üniversitesi İktisadi ve

⁴²⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 29-73 (1998-2009).

⁴²¹ 1986 Kırcaali doğumlu Kader Özlem ile 18 Aralık 2023 tarihinde Bursa'da yapılan görüşme.

İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünü bitirmiştir. Yüksek lisans eğitimini Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Uluslararası İlişkiler alanında 2010 yılında tamamlamıştır.⁴²² Doktora eğitimine Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsünde başlayan Özlem, daha sonra üniversitede kadronun olmaması nedeniyle Trakya Üniversitesi Balkan Araştırma Enstitüsünde eğitimine devam etmiş ve 2015 yılında mezun olmuştur. 2018 yılı itibariyle Bursa Uludağ Üniversitesi İktisadi İdare Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde akademisyen olarak görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk babası olan Özlem, İngilizce ve Bulgarca bilmektedir.⁴²³

Kader Özlem, Bursa BAL-GÖÇ derneğine 2004 yılında üye olmuştur. 2005 yılında derneğin gençlik kolları başkanlığını yapmıştır. 2008 ve 2011 yılında derneğin yönetim kurulunda yer alan Özlem, 2014 yılına kadar yönetim kurulu üyeliğini sürdürmüştür. 2015-2018 yılları arası dönemde BAL-GÖÇ'ün de bünyesinde yer aldığı BGF'de, yönetim kurulu üyeliği ve genel sekreterlik görevlerini icra etmiştir.⁴²⁴

4.1.4.2. Eserleri

Akademisyen olan Kader Özlem'in Uluslararası ilişkiler, Diplomasi, Balkanlar, Uluslararası Göç ve Bulgaristan konuları ağırlıklı olmak üzere birçok çalışması bulunmaktadır. *“Türkiye'nin Balkan Türkleri Politikası (1991-2014)”* ve *“Türkiye-Bulgaristan İlişkileri ve Türk Azınlık”* başlıklı iki kitabı bulunan yazarın, birçok ulusal ve uluslararası makalesi, bilimsel toplantılarda bildirileri ve kitap bölümlerinde yazıları yayımlanmıştır. Kitap bölümleri olarak bir kısım çalışmaları; *“2. Balkan Savaşı'nın Gelişim Süreci ve Bükreş Antlaşması'nın Analizi: Bulgaristan Özelinde Bir Değerlendirme”*, *“Historical Background of the Process that paved the way for the Independence of Kosovo (1974-1990)”*, *“Türkiye-Yunanistan Nüfus Mübadelesinin Balkanlar'dan Türkiye'ye Yönelik Göçler İçerisinde Yerine İlişkin Bir Değerlendirme”*, *“Cumhuriyet Döneminde Balkanlar'dan Türkiye'ye Yönelik Göç Hareketleri”*, *“Kosova Sorunu Ekseninde Küresel Aktörlerin Politikalarının Analizi”*, *“Bulgaristan Türkleri ve Türkçe”* başlıca eserleridir.⁴²⁵

4.1.4.3. Dergiye Olan Katkısı

Kader Özlem'in ilk yazısı *“Balkanlarda Türk Kültürü”* Dergisi'nin 56. sayısında (2005) yayımlanmıştır. 2005-2009 yılları arasında yayımlanan 11 yazısı ile dergicilikte kendini

⁴²² <http://www.uludag.edu.tr/iibf/default/konu/4335>, Erişim 16.03.2024.

⁴²³ Balkanlarda Türk Kültürü, 93 (2018), 30; 1986 Kırcaali doğumlu Kader Özlem ile 18 Aralık 2023 tarihinde Bursa'da yapılan görüşme.

⁴²⁴ 1986 Kırcaali doğumlu Kader Özlem ile 18 Aralık 2023 tarihinde Bursa'da yapılan görüşme.

⁴²⁵ <http://www.uludag.edu.tr/iibf/default/konu/4335>, Erişim 16.03.2024.

ispatlamıştır. 2009-2018 yılları arasında genel yayın yönetmeni koltuğunda iken derginin 73-93. (21 sayı) sayılarını çıkaran Kader Özlem, 23 makale/söyleşi/inceleme ile dergiye kendi kaleminden katkıda bulunmayı sürdürmüştür. 2018-2022 yılları arasında Canan Güleç'e görevini devreden ve aynı zamanda BGF başkanı olan Özlem'in, dergide 6 yazısı daha yayımlanmıştır. 2022 yılı dahil Özlem'in 42 yazısı dergide yer almıştır. 2009-2022 yılları arasında dergiye yön veren ve karakterini yansıtan Özlem, 2018 yılına kadar dergi yönetiminde fark edilebilir bir değişiklik olmadan dergiyi çıkarmıştır. 2018 yılından itibaren 2022 yılı dahil dergi yönetiminde köklü bir değişim olmuştur. 2022 yılında yüzüncü sayısı çıkarıldıktan sonra "*Balkanlarda Türk Kültürü*" Dergisi, e-dergi olarak serüvenini sürdürmüştür.⁴²⁶

Kader Özlem derginin 56. sayısında, "*Garbi Trakya Cumhuriyeti*" başlıklı ilk yazısını kaleme almıştır. Tarihi bir konu olan Garbi Trakya Cumhuriyeti'nin kuruluşu öncesi gelişmelere değinen Özlem, sırasıyla I. Balkan Savaşı ve II. Balkan Savaşı sürecini anlatmıştır. Ordumuzun akıncı müfrezeleri ile batı Trakya bölgesine girdiğini fakat batılı devletlerin yaptıkları baskılar neticesinde Edirne'ye geri çekilmek zorunda kaldığını ifade etmiştir.⁴²⁷ Kader Özlem derginin 58. sayısında, "*tarih*" köşesinde, derginin 56. sayısında yayımladığı "*Garbi Trakya Cumhuriyeti*" başlıklı yazısına devam etmiştir. Yazının bu bölümünde Özlem, Eşref Kuşçubaşı ve müfrezesinin kısa sürede batı Trakya'da hakimiyeti aldığı, bayrağı, marşı, siyasi teşkilatı, ajansı, gazetesi, posta pulu ve 30.000 kişilik ordusu olan bir devlet kurduklarını belirtmiştir. Yunanistan'ın Gümülcine'yi Batı Trakya Türk Cumhuriyeti'ne bırakmasını, bu devleti desteklediğinin bir işareti olarak yorumlayan Özlem, Bulgaristan ve Batılı devletlerin baskıları neticesinde Osmanlı Devleti'nin geri adım attığını ve Batı Trakya Türk Cumhuriyeti'nin kendini fesih ederek 55 günlük yaşamına son verdiğini okuyucuya aktarmıştır.

428

Kader Özlem derginin altmışbirinci sayısında, "*Maria Todorova'nın Çözümlemesinde Balkanlara, Türklere ve Batılılara Kavramsal Siyasal ve Kültürel Yaklaşım*" başlıklı inceleme türündeki yazısında, Maria Todorova'nın "*Balkanları Tahayyül Etmek*" kitabındaki "*balkan*" ve "*Balkanlaşma*" kavramlarını irdelemiştir. Özlem, Todorova'nın objektif bir bakış açısıyla yorumlamasını yaptığını, balkanlarda Osmanlı kültürünü kabul ettiğini, Batı'nın milliyetçiliği ve ırkçılığı teşvik edip balkanlarda ayrışmayı körüklediğini ve kavramlarına yansıttıklarını, dinin ve din içerisinde mezhebin Batı'da etkin olduğunu ve Batı'nın "*Balkanizm*" karşıtı ve onu sönmüleyecek zıt bir kavram üretmediğini yazısında ifade etmiştir.⁴²⁹

⁴²⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 56-100 (2005-2022).

⁴²⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 56 (2005), 36-37.

⁴²⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 58 (2006), 37-38.

⁴²⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 61 (2007), 26-27.

Kader Özlem derginin altmışyedi, altmışsekiz ve altmışdokuzuncu sayısında, “*Bulgaristan Türklerinin Tarihsel Süreç İçinde Dönüşümü, AB Üyelik Süreci ve Türk Azınlığın Durumu*” başlıklı makalesinde, Bulgaristan’daki Türk Azınlığın dönüşüm sürecini Prenslik Dönemi (1877-1908)-Krallık/Çeşitli Parti iktidarları Dönemi (1908-1944)-Komünist Yönetim Dönemi (1944-1989)-Demokratik Dönem (1989-...) olmak üzere 4 bölüme ayırmıştır. Bu süreç içerisinde yer alan savaşlar, baskı ve zulümler neticesinde oluşan göçler ile Bulgaristan Türklerinin çoğunluk konumundan azınlık konumuna dönüşüm geçirdiğini ifade etmiştir.⁴³⁰ Bulgaristan’ın ülkesindeki Türk azınlığa Neully, Lozan ve 1925 Türk-Bulgar Dostluk antlaşmalarına aykırı olarak davrandığını vurgulayan Özlem, 1923-1950/1951-1968-1989 göçleri ile Anadolu’ya Bulgaristan Türklerinin yerleştiğini belirtmiştir.⁴³¹ Bulgaristan’da demokratik döneme geçiş ile birlikte 26 Nisan 1990 tarihinde Hak ve Özgürlük Hareketi (HÖH)’nin Bulgaristan siyasetinde sahneye çıktığı ve yapıcı bir rol üstlendiğini, AB üyelik sürecinin azınlık hakları hususunda olumlu etki gösterdiğini ve Bulgaristan Türklerinin AB’nin bir parçası olduğunu, fakat Türkçe eğitim ve medya konusunda arzu edilen seviyede çözüme ulaşılamadığını ifade etmiştir.⁴³²

Kader Özlem derginin yetmişinci sayısında, “*Balkan Uluslarının Milliyetçiliğine Eleştirel Bir Bakış*” başlıklı makalesinde, Osmanlı mirası olan balkanlarda milliyetçiliğin Türk Müslüman karışıklığı ile şekillendiğini, bölgesel olan üstünlük anlayışının Batı’ya karşı “*aşağılık kompleksi*” olarak sürdüğünü, AB’nin bölgede etkisini artırdığını ve milliyetçiliğin ise uygun şartları kuluçkada beklediğini ifade etmiştir.⁴³³

Kader Özlem derginin yetmişbirinci ve yetmişikinci sayısında, “*Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Romanya’nın Dış Politikasında Batı Dünyası ve Türkiye ile İlişkileri*” başlıklı bir makale kaleme almıştır. Sosyalist cephede yer alan Romanya’nın 1980 sonrası üzerindeki SSCB baskısının azalması ile batıya yöneldiğini, Balkanda oluşan çatışmalardan kendini soyutladığını, AB ve NATO üyeliklerini hedeflediğini ve bölgesel olarak ise çok boyutlu bir politika izlediğini ifade etmiştir. Yazıda, Romanya’daki Türk azınlığa Türkiye’nin daha ilgili olması gerektiğini de yazar vurgulamıştır.⁴³⁴

⁴³⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 67 (2008), 16-19.

⁴³¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 68 (2008), 16-18.

⁴³² Balkanlarda Türk Kültürü, 69 (2008), 16-21.

⁴³³ Balkanlarda Türk Kültürü, 70 (2008), 8-10.

⁴³⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 71-72 (2008), 8-11.

Kader Özlem, derginin yetmişbirinci sayısından itibaren “*Balkanlardan Haberler*” köşesinde balkan coğrafyasındaki önemli gelişmeleri ve güncel konuları kısa haber çerçevesinde derleyerek okuyucuya aktarmıştır.⁴³⁵

Kader Özlem derginin yetmişüçüncü sayısında, “*Avrupa'nın Ali Cengiz Oyunu: Balkan Yerine Güneydoğu Avrupa*” başlıklı yazıda, Türklerin literatüre kazandırdığı “*balkan*” kelimesinin kasıtlı olarak AB tarafından “*Güneydoğu Avrupa*” olarak ifade edildiğini vurgulamıştır. Türklerin balkanlardaki azalan siyasi ve sosyal etkisini, kültürel varlıkların tahribi ve son olarak da Türkçe'nin kısıtlanması, izlerinin yok edilmesi ile de devam ettirildiğini, “*Türkiye Avrupa'sına*” doğru bir uyanışa ihtiyaç olduğunu belirtmiştir.⁴³⁶

Kader Özlem derginin yetmişdördüncü ve yetmişbeşinci sayısında, “*Dağılma Dönemi'nin MEDAR-I İFTİHARLARI: Rodop Muvakkatesi ve Garbi Trakya Müstakilesi Örnekleri*” başlıklı yazısında, 93 Harbi sonrası 03 Mart 1878 tarihinde Rusya-Osmanlı Devleti arasında imzalanan Yeşilköy Anlaşması neticesinde, Balkanlarda kaybedilen topraklarda Rus ve Bulgarların mezalimleri ile karşılaşan Müslüman-Türk halkının, Rodop ve Batı Trakya'da oluşturduğu direniş hareketlerini anlatmıştır. İlk Türk Cumhuriyeti olarak da kabul edilen Batı Trakya Türk Cumhuriyeti'ne değinen Özlem, Balkanlarda oluşmuş direniş hareketlerine karşı yeterli destek veremeyen dönemin Osmanlı hükümetini ve politikasını eleştirmiştir. Özlem, günümüzde Rodop ve Batı Trakya halkı için, her ne kadar başka devletlere tabi olsalar da özgürlükçü atalarının özelliklerini kaybetmeden “*Türk dünyasının*” sınır ötesindeki parçaları olduklarını asla unutmamaları hususunda telkin etmiştir.⁴³⁷

Kader Özlem, derginin yetmişyedinci sayısında, “*Atatürk ve Dış Politika*” başlıklı yazısında, 1919-1938 yılları arasında, Atatürk'ün dış politikada, bölgesel ittifaklar ile Türkiye Cumhuriyeti Devleti çevresinde koruma kalkını oluşturduğunu, Pragmatist-Realist-barışçıl ve ulusal çıkar merkezli bir anlayışta olduğunu ifade etmiştir.⁴³⁸ Özlem, derginin şiir köşesinde Atatürk'ün Edebiyat Öğretmeni İsmail Habib ile olan anekdotunu paylaşmıştır. Atatürk'ün yazdırdığı “*Tuna Üstündeki Ses*” başlıklı şiirde, Türk'ün vatanı olan Tuna'nın Türk tarihi için önemini ve yerini mısralarında ifade etmiştir.⁴³⁹

⁴³⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 71-100 (2008-2022).

⁴³⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 73 (2009), 5-6.

⁴³⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 74,75 (2009), 4-6, 4-5.

⁴³⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 74 (2009), 4-5.

⁴³⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 74 (2009), 36.

“Gafil, hangi üç asır, hangi on asır,

Tuna yalıları Türk diyarıdır...

Tuna'nın üstü, Tuna'nın altı,

Olmuştu daima Türkün vatani

Tuna'ya ruh oldu, Tuna'da yatan Türk...” (Mustafa Kemal ATATÜRK-Tuna Üstündeki Ses)

Kader Özlem derginin yetmişsekizinci sayısında, “*Değiştirilen Tarih: Bulgaristan Örneği*” başlıklı yazısında, ulusallaşma sürecinde müşterek tarih oluşturulurken suni olarak iki yöntem kullanıldığını, Bulgaristan’ın da kendi tarihini değiştirmenin yanı sıra başkalarının da tarihini değiştirdiğini ifade etmiştir. AB etkisi ile batı yanlısı politika güden Bulgaristan’ın, Türklerin göç etmeye zorlanması yerine entegrasyonu ön planda tuttuğunu, Bulgaristan Türklerinin tarihine müdahale ettiğini ve bu sonucun Bulgaristan Türklerinin pasif tutumlarından kaynaklandığını belirtmiştir.⁴⁴⁰

Kader Özlem derginin yetmişdokuzuncu sayısında, “*Bulgaristan'ın Tazminat Talepleri ve Değişim Sürecinde Olan Türk-Bulgar İlişkileri*” başlıklı yazısında, 1913 yılında Trakya’dan göç eden Bulgarlar için Bulgaristan’ın tazminat istediğini gündeme getirmiş ve Bulgaristan’dan Türkiye’ye göç ettirilenler dikkate alındığında Bulgaristan’ın mütekabiliyet esasına göre zarar edeceğini ifade etmiştir. Özlem yazısında, ayrıca Dış Türkler Başkanlığı’nın kurulmasını desteklediğini vurgulamıştır.⁴⁴¹ Kader Özlem, dergide Bulgaristan Türkleri Baş Müftüsü Mustafa Alish Hacı ile olan “*Balkanlar'da Türk Kimliği ve İzi Kaybolmayacak*” başlıklı söyleşisini okuyucu ile paylaşmıştır. Bulgaristan’da baş müftü seçimine değinen Özlem, sürecin mahkemede devam ettiğini, mahkemenin sadece onaylama yetkisi olduğunu vurgulamıştır. Baş Müftü, söyleşide, Bulgaristan’da Müslüman nüfusun arttığını, cami yapım taleplerinin engellendiğini, Türkçe eğitim alacak istekli öğrenci eksikliği olduğunu, siyasi parti ile sivil toplum kuruluşları sayısının yetersiz olduğunu ve Türkçe yayın azlığının devam ettiğini ifade etmiştir.⁴⁴²

Kader Özlem derginin sekseninci sayısında, “*Balkanlar'da Soydaşlarımızın Maruz Kaldığı İnsan Hakları İhlalleri*” başlıklı yazısında, 19 yüzyıldan itibaren balkanlarda Türklere yönelik baskı ve zulüm, soykırım, asimilasyon, zorunlu göç gibi insan hakları ihlallerini kanıtlayıcı eylemlerin icra edildiğini vurgulamıştır. 93 harbi, Balkan Savaşları ve 1992-1995 yılları arasında Bosna’da yaşananların bir ırkı yok etmeye yönelik olduğunu, soğuk savaştan

⁴⁴⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 78 (2009), 4-6.

⁴⁴¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 79 (2010), 2-5.

⁴⁴² Balkanlarda Türk Kültürü, 79 (2010), 18-25.

sonra Bulgaristan ve Yunanistan'daki Türklere ise sistemli bir şekilde asimilasyon uygulandığını ve Batı'nın ikiyüzlü davrandığını ifade etmiştir. Özlem, Bulgaristan'da Türk kimliğini inkâr eden anayasanın varlığı (Anayasanın 36/2. maddesi), Türkçe eğitim ve Türkçe yayın yetersizliği, Türklerin çoğunlukta olduğu yerlere yatırım eksikliği, dini kısıtlamalar (Din adamı yetiştirme, vakıfların malları), etnik ayrıştırıcı faaliyetler ve kültürel varlıklara olan saldırılar devam edilirken, Yunanistan'da ise Türk etnik kimliğini yok sayma, vatandaşlıktan çıkarma, müftü seçimlerini onaylamama ve cami inşaatlarında kısıtlama getirme hususlarında insan hakları ihlallerine devam edilmekte olduğunu belirtmiştir.⁴⁴³

Kader Özlem derginin seksenbirinci sayısında, “*Bulgaristan'daki Başmüftülük Krizine Stratejik Yaklaşım*” başlıklı yazısında, derginin 79. sayısında Mustafa Hacı Aliş ile yapmış olduğu söyleşiden kesitler sunmuştur. Bulgaristan'ın Başmüftü seçiminde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) 2000 yılındaki kararına aykırı işlemlerini sürdürdüğünü, siyasi erkin etkisinde olan yargının yapılan seçimleri sicil silme yöntemi ile geçersiz kılmakta olduğunu ve çözümsüzlüğü sürdürdüğünü ifade etmiştir. Özlem, Başmüftü seçimi hususunda Bulgaristan'da iç hukuk yollarının tüketilerek tekrar AİHM'e başvurulmasının gerektiğini vurgulamıştır.⁴⁴⁴

Kader Özlem derginin seksenikinci sayısında, “*Modern Şark Meselesi ve Balkanlarda Türk Kültürü*” başlıklı yazısında, 1815 yılında Viyana Kongresi'nde ilk olarak dile getirilen “*Şark Meselesi*”nin balkanlarda Avrupa'nın hakimiyeti ile neticelendiğini, kültürün öğelerinden olan dil hususunda ise Türkçenin öğrenilmesi, öğretmen ve öğrenci temini ile Türkçe yayınlara yönelik engelleme ve kısıtlamaların balkan coğrafyasında devam ettiğini ifade etmiştir.⁴⁴⁵

Kader Özlem derginin seksendördüncü sayısında, “*Balkan Göçmenleri ve Türkiye'deki Seçimler*” başlıklı yazısında, Balkanlardan Türkiye'ye 1878'den 2005 yılına kadar 2,5 milyonun üzerinde göçmen geldiğini ve Türkiye nüfusunun 1/5 'inin balkan kökenli olduğunu ifade etmiştir. Balkan coğrafyasındaki farklı ülkelerden gelen ve homojen bir dağılım göstermeyen Balkanlı göçmenlerin dernekleşme anlamında bölünmüşlüklerinin olduğu, federasyon ve konfederasyon çatısı altında birleşme çabalarının ise siyasi alanda ciddi bir etki gösteremediğini, siyasi eğilimlerin ise göçü kolaylaştıran ve vatandaşlık verilmesi gibi sosyal hakları göçmenlere sağlayan parti veya partilerde yoğunlaştığını belirtmiştir.⁴⁴⁶

⁴⁴³ Balkanlarda Türk Kültürü, 80 (2010), 2-4.

⁴⁴⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 81 (2010), 2-7.

⁴⁴⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 82 (2010), 2-4.

⁴⁴⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 84 (2010), 2-4.

Kader Özlem derginin seksenbeşinci sayısında, “*Balkan Göçmenleri ve Türkiye’deki Siyasi Seçimler*” başlıklı seksendördüncü sayıdaki yazısının devamı olan makalesinde, Balkanlardan ciddi oranda göç almış olan Trakya’daki illerde seçmenin ulusalcı-milliyetçi bir siyasi çizgide olduğunu, Trakya illerine benzer olan İzmir kentindeki eğilimin ise Bursa ilinde farklılaştığını ve muhafazakâr bir tona büründüğünü ifade etmiştir. Türkiye’de parlamento seçimlerinden ziyade yerel seçimlerde göçmen kimliğinin ön plana çıktığını ve aday olduklarını vurgulayan Özlem, Atatürk gibi karizmatik bir lideri çıkarmayı başaramamış olmanın üzüntüsüyle balkan göçmenlerinde Atatürk’e olan bağlılığın arttığını belirtmiştir.⁴⁴⁷

Kader Özlem derginin seksenyedinci sayısında, “*Unutulan Balkan Türklerinin Sorunlar Grafiği Üzerine Bir Değerlendirme*” başlıklı yazısında Balkanlardaki gelişmelere Türkiye’nin iç dinamikleri sebebiyle yeterince önem veremediğini, Balkan Türklerine yönelik “*Modern Asimilasyon*” yöntemlerinin devam ettiğini, Türkçe’nin yaygınlaşmasını ve çifte vatandaş olanların oy kullanmasını engelleme girişimlerine dikkat çekmiştir. Türkiye’nin balkanlara yönelik daha uzman kadro ve kurumlar ile uzun vadeli planlar ortaya koyması gerektiğini ifade etmiştir.⁴⁴⁸

Kader Özlem derginin seksensekizinci sayısında, “*Makedonya Türklerinin Siyasi Durumuna İlişkin Bir Değerlendirme*” başlıklı yazısında, Makedonya’da yaşayan Türklerin 1991 yılında Türk Demokratik Birliği/Partisi (TDB/P), 1999 yılında Türk Hareket Partisi (THP) ve 2006 yılında Türk Milli Birlik Hareketi (TMBH) partileri olmak üzere üç siyasi parti ile siyasi alanda varlık göstermekte olduklarını ifade etmiştir. Makedonya’daki 80.000 nüfuslu Türklerin, parti sayısının fazla olması ve ülke genelindeki dağınık yerleşim durumları neticesinde yeterince temsil edilemediklerini vurgulayan Özlem, parti sayısının azaltılması, çoğunluk olan yerlerde ortak strateji uygulanması, azınlık olunan yerlerde ise koalisyonda yer alınmasına yönelik çalışma yapılmasını tavsiye etmiştir.⁴⁴⁹

Kader Özlem derginin doksanıncı sayısında, “*Güney Akım Bilmecesinde Bulgaristan’ın Stratejik Kayıpları*” başlıklı yazısında, 01-14 Aralık 2014 tarihleri arasında Rusya Devlet Başkanı Putin’in “*Güney Akım Projesi*” hakkındaki açıklamasını söylem analizi metodu ile Bulgaristan üzerindeki etkisini belirlemeye çalışmıştır. Özlem, projenin iptali ile Bulgaristan’ın yılda 400 milyon avro kayıp edeceğini, AB’nin Bulgaristan’ın bu kaybını telafi edemeyeceğini, Bulgaristan’ın enerji güvenliği bağlamında önemli bir stratejik kazanımı kaybettiğini, mevcut yönetimin bu durumdan etkilenebileceğini ve Rusya yansılı Bulgaristan Sosyalist Partisi

⁴⁴⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 85 (2011), 2-4.

⁴⁴⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 87 (2011), 2-4.

⁴⁴⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 88 (2012), 6-7.

(BSP)'nin iktidara gelebileceğini, Türkiye'nin ise proje kapsamında alternatif güzergâh olarak kazançlı çıkacağını belirtmiştir.⁴⁵⁰

Kader Özlem derginin doksandirinci sayısında, “*Osmanlı Devleti-Bulgaristan ilişkilerinde Türk Azınlık: Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı Örnekleri*” başlıklı yazısında, 1908 yılında bağımsız olan Bulgaristan ile Osmanlı Devleti arasında 1909 yılında başlayan resmi ilişkilerde, antlaşmalarla Bulgaristan Müslümanlarının azınlık haklarının güvence altına alındığını, Balkan Savaşlarında düşman olan iki devletin, iki yıl içerisinde I. Dünya Savaşı'nda müttefik olduğunu ve bu sürecin Bulgaristan Türklerine olumlu yansıdığını, Bulgaristan Hükümetinin güvenlik algısındaki değişimlere paralel olarak en fazla mağdur olanın ise Bulgaristan Türkleri olduğunu ifade etmiştir.⁴⁵¹

Kader Özlem derginin doksandüçüncü sayısında, “*Makedonya Türklerinin Siyasi Durumuna Genel Bakış*” başlıklı bir yazı kaleme almıştır. Söz konusu yazının derginin seksensekizinci sayısında yer alan, “*Makedonya Türklerinin Siyasi Durumuna İlişkin Bir Değerlendirme*” başlıklı yazısı ile benzer içerikte olduğu görülmüştür.⁴⁵²

Kader Özlem derginin doksandirinci sayısında, “*Genel Başkan'dan*” başlıklı yazısında, “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi'nin 95. sayısını yayımlamanın mutluluğunu ifade ederken, Balkan göçmenlerinin çıkardığı en eski ve uzun soluklu dergi olduğunu vurgulamıştır. Balkan göçmenlerinin sosyal bilimler alanına çok ilgi duymadığını belirten Özlem, yazar bulmadaki sıkıntıyı dile getirdikten sonra genç yazarların keşfedilip usta yazarlar ile birlikte eserlerine dergide yer verileceğini ifade etmiştir.⁴⁵³

Kader Özlem derginin doksandirinci sayısında, “*Genel Başkan'dan -Uluslararası Anadil Günü*” başlıklı yazısında, 21 Şubat'ın Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından Uluslararası Anadil Günü olarak belirlendiğini hatırlatmış ve Türkçe'nin balkanlardaki durumunu okuyucu ile paylaşmıştır. Bulgaristan'da Türkçe'nin seçmeli ders olduğunu, sadece 5.000 öğrencinin dersi aldığını ve Türkçe neşriyatın yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Batı Trakya'da Türkçe öğretmen yetersizliğini, Kuzey Makedonya'da Türkçe öğretmen, ders kitapları ile Türkçe neşriyat azlığını, Kosova'da Türkçe'nin resmi dil olarak kabul edilmediğini, Romanya'da ise Türkçe derslere olan isteksizlik ve okul sayısının yetersizliğini vurgulamıştır. Özlem, Türkçe'nin balkan ülkelerinde benzer sorunlarla

⁴⁵⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 90 (2014), 6-10.

⁴⁵¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 91 (2015), 4-5.

⁴⁵² Balkanlarda Türk Kültürü, 93 (2018), 5-4.

⁴⁵³ Balkanlarda Türk Kültürü, 95 (2018), 1.

karşılaştığını ve her kademedeki ilgisizliğin Türkçe'nin geleceğini tehlikeye attığını, acil olarak tedbir alınarak Türkçeye sahip çıkılması gerektiğini basın açıklamasında belirtmiştir.⁴⁵⁴

Kader Özlem derginin doksandokuzuncu sayısında, “*Maske Diplomasisinin Balkanlar'da ki Yansıması*” başlıklı bir yazı kaleme almıştır. 31 Aralık 2019'da ortaya çıkan ve kısa sürede küresel boyutta bir salgıda dönüşen Covid-19'dan balkan ülkelerinin de etkilendiğini, maske başta olmak üzere tıbbi malzeme yardımına ihtiyaç duyan balkan ülkelere Türkiye, Çin ve Rusya Federasyonu (RF)'nun yardım gönderdiğini ve “Maske Diplomasisi” olarak literatüre geçtiğini ifade etmiştir. Türkiye'nin milli gelirine oranla en fazla yardımda bulunan ülke olduğunu vurgulayan Özlem, Balkanlarda insani yardımlarla imajını ve etkisini artırdığını, ABD ve AB'nin balkanlardaki prestijinin salgın döneminde zarar gördüğünü, RF'nin ise Sırbistan ile sınırlı kaldığını belirtmiştir.⁴⁵⁵

2009-2018 yılları arasında genel yayın yönetmeni görevinde iken derginin 73-93. (21 sayı) sayılarını çıkaran Kader Özlem, “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi'nde Alev dönemindeki konu ve içerik çeşitliliğini genişletmiştir. Balkan göçmeni tanınmış işadamları, siyasetçi, bürokrat, yönetici ve genç yeteneklerin tanıtıldığı ve ilham kaynağı olacak şahsiyetlerin yer aldığı derginin “*İçimizden Biri*” köşesi ile Balkan mutfağını tanıtan ve balkan mutfak kültürünün eşsiz lezzetlerinin okuyucuyla paylaşıldığı, “*Yemek Köşesi*” Özlem'in getirdiği yeniliklerdir.⁴⁵⁶

Kader Özlem, BGF başkanı olduğu dönemde, dergide “*tarih temasını uluslararası ilişkiler, uluslararası siyaset, dış politika, stratejik çalışmalar, Balkan Türklerinin uluslararası anlamda haklarının neler olduğu, bununla ilgili olarak yapılan çalışmaların neler olduğu gibi temaları ön plana çıkarmaya*” çalıştığını ifade etmiştir. Balkan Türklerinin haklarını ve sorun alanlarını siyasi sosyal boyuta aktararak ve tarihsel bir arka plandan güncel konuma getirerek insan hakları ve kazanılmış haklar temelinde Avrupa'nın değerleri ile örtüştürerek çözüm yollarını önermiştir. Özlem döneminde, tarih, sanat ve edebiyat konuları dergide yer almakla birlikte, balkan Türklerine yönelik uluslararası ilişkiler alanındaki çalışmalara ve stratejik seviyede analizlere dergide yer vermiştir. Balkanlar'da Türk Kültürü'nü yaşatacak en önemli olgunun Türkçe'nin korunması ve yaygınlaştırılmasında gören Özlem, anadilde eğitim hakkının tüm balkan coğrafyasında yaşayan azınlıklar için sağlanması gerektiğini yazılarında vurgulamıştır. Bilimsel makale türünde yazılar, Özlem döneminde dergide daha fazla yer almakla birlikte, söz konusu yazılar bölünerek derginin diğer sayılarında yayımlanmıştır. Yazar

⁴⁵⁴ Balkanlarda Türk Kültürü, 96 (2019), 1.

⁴⁵⁵ Balkanlarda Türk Kültürü, 99 (2020), 4-6.

⁴⁵⁶ Balkanlarda Türk Kültürü, 73-100 (2009-2022).

kadrosunu gençleştiren ve şiir başta olmak üzere genç yeteneklere imkân tanıyan Özlem, “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’nin okuyucu tabanını da gençleştirmeyi döneminde hedeflemiştir.⁴⁵⁷

Özlem, derginin 71. sayısı itibari ile derlediği “*balkanlardan haberler*” köşesinde Balkanlar’da Türk kültürünü ve Türk varlığını etkileyebilecek güncel gelişmeleri/konuları kısa haber şeklinde okuyucuya aktarmıştır.⁴⁵⁸

Dergicilikte çıraklığını Mehmet Alev’in yanında gözlemleyerek yaşadığını vurgulayan Özlem⁴⁵⁹, genellikle derginin içeriğini, BGF Başkanından/genel yayın yönetmeninden gündeme ilişkin-dergiye yön veren bir baş yazı, Balkanlar’da Türk kültürüne yönelik yazılar/ Atatürk/ Balkanlar’da Türkçe/ Osmanlı ve Balkanlardaki savaşlar ve göçler, BGF ve bağlılarının faaliyetleri, şiir köşesi, Balkanlardan haberler, yemek köşesi, kitap tanıtımı, müzik, genel yayın ilkeleri şeklinde oluşturmuştur.⁴⁶⁰

Kader Özlem, iki aylık, üç aylık ve yıllık periyotlarla yayımlanmış olan derginin⁴⁶¹, basılma aşamasına kadar birtakım sorunlarla karşılaştığını döneminde belirtmiştir. Bursa Bal-Göç ve BGF başkanının aynı kişi olmasının getirdiği iş yükünden, yönetim kadrosunda yer alanların işleri yavaşlatmasından, BGF’nin yayın organı olmasına rağmen federasyon çatısı altındaki diğer derneklerin dergiye yeterince ilgi göstermemesinden ve yazı göndermemesinden ve netice itibari ile üye profili ve BGF merkezinin Bursa’da olmasından kaynaklı Bursa Bal-Göç’ün faaliyetleri ile Bulgaristan Cebel-Kırcaali temasının ön plana çıkarılma isteğinden yakınmıştır. “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’ni adına yakışır şekilde balkanları kucaklayan, balkanlarda Türk kültürünü ön plana çıkaran, BGF çatısı altındaki diğer üye derneklerin faaliyetlerine yer veren ve onları tanıtan, Türkiye’nin yanı sıra diğer balkan ülkelerindeki genç ve aydın Türk yazar, şair, akademisyen, araştırmacı, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin eserlerine öncelik veren bir dergi olmasını sağladığını ifade etmiştir. Dergi’nin, Türkiye’nin önemli bir federasyonunun yayın organı olduğunu belirten Özlem, döneminde “*güçlü bir zemin üzerine inşa edilmiş olan dergide daha güçlü kompakt bir bina inşa etmeye gayret ettiğini*” belirtmiştir.⁴⁶² “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’ni özellikle akademi ve kültür çevrelerine hitap eden, dernek dergisinin ötesine ulusal ve uluslararası kamuoyunu etkileyebilecek bir dergi haline getirdiğini söyleyebiliriz.

⁴⁵⁷ 1986 Kırcaali doğumlu Kader Özlem ile 18 Aralık 2023 tarihinde Bursa’da yapılan görüşme.

⁴⁵⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 73-100 (2009-2022).

⁴⁵⁹ 1986 Kırcaali doğumlu Kader Özlem ile 18 Aralık 2023 tarihinde Bursa’da yapılan görüşme.

⁴⁶⁰ Balkanlarda Türk Kültürü, 73-100 (2009-2022).

⁴⁶¹ Balkanlarda Türk Kültürü, 73-100 (2009-2022).

⁴⁶² 1986 Kırcaali doğumlu Kader Özlem ile 18 Aralık 2023 tarihinde Bursa’da yapılan görüşme.

Kader Özlem, e-dergi akımının ön plana çıkmaya başladığı 2000’li yıllarda, dergiyi çağın şartların uyum sağlayacak şekilde revize etmiş, dijitalleştirerek elektronik ortama aktarmıştır. Okuyucunun basılı neşriyattan ziyade sayısal yayınlara yönelimini dikkate almış ve dergiyi, interneti olan herkesin telefonuna, tabletine, bilgisayarlarına girmesine imkân tanımış, araştırmacıların hizmetine sunmuş ve daha geniş bir okuyucu spektrumuna ulaştırmıştır. Özlem derginin web sitesi üzerinden yapmış oldukları bir kontrolde, ülkesel bazda tıklanma sayısına göre ilk dörtte sırasıyla Türkiye, Bulgaristan, Makedonya ve Kosova’nın yer aldığını, 2000 tiraj olarak basılan derginin ise e-dergi olarak link üzerinden paylaşılması ile birlikte milyonlara ulaştığını ifade etmiştir.⁴⁶³ Kader Özlem Dönemi “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi’ne ait sayısal veriler incelendiğinde, dergi yayım periyodundaki dalgalanma dikkat çekicidir.⁴⁶⁴

4.2. Soğuk Savaş Sonrası Balkanlara Bakışı

“*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi soğuk savaşın sona erdiği 1989 yılından tam olarak iki sene sonra yayına hazırlanabilmiştir. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)’nin 1991 yılında yıkılışını takip eden süre içerisinde iki kutuplu olan dünya coğrafyası tek kutuplu bir hal almış ve SSCB bağlısı uydu devletler batı yanlısı çizgi içerisine girmiştir. Demokrasi ve özgürlük söylemleri hızla yayılmış ve komünist hükümetler devrilmiştir. Uluslararası ortamın yeniden şekillendiği siyasi ve sosyal değişimin yanı sıra sınırların yeniden çizildiği ve yeni ülkelerin ortaya çıktığı bu dönemde Balkan coğrafyası da benzer bir süreçten geçmiştir.⁴⁶⁵

SSCB’nin politik desteğinden aldığı güçle Türk azınlığa yaşattığı baskı, zulüm, işkence ile birçok defa haklarını gasp eden Bulgaristan’daki totaliter rejim ve başındaki Todor jivkov, Kasım 1989’da devrilmiştir. SSCB’nin 1989-1991 yılları arasındaki çözülme süreci ve neticede yıkılışı ile uluslararası alanda yalnızlaşan ve 20. yüzyılın son büyük göçü olan 1989 zorunlu göçü ile prestij kaybına uğrayan Bulgaristan için politik bir kırılma yaşanmıştır. Komşularının güvenine ve özellikle güvenlik⁴⁶⁶ perspektifinde NATO hususunda Türkiye’nin desteğine açık olarak ihtiyaç duyacak olan Bulgaristan’ın, Bulgaristan Türklerine uyguladığı asimilasyon politikasını terk etmek ve haklarını geri vermekten başka bir yolu kalmamıştır.⁴⁶⁷ Bulgaristan’da değişen siyasi yapı ile demokratikleşme süreci, Bulgaristan’dan Türkiye’ye sığınmış Türkler tarafından dikkatle takip edilmiştir.

⁴⁶³ 1986 Kırcaali doğumlu Kader Özlem ile 18 Aralık 2023 tarihinde Bursa’da yapılan görüşme.

⁴⁶⁴ *Balkanlarda Türk Kültürü*, 73-93 (2009-2018).

⁴⁶⁵ Kader, Özlem. *Türkiye’nin Balkan Türkleri Politikası (1991-2014)*, Dora Yayınları, 2021, 127-137.

⁴⁶⁶ “*Güvensizlik ihtimalinin ortadan kaldırılması*” Bkz. Beril Dedeoğlu, *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*. İstanbul: YeniYüzyıl Yayınları, 2018, 27-92, 155-186.

⁴⁶⁷ Demirtaş Coşkun, *Bulgaristan’la Yeni Dönem*, 109-112.

Demokrasi sürecine giren Bulgaristan'da, hakları gasp edilmiş olan Bulgaristan Türklerinin geri kazanımları için gerekli koşullar oluşmuştur. Bu kapsamda Türkiye-Bulgaristan ilişkilerinin gelişimine paralel olarak, “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi ötekileştirilen, asimile edilen, yok edilen ve göçe zorlanan balkan Türklerinin izlerini balkanlarda keşfetmek, yeniden ortaya çıkarmak ve literatüre kazandırmak maksadıyla ortaya çıkmış ve bu gayenin oluşturulması için gerekli olan kamuoyunu oluşturmaya gayret etmiştir.⁴⁶⁸ Dergi balkanlarda Türk kültürünün Osmanlı devleti öncesine dayandığını, Osmanlı devleti ile zirveye çıktığını savunmuştur. Osmanlı'nın balkan coğrafyasından çekilmesi ile hâkim konumda olan “*Evlât-ı Fatihan'ların*” veya “*Kılıç Artıkları*”nın azınlık durumuna düştüğünü, Balkanlar'da Müslümanlara karşı haçlı zihniyetinin devam ettiğini, din temelli etnik ayrımcılığın, ırkçılığın ve soykırım ile göç tehlikesinin hala devletleşme/ulusallaşma sürecini tamamlayamayan balkan ülkelerinde devam ettiğini yazılarında vurgulamıştır. Dergi, Balkan Türklerinin yaşamış olduğu acıları her platformda hatırlatmak, siyasi alanla birlikte edebi, sosyal ve kültürel alanlarda da Balkanlarda Türk varlığını yaşatmak ve geliştirmek gerektiğini belirtmiştir. Dergi, Balkanlar özelinde Türkiye Cumhuriyeti'nin Osmanlı devletinden aldığı mirasın önemini vurgularken, 21.yüzyılın Türkiye Yüzyılı olacağını iddia etmiştir. SSCB'nin dağılması ile bağımsızlıklarını kazanan orta Asya Türk devletlerinin bu sürece olumlu yansımaları olacağını savunmuştur. Balkanlar'da Türkçe'nin yaygınlaştırılması, demokrasinin ve insan haklarının gelişimi için balkan ülkelerinin AB ve NATO üyeliklerinin desteklenmesi gerektiğini belirtmiştir. Balkan coğrafyasında artan ABD ve AB etkisinin, Müslüman Türkleri eğitim başta olmak üzere çok boyutlu desteklemek koşuluyla dengelenebileceğini ve Türk Kültürü'nün yaşatılabileceğini ifade etmiştir.⁴⁶⁹

II. Dünya Savaşından sonra, 1945 yılında Slovenya, Hırvatistan, Sırbistan, Bosna-Hersek, Makedonya ve Karadağ'dan oluşan altı cumhuriyetten teşekkül bir Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti kurulmuştur. 1990 yılında Slovenya, 1991 yılında Hırvatistan ve 1992 yılında Bosna-Hersek bağımsızlığını ilan etmiştir.⁴⁷⁰ Yugoslavya'nın dağılması süreci ve 1992-1995 yılları arasında cereyan eden Bosna-Sırp Savaşı ile Türkiye politikasının odak noktası Balkanlar olurken, politik eğilim, Sırbistan ve Yunanistan ile olan rekabeti dengelemek için Bulgaristan, Arnavutluk ve Romanya ile ilişkileri geliştirmek, başlangıçta Yugoslavya'nın toprak bütünlüğünü savunmakla birlikte değişen dengeler neticesinde Yugoslavya'dan ayrılan ve bağımsızlığını ilan eden yeni ülkeleri ise tanımak olmuştur.⁴⁷¹ Bu kapsamda, “*Balkanlarda*

⁴⁶⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 1 (1991), 1-3.

⁴⁶⁹ Balkanlarda Türk Kültürü, 1-33 (1991-1999).

⁴⁷⁰ Caner Arabacı, “Balkanların Tarihi Coğrafyası ve Önemi”, *Geçmişten Günümüze Türkiye-Balkan Ülkeleri İlişkileri*. Ed. Ayşegül Can, Melih Duman, İstanbul: Eğitim Yayınevi, 2022, 23-24.

⁴⁷¹ Özlem. *Türkiye'nin Balkan Türkleri*, 127-137.

Türk Kültürü” Dergisi Türkiye’nin Balkan politikasına paralel olarak Yugoslavya’dan ayrılan ve bağımsızlıkları tanınmış olan Makedonya, Bosna Hersek ve Kosova’daki olayları sayfalarında yer vermiştir. Bosna Hersek’teki soykırım ve insanlık katliamlarını konu alan yazıları ile kamuoyunun oluşmasına katkı sağlamaya çalışmıştır. “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi, yazılarında Bosna Savaşını gündemde tutmuş, Dayton antlaşmasının uygulanması gerektiğini, “*Balkan halkları savaşa değil, barışa susamıştır.*” sözü ile bölgede istikrar ve huzur ortamı sağlanmasını, barışın herkesin faydasına olduğunu belirtmiştir. Bosna’lı Türk ve Müslümanların yaşadıklarını insan hakları çerçevesinde eleştiren dergi, Yugoslavya coğrafyasındaki Türk kültürünü, tarihini ve sanatını da işleyen yazıları okuyucu ile paylaşmıştır.⁴⁷²

*“Hıçkırık sesleri geliyor,
Gözyaşına mendil doymuyor.
Bombalar kulaklarda patlıyor,
Burası Bosna.”* (Tuğba Duru-Burası Bosna, BTK,20.Sayı)

4.3. Yeni Yüzyılda Balkanlarda Yaşanan Gelişmelere Dair Görüşler

20. yüzyılının sorunlarından bir kısmı çözülmeden balkanlar, 21.yüzyıla merhaba demiştir. Yugoslavya içerisinde kurucu bir cumhuriyet olarak görülmemiş olan Kosova’nın özel statüsü, Sırp tarafı tarafından 1989 yılında kaldırılmıştır. Yugoslavya’nın dağılması sürecinde Bosna’da yaptığı hataları tekrerr etmeyen Sırplar, Kosova’da kara harekâtından yoksun hava harekâtı operasyonu ve zamana yayma stratejisi kullanarak, etnik temizlik ve zorunlu göç ile bölgedeki demografik yapıyı dizayn etmeyi hedeflemiştir.⁴⁷³ 1998 yılında başlayan ve Sırp Kuvvetler ile Kosova Kurtuluş Ordusu arasında devam eden çatışma, 1999 yılında NATO’nun müdahale etmesi ile neticelenmiştir. Türkiye ABD ile uyumlu bir politika izlemiş ve icra edilmiş harekât ve sonrasında oluşturulmuş olan Kosova Gücü’nde yer almıştır. BM güvenlik Konseyi’nin 1244 sayılı kararı ile BM kontrolündeki unsurlarla Kosova’da güvenlik sağlanmıştır. Türkiye, 1998-1999 yılları arasında Kosova savaşından kaçan 20.000 Arnavut’u kabul etmiştir. Balkanlarda istikrar, huzur ve barışı isteyen Türkiye 17 Şubat 2008’de bağımsızlığını ilan eden Kosova’yı AB ülkeleri ile uyumlu olarak tanımıştır. Türkiye, Yunus Emre Enstitüsü ve Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) kurumları

⁴⁷² Balkanlarda Türk Kültürü, 7-96 (1993-2019).

⁴⁷³ Ahmet Davutoğlu, *Stratejik Derinlik-Türkiye’nin Uluslararası Konumu*, İstanbul: Küre Yayınları, 2001, 291-323.

vasıtasıyla ekonomik, sosyal, kültürel ve sağlık gibi alanlarda çeşitli proje ve etkinlikler ile Kosova’da Türk varlığını yaşatmaktadır.⁴⁷⁴

Bosna ve sonrasında Kosova krizlerinde Türkiye’nin aktif olarak yer aldığı NATO müdahalesi ile sonuçlanmasının getirdiği barış ortamında, Makedonya krizi de sürmüştür. İçsel etnik sorunlar, Yunanistan ile isim krizi ve Bulgaristan ile olan dil ve kültür anlaşmazlıkları BM’nin bölgede yer alması ile çatışmaya dönüşmeden devam etmiştir. 2001 yılında imzalanan Ohri Çerçeve Anlaşması ile nihayetinde Makedonya’da siyasi uzlaşa sağlanmıştır. 2009 yılından itibaren Türkiye’nin balkanlardaki politikası aktif siyaset, bölgesel bazlı, çok boyutlu ve yumuşak güç unsurlarının ön planda olduğu bir döneme girmiştir.⁴⁷⁵ Türkiye’nin balkan politikasında, Arnavut ve Boşnaklar ön planda olmuştur. Kültürel varlıkların korunması, sosyal ve ekonomik unsurların güçlendirilmesi, Türkiye-Adriyatik hattı üzerindeki Osmanlı mirası toplulukların iletişim imkanlarının geliştirilmesi ve devamlılığının sağlanması, Balkanlarda Türkiye’nin güçlü ve etkin olması için şart görünmüştür.⁴⁷⁶ “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi de balkan coğrafyasındaki gelişmeleri, haberleri, Türk kültürünü, tarihini, edebiyatını, sanatını ve mimari eserlerini başta olmak üzere sürekli gündemde tutmuştur.⁴⁷⁷ Dergide, bu dönem içerisinde özellikle Kosova üzerine yazılardaki artış dikkat çekicidir.⁴⁷⁸

Balkanları, nispi olarak öteki olarak gören ve “Balkanizm” algısından kurtulmaya başlayan batı⁴⁷⁹, balkan ülkelerinden Yunanistan’ı 1981, Slovenya’yı 2004, Romanya ve Bulgaristan’ı 2007, Hırvatistan’ı 2013 tarihinde Avrupa Birliği’ne (AB) kabul etmiştir. Üye olamayan balkan ülkelerinden Kuzey Makedonya, Bosna Hersek, Sırbistan ve Arnavutluk aday ülke statüsündedirler. Nitekim AB’nin genişlemesi balkanlarda sürmektedir.⁴⁸⁰ Balkan ülkelerinden Türkiye ve Yunanistan 1952, Bulgaristan, Romanya ve Slovenya 2004, Arnavutluk ve Hırvatistan 2009, Kuzey Makedonya 2020 tarihinde NATO’ya üye olmuşlardır.⁴⁸¹ “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi Türkiye’nin politikasına paralel⁴⁸² olarak gerek NATO gerekse AB şemsiyesi altında, balkan ülkelerinin üye olmasını desteklemiştir. İnsan hakları başta olmak üzere Avrupa’nın sahip olduğu evrensel değerlerin, balkan ülkelerindeki Türk azınlık için kapsayıcı olacağı kesindir. Balkanlar’daki Türk azınlığın haklarını savunması, soykırıma, göçe ve asimilasyona maruz kalmaması için AB ve NATO

⁴⁷⁴ Melih Dinçer, “Türkiye-Kosova İlişkileri”, *Geçmişten Günümüze Türkiye-Balkan Ülkeleri İlişkileri*, Ed. Ayşegül Can, Melih Duman, İstanbul: Eğitim Yayınevi, 2022, 208-229.

⁴⁷⁵ Özlem. *Türkiye’nin Balkan Türkleri*, 127-389.

⁴⁷⁶ Davutoğlu, *Stratejik Derinlik*, 314-318.

⁴⁷⁷ Balkanlarda Türk Kültürü, 34-100 (2000-2022).

⁴⁷⁸ Balkanlarda Türk Kültürü, 2-98 (1992-2019).

⁴⁷⁹ Maria Todorova, *Balkanları Tahayyül Etmek*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2003, 367-374.

⁴⁸⁰ https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-enlargement_en, Erişim 01.04.2024.

⁴⁸¹ https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_52044.htm, Erişim 31.03.2024.

⁴⁸² Özlem. *Türkiye’nin Balkan Türkleri*, 127-137.

koruyucu bir katman olarak görülmüştür. Nitekim 20.yüzyıldaki olayların benzeri günümüze kadar Balkanlar'da görünmemektedir. BTK dergisi, balkan ülkelerinde değer ve normların gelişmesini memnuniyetle karşılamakla birlikte, bölgede göçe dayalı azalan Türk nüfusu paralelinde, Türkçe'nin kullanımına dikkatleri çekmekte ve Türk kültürünün en önemli kalesi olan Türkçe 'ye sahip çıkılmasını, Türkçe'nin yaygınlaştırılmasını, Bulgaristan'ın Türkçe eğitim önündeki engelleri kaldırmasını, Yunanistan'ın ise Türk etnik kimliğini kabul etmesini, müftü seçimleri ile Türkçe'nin öğrenilmesini engelleyen politikalarından vazgeçmelerini talep etmiştir.⁴⁸³

⁴⁸³ Balkanlarda Türk Kültürü,1-100 (1991-2022).

SONUÇ

1989 yılında Berlin Duvarı'nın yıkılışı ve Doğu Avrupa'yı saran demokratikleşme talepleri ile 1989 yılında Türklere uyguladığı zorunlu göç nedeniyle uluslararası alanda yalnızlaşan Bulgaristan, siyasi yapı ve politika değişikliğine gitmek zorunda kalmıştır. Todor Jivkov'un görevinden zorunlu çekilmesi ve 1991 yılında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler (SSCB) birliğinin dağılması ile Batı'nın üstünlüğü perçinlenirken, ABD önderliğinde ve Türkiye'nin üyesi olduğu NATO'nun caydırıcılığı artmıştır. Dünya 21. yüzyıla kapı aralarken, uluslararası alanda meydana gelen konjonktürel değişimler, Türkiye'nin yenilenen Balkan politikası ve Balkan göçmeni aydın grupların organize olması neticesinde göçmen basını için elverişli koşullar oluşmuştur.

Sürekli yayınlardan olan ve kitle iletişim aracı olarak kullanılan dergi, hedef kitlenin dikkatini çekecek haberleri yeni bir bakış açısıyla okuyucuya sunarak bilgilendirmekte ve kamuoyu oluşturmaktadır. “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi, Balkan Türklüğü penceresinde kamuoyunun oluşturulmasına, siyasi erkin yönlendirilmesine, iletilecek mesajın yurtiçinde ve yurtdışında daha vurgulu seslendirilmesine, sonraki kuşaklara yazılı kültürel ve edebi eserlerin bırakılmasına, Türkiye'nin Balkanlar ile olan bağının güçlenmesine ve sürdürülmesine yazıları ile katkı sağlamayı hedeflemiştir. Balkanlardaki Türk azınlığa karşı Bulgaristan'da başlayan, Bosna ve Kosova'da devam eden kültür katliamı ve soykırım sürecinde, bir sivil toplum örgütünün resmi yayın organı olan dergi, balkanlarda Türk kültürünü yaşatmak için alanında tek başına savaş açmıştır. 1991 yılında balkanlar özelinde yayımlanan ilk dergi özelliğinde olan yayının, Türkiye'ye göç etmek zorunda kalmış kişilerin ruhlarında heyecan uyandırdığı bir gerçektir. “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi'nin uzun soluklu olması ve yayın hayatını sürdürmesi en büyük başarısıdır.

“*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi, balkan kökenli yazar, şair, öğretmen, akademisyen, diplomat, araştırmacı olmak üzere farklı coğrafya ve ülkelerde yaşayan geniş yazar kadrosu sayesinde balkanlarda Türk kültürüne önemli bir hizmet sunmuştur. Genç şair ve yazarları yetiştirmesi ve teşvik etmesi sebebiyle müteakip dönemde gerek Türk edebiyatı gerekse balkan Türk edebiyatına katkı sağlamıştır. Dergi, tanınmış birçok yazar, şair, sanatçı ve araştırmacının tanıştığı, balkan Türk kültürü hakkında bilgi sahibi olduğu ve eser sahipleri için buluşma yeri olan bir platform olmuştur.

Dergi 'de yer alan yazılar bir kısmı önceden basılmış ve tekrar niteliğinde olmakla birlikte özgün yazıların da yer aldığı görülmüştür. Üçüncü bölümde analiz edilen Dergi 'de yer

alan eserler, araştırmacılar için kaynak niteliğindedir. Nitekim birçok makale, bildiri ve tez çalışmasında dergi kaynak gösterilmektedir.

Derginin, geniş okuyucu kitlesine ulaşma istek ve arzusunu, basılı olarak dağıtıldığı dönem içerisinde kısmen gerçekleştirebildiği, Özlem döneminde başlatılan elektronik ortamda link paylaşmak suretiyle yayımlandığı süreçte ise, yurt dışı dahil olmak üzere geniş kitlelere ulaştığını söyleyebiliriz.

“*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi, BGF’nin resmi yayın organı olması ve BGF’nin kuruluş sürecinde Bulgaristan kökenli Bursa BAL-GÖÇ üyelerinin etkin olması sebebiyle Bulgaristan Rodop ve Cebel bölgesi eserleri ile dernek etkinlik ve faaliyetlerinden haberlerin dergi sayfalarında ağırlık kazandığı tespit edilmiştir. Nitekim olumsuz olan bu sürecin Kader Özlem döneminde giderilmeye çalışıldığı görülmüştür.

Dergi’nin yayın hayatına başladığı 1991 yılından itibaren yazar ve yazı bulmada sorun yaşanmadığı belirtilse de Kader Özlem döneminde yayını çıkarmada gecikmeler olduğu, yayım periyodundan çıkıldığı ve Yıllık/Almanak yayınlamak suretiyle çözüm bulunduğu tespit edilmiştir.

Dergi’nin yayınlandığı ilk sayıdan itibaren kâğıt ve baskı kalitesinde gerek farklı dizgi ve matbaacılık firmaları ile çalışılarak değişim geçirdiği, görselliği ve albenisi yüksek kaliteli bir süreli yayına ulaşıldığını söyleyebiliriz.

Dergi’ye genel yayın yönetmeni/editörlerin karakterlerini yansıttığını, gerek kendi eserleri ile dergi’de yer alan diğer eserlerin seçiminde etkin oldukları görülmüştür. Dergi’de Bulgaristan Türk Kültürü temasının kesintisiz işlendiği tespit edilmiştir.

Dergi’nin Şerefli döneminde dinamik karakterde, Kocaoğlu döneminde durağan ve yurtiçi gündemi ağırlıklı, Alev döneminde edebi ağırlıklı, Özlem döneminde ise Balkan Türkü’nü uluslararası ilişkiler boyutuna taşıdığı gözlenmiştir.

Sonuç olarak, “*Balkanlarda Türk Kültürü*” Dergisi kültür, tarih ve aktüalite alanında zengin içeriği, uzun soluklu yayın hayatı ve kuruluş gayesine uygun Balkanlar’da Türk kültürünü keşfetme, canlandırma, geliştirme, koruma, kayıt altına alma ve gelecek kuşaklara aktarma vazifesini yerine getirdiğini söyleyebiliriz.

KAYNAKÇA

Arşivler

Milli Kütüphane Arşivi

Resmi Yayınlar

Resmî Gazete

Kitap ve Kitap Bölümleri

Acaroğlu, Mehmet Türker. *Bulgaristan'da Türk Gazeteciliği (1865-1985)*, İstanbul: Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 1990.

Ağanoğlu, H. Yıldırım. *Bir Tasfiye ve Örtülü Sürgün Metodu Olarak Balkanlar'dan Türkiye'ye Göçler (1923-2004)*. İstanbul: Kızılay Kültür Sanat Yayınları, 2023.

Ağanoğlu, H. Yıldırım. *Osmanlıdan Cumhuriyete Balkanların Makûs Talihi Göç*. İstanbul: Kum Saati Yayınevi, 2011.

Akgün, Atıf. *Bulgaristan Türkleri Çocuk Edebiyatı (Dönemler-Temsilciler-Türler)*. Ankara: Bengü Yayınları, 2016.

Akkayan, Taylan. *Göç ve Değişim*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1979.

Arabacı, Caner. “Balkanların Tarihi Coğrafyası ve Önemi”, *Geçmişten Günümüze Türkiye-Balkan Ülkeleri İlişkileri*. Ed. Ayşegül Can, Melih Duman. İstanbul: Eğitim Yayınevi, 2022: 7-27.

Aziz, Aysel. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2017.

Babuş, Fikret. *Osmanlıdan Günümüze Etnik, Sosyal Politikalar Çerçevesinde Göç ve İskân: Siyaseti ve Uygulamaları*. İstanbul: Ozan Yayınları, 2006.

Balcı, Ali. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem Akademi, 2018.

Bıçaklı, Hüseyin Avni. *Türkiye-Bulgaristan İlişkileri (1878-2008)*. İmge Kitabevi Yayınları, 2015.

Castellan, Georges. *Balkanların Tarihi*. Çev. Ayşegül Yaraman-Başbuğu. İstanbul: Milliyet Yayınları, 1995.

Coşkun, Birgül Demirtaş. *Bulgaristan'la Yeni Dönem: Soğuk Savaş Sonrası Ankara- Sofya İlişkileri*. Ankara: ASAM Yayınları, 2001.

Çalikuşu, Nevzat. *Başlangıcından Bugüne Bursa Dergileri*. Bursa: Akmat Matbaacılık, 2014.

- Davutoğlu, Ahmet. *Stratejik Derinlik-Türkiye'nin Uluslararası Konumu*. İstanbul: Küre Yayınları, 2001.
- Dedeoğlu, Beril. *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*. İstanbul: YeniYüzyıl Yayınları, 2018.
- Deliorman, Altan. *Bulgaristan'da Türkçe Basın (1865-2009)*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı, Kültür Müdürlüğü Yayını, İstanbul, 2010.
- Diñer, Melih. "Türkiye-Kosova İlişkileri", Geçmişten Günümüze Türkiye-Balkan Ülkeleri İlişkileri. Ed. Ayşegül Can, Melih Duman. İstanbul: Eğitim Yayınevi, 2022:201-229.
- Ekinci, Mehmet Uğuri. *Bulgaristan Siyasetini Anlama Kılavuzu*. İstanbul: SETA Yayınları, 2018.
- Ergenç, Leman. *Bulgar Yayınlarında Türkler*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1989.
- Feher, Geza. *Bulgar Türkleri Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1999.
- Göçmen Babası Mümin Gençoğlu. Yay. Haz. Kader Özlem. Ankara: YTB Yayınları, 2023.
- Günyol, Vedat. "Cumhuriyet Sonrası Sanat ve Edebiyat Dergileri". *Türkiye'de Dergiler ve Ansiklopediler (1849-1984)*. İstanbul: Gelişim Yayınları, 1984, 114-122.
- İnsel, Deniz. *Türkiye'de Dergiler ve Ansiklopediler (1849-1984)*. İstanbul: Gelişim Yayınları, 1984.
- İnuğur, M. Nuri. *Basın ve Yayın Tarihi*. İstanbul: DER Yayınevi, 1993.
- İpek, Nedim. *Rumeli'den Anadolu'ya Türk Göçleri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1999.
- Jelavich, Barbara. *Balkan Tarihi II (20.Yüzyıl)*, Küre Yayınları, 4.Baskı, İstanbul 2015.
- Kabacalı, Alpay. *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa Basın ve Yayın*. İstanbul: Literatür Yayıncılık, 2000.
- Kemaloğlu, Ayşegül İnginar. *Bulgaristan'da Türk Göçü (1985-1989)*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi, 2012.
- Kocabaşoğlu, Uygur "Cumhuriyet Dergiciliğine Genel Bir Bakış", *Türkiye'de Dergiler Ansiklopediler*, İstanbul: Gelişim Yayınları, 1984.
- Koloğlu, Orhan. *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*. İstanbul: Pozitif Yayınevi. 2020.
- Lütem, Ömer Engin. *Türk-Bulgar İlişkileri 1983-1989*, Cilt I. Ankara: Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları, 2000.
- Mandacı, Nazif, Murat Necip Arman. *Çağdaş Balkan Siyaseti Devletler, Halklar, Parçalanma ve Bütünleşme*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 3.Baskı, 2021.
- Mccarthy, Justin. *Ölüm ve Sürgün*. İstanbul: İnkılap Yayınları, 1998.
- Özlem, Kader. "Bulgaristan Göçmenlerinin Türkiye'de Kurdukları Dernekler ve 1989 Zorunlu Göçü'nün 30. Yılına Dair Yapılan Etkinliklerin Değerlendirilmesi", *Sürgün ve Hafıza*,

- Ed. Neriman Ersoy-Hacısalıhoğlu, Mehmet Hacısalıhoğlu, Ankara: YTB Yayınları, 2023: 315-338.
- Özlem, Kader. *Türkiye'nin Balkan Türkleri Politikası (1991-2014)*. Dora Yayınları, 2021.
- Şahin, Haluk. "Haftalık Haber Dergileri". *Türkiye'de Dergiler ve Ansiklopediler (1849-1984)*. İstanbul: Gelişim Yayınları, 1984, 55-70.
- Şimşir, Bilal N. *Bulgaristan Türkleri*. Ankara: Bilgi Yayınevi, 2012.
- Tarihe Not Düşmek: 1989 Göçü (Giriş)*. Yay. Haz. Hüseyin Mevsim, Muzaffer Kutlay, Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) Yayınları, 2013.
- Tarihe Not Düşmek: 1989 Göçü Kitap Serisi-2*. Yay. Haz. Hüseyin Mevsim, Muzaffer Kutlay, Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) Yayınları, 2013.
- Tarihe Not Düşmek: 1989 Göçü Kitap Serisi-3*. Yay. Haz. Hüseyin Mevsim, Muzaffer Kutlay, Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) Yayınları, 2013.
- Tarihe Not Düşmek: 1989 Göçü Kitap Serisi-4*. Yay. Haz. Hüseyin Mevsim, Muzaffer Kutlay, Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) Yayınları, 2013.
- Tarihe Not Düşmek: 1989 Göçü Kitap Serisi-5*. Yay. Haz. Hüseyin Mevsim, Muzaffer Kutlay, Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) Yayınları, 2013.
- Todorova, Maria. *Balkanları Tahayyül Etmek*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2003.
- Toprak, Zafer. "Fikir Dergiciliğinin Yüzyılı", *Türkiye'de Dergiler ve Ansiklopediler (1849-1984)*. İstanbul: Gelişim Yayınları, 1984.
- Turan, Ömer. *The Turkish Minority in Bulgaria*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1998.
- Yıldız, Nevin Türker. *Bulgaristan Türklerinin Direnişi İktidar Karşısında Kimliğin Muhafazası*. Gazi Kitabevi, 2022.
- Yılmaz, Ahmet. *Elveda Rumeli'm* Balıkesir: Boy Yayınları, 2015.
- Бакалов, Иван. *Тодор Живков. Власт – свидетели, участници*. софия: Кръг, 2021.

Makale, Bildiri ve Ansiklopedi Maddeleri

- Akgün, Atıf. "Bulgaristan'dan Anadolu'ya Göçen Türkçe ve Türk Edebiyatı", *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*. 1/ (1) (2011): 65-69.
- Aliov, Mumin. "Balkan Türk Edebiyatının Taşıyıcısı Olarak Balkan Türk Yazılı Basınının Rolü Üzerine", *Balkanlarda Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları*. 5(1) (2023): 71-93. doi.org/10.47139/balted.1198462. Erişim 06.05.2024.
- Alkan, Eren. "Bulgaristan'da Komünist Yönetim ve Azınlıklar". <https://www.academia.edu/25309622/>. Erişim 15.05.2023.

- Altınova, Mehmet. “İstanbul ve Bursa Halkevlerinin Çıkardığı Dergilerdeki Dil ile İlgili Yazıların Tematik Dizini”, *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*. 2 (3), (2018): 314-321. doi: 10.34083/akaded.475342. Erişim 27.07.2023.
- Bieber, Filorian. “*Muslim İdendityin The Bulkans Before The Establishment of Nation States*”, Nationalities Paper, Vol.28, Cilt 28(1),2000.
- Buttanrı, Müzeyyen. “Bulgaristan Türk Edebiyatı”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2 (Haziran 2005):27-45.
- Çağlar, Türken. “Göç Çalışmaları İçin Kavramsal Bir Çerçeve”, *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*. 8(Haziran 2018):26-49.
- Çandır, Muzaffer. “Türk Edebiyatında Hâtıra Türü ve Samet Ağaoğlu’nun Hâtıra Kitapları”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. 9(2001):53-82.
- Çolak, Filiz. “Bulgaristan Türklerinin Türkiye’ye Göç Hareketi (1950-1951)”, *Tarih Okulu Dergisi*, 14 (2013), 113-145.
- Çuhadar, Celil Hakan. “Müzik ve Müzik Eğitimi”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 25(2016): 217-230.
- Donbay, Ali. “Edebiyatımızda “Mektup” Türü ile İlgili Başlıca Çalışmalar”, *Erdem Dergisi*. 61 (2011): 83-102.
- Ertan, Temuçin Faik. “Kadro Hareketine Genel Bir Bakış”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*. 9 (1993): 549-558.
- Karlı, İhsan. “Türkiye Cumhuriyeti’nin Kuruluş Döneminde Kadro Dergisi’nin İdeolojik Tasarımı”, *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*. 3 / 4 (Ekim 2015): 139-160.
- Korkmaz, Nuri, Ayhan Öztürk. “Bulgaristan Türklerinin Göç Süreci ve Göçmenlerin Türkiye’deki İskân ve İş Gücüne Dayalı Entegrasyonu”, *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*. 1/3 (Aralık 2017): 268-289.
- Mengi, Nesrin. “Bir Edebi Tür Olarak Deneme ve Türk Edebiyatındaki Yeri”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 14(2005):353-368.
- Mevsim, Hüseyin. “Bulgaristan Türk Edebiyatında Gazeteci Kökenli Bir Hikâye Yazarı: Muharrem Tahsin (1929-2007)”, *Balkanlarda Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları*. 5/1 (2023):1-19. doi: 10.47139/baltd.1208816. Erişim 02.08.2023.
- Mevsim, Hyusein. “Turskata kultura na Balkanite po stranitsite na edno spisanie”, *Balkanistichen forum*, 1/2012, Blagoevgrad: 220-230.
- Sancaktar, Caner. “Balkanlar’da Osmanlı Hakimiyeti ve Siyasal Mirası”, *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*. 2 (2011):27-47.

- Sınar Çılgın, Alev. “Bursa’nın İlk Edebiyat ve Sanat Dergisi: Nilüfer”, *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 10(2006): 47-64.
- Şimşek, Hüseyin. “XIX. Yüzyıl Çocuk Dergiciliği ve Eğitsel İşlevleri Üzerine”, *Milli Eğitim Dergisi*. 151(2001): 1-9.
- Tunalı, Jülide. “Bulgaristan Türkleri Tarihi “Tuna Bulgarları ve Bulgaristan”, <https://www.academia.edu/36715039/> Erişim 16.05.2023.
- Yenisoy, Hayriye Süleymanoğlu. “Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi 8. Cilt: Bulgaristan Türk Edebiyatı”. Ankara: Kültür Bakanlığı. (1997). <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78479/turkiye-disindaki-turk-edebiyatlari-antolojisi.html>. Erişim 27.07.2023.

Süreli Yayınlar

Dergiler

- Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi
Balkanların Sesi Dergisi
Bulgaristan Türklerinin Sesi Dergisi
Nöbettepe / небет тене Dergisi

Tezler

- Aytaş, Nazlı. *Ahmet Şerif Şerefli'nin Hayatı, Eserleri ve Şiirlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.
- Köksal, Süleyman. *Demokrasi Döneminde Bulgaristan Türkleri (1989-2011)*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.
- Özay, Seçil. *1989 Bulgaristan'dan Zorunlu Göçün Etkilerinin Bursa Yerel Basını Örneğinde İncelenmesi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.
- Pınar, Murat. *Bulgaristan Türklerinin 1950-1951 ve 1989'da Türkiye Göçleri ve İki Göçmen Grubunun Kültürel Özelliklerinin Karşılaştırılması: Bursa Örneği*. Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.
- Şendal, Tunay. *Siyasi Haber Dergiciliğine Bir Örnek: Akis Dergisi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, 2023.
- Turan, Ersin. *Türkiye'de Dergicilik ve Sorunları*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005.

Ansiklopedi ve Sözlükler

“Mecmua-i Ebuzziya”, *İslam Ansiklopedisi*, Ankara: TDV, 2003: 268-269.

Kaplan, Mehmet, Ali Nihat Tarlan. vd. “Dergi”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/ Eserler/ Terimler*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 1977.

Türkçe Sözlük, Ankara: TDK, 2005.

İnternet Kaynakları

<https://www.britannica.com/topic/magazine-publishing#ref200910>. Erişim 23.10.2023

<https://www.destek.ktb.gov.tr/TR-135125/issn-uluslararası-sureli-yayın-numarası->

Erişim 04.12.2023.

<https://www.kimkimdir.net.tr/kisiler/ahmet-serif-serefli>. Erişim 10.12.2023.

<https://www.biyografya.com/biyografi/1162>. Erişim 08.07.2023.

<https://www.balkanlardaturkkulturu.com/>. Erişim 02.07.2023.

<https://yenibalkan.com/tr/kultur/balkanlar-da-turk-kulturu-dergisi-arsivi-dijital-ortamda>. Erişim 03.07.2023.

https://translex.ege.edu.tr/tr-9977/mehmet_alev_kocamustafa.html. Erişim 10.12.2023.

[https://www.sozluk.gov.tr/goc -](https://www.sozluk.gov.tr/goc-). Erişim 29.11.2023.

<https://www.sozluk.gov.tr/gocmen->. Erişim 29.11.2023.

<https://gocmenplatformu.com/haber/sami-kocaoglu-hayatini-kaybetti>. Erişim 11.12.2023.

https://www.bursa.com/wiki/Sami_Kocaoglu-1059.html. Erişim 11.12.2023.

<https://www.biyografya.com/biyografi/13160>. Erişim 11.12.2023.

<https://www.biyografya.com/biyografi/7645>. Erişim 12.12.2023.

<https://kircaalihaber.com/kircaali/kircaalide-unlu-gazeteci-yazar-cifti-emel-balikci-mehmet-alev-kocamustafa-ile-bulusma-etkinligi->. Erişim 11.12.2023.

<https://www.timetoast.com/timelines/history-of-magazines>. Erişim 23.10.2023.

<https://balgoc.org.tr/hakkimizda/onceki-genel-baskanlarimiz->. Erişim 16.12.2023.

<https://www.balgocizmir.org.tr/hakkimizda.aspx?id=277>. Erişim 30.03.2024.

<http://www.uludag.edu.tr/iibf/default/konu/4335>. Erişim 16.03.2024.

<https://www.haberbgo.net/2018/09/bgfnin-baskani-ogretim-uyesi-kader-ozlem-oldu.html>. Erişim 31.03.2024.

<https://kircaalihaber.com/dunya/bgfnin-yeni-baskani-abdurrahim-nursoy->. Erişim 01.04.2024.

https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_52044. Erişim 31.03.2024.

https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-enlargement_en. Erişim 01.04.2024.

<https://sozluk.gov.tr/aktualite/>. Erişim 07.04.2024.

<https://sozluk.gov.tr/hikaye/>. Erişim 09.04.2024.

<https://www.turkedebiyati.org/sohbet-soylesi/>. Erişim 08.04.2024.

<https://nobettepe.com/>. Erişim 10.04.2024.

Sözlü Tarih Görüşmeleri

1944 Kırcaali doğumlu Zülkef Yeşilbahçe ile 19 Aralık 2023 tarihinde Bursa’da yapılan görüşme.

1954 Kırcaali doğumlu Hilmi Haşal ile 14 Nisan 2024 tarihinde Mudanya’da yapılan görüşme.

1968 Bulgaristan doğumlu Kadriye Cesur ile 10 Şubat 2024 tarihinde İstanbul’da yapılan görüşme.

1986 Kırcaali doğumlu Kader Özlem ile 18 Aralık 2023 tarihinde Bursa’da yapılan görüşme.

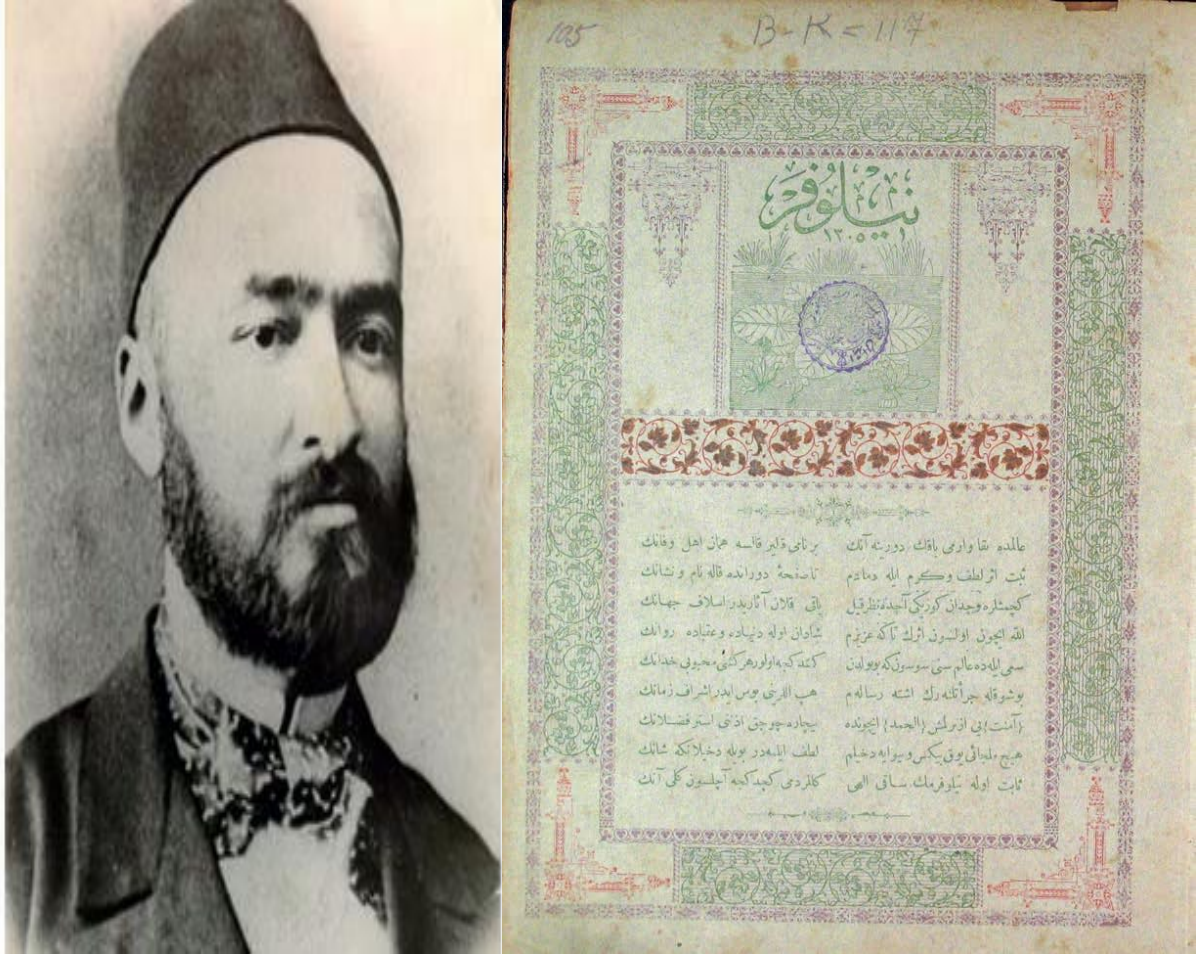
EKLER

Ek-1. Dünya’da yayınlanan ilk dergi

Dünya’da yayınlanan ilk dergi, 1663-1668 yılları arasında Johann Rist tarafından Hamburg’da yayınlanan “Erbauliche Monaths-Unterredungen” isimli Alman felsefe dergisi. (<https://www.timetoast.com/timelines/history-of-magazines> Erişim 23.10.2023)

Ek-2. Bursa'nın ilk dergisi "Nilüfer" ve Ferâizcizade Mehmet Şakir Efendi (1852-1911)

(Nevzat Çalıkuşu, "Başlangıcından Bugüne Bursa Dergileri", Bursa: Akmat Matbaacılık, 2014, 16.)

Ek-3. Başlangıcından Bugüne Bursa Dergileri (1886-2014)

S.Nu.	Derginin Adı	Yayın Başlangıç Yılı	Açıklama
1	NİLÜFER	1886	
2	FEVAİD	1887	
3	SANAYİ RİSALESİ	1890	
4	GÜNDOĞDU	1894	
5	BARİKA-İ İRŞAD	1908	
6	BURSA SERGİSİ	1909	
7	KARAGÖZ ÖZEL SAYISI	1909	
8	GENÇ MÜSLÜMAN	1912?	
9	CİDDİ KARAGÖZ	1913	
10	KURTULUŞ YOLLARI	1913	
11	BURSA MECMUASI	1917	
12	LÂNE/ YUVA	1918	
13	ALEM-İ MUSİKİ	1919	
14	GENÇ KALEMLER	1919	
15	LOKMAN HEKİM	1919	
16	YENİ MECMUA BURSA ÖZEL SAYISI	1923	
17	YURD	1923	
18	YEŞİL YURD	1924	
19	MİLLİ SİNEMA MECMUASI	1925	
20	BTSO MECMUASI	1926	
21	ASRİ ÇİFTÇİ	1927	
22	GAZİ YOLU	1931	
23	ORTAÇ	1931	
24	BURSA TELLALI	1934	
25	SİNEMA MECMUASI	1934	
26	VERİM	1934	
27	ULUDAĞ	1935	
28	FİLM MECMUASI	1936	
29	29 TEŞRİN-İ EVVEL	1936.	

30	SON YARIMAY İÇİNDE	1936	
31	TAMAŞA	1936	
32	DAĞARCIK	1939	
33	KLİNİK	1942	
34	DEMET	1943	
35	İPEK	1945	
36	NİLÜFER (II)	1945	
37	YEŞİL BURSA	1946	
38	BURSA (Yapı Kredi Bursa Şubesi Açılışı Özel Sayısı)	1948	
39	IŞIK	1948	
40	ORMANCI	1949	
41	ÇATI	1950	
42	BURSA'LI ÖĞRENCİ	1951	
43	GENÇLİĞİN SESİ	1951	
44	GENÇ TÜRK	1951	
45	ACARSPOR	1952	
46	ÇAĞILTI	1952	
47	SPOR HABERLERİ	1952	
48	TOP SPOR	1952	
49	BURSA'DA TEKNİK TARIM	1953	
50	İNCİ MAGAZİN	1954	
51	BURSA SPOR	1956	
52	CURCUNA	1956	
53	ÇİVİ	1956	
54	DAMLA DAMLA	1956	
55	YEŞERTİ	1956	
56	YÖRE	1960	
57	AYDINLIĞA DOĞRU	1961	
58	ELİF	1961	
59	GÜNEŞ	1961	
60	YEŞİL YILLAR	1961	
61	MODA	1962	

62	ÇATI (II)	1963	
63	PETEK	1965	
64	BURSA'DA TOPLUMSAL KALKINMA	1966	
65	METİN	1967	
66	ALKIM	1968	
67	BURSA EĞİTİM DERGİSİ	1968	
68	YENİ EYLEM	1968	
69	BURSA'DA ZAMAN	1969	
70	ÇAĞLAYAN	1969	
71	GENÇLİĞİN SESİ (II)	1969	
72	BURSA MEKTUBU	1971	
73	AKADEMİ	1972	
74	SUR	1972	
75	BURSA SPOR(II)	1973	
76	YENİ DÖNEM	1973	
77	U.Ü. TIP FAKÜLTESİ DERGİSİ	1974	
78	ÇOCUKLARA ÖYKÜ	1975	
79	ŞAHLANIŞ	1975	
80	YENİ NİLÜFER	1975	
81	BURSA BAROSU DERGİSİ	1976	
82	DUYGU	1976	
83	11 EYLÜL	1977	
84	BURSA TEKSTİL SANAYİİ İŞVERENLER SENDİKASI DERGİSİ	1977	
85	BURSA'DA SANAT EDEBİYAT	1978	
86	PAYİTAHT	1978	
87	YEŞİL BURSA(II)	1978	
88	24 KASIM	1981	
89	ATATÜRK BURSA'DA	1981	
90	BAKIŞ	1981	

91	U.Ü. İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ DERGİSİ	1981	
92	U.Ü.VETERİNER FAKÜLTESİ DERGİSİ	1981	
93	U.Ü. ZİRAAT FAKÜLTESİ DERGİSİ	1982	
94	BURSA EKONOMİ	1984	
95	EKONOMİK RAPOR	1984	
96	EVLİLİK OKULU	1984	
97	U.Ü. MÜHENDİSLİK VE MİMARLIK FAKÜLTELERİ DERGİSİ	1984	
98	HAKİMİYET ÇOCUK	1985	
99	ÇEVRE	1986	
100	KELİME	1986	
101	ÖNER SANAT DERGİSİ	1986	
102	U.Ü. EĞİTİM FAKÜLTELERİ DERGİSİ	1986	
103	U.Ü. İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ	1986	
104	BURSA'DA MİLLİ EĞİTİM	1987	
105	GÜNEY MARMARA MİMARLIK	1987	
106	BURSA TABİP ODASI DERGİSİ (HEKİMCE BAKIŞ)	1987	
107	ŞEHİR DERGİSİ (Bursa Özel Sayısı)	1988	
108	BURTOD-GÜMTOB	1989	
109	MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI BÜLTENİ	1989	
110	METRO	1989	
111	YENİ SOLUK	1989	
112	AKADEMİ (II)	1990	
113	BİÇEM	1990	
114	HALKEVİ SESİMİZ	1990	
115	AHENK	1991	

116	BALKANLARDA TÜRK KÜLTÜRÜ	1991	
117	EKSPRES SANAT DERGİSİ	1991	
118	BURSA MAGAZİN	1992	
119	İPEK YOLU	1993	
120	VETERİNER CERRAHİ DERGİSİ	1993	
121	YEDİ İKLİM (Bursa Özel Sayısı)	1993	
122	YENİ BİÇEM	1993	
123	YENİŞEHİR SANAT YAPRAĞI	1993	
124	ZİRVE	1993	
125	BURSA'DA SAĞLIK	1994	
126	FOTO SENTEZ	1994	
127	KARDELEN	1994	
128	BURSA DERGÂH	1995	
129	BURSA MÜZESİ	1995	
130	EKSEN	1995	
131	İNSAN SAATİ	1995	
132	İPEK DİLİ	1995	
133	İZNİK LİSESİ	1995	
134	SEMENDER	1995	
135	ULUDAĞ (II)	1995	
136	1963 BURSA	1996	
137	ERGUVAN	1996	
138	FURKAN GÜNLÜĞÜ	1996	
139	GECE NÖBETİ	1996	
140	İNKAYA ÇINARI	1996	
141	KALGAY	1996	
142	KARDEŞ	1996	
143	KARİZMA	1996	
144	MEŞALE	1996	
145	UMED	1996	

146	USÇA VE DOSTÇA	1996	
147	YAKAMÖZ	1996	
148	ALINTI	1997	
149	BURSA BİLANÇO	1997	
150	BURSA VİP	1997	
151	BURSA'DA TARIM	1997	
152	ÇELEBİ	1997	
153	DÜŞLEM	1997	
154	MAKİNA AKTÜEL	1997	
155	MOZAİK	1997	
156	TURKUAZ	1997	
157	REVİZYON	1997	
158	SAAT	1997	
159	AMATÖR KALEMLER	1998	
160	ANONİM DERGİ	1998	
161	BURSA AKTÜEL	1998	
162	ÇAĞDAŞ YAŞAM	1998	
163	EVLÂD-I FATİHAN	1998	
164	GÖLGE	1998	
165	LİKÂ	1998	
166	ULUÇAM BÜLTENİ	1998	
167	TAKSİ BURSA	1998	
168	YAŞAYAN BURSA	1998	
169	AÇIKÇA	1999	
170	AKADEMİ (III)	1999	
171	ALİZE	1999	
172	BURSA DEFTERİ	1999	
173	BURSA KOLLEKSİYON	1999	
174	ÇİFTÇİNİN SESİ	1999	
175	DİVA	1999	
176	MUM	1999	
177	OBJEKTİF	1999	

178	SOSYAL 'CE	1999	
179	U.Ü. FEN- EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ	1999	
180	YANSIMALAR	1999	
181	YENİ BAKIŞ	1999	
182	AKCİĞER ARŞİVİ	2000	
183	AKATALPA	2000	
184	BURSA LİFE	2000	
185	BURSA'DA YAŞAM	2000	
186	ÇIĞRIK	2000	
187	EĞİTİME BAKIŞ	2000	
188	ERDEM	2000	
189	KALEMBERK	2000	
190	PARAPSIKOLOJİ VE RUHSAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ	2000	
191	SOSYAL BAKIŞ	2000	
192	YILDIRIM BEYAZIT LİSELİLER DERGİSİ	2000	
193	BURSA EKSTRA	2001	
194	BURSA HIGH LIFE	2001	
195	DAĞARCİK (II)	2001	
196	DERGİ	2001	
197	ESNAF HABER DERGİSİ	2001	
198	HOŞGÖRÜ	2001	
199	KONTES	2001	
200	MAVİ	2001	
201	ULUDAĞ ARICILIK DERGİSİ	2001.	
202	BURSA'DA TARIM VE MÜHENDİSLİK	2002	
203	EKO LIFE	2002	
204	KAYGI	2002	
205	KİMSESİZ	2002	

206	PERSPEKTİF	2002	
207	ŞAİR VENÜS	2002	
208	TAHTA KALEM	2002	
209	VİVO	2002	
210	YILDIRIM'DAN YANSIMALAR	2002	
211	BESOB HABER	2003	
212	BURSA ARAŞTIRMALARI DERGİSİ	2003	
213	İNSİDE BURSA	2003	
214	APAMEİA	2004	
215	ARSİYAD	2004	
216	KUŞ	2004	
217	YOLCULUK	2004	
218	GEZGİN	2005	
219	İPEKLİ MENDİL	2005	
220	KONFORUM	2005	
221	SATRANÇ	2005	
222	BURSA BELEDİYELER BİRLİĞİ DERGİSİ	2006	
223	BURSASPOR	2006	
224	BURSA TİME	2006	
225	ÇINARALTI	2006	
226	DEMOKRAT BAKIŞ	2006	
227	ELİTE	2006	
228	MAVİ ADA	2006	
229	ONALTIKIRKBEŞ	2006	
230	ALMİRA AKTÜEL	2007	
231	BGC	2007	
232	BURSA GÜNLÜĞÜ	2007	
233	BURSA METROPOL	2007	
234	DECOROOM	2007	
235	MAVİ YEŞİL	2007	

236	OLAY TREND	2007	
237	PARK MAGAZİN	2007	
238	PATİKALAR	2007	
239	BURSA İL ÖZEL İDARESİ DERGİSİ	2008	
240	BUYAZ POSTA	2008	
241	CEREMONY	2008	
242	GENÇ NABİZ	2008	
243	MEMLEKET YENİŞEHİR	2008	
244	SEHER YELİ	2008	
245	BURSA YEREL YÖNETİM	2009	
246	ÇAĞDAŞ BAKIŞ	2009	
247	ELİZ	2009	
248	GÜNDEM 16	2009	
249	GÜNEY BURSA	2009	
250	HİSAR	2009	
251	KADINCA TARZ	2009	
252	N'DEN	2009	
253	PARŞÖMEN	2009	
254	WEEKLY BURSA	2009	
255	ATÖLYE	2010	
256	BUFSAD KADRAJ	2010	
257	BURSA'DAN	2010	
258	ÇİNİ KİTAP	2010	
259	HÜDAVENDİGÂR	2010	
260	İNEGÖL ÇINARLARALTI	2010	
261	ŞEHRENGİZ	2010	
262	DERGİ BURSA	2011	
263	KÖMEN	2011	
264	OLİMPOS	2011	
265	SEKİZİNCİ KITA	2011	
266	BURSA'DA ZAMAN (II)	2012	
267	HAVADİS 16	2012	

268	OLAY DECOR	2012	
269	SU ŞEHRİ BURSA	2012	
270	YEŞİL BURSA (III)	2012	
271	BUDO YAŞAM	2013	
272	B 7 (BURSA 7 GÜN)	2014	
273	DERGİ MANŞET X	2014	

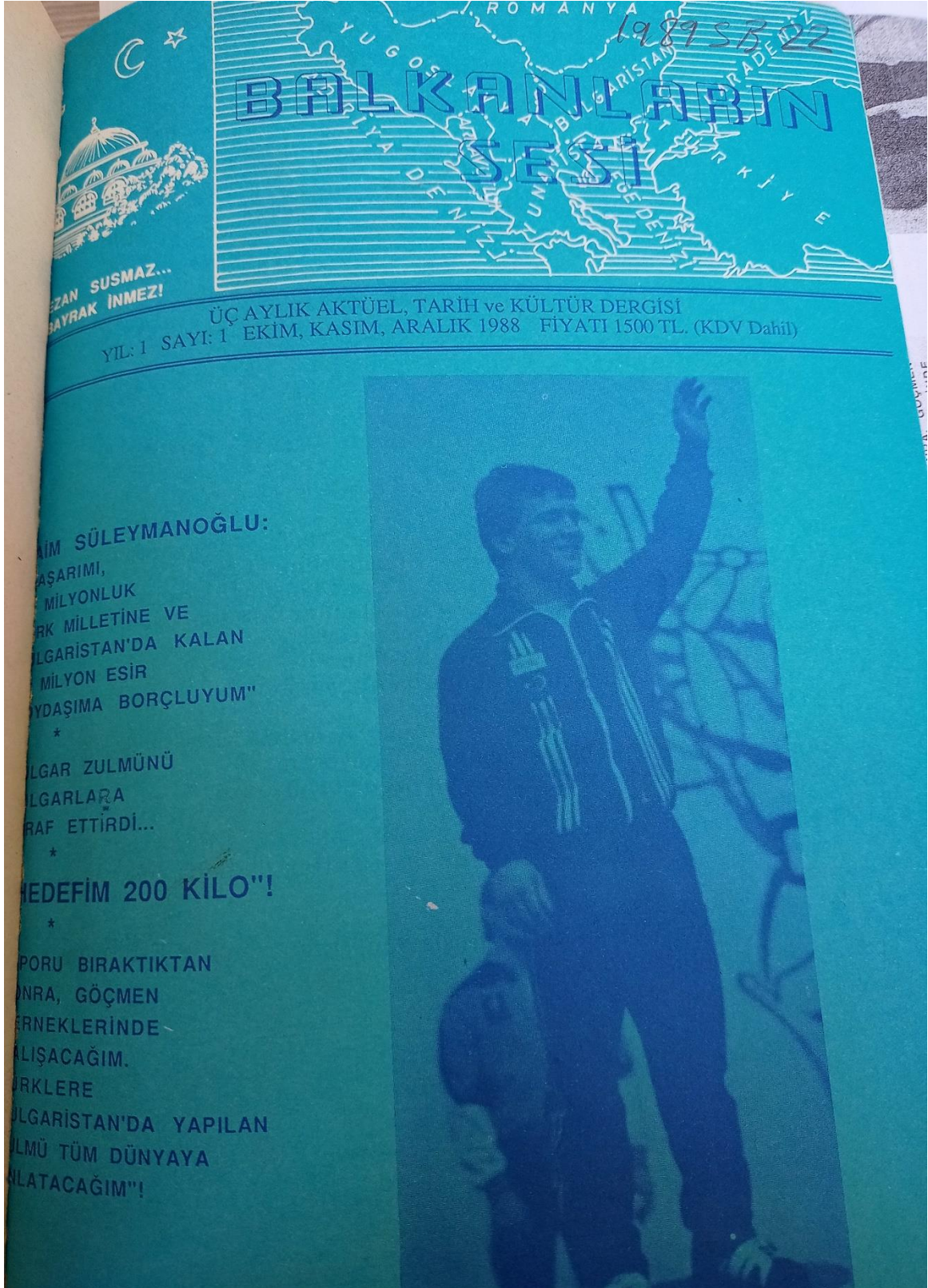
(Çalığışu, Nevzat. *Başlangıcından Bugüne Bursa Dergileri*. Bursa: Akmat Matbaacılık,2014.)

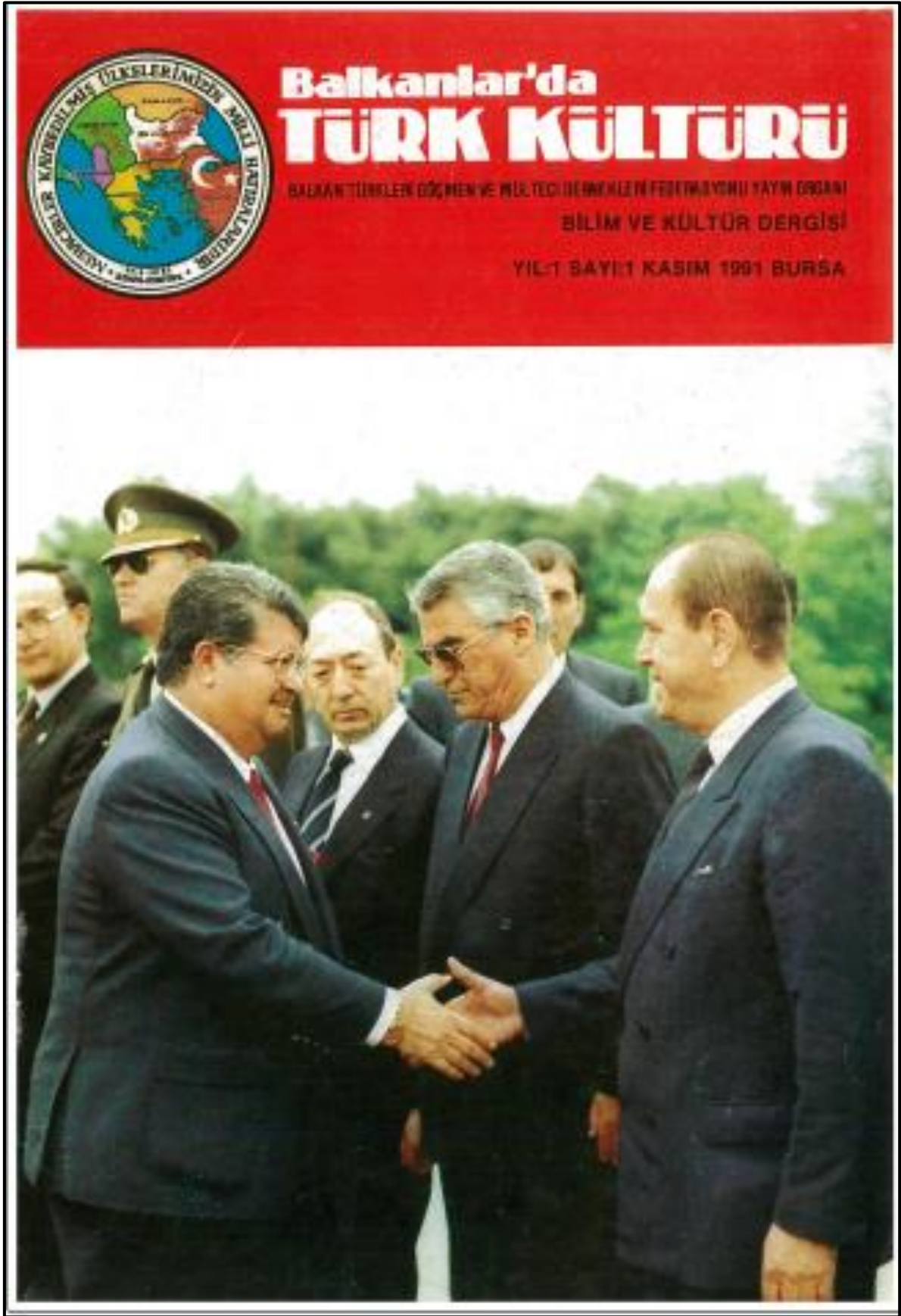
Ek-4. Bulgaristan Türklerinin Sesi Dergisi 1'inci Sayı Kapak Sayfası (Aralık 1987)

Ek-5. Balkanların Sesi Dergisi 1'inci Sayı Kapak Sayfası (Aralık 1988)

Ek-6. Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi 1'inci Sayı Kapak Sayfası

**Ek-7. Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi'nde Yazıları Bulunan Eser Sahiplerinin
Kimlikleri ve Derginin Hangi Sayısında Yer Aldığına Dair Bilgiler**

A

A.Turan Alkan (18), Abdullah Kılıç (18), Abdullah Satoğlu (18), Abdulsamet Parlar (77), Abdurrahim Subaşılar (18), Abdurrahim Yılmaz (18), Abuzer Tayfun (13), Adnan Gülerman (23), Ahmet A.Öztürk (77), Ahmet Akar (51), Ahmet Akyol (77), Ahmet Emin Atasoy (6,11,13,15,16,17,21,27,28,32), Ahmet Halaçoğlu (17), Ahmet Hoca (18), Ahmet Mehmet (8,21,49), Ahmet Merdivenci (3,4,6,7), Ahmet Nuri Ayvaliev (22), Ahmet Şahin (93), Ahmet Şerif Şerefli (1-13,16,17,51), Ahmet Şevki Dinler (12), Ahmet Tacemen (50), Ahmet Tan (25), Ahmet Temir (3), Akif Atakan (5,8-11,17), Albena Arnaudova (5), Alev Kutluözen (43,44,46,47), Ali Aliyev (41), Ali Bayram (36), Ali Beyram Bilgin (37), Ali Boncuk (31,53), Ali Eminov (45-47,54), Ali Güneş (26), Ali Hüseyinoğlu (89), Ali Kadırov (5), Ali Lütfi Piroğlu (3), Ali Onur Kara (94,97-100), Ali Öztürk (57), Ali Sait (10), Aliş Saidov (53), Aliş Sait (8,11,20,21,22,24), Alper Kuleci (32,39), Altan Ferhatoğlu (49), Altay Suroy Recepoğlu (5), Altay Sursoy (4), Anca Ghiata (9), Andre Miguel (19), Aptikadir Aptişev (51), Arif Necip Kaskatı (1), Arif Nihat Asya (18,23), Arslan Tekin (19,26), Ömer Kale (33,35), Avni Engüllü (10,76), Aydın Oy (2), Ayhan İnal (24), Ayhan Katırcıkara (19), Ayhan Sungur (18), Aysel Akbulut (44,49), Ayşe Yurdakul (23,27), Ayten Hacıoğlu (66,69,72,79,81), Ayşe Hacıhurşit (57), Aydın Taneri (22) Aziz Nesin (48).

B

B.Balkanlı (49), Bahaeddin Ögel (14), Bahtiyar Sipahioğlu (56,58), Baki Ali (52), Baki Ali Mehmet (34), Barış Pehlivan (94,97,99), Basri Tata (18), Bayram Çolakoğlu (89,90,98), Bayram Kuşku (56), Bayram Özgür (8), Bedriye Ramadan (55), Bedriye Sönmez (51), Behçet Danacı (41), Behçet Dramer (54,56), Behçet Necatigil (24), Behiye Karamahmudoğlu (28), Bekir Sıtkı Erdoğan (2), Berrak Gönül (70,72), Berrin Arslan (31), Beşir Keskin (9,12), Beynun Akyavaş (23), Bıçakçioğlu (11,17), Bilal Kadioğlu (31,32), Bilal N.Şimşir (2,41-43,48-50), Bilgin Demir (68), Blaga Dimitrova (3), Bozkurt Güvenç (14), Burhanettin Ardagil (28), Bülent Ecevit (2), Bülent Yıldırım (88).

C

C.Latiç (3), Cahit Külebi (18), Can Hacıoğlu (100), Canan Güleç (95), Celal Öcal (24), Cem Çelik (70), Cemal Çalışır (71), Cemal Çuralski (69), Cemal Doğan (19,22), Cemal Kahraman (17), Cemali K. Tunalıgil (20), Cemile Küpçü (12), Cengiz Çandar (19), Cengiz Hak (13),

Cengiz Toprak (25), Cihat Özönder (47), Cihat Sert (55), Coşkun Ertepinar (24), Cüneyt Arkın (18), Çiğdem Ülker (7-9,12).

D

Derya Aytaç (58), Devrimde Gürler (27), Dionis Tanasoğlu (5), Doğan Ertuğrul (23), Durban Hasan Hatipoğlu (20), Durhan Ali (36,40), Durhan Güler (37,41), Durhan Mahmut Ali (11).

E

Ebazer Yusuf (52), Ekrem Kaftan (22), Elçin İsgenderzade (52), Elhan Yurdoğlu (Mehmedov) (81), Elif Kazanlık (61), Elvan Demir (84), Embiya Ulusoy (59), Emel Balıkçı (58,62,64,67,68,74), Emel Güniçen (74), Emin Alıcı (49), Emin Balkan (43,62-66,73), Emin Çarıkçı (44,59), Emine Öztürk (31-33,35,40,43), Emine Hocaoglu (2,6,8,10,11,13,17-20,22,23,24,26,29-34,38), Emrah Bekçi (82), Enes Ali (77), Enes İbrahim (91,92), Enis Emin (26), Enver Yılmaz (48), Erdinç Kahraman (72-77,93), Erdinç Teker (93), Erdoğan Sofuoğlu (41), Erdoğan Doğu (93), Ergün Kabakçı (33), Ergün Hasanoğlu (94,95,98), Etem Ütük (5), Eriman Torbaş (9), Eşref Özgür (30,32,33-35,46), Erol Ülgen (32,33), Erhan Afyoncu (48), Erhan Türbedar (62), Erol Haker (86), Erhan Vatansever (93), Esra Vardar Tutan (94,99,100), Emin Güneş (44).

F

Fahri Kaya (16), Fahri Nur (39), Fahriye İpekçioğlu (42), Fahriye Çerkez (50), Faik İsmail Arda (30,31,52), Faik Tonguç (43), Fatmagül Öztürk (10), Fehamet Ağlagül (6), Fehim Kervancı (50,56,59), Fehriye Güney (34), Feriha Er (62,76,78), Fethi Can (66), Feriha Latifahmet (70), Feyyaz Sağlam (2,3,5,10,18), Fikret Ertan (19), Fuat Bol (27), Fred Wagner Neşi (49), Filiz Nezir (69,73,74) Fahri Başkan (33), Faruk K. Timurtaş (18).

G

G. Güler (57), Golome Gratiştı (40), Gizem Aksakal (97), Gözde Kılıç Yaşın (56,84,85,88,91,92), Gözde Özlem (90,97,98), Gülcan Çilingiroğlu (32), Gülçin Balat (95,97), Gülerman Can (16), Gürbüz Azak (23,25,28), G.P. Ganof (32).

H

Habil Güler (23,31), Habibe Hasan (32,35,38,39), Hafize Gün (42,51,53,54,56,57,58,60,61,62), Hasan Avni Yüksel (32,39), Hakan Kantarcı (56), Haktan Birsal (56), Hakan Kırımlı (12), Hakan Mümin (48), Hakkı Tezel (1,2,14), Halil Arıcan (14), Halil H.Süleyman (61), Halim Çavuşoğlu (63), Halim Salim Kayacık (11,13,25,32,35-39,44,49,55,56), Halit Ali Osman Dağlı (8), Halit Sezer (43,49,51,57), Halit Zahit Manavoğlu (53), Halit Peltek(18), Halittin Arda

(33), Haluk Dursun (36), Hamdi Hasan (8,9,12), Hasan Özkan (13,30,31,33,36,37,38,50,51), Harun Bekir (62), Hasan Adem Kınacı (24), Hasan Altınsoy (5,6,7,10,13,14,16), Hasan Atasever Rodoplu (38), Hasan Basri Öztürk (4,7), Hasan Bülbül (36), Hüseyin Muti (36,38,46), Hasan Eren (46,48), Hasan Kasımoğlu (38,46), Hasan Kuşku (44), Hasan Mercan (39), Hasan Meriçkan (37), Hasan Ocaklı (31,34,39,50), Hasan Rodoplu (38,54,57,59), Haşim Akif (32,51), Hatice Can (17), Hatice Kutlar Aksel (13), Hatice Gazioğlu (35), Hayrettin Ivgın (2), Hatice Özkan (34,36,37), Hayriye Süleymanoğlu Yenisoy (2-4,7-9,11-15,29-32,50-52,58,60,62-74,77,80-82), Hekimoğlu İsmail (21), Hicran Göze (38), Hikmet Efrahim (47,52), Hikmet Efrahim Mehmet (65), Hikmet Şan (16,48), Hikmet Gariboğlu (39), Hilmi Haşal (3,4,10-12,27,44,47), Hilmi Nizamoğlu (28), Hilmi Karagöz (52), Hilmi Öztürk (37), Hristo Bankov (37,49), Hülya Saatçi (49), Hüseyin Memişoğlu (4), Hüner Tuncer (38), Hüseyin Bağcı (22), Hüseyin Adalı (54), Hüseyin Dallı (13), Hüseyin H. Hacıoğlu (43), Hüseyin H. Haşim (44), Hüseyin Hacıoğlu (31,36,37,40,42), Hüseyin Korkmaz (2,6), Hüseyin Hayrullah (29), Hüseyin Kocaman (45), Hüseyin Köse (40,41,53,59), Hüseyin M. Hacıoğlu (32,34,37-39,41,54), Hüseyin Mahmut Hacıoğlu (33,35), Hüseyin Mazlum (49), Hüseyin Mehmet Hacıoğlu (53), Hüseyin Memişoğlu (60), Hüseyin Mevsim (49,78), Hüseyin Ömercikoğlu (2,30), Hüsmen Erdoğan (4), Hüseyin Ömercik (11), Hüseyin Toy (22), Hüsniye Koro (50), Hüsniye A. Atasoy (50).

İ

İ.Parlatır (4), İbrahim Alparslan (11), İ.Bıçakçı (13), İbrahim Yalımov (33,47), İbrahim Arslan (73), İbrahim Baltalı (89), İbrahim Şafak (30,32,44,47,49,51,53,54,56), İbrahim Kamberoğlu (31), İbrahim Okur (74), İbrahim Sediyanı (86,87), İbrahim Tatarlı (5,6,7,15,16,35), İdris Gürsoy (23), İlhan Akbulut (8), İlhan Bardakçı (18), İlyas Bekir (23,26,37,40,41,43,51), İlker Alpaya (28), İğnats Kunoş (37), İlyaz İdrizoğlu (70 ve 71), İrfan Ünvar Nasrattinoğlu (16,34), İsa Cebeci (31,34,40,44,45,47,49,53,64), İpek Padurlar (85), İskender Muzbeg Şerikoğlu (2,14), İslam Beytullah Erdi (3,12,17,20,21,24-27,30,31,33,34,36,37,40,42,44-48,53,54,84), İsmail A.Çavuş (Çavuşev) (32,36-47,50), İsmail Bekir Ağlagül (1-9,13,37,46), İsmail Ali Sarar (9,12,14,15), İsmail Bıçakcıoğlu (49), İsmail Çavuş (Çavuşev) (30,33,57), İsmail İsmail (23), İsmail Mehmet (48), İsmail Köseömer (88,91,92), İsmail Miroğlu (23), İsmail Selimoğlu (65,67,68), İsmail Yalçın (48), İsmet Bayram Külecı (8,37,38,46), İsmet Miroğlu (26), İsmet İsmail (57), İvo Andrić (45), İsrail Güler (86,87).

J

Jelü Jelev (20).

K

Kade Hayat (92), Kader Özlem (56,58,61,67-82,84,85,87,88,90-93,95,96,99), Kadir Kadiroğlu (30,31,35, 45,55), Kadir Kaan Güler (95), Kadriye Cesur (4-17,44,50), Kadriye Hüseyin (34), Kamber Kamber (30,35,38,54), Kemal Çapraz (22), Kaya Özdemir (28), Kanşaubiy Miziev (49), Kazım Yunus (59), Kemal Gözler (71-73), Kıvanç Galip Över (27), Kemal Şevket Batıbey (32), Kenan Özgür (55), Kristü Mançev (46).

L

Latif Karagöz (1,13,23, 38,40,44,49,51,53,57,57,61,64), Lamia Varnalı (2), Leman Mecitoğlu (30), Leyla Salman (25), Levent Doğan (26), Lütfi Kaleli (54), Leyla Şerif Emin (99).

M

M Necati Özfatura (18,20,24,25,28), M.A.Kocamustafa (53), M.Celalettin Yücel (2), M.Demir (20), M.Halistin Kukul (21), M.Fikret Ünlüer (37), M.Türker Acaroğlu (1,2,3,4,5,6,8,9,11,12,16,17,20,21,23,24,28,53,54,55,61,62), Machiel Kiel (22), M.Yaşar Varol (70), Macide Gönül (63,64,66,67,68,71,73,74,75,76, 77,79,80,82,87), Macit Cantürk (48), Mahiye Morgül (63), Mahmut Tezcan (77), Mahmut Davulcu (86), Mariya Kalitsin (9), Meftun Kadioğlu (29,31,69), Maksim Gorki (34), Manastırlı Hasip (58), Mehmet Yağız (38,43), Mehmet Alev (29-73), Mehmet Aydın (23), Mehmet Armutlu (35,36), Mehmet Alpar (37), Mehmet Ayvacıklı (54), Mehmet Bütüç (55), Mehmet Çavuş (14,19,20,23,25,26,38,42,43,44), Mehmet Çavuşoğlu (31), Mehmet Davut (37), Mehmet Davulcu (87), Mehmet Demir (7,8,9,11,12,15,18,21,23,25,26,29), Mehmet Dükkancı (31), Mehmet Fuat (38), Mehmet Gerenli (1), Mehmet Güngör (23), Mehmet H.Şakir (56,57,58,62), Mehmet İbrahimi (7), Mehmet İbrahimgil (61), Mehmet Mustafa (11,12), Mehmet Koca (17), Mehmet Mustafa Kara (1), Mehmet S. Aydın (24), Mehmet Nuri Yardım (25), Mehmet Şahin (4), Mehmet Şükrü Çavuşoğlu (15,39), Mehmet Serbest (57), Mehmet Yağız (33,36,39,42,43,44,48,50,52,55,58,60,62), Mehmet Uzun (35,36), Mehmet Türker (46), Mehmet Şükrü Güzel (84,85), Melahat Ali Rezime (63), Meltun Kadioğlu (32,33, 65-68,72-74), Melika Tufan (81), Merdiye Öztürk (32), Menent Şükrüyeve (40), Merve Adaletsever (71), Mevlüt Uluğtekin Yılmaz (27), Mestan Adalı (35,36), Metin And (45), Metin Seyyar (97), Mikail Baştu/Çev. Avidan AYDIN (3), Mine G.Saulnier (23), Miodrag Bulatoviç (46), Mikail Türker Bal (97), Muazzez Geçit (1), Muhammet Ayyıldız (8,13,26), Momçili Zlatoviç/ Stetozar Stiyoviç (19), Muammer Gökçin (23), Muharrem Tahsin (1,2,6,7,9,33), Miray Vurmay (55), Muhammed Mert Kerküklü (79), Muharrem Cesur (26), Muharrem Yumuk (13), Muhsin Kara

(57), Mukaddes Akman (21,24), Murat Yeşil (19), Murat Özsoy (31), Murat Kerim Hoca (45), Murat Emin (77), Mustafa Aksoy (87), Mustafa Erdinç (15), Mustafa Armağan (19), Mustafa Çete (40,47,48), Mustafa Bayramali (23,25,34,36,40,42,44,47,49,53,56,58,62), Mustafa Ömer Ası (9,12,22), Mustafa Kahraman (15), Mustafa Mutlu (32), Mustafa Nuri (57), Mustafa Mestanoğlu (66), Mustafa Özcan (4), Mustafa Turan (10), Mustafa Tahsinoğlu (16,27), Mustafa Özge (35), Mustafa Şanlı (51), Mükerrerem Yıldız (10), Muzaffer Erendil (28), Mustafa Yakupoğlu (28), Mümin Bekir (36,54), Mümin Akın (37,39,51), Mümin Gençoğlu (5), Mümin Topçu (30,31,32,33,34,37,38,39,45), Mümin Hatipoğlu (34), Mümin Tahir (51,52,60), Mümin İsov (89), Müstecip Ülküsa (3,4,5,7), Müreddet Bako (10), Münevver Nazım (34), Müsamettin Işık (54), Müzeyyen Buttanrı (56-58).

N

Nazım Hikmet (34,36), Naim Bakoğlu (36,39,41), Naim Çalışkan (51), Nazife Demir (3,4), Nazmi Adalı (11,29,37), Nazmi N. Adalı (33), Nazmi H. Adalı (34), Nazmiye Hatipoğlu (65), Necad İbrişimoviç (4), Nebiye İbrahim Akbıyık (15,22,50), Necati Zekeriya (33), Necip O. Necip (47), Necdet Sevinç (50), Necattin Türksöz (60,61), Necati Çayırılı (89), Nedret Mahmut (12), Nedim Gürsel (36), Necmiye Ulucan (40), Nejla Öztürk (50), Necla Şen (53), Neşe Karel (44), Neşe Sezinsoy (59), Nergis Köprülü (66,67,68,69), Nergis İmamoğlu (76-78), Nergis Pekcan (79), Neşe Haliloğlu (95), Nevzat Deniz (32), Nevzat Fuat (39,57,66), Nevzat Yusuf Sarıgöl (45), Nevin Sungur (54), Nevin Sadıkova (57), Neval Konuk (59,60,61,76,91), Nevin Kazanlık (68), Neziha Araz (18), Nihal Özegan (33), Nikola Stanev (54), Nikolay Hristozov (56), Nihat Aycan (57), Nezahat Solak (62), Nimetullah Hafız (11), Niyazi Hüseyin Bahtiyar (21,24,26,39,40,41,57,62), Niyazi Kurt (41,45,46,85), Nilüfer Balkan (86), Nurer Uğurlu (8), Nuray Yusuf (72), Nurcan Adalı (80), Nurhan Altay (37), Nurhan Tekerek (55), Nurettin Mehmet (59), Nurettin Eyüp Haykırış (26,30,32,33,36, 38,39,40,41,43,51,51,52,55), Nuri Turgut Oğlu (2), Nuri Kemer Topçu (15), Nuri Turgut Adalı (1,3-8,10-16,19,20,23,27,28,30), Nuri Yılmaz (27), Nursen Akgül (31,44), Nursen Akgün (32,33,35,37,39,41,48), Nurten Remzi (32), Nurten Şükrü (52).

O

Oğuz Gökmen (26), Olivera Y. Nasteva (3), Osman Aziz (26,45,59,60), Onur Bilge Kula (46,47), Orhan Kemal (46), Orhan Seyfi Şirin (50,57), Osman Kılıç (1), Osman Baymak (14,32), Osman Karatay (18), Ozan Ahmetoğlu (99).

Ö

Ömer Faruk Şerifoğlu (18,19), Ömer Koçancı (21), Ömer Lütem (59), Özlem Yaşar (13), Ömer Turan (18,21,39), Önay Yılmaz (19), Ömer Öztürkmen (21,27), Özlem Eren (34), Özkan Andaş (46), Özkan Hüseyin (54), Özen Çalışkan (67), Özge Aydın (97), Ömer Osman Erendoruk (29,30,32-34,37-40,42,43,45,46,51,55).

P

Petar Stoyanov (24), Panait İstirati (35), Petır Hacıpetrov (53).

R

R.H.Hocaoğlu (12), Rahim Er (24), Rahmi Torun (40), Radoy Ralin (40), Rahim Akdora (51), Rafet Murat (64), Rana Su (10-13), Raşit Yurtsever (25,27), Rasim Özgür (32), Ralitsa Peeva (39,40), Ramadan Tunalı (41), Raif Kaplanoğlu (43), Ramazan Biçer (60,65), Recep Küpçü (31,42), Recep Şinasi Çelikkol (15), Recep Uslu (46,49,50), Remziye Gazi (54,57), Renginar (11), Riza Mollov (2,5), Reşit Hanadan (5,31), Rıza Akdemir (24), Rozka Anlı Hıdır (26), Reyhan Altınay (34), Rupert Furneaux (44), Rıdvan Tümenoğlu (47,58,61-64,88), Rıza Mollaoğlu (8,59).

S

Sabahattin Bayram Öz (1,5,10,11,15-17,25), Sabri İbrahim Alagöz (25,29,34,37,41,44,51,52), Sabri Mahmut Mehmedali (47,56), Sabri Mehmetoğlu (15), Sabri Özgürtuna (30), Sabri Yılmaz (30,33,35,44,45,53,55), Sabriye Çınar (73), Saffet Eren (32,38,40,45), Salih Baklacı (10,24), Salih Seyfi Uygur (13,17,18,20,21,23,28), Salih Uyan (26), Salih Osman Çavuş (36,38,40), Salih Bozov (57), Salim Özgür (6,10,11,17), Salim Öztürk (9), Samet Hasan (70,71,72), Sami Kocaoğlu (10,15,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28), Samiha Ayverdi (18,23), Selattin Atasoy (38,39), Selim Çavuşoğlu (60), Seçkin Arpalıer (93,94,98), Selma Erdal (12,27,30), Sema Salihoğlu (40), Selahattin Tezcan (27), Selin Özel (40), Selmin Hakova (52), Sema Sezer (57), Semra Muhittin Eyüp (35), Semih Balcıoğlu (43), Sevil Emirzade (51,57,58), Semra Güler (52), Serhat Mutlu (65), Sevgi Kasap (71), Sevim Kurtuldu (75), Sezgin İsmet (9), Suat Engüllü (32), Stoyan Andreev (44), Sevinç Çokum (21), Sezgin Lutvişi (100), Süreyya Beyzadeoğlu (11,45), Süleyman Yusuf ADALI (24,30,32,41,53), Suat Y. Baydur (33), Suna Kili (37,60), Süleyman Çelik (55), Suzan Çakır (42).

Ş

Şaban Çolaku (Tiran) (4), Şaban Sütlüpinar (16,51,55), Şaban Ergül (18), Şaban Mahmudoğlu Kalkan (33,35,54,65), Şahin Mustafa (23), Şahbaz Hulusi (55), Şahap Aktaş (70), Şerif Ahmet (13), Şükrü Esen (14,15,31,35), Şükran Raif (17,22), Şükrü H. Ahmet (32), Şirin Güngör (35).

T

Tahir Özçelik (10,14), Tahsin Karoğlu Özgür (14,32,36), Tahsin Özgür (39,46,51), Talat Halman (20), Tahsin Uçar (20,39,40), Tamilla Abbashanlı Aliyeva (42,43,44,46,47,49,51,55,57), Taner Güler (44), Taner Güçlütürk (78,81,82,90,92,93,99), Taner Kotle (74,76,77,78,79,80,81,84), Tefvik Fikret (12), Tunca Gülensoy (13), Taner Mustafaoğlu (14), Tefvik Ünaydın (46), Todur Zamet (49), Türker Acaroğlu (7), Turhan Gençoğlu (19,22,23), Turgay Cin (60), Tülay Arıcı (71), Türkan Hamzaoglu (73).

U

Ulrih Büksenşüti (36), Ulviye Koca (42,46).

Ü

Ünal Şenel (23,35,36,41), Üzeyir Akgün (29,46,47,52,53,57,58,61,62), Üzeyir Mehmet Şükrü (59).

V

Veli Caydı (8,12,30), Veysel Gani (27), Vehbi Pehlivan (39), Veli Öztürk (57), Vahder Keleşyılmaz (64), Vural Görener (72), Volkan Şenel (79,80), Vildan Akan (86,87).

Y

Yaşar Kalfat (13), Yavuz Bülent Bakiler (21), Yavuz Çetin (23), Yavuz Donat (27), Yakup Kadri Karaosmanoğlu (33), Yahya Akbulut (46,48), Yılmaz Elmas (11), Yılmaz Altuğ (19), Yılmaz Öztuna (22,25,28), Yusufoglu Mollaibrahim (4), Yusuf Ziyaeddin Ersal (15), Yusuf Kaya (15,18), Yusuf Ahmet Taşkın (28,29,31-34,35,37,40,46-51), Yunus Temiz (33), Yusuf Tan (45,48-54), Yunus Zeyrek (45), Yüksel Özkan (88-90).

Z

Zahit Güney (43,44,50,52), Zeynep Atalay (69), Zeki Alan (12,33,37), Zeynep Şen (47), Zeynep Zafer (10), Ziyaettin Nuri (1), Zülkef Yeşilbahçe (1-7,10,11,14,19,21,22,29,32-34,37-39,40,43,44,54,58,89).

Ek-8. Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi İçindekiler Bölümü (Yazar-Eser Bilgileri)

S.Nu.	Yazar	Sayı	Konu	Sayfa
1	Zülkef YEŞİLBAHÇE	1	Başlarken	1
2	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	1	Neden Balkanlarda Türk Kültürü	2
3	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	1	Bursa Milletvekili Sn. Mümin GENÇOĞLU ile Söyleşi	4-6
4	Sabahattin Bayram ÖZ	1	Bozulan Orkestra, Kaçırılan Trenler ve Yitirdiklerimiz	7-8
5	Muazzez GEÇİT	1	Canımdan Kışkandım, Kitaptan Kışkanmadım	9-10
6	Osman KILIÇ	1	Osman KILIÇ ve Kader Kurbanı	11-12
7	Ziyaettin NURİ	1	Çok Değerli Bir Yoltucu	13
8	Arif Necip KASKATI	1	Balkanlı Türk Münevverleri	14
9	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	1	Folklorumuz/ Alishimin Kaşları Kara	15
10	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	1	Bulgaristan Türklerinin Süreli Yayınları Dergiler	16-17
11	İsmail Bekir AĞLAGÜL	1	Mektup Edebiyatı Sevgili Dostum ve Arkadaşım	18-19
12	Mehmet GERENLİ, Muharrem TAHSİN	1	Zağra Müftüsünün Hatıraları, Gerlovo 'nun Nasrettin Hocası	20-22
13	Mehmet Mustafa KARA/Prava I Svobod Gazetesi	1	Bulgarlaştırma Sürecindeki Şehitlerimiz	23
14	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	1	Türk Şiirinden İnciler	24
15	Hakkı TEZEL	1	Yardım Cemiyetimizin Çalışmaları	25
16	M.Türker ACAROĞLU	1	Belge ve Fotoğraflarla Bulgar Mezalimi	26
17	Nuri Turgut ADALI	1	Hoşgör	26
18	Muharrem TAHSİN	1	Deliorman Masalları/ akıl ve İncir	27
19	İş ve Yuvalardan	1	Plevne'li Kel Aliço	28
20	Latif KARAGÖZ	1	Çocuk Dünyası /Bu Kitabı Okudunuz mu?	29
21	M.Celalettin YÜCEL	2	Yeryüzündeki Türkler	2
22	Bülent ECEVİT	2	Tuna	2
23	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	2	Yaşam Sancıları İçinde Adımız, Dilimiz ve Kültürümüz	3
24	Hüseyin ÖMERCİKOĞLU	2	Davet	4
25	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	2	87 Yaşın Öyküsü	5
26	Emine HOCAOĞLU	2	Şiirler: Türkiyem, Parantez	6
27	Rıza MOLLOV	2	Sadece Eşkıya mı?	7
28	Hakkı TEZEL	2	Razgrat'ta Ramazan Geceleri	8
29	Feyyaz SAĞLAM	2	Batı Trakya'da Türkçe Yayınlarında Yunus Emre	9-11
30	Aydın OY	2	Türkiye ve Yugoslavya arasında Bir Türkü	12-15
31	Bilal N. ŞİMŞİR	2	Mahmut Necmettin Deliorman'ı Anıyoruz	16-19
32	İskender Muzbeg ŞERİKOĞLU	2	Yugoslavya'nın Kosova Bölgesinde Türk Dili ve Edebiyatı Ders Planı ve Programlarında Türk Halk Edebiyatının Yeri	20-21
33	Muharrem TAHSİN	2	Övünebileceklerim Utanacaklarımdan Daha Çok	22-23
34	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	2	Prenslik Dönemindeki Gazeteler	24-28

35	Bekir Sıtkı ERDOĞAN	2	Binbir Gece	29
36	Lamia VARNALI	2	Uyan Alım Sebah Oldu	30-31
37	İsmail Bekir AĞLAGÜL	2	Sevgili Genç Dostlarım	32-33
38	Muharrem TAHSİN	2	Mehmet GERENLİ	34-35
39	Zülkef YEŞİLBAHÇE	2	Bal-Göç Derneğinin Kuruluşu	36
40	Hayrettin IVGIN	2	İhsan HİNÇER Türk Folkloruna Hizmet Ödülü 91:1.Türker ACAROĞLU	37
41	Nuri Turgut OĞLU	2	Mehmet FIKRİ	38-39
42	Balkanlarda Türk Kültürü	2	1'inci Ödül Genç Şairimiz Hilmi HAŞAL'a Verildi	40-42
43	M.Türker ACAROĞLU	2	Unutulmayacakların Destanı	43
44	Balkanlarda Türk Kültürü	2	Şehitler ve Gazileri Anma Töreni	44
45		2	Güreş Geleneğimiz: Şumlulu Koca Yusuf	45
46	Hüseyin KORKMAZ	2	Bulgaristan Türkleri	46
47	Ahmet Şerif ŞEREFİ	3	Rumeli Milli Kıyafetler Tutkunu	1-3
48	Mikail BAŞTU Çev.Avidan AYDIN	3	Şan (Han) Kızı Destanı	4-5
49	Ahmet TEMİR	3	Bulgar Tarihine Kısa Bir Bakış	6-7
50	Olivera Y.NASTEVA	3	Makedonya'da Nasreddin Hoca	8-11
51	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	3	Balkan Yahudilerinin Cudezmodilinde Türkçe Alıntılar	12-15
52	Blaga DİMİTROVA	3	İnsanın Adı	16-19
53	İsmail Bekir AĞLAGÜL	3	Zeki'ciğim	20-22
54		3	Kurtdereli Mehmet Pehlivan	23
55	Hilmi HAŞAL	3	Yürekler Göçer Önce	24
56	Nazife DEMİR	3	Sevda Bu mudur?	24
57	C.Latiç	3	Var Olmak, Ya Da Olmamak	25-27
58	Ahmet Şerif ŞEREFİ	3	Türkçenin Uluslararası Şiir Şöleni	28-31
59	Ali Lütfi PİROĞLU	3	Diren	32
60	Nuri Turgut ADALI	3	Cezaevinde İlkbahar	33
61	Müstecip ÜLKÜSA	3	Gagauzlar	34-37
62	Ahmet MERDİVENÇİ	3	Türk Yazı Devrimi	38
63	M.Türker ACAROĞLU	3	Macaristan ve Bulgaristan'daki Sanat Eserleri	39
64	İslam Beytullah ERDİ	3	Vicdanın İsyanı	40-42
65		3	Rumeli Halk Türküleri Korosu İlk Adımlarını Atıyor	43
66	Hilmi HAŞAL	3	Tanıklarıyla Balkan Türklerinden Bilmeceler	44
67	Feyyaz SAĞLAM	3	Bulgaristan Şiirinde Batı Trakya	45
68		3	Hak ve Özgürlükler Hareketi Liderleri	46
69		3	Bulgaristan'daki Türk Çocuklarına Filiz	47
70	Zülkef YEŞİLBAHÇE	3	İsteklerimiz	48
71	Ahmet Şerif ŞEREFİ	4	O,Eşi Bir Daha Gelmez Bir İnsandı	1
72	Ahmet Şerif ŞEREFİ	4	Yürekler Yakan Bir Haber: Dağlar Boşalıyor	2
73	Ahmet Şerif ŞEREFİ	4	Hayrettin Karaca Diyor ki: Benim Leylam Topraktır.	3-10
74	Altay SURSOY	4	400 Yıllık Bar Türkleri	11-12
75	Mustafa ÖZCAN	4	Bar Şehrinde 200 Yıl Önceki Türkçe Konuşuluyor	13

76	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	4	SEFARAT-92: Osmanlılar Zamanında Balkanların Ekonomik ve Kültürel Gelişmesinde Yahudilerin Katkısı	14-15
77	Şaban ÇOLAKU(TİRAN)	4	Arnavutluk'ta Türk Kültürü Kalıntıları	16
78		4	Sözümüz Ustinalılara	17
79	Hasan Basri ÖZTÜRK	4	Kepekler Ilıcası	18
80	Mehmet ŞAHİN	4	Makedonya Müslümanlarının Dünü Bugünü Üzerine Bazı Değerlendirmeler	19-20
81	Hüsmen ERDOĞAN	4	Romen Voyvoda Ştefan Çel Mare Ne Demiş	21
82	Ahmet MERDİVENÇİ	4	Bulgaristan'da Kurulan İlk Türk Kiraathanesi	22
83	Necad IBRIŞIMOVIÇ	4	Sabiha	23
84	Nuri Turgut ADALI	4	Üç yıl Sonra Bulgaristan'ı Ziyaretim	25-26
85	Nuri Turgut ADALI	4	Mezar Taşının Kitabesi	27
86	İsmail Bekir AĞLAGÜL	4	Mektuplarım: Saygıdeğer Dostum Rahim Bey	28-30
87	İ. PARLATIR	4	Cengiz Aymatov'la Dil ve Edebiyat Üzerine Söyleşi	31-32
88	Yusufoğlu Mollaibrahim	4	29 Yaşında Bir Deliorman Şairi	33
89	M.Türker ACAROĞLU	4	Bulgaristan Türkleri Üzerine İngilizce Araştırmalar	34
90	Hüseyin MEMİŞOĞLU	4	Pomak Türkleri'nin Tarihi Geçmişinden Sayfalar	35-37
91	Kadriye CESUR	4	İlk Adımlar: Duygusal Şiirler	38
92	Nazife DEMİR	4	Anlat Bana	38
93	Müstecip ÜLKÜSA	4	Dobruca Türklerinde Ahlak ve Adetler	39-41
94	Hilmi HAŞAL	4	Rodop Göçmeni (Destan)	42-44
95	Zülkef YEŞİLBAHÇE	4	Neden İsyan Ettik?	45-46
96	Balkanlarda Türk Kültürü	4	Mehmet Süleymanoğlu Yenisoğlu'yu Yitirdikten Sonra	47
97	Balkanlarda Türk Kültürü	4	Acı Kayıplarımız: Kamil Efendi ve Rd. Mustafa Ali Paşaoğlu	48
98	Balkanlarda Türk Kültürü	5	Türkiye Genelinde Göçmen Dernekleri Temsilcileri: Eylül 1986	2
99	Mümin GENÇOĞLU	5	Mümin GENÇOĞLU'nun Konuşması	3,48
100	İbrahim TATARLI	5	Halide Adip ADIVAR'ın "Sinekli Bakkal" Romanının Yapısı ve Özellikleri Üstüne	4-8
101	Reşit HANADAN	5	Arnavutluk Türkleri	9
102	Feyyaz SAĞLAM	5	Gagavuz Yazarlar Birliği Başkanı Stephan BULGAR: "Kültür Merkezimiz Türkiye ile Daha Sıkı İşbirliği İstiyoruz"	10-11
103	Dionis TANASOĞLU	5	Ana Dilim	11
104	Hasan ALTINSOY	5	711'inci Ertuğrul Gazi'yi Anma Söğüt Şenlikleri'nde Bal-Göç Rumeli Halk Türküleri Korosu	10-13
105	İsmail Bekir AĞLAGÜL	5	Sayın Prof.Dr.N.K.	14-16
106	Akif ATAKAN	5	Rumelide Lakaplar	17
107	Albena ARNAUDOVA	5	Bulgaristan'da Türk Dili Öğretimi ve Ortaya Çıkan Sorunlar	17-20
108	Müstecip ÜLKÜSA	5	Romanya'daki Tatarların Düğün Gelenekleri	21-23
109	Altay SUROY RECEPOĞLU	5	Prizren'de Şairlik Geleneği	24-25

110	Nuri Turgut ADALI	5	Nostalji	26-27
111	Nuri Turgut ADALI	5	Tarihi Çınar	27
112	Etem ÜTÜK	5	Tunalıların Gazi'ye Hediyesi	28
113	Rıza MOLLOV	5	Bulgaristan Türklerinin Halk Şiirleri	29-31
114	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	5	El Sanatları ve Milli Kıyafetler Tutkunu R.Şinasi ÇELİKKOL	32-33
115	Kadriye CESUR	5	Zafer GENÇAYDIN'ın Resimleri Filibe'de Sergilendi	34-36
116	Zülkef YEŞİLBAHÇE	5	Kur'an, İncil ve	36
117	Feyyaz SAĞLAM	5	Batı Trakya'da 29 Ocak 1988 Milli Direnişi ile İlgili Destanlar Üzerine	37-39
118	Sabahattin Bayram ÖZ	5	Ali Kadir'i Anıyoruz: Parlak Bir İstidatın Vakitsiz Sönüşü	40-41
119	Ali KADİROV	5	Vicdan	42-44
120	M.Türker ACAROĞLU	5	Makedonya'da Türk Halk Edebiyatı Metinleri	45
121	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	5	Osman TÜRKAY Toronto'da Tatar Şair Razil VALEEV'le Söyleşide Bulundu	45-47
122	Balkanlarda Türk Kültürü	5	Recep Şinasi ÇELİKKOL'un Rumeli Kıyafetleri Koleksiyonu	50
123	Balkanlarda Türk Kültürü	6	Balgöç Bursa mitingi 20 Nisan 1985 -Mümin Gençoğlu'nun vefatı	Kapak
124	Hasan ALTINSOY	6	Mümin GENÇOĞLU'nu Kaybettik	2
125	Zülkef YEŞİLBAHÇE	6	Balkan Türkleri'nin Meşalesi	3-6
126	Emine HOCAOĞLU	6	Soykırım Kurbanlarına Mestanlı'da Anıt Dikildi	7-8
127	Ahmet Emin ATASOY	6	Momçilgrat Şehitlerine Balad	8
128	Nuri Turgut ADALI	6	Torunlar Üstüne / Yalan	10
129	Kadriye CESUR	6	Türkçemizin Yabancılaşması	11-13
130	İsmail Bekir AĞLAGÜL	6	Merhaba Salih Rızaoğlu	14-16
131	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	6	Rumeli Topraklarında Pınarlar	17
132	İlhan AKBULUT	6	İstanbul'da Bir Kültür Sergeni	21
133	Ömer Osman ERENDORUK	6	Sabrın Duası	24
134	M.Türker ACAROĞLU	6	Bulgaristan'da Türkçe Basın	25
135	İbrahim TATARLI	6	Halide Adip ADIVAR	29
136	Fehamet AĞLAGÜL	6	Kaderle Buluşma	33-36
137	Balkanlarda Türk Kültürü	6	Hoca Ahmet Yesevi	37
138	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	6	Şehzadebaşı'na Oturmuşum	38-39
139	Salim ÖZGÜR	6	Tuna Yalısında Bir Hatim Duası	40
140	Ahmet MERDİVENÇİ	6	Anayurt Dışında Ay Yıldızlı Bayrak	41
141			58 Yaşında Bir Medrese	44
142	Muharrem TAHSİN	6	Zambak Mavisi	42-44
143	Hasan ALTINSOY	6	Basın Toplantısı	45-46
144	Hüseyin KORKMAZ	6	Ormanların Önemi	47
145	Balkanlarda Türk Kültürü	6	Hasan Basri Öztürk'ü De Kaybettik	48
146	Balkanlarda Türk Kültürü	6	Mümin Gençoğlu'nun Cenaze Töreninden Fotoğraflar	Arka Kapak
147	Balkanlarda Türk Kültürü	7	Dört Oktav Ses-Yıldız İbrahimova-Dünyaca Ünlü Caz şarkıcısı	Kapak

148	Zülkef YEŞİLBAHÇE	7	Ali Öztürk 70 Yaşında	
149	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	7	YILDIZ'ın Sesi Dört Oktav	2-4
150	Mehmet İBRAHİMİ	7	Bosna Hersek'te Kültür Varlıklarımızın Dünü-Bugünü	5-7
151	Kadriye CESUR	7	Rumeli Mutfağında Türk Yemekleri	7-8
152	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	7	Embiya Çavuş'un Resim Dünyası	9-10
153	Müstecip ÜLKÜSAL	7	Romanya'da Türkçe Süreli Basın	11-13
154	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	7	Kriçim'de Hidrellez Manileri	14-18
155	İsmail Bekir AĞLAGÜL	7	İsmail Ağlagül'ün Mektupları	19-21
156	Nuri Turgut ADALI	7	Memleketimden Simalar	22-23
157	Ömer Osman ERENDORUK	7	Ömer Osman Erendoruk'tan Şiirler	24
158	Çiğdem ÜLKER	7	Ahmet Yesevi Yılı	25
159	Akif ATAKAN	7	Balçık'ta osmanî zamanı taş üstüne oyulmuş ay ve yıldız	
160	İbrahim TATARLI	7	Sinekli Bakkal	26-27
161	Türker ACAROĞLU	7	Bulgarlar Türkçe Ad ve Soyadlarını Nasıl Aldılar	28-31
162	Balkanlarda Türk Kültürü	7	Çarlık Döneminde Basılan Kitaplar	32
163	Balkanlarda Türk Kültürü	7	Aşk Manileri Kitabı Üzerine	33
164	Mehmet DEMİR	7	Halk Türkülerimiz ve Oyunlarımız	34
165	Hasan Basri ÖZTÜRK	7	Kızana Tekkesi	36
166	Ahmet MERDİVENÇİ	7	İbrahimpasha Camisinin Duvarları Kazınmış	37
167	Muharrem TAHSİN	7	Dağ Çilekleri	38-40
168	Nuri Turgut ADALI	7	Korumuzun Çanakkale Gezisi	41
169	Hasan ALTINSOY	7	Bal-Göç Rumeli Halk Türküleri Korosu Kırcaali'de	43
170	Hasan ALTINSOY	7	İzlenimler	44-47
171	Balkanlarda Türk Kültürü	7	Bal-göç'ten haberler	
172	Balkanlarda Türk Kültürü	7	Embiya Çavuş'un Resim sergisinden	Arka Kapak
173	Balkanlarda Türk Kültürü	8	Bulgaristan'dan 75 Öğrenci Türkiye Üniversitelerinde	Kapak
174	Nuri Turgut ADALI	8	Kutlu Doğum Haftası	
175	Nurer UĞURLU	8	Türk Dili mi, Türk Dilleri mi?	2
176	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	8	Bu Toprağın Altında Yatanı Tanı-Çanakkale Notlarım	3-4
177	Hamdi HASAN	8	Rumeli'de Harf Devrimiyle İlgili Çalışmalar	5-9
178	Ömer Osman ERENDORUK	8	Bizi Yadırgayan Edebiyatçılara	10
179	Kadriye CESUR	8	Bulgar Edebiyatında Türkçe Kelimeler	12-13
180	Çiğdem ÜLKER	8	Gostivar'da Düğün Adetleri ve Bir düğün Türküsü	14-16
181	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	8	Osmanlı Kaynaklarında Balkan Toponim ve Hidronimleri	17-20
182	Emine HOCAOĞLU	8	Oğlum	20
183	Balkanlarda Türk Kültürü	8	Bulgaristan Soydaşlarımıza Verdiği Emekli Maaşlarını Durdurdu	20
184	Akif ATAKAN	8	Rodoplarda 40 Çeşme Kuran Ahmet Koçancı	21
185	Aliş SAİT	8	Hoşgeldin Özgürlük/Şehit Türkancık	23
186	Nuri Turgut ADALI	8	Anılar ve Bir Şiir	24-25

187	Halit Ali Osman DAĞLI	8	Dağlı Kardeşlerim Korkmayın	25
188	İsmail Bekir AĞLAGÜL	8	İsmail Ağlagül'ün Mektupları	26
189	Muhammet AYYILDIZ	8	Anavatan	29
190	Balkanlarda Türk Kültürü	8	Duyuru	30
191	Bayram ÖZGÜR	8	Yedi Kızlar Aşı	30
192	M.Türker ACAROĞLU	8	Türk Halk Biliminin Balkanlar'daki İzleri	31-33
193	Balkanlarda Türk Kültürü	8	Bal-Göç Derneği Arşivinden	34
194	Balkanlarda Türk Kültürü	8	Mehmet Fikri, Hayatı ve Eserleri	35-36
195	Rıza MOLLAOĞLU	8	Balkanlar'da Türk Edebiyatı	37-39
196	Ahmet MEHMET	8	Sarhoş Hasan	40-43
197	İsmet Bayram KÜLECİ	8	Sesleniş	44
198	Veli CAYDI	8	Ay Yıldızlı Vagonlar	45
199	Mehmet DEMİR	8	Halk Türküleri	46
200	Balkanlarda Türk Kültürü	8	75 Öğrenci Geldi	47
201	Balkanlarda Türk Kültürü	8	Bal-Göç Derneği'nden Haberler	48
202	Balkanlarda Türk Kültürü	8	Yeni Kitaplar	48
203	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	8	712.Ertuğrul Gazi'yi Anma ve Söğüt Şenlikleri	Arka Kapak
204		9	Bal-Göç ve BGF Genel Başkanlığına Av. Hasan ALTINSOY getirildi.	Kapak
205	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	9	Çağdaş Türk Dili ve Edebiyatı Sempozyumu	2-3
206	Muharrem TAHSİN	9	Bulgaristan'da ve Bulgaristan Türkleri Arasında Türk Kitabı	4-9
207	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	9	Çağdaş Türkçe'de En Çok Kullanılan Sözcükler	10-13
208	Mariya KALİTSİN	9	İlk Osmanlı Dönemi Nesri'nin Bulgaristan'da Çevirisi	14
209	Akif ATAKAN	9	Mestanlı Bölgesinde Mezarlıklar	15
210	Hamdi HASAN	9	Çocuk Edebiyatımızın Öncüsü: Sabri CEMİL	16-17
211	Ömer Osman ERENDORUK	9	Haçlı Seferlerinin Haçlı Kelimeler Ordusu	18-19
212	İsmail Bekir AĞLAGÜL	9	Dünya ve Ahret Kardeşim Sevinç	20-22
213	Sezgin İSMET	9	Oku Oğlum	22
214	İsmail Ali SARAR	9	Balkanlar'a Dair Şiirler	23-24
215	Balkanlarda Türk Kültürü	9	Duyuru	25
216	Kadriye CESUR	9	Rumeli Türkçemizde Renkler	26-28
217	M.Türker ACAROĞLU	9	Mahmut Necmettin Deliorman	28-31
218	Anca GHIATA	9	Dobruca'da Müslüman Kültürü	32-34
219	Beşir KESKİN	9	İzmit Derneğimizden Haberler	35
220	Eriman TORBAŞ	9	Etnik Temizliğin İdeolojik Kaynakları	36-38
221	Salim ÖZTÜRK	9	Yürek Dolusu Doğa ve İnsan Sevgisi	39
222		9	Tarihten Ses Veren Şehirler: Gümülcine	40-42
223	Çiğdem ÜLKER	9	Bir gün Saray'a Giderseniz	43
224	Mehmet DEMİR	9	Halk Türkülerimiz	45
225	Mustafa Ömer ASI	9	Koğuştta	46-48
226	Balkanlarda Türk Kültürü	9	Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi İki Yaşında	Arka Kapak
227		10	Görükle'de Toplu Göçmen Konutları Sahiplerine Verildi	Kapak

228	Emine HOCAOĞLU	10	Mümin Gençoğlu'nun Ölümünden 1 yıl geçti	
229	Zülkef YEŞİLBAHÇE	10	Aralık Ayının Son Haftası	2-3
230	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	10	83 Yıl Önce Deliorman Ağzıyla Yazılmış Anonim Manzum Destan: Uslu ile Süslü	4-7
231	Feyyaz SAĞLAM	10	Mehmet Behçet Perim'in Afyonkarahisar Yılları (1954-1960)	8-10
232	Ömer Osman ERENDORUK	10	Kim Bulgar? Kim Türk? Kim Haklı?	11-12
233	Avni ENGÜLLÜ	10	Makedonya Türkleri Çağdaş Edebiyatı ve Dilin Gelişim Yolları	13-17
234	Tahir ÖZÇELİK	10	Makedonya ve Kosova'da Yaşatılan Çağdaş Türk Edebiyatı	18-20
235	Salih BAKLACI	10	Türk Edebiyatı'nın Dış Türkler Üzerine Etkisi	21-23
236	Ali SAİT	10	Yedi Kızlar Camii	24
237	Akif ATAKAN	10	Çivili Camii	24
238	Nuri Turgut ADALI	10	Belene Cezaevi	25
239	Kadriye CESUR	10	1.Milli Bursa "Karagöz" Festivali	28
240	Balkanlarda Türk Kültürü	10	Duyuru	30
241	Fatmagül ÖZTÜRK/Salim ÖZGÜR	10	Bir Yedi Kızlar Aşısı Daha	31
242	Mustafa TURAN	10	Hüzün Var	32
243	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	10	Son Siren Kuşu	33-34
244	Hasan ALTINSOY	10	Tepki	35
245	Sabahattin Bayram ÖZ	10	Şarini Yarım Yüzyılı	36-38
246	Rana SU	10	Abiddin Dinoyu da Yitirdik	39-40
247	Müreddet BAKO	10	Amerika'da 3.Türk Kurultayı Yapıldı	41
248	Mükerrem YILDIZ	10	Emine	42
249	Sami KOCAOĞLU	10	Türk Milleti ve Müslümanlık	43
250	Hilmi HAŞAL	10	Yalçın Pekşen'e Açık Mektup	44
251	Zeynep ZAFER	10	Pomak Türkleri	45-46
252	Balkanlarda Türk Kültürü	10	Bal-göç'ten haberler	47-48
253	Balkanlarda Türk Kültürü	11	KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş: Bizim Halimizden En İyi Sizler Anlarsınız	Kapak
254	Balkanlarda Türk Kültürü	11	Doç. Dr. Hayriye Süleymanoğlu Yenisoy 60 Yaşında	2-4
255	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	11	Türkolojinin Bulgaristan'da Gelişmesine Katkıda Bulunan Bulgar Bilginleri	5-6
256	Emine HOCAOĞLU	11	Size Soruyorum	6
257	Nimetullah HAFİZ	11	Yugoslavya'da Çağdaş Türk Edebiyatı	7-9
258	Durhan Mahmut ALİ	11	Samanyolu	9
259	Kadriye CESUR	11	Recep Küpçü'yü Anma Sempozyumu	10-12
260	Mehmet MUSTAFA	11	Makedonya'da Türk Kültür Mimarisi	13-15
261	Balkanlarda Türk Kültürü	11	Komşu Kızı/Diojen Şiiri	15
262	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	11	Balkanlar'daki Saat Kuleleri	16-18
263	Aliş SAİT	11	Uçan Yüreklere/Diyeceğim	18
264	Renginar	11	Acısız Hayat Boştur	18
265	Akif ATAKAN	11	Bulgaristan'da Geçen Asrın Türk Kiraathaneleri ve Kütüphaneleri	17-18

266	Rana SU	11	(Eski) Yugoslavya'da Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi	19-20
267	Ömer Osman ERENDORUK	11	İlkbahar Özlemi	21
268	Yılmaz ELMAS	11	Tarihi Budin Türküsü	22
269	BIÇAKÇIOĞLU	11	Dede Ağaç Katliamı	23
270	Nuri Turgut ADALI	11	Mutluluğum, Cezaevinden Evimin Kapısına Kadar Sürdü	24-26
271	Halim Salim KAYACIK	11	Kuşların Rüyası /Yağmurun Türküsü	26
272	Nazmi ADALI	11	Nerede?	26
273	Salim ÖZGÜR	11	Onu Kırıcı Bir Yazı	27
274	Durhan Mahmut ALİ	11	Nesillere Öylü	27
275	Zülkef YEŞİLBAHÇE	11	Eğridere Yöresinde Bayramlar	28-29
276	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	11	Tokmaklıdere Okul Kitaplığı ve Yakılan Kitaplar	30-33
277	M.Türker ACAROĞLU	11	Balkanlar'da Pomak Türkleri	34
278	M.Türker ACAROĞLU	11	Türk Komünistlerinin Bulgaristan Macerası	34
279	Hüseyin ÖMERCİK	11	Balkan Türklerinin Acı Kaybı	35
280	Süreyya BEYZADEOĞLU	11	Balkanlar'dan Çekilişin Şiiri	36-38
281	Hilmi HAŞAL	11	Kozmik Yalnızlık: Kıbrıslı Osman Türkay'ın Şiir Gezegeni	39-42
282	Sabahattin Bayram ÖZ	11	Ahmet Emin 50 Yaşında	43-44
283	Ahmet Emin ATASOY	11	Elli Yaşım	45
284	Balkanlarda Türk Kültürü	11	Dernek Haberleri	46
285	Mehmet DEMİR	11	Halk Türkülerimiz	47
286	Kadriye CESUR	11	Yeni Şiirler	47
287	İbrahim ALPARSLAN	11	Endülüste Hüzün	48
288	Balkanlarda Türk Kültürü	11	Aliriza SARAÇOĞLU'nu Kaybettik	48
289	Balkanlarda Türk Kültürü	11	Hasan Müezzinoğlu 107 yaşında	Arka Kapak
290	Balkanlarda Türk Kültürü	12	Gümölcine Milletvekili Dr.Sadık Ahmet	Kapak
291	Selma ERDAL	12	Dr.Sadık AHMET	2-3
292	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	12	Balkan Türkleri Edebiyatı	4-7
293	Nuri Turgut ADALI	12	Savaş	7
294	Kadriye CESUR	12	Köprü	7
295	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	12	Deliorman Türklerinde At ve At Kültürü	8-10
296	Zeki ALAN	12	Ha Ben Ha Men Kardeşim	11
297	Kadriye CESUR	12	"Dış Türklerin Dramı" Bursa'da	12-14
298	Hamdi HASAN	12	Sabri Cemil'in Çocuk Şiirlerinde Hürriyetle ilgili Görüşleri	15-16
299	Ömer Osman ERENDORUK	12	Paramparça	17
300	Cemile Küpçü	12	Eşim Recep Küpçü	18-20
301	Nedret MAHMUT	12	Türk Kültürünü Tanıtan Romen Yazarları	21-23
302	Nuri Turgut ADALI	12	Bir Hata ve Akla Getirdikleri	24
303	Tevfik FİKRET	12	Yağma Sofrası	25
304	Mehmet MUSTAFA	12	Bizi Ayakta Tutan İki Unsur: Türklük ve İslamiyet	26
305	Mustafa Ömer ASI	12	Şiir Destesi	27

306	Hakan KIRIMLI	12	Kırım Sürgünü	28-30
307	"ASABAY" Kültür Derneği	12	Kırım Tatarları	31
308	Ahmet Şevki DİNLER	12	Mehmet Fikri, Hayatı ve Şahsiyeti	32
309	M.Türker ACAROĞLU	12	"Sakarya'dan İzmir'e"	33
310	Selma ERDAL	12	Bosna Hersek Albümü'ü	34-35
311	İslam Beytullah ERDİ	12	Belene Adası'nda İstiklal Marşı	36-37
312	Hilmi HAŞAL	12	"Her şey Bitti" Demeden	38
313	Mehmet DEMİR	12	Halk Türkülerimiz	38
314	Veli CAYDI	12	Ceviz Gölgesinde	39
315	İsmail Ali SARAR	12	Balkan Ülkeleri Kentleri Günlüğü	40-41
316	Çiğdem ÜLKER	12	Bu Türkülerin Yüreğinde İnsan Var	42-44
317	Rana SU	12	Bulgar Halk Türküleri ve Dinimiz	45-46
318	Beşir KESKİN	12	Kocaeli Balkan Türkleri Satranç Takımı	47-48
319	R.H. HOCAOĞLU	12	Türk Dünyasından Haberler	49
320	Balkanlarda Türk Kültürü	12	Mostar Köprüsü Fotoğrafı	Arka Kapak
321	Balkanlarda Türk Kültürü	13	Kanlı Aralık 1984, 10 Yaşında	Kapak
322	Nuri Turgut ADALI	13	Bulgaristan'a Ait Yeni İzlenimlerim	2-4
323	Ömer Osman ERENDORUK	13	Masal Gibi	4
324	Özlem YAŞAR	13		4
325	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	13	Bulgaristan Türkleri Yakın Geçmişi ve Bugünü	5-8
326	Salih Seyfi UYGUR	13	Plevne'de Tutuklu Kaldığımız Günler	9-10
327	Emine HOCAOĞLU	13	Dağlar	10
328	Şerif Ahmet	13	Vurulan Bebek	10
329	Cengiz HAKOV	13	1925 Bulgar-Türk Dostluk Antlaşması ve İki Ülke Arasında "Askıda Kalmış" 1925 Bulgar-Türk Dostluk Antlaşması ve İki Ülke Arasında "Askıda Kalmış" Sorunların Çözü	11-14
330	Kadriye CESUR	13	Çalıkuşu, En Çok Okunan kitap	15-16
331	Ahmet Emin ATASOY	13	Yıllar Boyu	16
332	Tunca GÜLENSOY	13	Dünya Dillerinde Türkçe Kökenli Kelimeler	17
333	Abuzer TAYFUN	13	Ellİ Yıl Süren Üç Gün	18
334	Yaşar KALFAT	13	Makedonya Türkleri Arasında Yaşayan Halk İnançları	31-34
335	Ahmet Şerif ŞEREFLİ	13	Deliormanlı Erkek Kıyafeti	34
336	Ahmet Şerif ŞEREFLİ	13	Deliorman'da "Bardak Bozma" Kınası	35
337	Kadriye CESUR	13	Saz	35
338	Hüseyin DALLI	13	Çarıklı Filozof	36-37
339	İsmail Bekir AĞLAGÜL	13	Çok Değerli Bir Eser	38-39
340	Hasan ALTINSOY	13	Bir Basın Toplantısı	39
341	Hasan ÖZKAN	13	Günümüz	39
342	Hatice KUTLAR AKSEL	13	Sırpça-Hırvatça'da Türkçe Unsurlar	40-42
343	Balkanlarda Türk Kültürü	13	Şehit Er Hüseyin Çağır'lıyı Son Mekânına Uğurladık	42
344	İ. BIÇAKÇI	13	Tarih Sayfalarındaki Şehitlerimiz: FERE	43-44

345	Ahmet Şerif ŞEREFLİ	13	Prof. Dr. Şaban ÇOLAKU'yu Kaybettik	44
346	Muharrem YUMUK	13	Marş	44
347	Latif KARAGÖZ	13	Yeni Şiir Kitapları	45
348	Muhammet AYYILDIZ	13	Kanlı Aralık	45
349	Halim Salim KAYACIK	13	Bulut	45
350	Balkanlarda Türk Kültürü	13	Mehmet Demir ve Derlediği Türküler	46
351	Rana SU	13	Ana Yüreği	47
352	Balkanlarda Türk Kültürü	13	Türk Dünyasından Haberler	48
353	Balkanlarda Türk Kültürü	14	Emekli Öğretmenlerimiz Gururumuz	Kapak
354	Hasan ALTINSOY	14	26 Aralık 1984 Olayları'nın 10.Yıldönümü Kutlandı	2-3
355	Nuri Turgut ADALI	14	Eskilere Bir Uzantı	4-6
356	Şükrü ESEN	14	Kirlilik	6
357	Tahir ÖZÇELİK	14	Türkçemizin Üç Kalesi:"Birlik", "Tan", "Şafak"	7-8
358	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	14	Balkan Türk Edebiyatı	9-12
359	İsmail Ali SARAR	14	Bosna Hersek Üzerine Destan	12
360	Kadriye CESUR	14	Çağdaş Bulgar Şiirinde Türkçe Unsurlar	13-14
361	Hakkı TEZEL	14	Razgrat'ta Bardak Bozma Geleneği	22-23
362	Taner MUSTAFAOĞLU	14	Batı Trakya Müftüsü Mehmet Emin Ağa Hapse Atıldı	23
363	Ömer Osman ERENDORUK	14	Bayrağım	24
364	İskender Muzbeg ŞERİKOĞLU	14	Yugoslavya Türk Yazarlar Derneği Başkanı İskender Müzbeg'in BGF Genel Başkanı Av. Hasan ALTINSOY'a Mektubu	25
365	Mehmet ÇAVUŞ	14	Şair Ahmet Emin ATASOY	26-28
366	Bozkurt Güvenç	14	Türkiye'de Etnik Gruplar	28
367		14	Selanik'te Alaettin köşkü Abdülhamid'in Hapsedildiği Bina	36
368	Osman BAYMAK	14	Yugoslavya'da Türkçe Yayınlanan Dergiler	37-38
369	Balkanlarda Türk Kültürü	14	Deliorman'da İlk Çocuk Dergisi: Yoldaş	38
370	Balkanlarda Türk Kültürü	14	Unutturulan Şarkılar	39-40
371	Zülkef YEŞİLBAHÇE	14	On Yıl Önce	41-42
372	Balkanlarda Türk Kültürü	14	Tarihi Şumnu'dan Çizgiler	42
373	Bahaeddin ÖGEL	14	Köktürk Demir Dövme Efsanesi	43
374	Halil ARICAN	14	İsmail Bey Gaspıralı: Dilde, Fikirde, İşte Birlik	44-46
375	Balkanlarda Türk Kültürü	14	Türk Dünyasından Haberler	48
376	Balkanlarda Türk Kültürü	15	Ahmet Şerif Şerefli 40.Yazılında	Kapak
377	İbrahim TATARLI	15	Bulgaristan Türk Edebiyatının Bazı Kuramsal ve Pratik Sorunları Üstüne	1-4
378	Mustafa KAHRAMAN	15	Prof. Dr. Mustafa KAHRAMAN'ın Belgrad'tan Ahmet Şerif'e Mektubu	5-6
379	Kadriye CESUR	15	Bulgaristan Türk Edebiyatı Alacaklı mı Verecekli mi?	7-8
380	Recep Şinasi ÇELİKKOL	15	Karakeçili Yöresi Türkmenleri	9-11
381	Sabahattin Bayram ÖZ	15	Bir Doğa Sevgisi Ya da Yer Yeşil Gök Mavi Kalsın	12-14

382	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	15	Gagavuz Türklerin Dili ve Folkloru	15-19
383	Sabri MEHMETOĞLU	15	Sarsıplı-Gerlova'da Efsaneleşmiş Bir Köy	20-21
384	Kadriye CESUR	15	Damla Damla	19
385	Balkanlarda Türk Kültürü	15	Dr. Necmiye ULUCAN'ın 50. Yılı	22
386	Nuri Turgut ADALI	15	Kanlı Aralığın Kurbanı Bayram ÖZGÜR A. EMİN	23
387	Sabahattin Bayram ÖZ	15	Blaga Dimitrova: Kartallar Yok Oluyor	24-25
388	Şükrü ESEN	15	Şiir	26
389	Sami KOCAOĞLU	15	Kutlu Doğum Haftası	26
390	Balkanlarda Türk Kültürü	15	Türker Acaroğlu'ya 1995 Üstün Hizmet Ödülü	27-28
391	Ahmet Emin ATASOY	15	Saraybosna	29
392	Mehmet Şükrü ÇAVUŞOĞLU	15	Akçaağaç Ormanı	29
393	Yerli	15	Şuayyip Türküsü	30-31
394	Yusuf Ziyaeddin ERSAL	15	Şeyh Efendi	32
395	Mustafa ERDİNÇ	15	Göldeki Yeşil	33
396	Nebiye İBRAHİM AKBIYIK	15	Göldeki Yeşil	33
397	Mehmet DEMİR	15	Cemal Reşit Rey	34
398	Kadriye CESUR	15	40.Yazı Yılında A. Şerif ile Söyleşi	35-38
399	İsmail Ali SARAR	15	ABD'de Türkoloji Çalışmaları	39
400	Nuri Kemer TOPÇU	15	Emine Anne	Arka Kapak
401	Balkanlarda Türk Kültürü	16	Dr. Sadık AHMET Türk Dünyasının Kaybı	Kapak
402	Balkanlarda Türk Kültürü	16	Sadık Ahmet'i de Yitirdik	2
403	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	16	Rumeli Milli Kıyafetler Sergisi	3-8
404	İbrahim TATARLI	16	Bulgaristan Türk Edebiyatı'nın Bazı Kuramsal ve Pratik Sorunları	9-12
405	Nuri Turgut ADALI	16	Hasetlik Üstüne	13
406	Mustafa TAHSİNOĞLU	16	Batı Trakya Türk Şiirinin Yaptığı Aşama	14-16
407	İrfan Ünvar NASRATTİNOĞLU	16	Romanya Türkleri	17-19
408	Sabahattin Bayram ÖZ	16	Yaprakları Sararan Not Defterimden	20-21
409	Fahri KAYA	16	Boşnak Edebiyatı	22-26
410	Ahmet Emin ATASOY	16	Lirik Şiirler	27
411	Kadriye CESUR	16	Dil Pürüzleri Muharrem TAHSİN	28
412	Şaban SÜTLÜPINAR	16	Filibe Cuma Camii	29
413	Suat ENGÜLLÜ	16	Makedonya Türk Halk Edebiyatı	30-33
414	Kadriye CESUR	16	Çırlıçiplak	33
415	Gülerman CAN	16	Türkçe Okumak	33
416	Hasan ALTINSOY	16	Rumeli halk Türküleri Korosu Kuzey Bulgaristan'da	34-35
417	M.Türker ACAROĞLU	16	Batı Trakya Türk Yazını Üzerine Yeni Bir İnceleme Kitabı	36
418	Hikmet ŞAN	16	Silistre Folklor Şafak Ekibi 60 Yaşında	37-38
419	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	16	Değerli Konuğumuz: Osman BAYMAK	39
420		16	Hakan ÖZKAN'ın Şiir Kitabı: İnsan	40
421	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	16	Gazeteci Hasan Çakal'ı Anımsamak	

422	Balkanlarda Türk Kültürü	16	Bursa'da Rumeli Kıyafetleri Sergisi	Arka Kapak
423	Balkanlarda Türk Kültürü	17	Bal-Göç'te Yeni Bir Dönem: Turhan GENÇOĞLU	Kapak
424	Emine HOCAOĞLU	17	Onların Hamuruyuz	2-3
425	Ahmet Şerif ŞEREFİ	17	Yitirilen Soyluluk Çizgileri	4-7
426	Ahmet Emin ATASOY	17	Manas Destanı 1000 Yaşında	8-10
427	Salim ÖZGÜR	17	Türkçe'den Bulgar Diline Geçen Sözcükler	11-13
428	Şükran RAİF	17	Çocuklar Varmış	14
429	BIÇAKÇIOĞLU	17	Sofya'da Türk Mimari Eserleri	15-19
430	Salih Seyfi UYGUR	17	Aydoğdu Efsanesi	20
431	Abdurrahim SUBAŞILAR	17	Mavi Bir Dünya Kanatlarımda	21
432	Ahmet Şerif ŞEREFİ	17	Ölümün Adı Erozyon	22-23
433	Mehmet KOCA	17	Güzel İzmir'de Güzel Bir Panel	24-25
434	M.Türker ACAROĞLU	17	Şarki Rumeli Vilayeti	25
435	Hatice CAN	17	Şiir Dünyasına İlk Adım	26
436	Ahmet HALAÇOĞLU	17	93 Savaşı sonrası Bosna Hersek ve Makedonya'dan Anadolu'ya Yönelik Göçler	27-30
437	Cemal KAHRAMAN	17	Bir Hatıra	32
438	Sabahattin Bayram ÖZ	17	Dostluklar ve Seviler	31-32
439	Kadriye CESUR	17	Hüzün Kuşatması	33-34
440	Akif ATAKAN	17	Kitap Tutkunu	35-36
441	İslam Beytullah ERDİ	17	Bir Fincan Kahve	37-39
442	Ahmet Şerif ŞEREFİ	17	Veda Mektubu	40
443	Balkanlarda Türk Kültürü	18	Yeni Ufuklara Doğru	Kapak
444	Sami KOCAOĞLU	18	Başmakale	2
445	Feyyaz SAĞLAM	18	Batı Trakya Türkleri Edebiyatı ve Tahir Özçelik	3-5
446	Basri TATA	18	Baba-Oğul İki Balkan Mücahidi	6-8
447	Cahit KÜLEBİ	18	Hikâye	8
448	Ömer Osman ERENDORUK	18	Haçlı Seferleri Zincirine Eklenen Yeni Halkalar	9-11
449	Arif Nihat ASYA	18	Toprak-Onlar Rubailer	12
450	A. Turan ALKAN	18	Dede Efendi Yılı Dolayısıyla	13
451	Ömer TURAN	18	Arşiv Belgelerine Göre Balkanlar'da ve Anadolu'da Yunan Mezalimi	14-16
452	Faruk K. TİMURTAŞ	18	Mehmet Akif Sevgisi ve İstiklal Marşı	17-19
453	M.Necati ÖZFATURA	18	21. Asır Türk ve İslam Dünyasının Asrı Olacaktır	20-21
454	Balkanlarda Türk Kültürü	18	Macaristan'daki Osmanlı İzleri	22
455	Osman KARATAY	18	Bosna'dan Haberler	23
456	Sami KOCAOĞLU	18	Çanakkale Geçilmez Mehmetçik Engeli Aşılmaz	24-26
457	Abdullah SATOĞLU	18	Demişler	27
458	Ömer Osman ERENDORUK	18	Vasiyet	27
459	İlhan BARDAKÇI	18	Kar Çiçeklerine Fatiha	27
460	Neziha ARAZ	18	Sarı Saltuk Sultan	28-29
461	Emine HOCAOĞLU	18	Bulgaristan'a Yolculuk	30
462	Şaban ERGÜL	18	Benim Köyüm	31

463	Samihya AYVERDİ	18	Ethem Ağa	32
464		18	Batı Trakya'dan Şafak Şiirleri	33
465	Ahmet HOCA	18	Ayşegül	34
466	Salih Seyfi UYGUR	18	Palamar'da Türk Kültürü Şenlikleri	35
467	Mehmet DEMİR	18	Türkülerin Vatanı ve Yayılmaları	36
468	Ayhan SUNGUR	18	Yolun Sonu Görünince	37
469	Cüneyt ARKIN	18	Gençler Alkolden Korunmalı	38
470	Ö. Faruk ŞERİFOĞLU	18	Yeni Yayınlar	39
471	Abdullah KILIÇ	18	Orhun Yazıtları	39
472	Yusuf KAYA	18	Mihrabımı Yıkırmam	39
473	Balkanlarda Türk Kültürü	18	BGF ve BAL-GÖÇ'ten Haberler	40
474	Balkanlarda Türk Kültürü	19	Bilim, Kültür, Aktüalite Dergisi	Kapak
475	Sami KOCAOĞLU	19	Başmakale	2
476	Ömer Faruk ŞERİFOĞLU	19	Bu İş Ehliyesiz, Yeteneksiz Kişilerle Olmaz	3-4
477	Turhan GENÇOĞLU	19	Hak Yerini Bulmuştur	5
478		19	21.yüzyıl Türk Asrı Olacak	7
479	Balkanlarda Türk Kültürü	19	Bulgaristan Türkü'nün Bir Güçlü Sesi	6-10
480	Ömer Osman ERENDORUK	19	Osman KılıÇ'ın Kader Kurbanı	8-10
481		19	Bosna'dan Haberler	11
482		19	Saraybosnalı Ressamların Gözüyle	12
483	Nuri Turgut ADALI	19	Anılar ve Düşünceler	13-14
484		19	Kafkasların İslam Mücahidi DUDAYEV	15
485	Arslan TEKİN	19	Batı Trakya'dan Haberler	16
486	Yılmaz ALTUĞ	19	İkinci Uluslararası Batı Trakya Türkleri Kurultayı	17
487	Fikret ERTAN	19	Balkanlar'da Manevra Çok	18
488	Mustafa ARMAĞAN	19	Daralan Coğrafyamız ve Zagrep	19
489		19	Silahlarımız Dünya Pazarında	20
490	Momçili ZLATOVIÇ- Stetozar STIYOVIÇ	19	Davidoviç Lyobomir	21
491		19	Balkan Şiirinden Örnekler	22
492	Mehmet ÇAVUŞ	19	Yeni Bir Tahrib-i Harabat	23-25
493		19	Annelere Armağan	26
494	Cengiz ÇANDAR	19	Paris'te Bir Bayram Namazı	27
495	Ayhan KATIRCIKARA	19	Hasret Yahut Ey Güzel Kırım	28
496	Zülkef YEŞİLBAHÇE	19	Selam Size Can Dostlar	29-30
497	Ömer Osman ERENDORUK	19	Nostalji	30
498		19	Ve Bir Gün soruldu 20 yıl Sonra Ne olmak İstersin?	31
499	Cemal DOĞAN	19	Pomak Türkleri	31
500		19	Müslüman ve Terakki Yolları	32
501	Andre MİGUEL	19	Her Çağın Dini	33
502	Sami KOCAOĞLU	19	Cebel'de Miting	34-35
503	Emine HOCAOĞLU	19	Hep Susacak mısın?	36
504	Önay YILMAZ	19	Kelime Fakiriyiz	36

505	Murat YEŞİL	19	Terörün Merkezi Londra	37-38
506	Balkanlarda Türk Kültürü	19	BGF ve BAL-GÖÇ'ten Haberler	39-40
507	Balkanlarda Türk Kültürü	19	Reklam	Arka Kapak
508	Balkanlarda Türk Kültürü	20	E.Alb. Sabit TUNA'nın Vefatı	Kapak
509	Sami KOCAOĞLU	20	Başmakale	2
510		20	E.Alb. Sabit TUNA Vefat Etti	3-4
511		20	Öz Kültürümüzle Barışık kültür Bakanı	5
512	Jelü JELEV	20	Balkanlar ve Birleşik Avrupa	6-7
513		20	Haberler	8
514		20	Pomak Krizi Washington'a Sıçradı	9
515		20	Şiir	
516		20	Pomak Türkleri Arasında: Mehmet TÜRKER	10-15
517		20	Şiir Dünyamızdan Sesler	16
518	Nuri Turgut ADALI	20	Anılar ve Düşünceler	17-18
519	M. Necati ÖZFATURA	20	Milli Siyasetimiz	19
520		20	Şehitlerimizin Ruhları Şad Olsun	20
521	Salih Seyfi UYGUR	20	Vatan Kokusu	21
522	Talat HALMAN	20	Bosna'da 10 Acı Gerçek	22-23
523	Sami KOCAOĞLU	20	İlk Kurşun ve Ötesi	24-25
524	Durban Hasan HATİPOĞLU	20	Ömer'in Buruk Acısı	26-27
525	Aliş SAİT	20	Anam Yaşıyor Bende	27
526	Cemali K. TUNALIGİL	20	Uluslararası Balkanlar Kültür Hizmeti Ödülleri	28
527		20	Ustaca ya da Amatörce	29-33
528	Mehmet ÇAVUŞ	20	Zağra Müftüsünün Hatıraları	30-31
529	Ömer Osman ERENDORUK	20	Tonlarca Dayak	32-33
530	Emine HOCAOĞLU	20	Dünyayı Tebessüm Ettiren Bilge: Nasrettin Hoca	34
531		20	Kanayan Yara	35-36
532		20	Hüdavendigâr Camii Yeniden İbadete Açıldı	37
533	İslam Beytullah ERDİ	20	Ölüm Onu Yıldırma	38
534	Ömer Osman ERENDORUK	20	Menekşe	39-42
535	M.Türker ACAROĞLU	20	Kitapseverlerle Başbaşa	43-44
536	M.DEMİR	20	İftiharla Kitaplarını Okuduğunuz Bir Büyükelçi	45
537		20	Çok Özel Sayfa	46
538	Balkanlarda Türk Kültürü	20	BGF ve BAL-GÖÇ'ten Haberler	47-48
539		20	Sunteks Reklam	Arka Kapak
540	Balkanlarda Türk Kültürü	21	Atatürk'ün Türk Dünyası İle İlgili Sözleri	2
541		21	Türk Dünyasından Haberler	3-5
542	Sami KOCAOĞLU	21	Atatürk'ten Düşünceler ve Atatürk Üzerine Şiirler	6-8
543		21	Balkanlardan Haberler	9
544	İslam Beytullah ERDİ	21	Öğretmenler Günü	10
545	Ömer ÖZTÜRKMEN	21	Ben Cumhuriyetçiyim	10
546	Yavuz Bülent BAKİLER	21	Üsküp	11
547	Zülkef YEŞİLBAHÇE	21	Buram Buram Tarih Kokan Üsküp'ten	12-13

548		21	Alkışlanacak Teşebbüs-Kaybolan Şehir: Üsküp	14
549		21	Orgeneral İ. Hakkı KARADAYI ile Röportaj	15-19
550		21	Efsanenin Adı Naim	20
551	Sami KOCAOĞLU	21	Medrese Tün Nüvvab'ın İlk Kurucusu Emrullah Efendi	21-24
552		21	Acılarımız ve Gözyaşlarımız BOSNA Üzerine	25-26
553	Ömer TURAN	21	1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşında Filibe'de Yıkılan Osmanlı Eserlerine Dair Bir İngiliz Belgesi	27-30
554	Sevinç ÇOKUM	21	Bu Nefer miydi? Anadolu İnsanı	31-32
555	Hekimoğlu İsmail	21	Minareli Köy	32
556		21	Ö. Osman EERENDORUK'tan Şiirler	33
557	Mehmet DEMİR	21	Bulgaristan'ın Etno Kültürel Panoraması	34-35
558	Ahmet MEHMET	21	Karabasan	35
559	Niyazi Hüseyin BAHTİYAR	21	REcep Küpçü'nün Şiirinde Türklük ve İnsan Sevgisi	36-38
560	M.Halistin KUKUL	21	Güzel Türkçemiz-Aydınlara Uyarıyor	39
561		21	Hem Oku-Hem Düşün	40
562	Ahmet Emin ATASOY	21	Şair ve Edebiyat Öğretmeni	41
563	Ömer KOÇANCI	21	Bilanço	42
564		21	Bu Fesat Alemde-Mehmetçiğin Gölgesinde İçimdeki Sancı	43
565	Aliş SAİT	21	Yedi Kızlar Aşı	44
566	Mukaddes AKMAN	21	Bulgar Adları	45
567	Salih Seyfi UYGUR	21	Şumnu Çalar Saati	46
568	M.Türker ACAROĞLU	21	Kitapseverlerle Başbaşa	47
569		21	Sosyal ve Kültürel Etkinlikler	48
570	Turhan GENÇOĞLU	22	Soydaşların sorunlarını Çözmek İçin Uğraşıyoruz	2
571	Hüseyin TOY	22	Başbakan'dan Soydaşa Kimlik Sözü	3-4
572	Kemal ÇAPRAZ	22	Gökbayrak Mahzun	5-6
573	Yılmaz ÖZTUNA	22	Doğu Türkistan	6
574		22	Büyük Bilge Ali İzzet Begoviç Diyor Ki, Şehide Gözyaşı	7
575	Hüseyin BAĞCI	22	Balkanlar'da Osmanlı Özlemi	8
576	Sami KOCAOĞLU	22	İki Hapishane Arkadaşı	9
577		22	İsmail A. ÇAVUŞ'tan Şiirler	10
578	Ekrem KAFTAN	22	Önce Ortak Dil Şuuru, Dil Birliği	11
579	Sami KOCAOĞLU	22	Benim de Bir Bayrağım Var Şimdi	12-14
580	Aliş SAİT	22	Kalmak Gitmek Üzere	15
581	Aydın TANERİ	22	Türklerde Devlet Adamının Sorumluluğu	15
582	Mustafa Ömer ASI	22	En Güzel Ders	16
583	Nebiye İBRAHİM AKBIYIK	22	İki Soydaş Şaire	17
584	Sami KOCAOĞLU	22	Hasan Mehmedov=Hasan Kıroğlu Kimdir	18-21
585	Cemal DOĞAN	22	Makedonya İslam Kültürü / Ölçü veya Yoldaki Işıklardan	22
586	Ahmet Nuri AYVALİEV	22	Sütü Zehir Olan İftiracılar/Kızıl Zorbalara Lanet	23-25

587	Şükran RAİF	22	Batı Trakya Türk Azınlığı'nda Kadının Yeri	26-27
588	Zülkef YEŞİLBAHÇE	22	Onlar Bizim Canımız-Kanımız	28-29
589		22	Şükrü ESEN'den Şiirler	30
590	Balkanlarda Türk Kültürü	22	Yunanistan Kıbrıs Cumhuriyeti'ni "Enosis"e Kurban Etti	31-32
591		22	Greece Sacrificed The Republic of Cyprus to "Enosis"	33-34
592	Machiel KİEL	22	Filiba	35-37
593	Sami KOCAOĞLU	22	Sosydaş Balkanlar, Balkanlar Soydaşlar	38
594	Emine HOCAOĞLU	22	Rüya/Sizden Uzak	39
595		22	Sosydaş Şair ve Yazarlardan Topluma Armağanlar	40
596		22	Ve Geriye Gönderme Genelgesi Üzerine	41
597		22	Türk Basımından Haber Kıpırları	41-47
598		22	BGF ve BAL-GÖÇ'ten Haberler	48
599		23		Kapak
600	Turhan GENÇOĞLU	23	Başmakale	2
601	Gülbüz AZAK	23	Nasihat	3
602		23	Türk dünyası Yazarları Tek yürek	4
603	Adnan GÜLERMAN	23	Türk Dili Dünya Dili	4-5
604	Mustafa BAYRAMALİ	23	Çocukluğumu Aradım	6
605	Ünal ŞENEL	23	Yahya Kemal'in Şiirlerinde Balkanlar ve Balkan Türklüğü	7-10
606	Şahin MUSTAFA	23	Rodoplardan Bir Şair	11
607	Sami KOCAOĞLU	23	İsmail Kahraman Diye Yiğit bir Adam	12-14
608	Nuri Turgut ADALI	23	N.T. Adalı'dan İsmail Kahraman ile İlgili Bir Anekdote	15
609	Habil GÜLER	23	Size Minnettarız Ey Sevgili Öğretmenimiz	16
610	İsmail MİROĞLU	23	Bir Televizyon Filminin Hatırlattıkları	17
611	Mehmet ÇAVUŞ	23	Ulusal Onurumuz Realist Yazar Hüseyin Raci Efendi	18-20
612	Yavuz ÇETİN	23	Kardeş Kurşunları ile Delindi Yürekler-Çağrı	21
613	Mehmet GÜNGÖR	23	Türk-Yunan Sorununda Yapılması Gerekenler	22-23
614		23	Osmanlı'da Dinlere Göre Nüfus	23
615	Beynün AKYAVAŞ	23	Bir Hayat Hikayesi	24
616	Samih AYVERDİ	23	İşgal	25
617		23	Başkan Clinton'u Dinlerken	26
618	Mehmet AYDIN	23	Mevcut Kültür Gözardı Edilmemeli	26
619	Birlik Gazetesi	23	Kosova'dan Esintiler (Türk Orkestrası 45 Yaşında)	27
620		23	Latif Karagöz'den Şiirler	28
621	Latif KARAGÖZ	23	Kıskaç İçindeki Hayat Öyküsü	28-29
622	İsmail İsmail	23	Bir Türkün İlk Görevi Gururlu Olmaktır	30
623	Mehmet DEMİR	23	Acı Günleri Anımsamak	31
624	Salih Seyfi UYGUR	23	Tombul Camii	32
625	İdris GÜRSOY	23	Işık Ahmet	33
626	Muammer GÖKÇİN	23	Bir Müfreze Bir Avuç Gerilla	33-35
627	Emine HOCAOĞLU	23	Çocuk Romanı Ödülü Rumeli (Şiir)	36

628		23	Kıbrıs Yunan Değildir	37-39
629		23	Cyprus, is not Greek	40-42
630	Mine G. SAULNİER	23	Tarafsız Bir Rum Yazarın Kaleminden Alıntılar	43
631	Ayşe YURDAKUL	23	Bir Kongre konuşması	43
632	İlyas BEKİR	23	Son Nefeste(öykü)	44-45
633	Arif Nihat ASYA	23	Tuna	45
634	Sami KOCAOĞLU	23	Bir Mektup	46
635	Doğan ERTUĞRUL	23	Balkanlar'daki Müslüman Coğrafya	47
636	M.Türker ACAROĞLU	23	Kitapseverlerle Başbaşa	47
637		24	BGF ve BAL-GÖÇ'ten Haberler	48
638	Sami KOCAOĞLU	23	Bayrak, Sancak, Toprak Üstüne	Arka Kapak
639		24		Kapak
640		24	Soydaş Sorunları 55.Hükümet'te	2-3
641		24	Soydaşın Eğitiminde Yeni Çabalar, Yeni Düzenlemeler	4
642		24	2.Uluslararası Balkanlar Türk Kültür ve Sanat Şöleni	5
643		24	Soydaş Yazara Türk Kültürü Hizmet Ödülü	5
644	Petar STOYANOV	24	Komünizm Defterini Artık Kapattık	6
645		24	Jivkov'dan Stoyanov'a	7
646	Bursa Haber	24	Başbakan'ın Yemeğine Turhan Gençoğlu'da Katıldı	8
647		24	Dünden Bugüne Türk- Romen İlişkileri	9
648	Sami KOCAOĞLU	24	Romanya'da Duygulu Bir Yürek: Emel Emin	9-10
649	Coşkun ERTEPINAR	24	Sevginin Ölümsüzlüğü Üzerine	11
650	İslam Beytullah ERDİ	24	Ahmet Yesevi'den Hasan Dede'ye Gönül Erleri Uluslararası Etkinliklerinden Son İzlenimler	12
651	Niyazi Hüseyin BAHTİYAR	24	Süleyman Sırrı (1874-1962)	13-15
652	Hasan Adem KINACI	24	Böyle Adamlar Seyrek Yetişir	15
653	M.Necati ÖZFATURA	24	Arnavutluk'a Karşı Şer İttifakı	16
654	Behçet NECATİGİL	24	Resim	16
655	Sami KOCAOĞLU	24	Günaydın Türkiyem	17
656	Celal ÖCAL	24	İnsan Haklarına Saygı, İnsanlığa Çağrı	18-19
657	Ömer Osman ERENDORUK	24	Fitne Nehirleri	20-21
658	Süleyman Yusuf ADALI	24	Deli Hasret	21
659	Rahim ER	24	Türk Ağacı: Türk Kuşu	22
660	Emine HOCAOĞLU	24	Umut	23
661	Emine HOCAOĞLU	24	Türkiyem	23
662		24	Bir Mektup ve Ötesi	24-26
663		24	Nerodenko: Osmanlı Medeniyeti Yüksek	26
664		24	Komşuda Ezan Sesleri	27
665		24	En Yaşlı Soydaş	27
666	Ayhan İNAL	24	Zaman	27
667		24	Kur'an ve İnsan	28
668		24	Afganistan 'daki Değişim	29

669		24	Taliban Zor Durumda	29
670	Mehmet S. AYDIN	24	Sosyal Mühendislik ve Ölçüsüzlük	30
671		24	Rahim Başak Vefat Etti	31
672	Rıza AKDEMİR	24	İgnazio Silone	32-33
673	Aliş SAİT	24	Aliş Sait'ten Şiirler	34
674	Mukaddes AKMAN	24	Ağlayan Erguvanlar	34
675		24	Şiir Köşesi	35
676		24	Bosna-Hersek'te Mültecilerin Geri Dönüşü ve Hareket Serbestisi Sorunu	36
677	Salih BAKLACI	24	Gagauz Dili ile Deliorman Türkçesi Arasında Bir Kıyaslama	37-39
678		24	Moskova'da Ezan Sesleri	40
679	M.Türker ACAROĞLU	24	Kitapseverlerle Başbaşa	41-43
680		24	Bal-göç'ten Haberler ve Sosyal Etkinlikler	44-48
681	Yılmaz ÖZTUNA	25	74 Yıl Sonra Türkiye Cumhuriyeti	2-3
682		25	Girit'teki Balkan Zirvesinde Olumlu Adımlar	4-5
683		25	Tarihimizi Yeniden Yazalım	6
684		25	24 Kasım Öğretmenler Günü Armağanımız	7
685		25	Bir Törenin Ardından	8
686	M.Necati ÖZFATURA	25	Bulgarlar Pomak Türklerini Hristiyanlaştırıyor	9
687		25	Bulgar Zulmünün Kurbanlarından: Hikmet İmamoğlu	10-11
688	Leyla SALMAN	25	Makedonya'da "Birlik" Sayfalarından Sesler	12
689	Sabri İbrahim ALAGÖZ	25	Bir Yazar Bir Şiir	13
690		25	Şiir Sayfası	14
691	Mehmet Nuri YARDIM	25	Cemil Meriç	15
692	İslam Beytullah ERDİ	25	Aydın Ufuklara Doğru	16-18
693		25	Bulgaristan'dan Haberler ve Olaylara Yorumlar	19-20
694	Sami KOCAOĞLU	25	Kim Bulgar Türkü?	21
695	Mehmet ÇAVUŞ	25	Filibeli Ali Rıza Paşa	22-25
696	Ahmet TAN	25	Bosna Üzerine Hesaplar Karadziç Çıbanbaşı	26
697	Sami KOCAOĞLU	25	Cebel Olayı ve İsmet Yılmaztürk	27-28
698	Mehmet DEMİR	25	Türkülerimizde Yörük ve Türkmen Motifleri	29
699	Sami KOCAOĞLU	25	Zulmetmediysen Korkma Sofra Duası	30-31
700	Gülbüz AZAK	25	Biraz Düşün Biraz da Gül	32
701		25	Türkmen Kurultayı Erbil'de Toplandı	33
702		25	Amatörce ve Ustaca Şiir Örnekleri	34
703		25	Herşey Bosna İçin	35
704		25	Rusya Federasyonu Türkiye İlişkileri	36-37
705	Raşit YURTSEVER	25	Buruk Tepki	38
706	Halim Salim KAYACIK	25	Bir Şair Üç Şiir	39
707	Cengiz TOPRAK	25	Kafkas Birliği Şart	40
708	Mustafa BAYRAMALİ	25	Latif Dede'nin Gözyaşları	40
709	Ömer Osman ERENDORUK	25	Kırççekleri ve Ahmet Mehmet	41-42
710	Sabahattin Bayram ÖZ	25	Kitapseverlerle Başbaşa	43

711		25	Haklar Adım Adım Çözüm Yolunda	44-48
712		26	Başmakale-Türk Bulgar Dostluğu	2
713		26	Aliyev'den Yoğun Mesai-Dostluklar Pekiştiriyor	3
714		26	Bosna'dan Sevgiyle	4
715		26	Bosna'da Clinton Ağırlığı	5-6
716	Sami KOCAOĞLU	26	Zafer ve Seciye -Çanakkale'den Duyuşlar	7-10
717	Levent DOĞAN	26	Timur'un Öğütleri	11
718	Mehmet DEMİR	26	Balkan Türkleri Deyip Geçme	12-13
719	Ömer Osman ERENDORUK	26	Müstakbel Dönüşe Bir Koçaklama-Binbir Gece	14
720	Muhammet AYYILDIZ	26	Mestanlı Olayları Üzerine Bir Anı	15-16
721	İlyas BEKİR	26	Kökümüz Kökenimiz	17
722	Balkanlarda Türk Kültürü	26	Özür Diliyoruz Hocam	18
723	Osman AZİZ	26	Güzele Kurşun Geçmez	18
724	Arslan TEKİN	26	Kosova'ya Dikkat	19
725	Oğuz GÖKMEN	26	Papazın Kızı	20
726	Rozka Anlı HİDİR	26	Kürtlerin Destanı/Türk'üz	21
727		26	Balkanlar Balkanlar Balkanlar	22
728	İsmet MİROĞLU	26	Örnek Aldığımız Batılı Aile	23
729	Ali GÜNEŞ	26	Bu Vebali Kim Taşıyacak	24-25
730	Nurettin Eyüp HAYKIRIŞ	26	Bir Şair Dört Şiir	26
731	Mehmet ÇAVUŞ	26	"Buruk Tepki"ye Karşı Doğal Tepkime	27-29
732	Muharrem CESUR	26	Güney Bulgaristan'a Bir Gezi	30
733	Salih UYAN	26	Ya Öyle mi	30
734		26	Kadir Kadiroğlu ve Üç Şiiri	31
735	Balkanlarda Türk Kültürü	26	Küçük Bir Anektod ve Bir Şiir	32
736	Enis EMİN	26	Gönül Dilinden Sesleniş	32
737		26	Aktüalite	33
738	Emine HOCAOĞLU	26	Muhasebe/Çölleşiyor Cennetlerim	34
739	Niyazi Hüseyin BAHTİYAR	26	Nuri Tugut Adalı ve Onun Şiir Kitabı Üzerine	35-36
740	Muhammet AYYILDIZ	26	Sen Bizim İçin /Kerkük Güldestesi	37
741		26	Hafızanın Kabri / Üç Şiir	38
742		26	İskeçe Müftüsüne Dava Üstüne Dava	39
743	İslam Beytullah ERDİ	26	Tutuklunun Sevgilisi	40-42
744		26	Kitapseverlerle Başbaşa	43
745		26	İzmir Bal-göç Sosyal Etkinliklerini Arttırıyor	44-46
746		26	BGF ve BAL-GÖÇ'ten Haberler	46-48
747		27	Başmakale/ Türkiye Nerede Duruyor?	2-3
748		27	Türk Dünyasına Hizmet Edenler Gururumuzdur	4
749		27	Özel ve Güzel Sayfa	5
750		27	Balkan Zirvesi	6-7
751		27	Avrasya'nın Kalbiyiz/ Bin Yılın Fırsatı	8
752		27	Çoruh'ta Kardeşlik Barajı	9

753	Nuri YILMAZ-Selahattin TEZCAN	27	Türkiye 21. Asrın Devi	10-11
754		27	Türk-Makedon İşbirliği	12
755	Selma ERDAL	27	Anneler Günü Armağanımız / Annem	13
756		27	Bursa'da 6. Türk Kurultayı	14-15
757	Sami KOCAOĞLU	27	Türk Devletleri Kendi Kültürel Değerlerinden Esinlenilerek Yönetilmeli	16-18
758		27	Türkçe Balkanlarda Unutulmaya Başladı	
759		27	İstanbulda Soydaş Zirvesi	19
760	Balkanlarda Türk Kültürü	27	Kosova Türkleri	20
761	Kıvanç Galip ÖVER	27	Balkan Savaşı Çıkabilir	20
762		27	Güzel Bir Anı Fotoğrafı	21
763		27	Adım Adım Hoşgörü ve Diyalog	21
764		27	Türkiye Üzerine Oynanan Oyunların Taşeronu: PKK	22
765		27	Murat Operasyonu	22
766		27	Öcalan: Mahvolduk	22
767	Veysel GANI	27	Zar Oyunu Bozar	23
768	Ayşe YURDAKUL	27	Zavallı PKK'lı	24
769	Yavuz DONAT	27	İşte Gerçek	25
770		27	Gazilerimiz Gururumuz	26
771	Mevlüt Uluğtekin YILMAZ	27	Serhat Garipleri	27
772	Nuri Turgut ADALI	27	Yürüyen Adam Yorulur	27
773	Ömer Osman ERENDORUK	27	Türk Milletinin Değerlerinin Aşığı Ömer Osman ERENDORUK ve Sayfası	28
774	Ahmet Emin ATASOY	27	Şair Ahmet Emin ATASOY'dan İki Güzel Şiir	29
775	Hilmi HAŞAL	27	Hilmi HAŞAL: Bir Şair ve Bir Şiiri	30
776		27	Belene Mağdurlarından Osman ÖZTÜRK 'de Toprağa Düştü	31
777	Sami KOCAOĞLU	27	Bir Anegtod: Gurbetteki İnsanlarımız	32
778		27	Balkan Şairleri Sayfası	33
779		27	Vatana Hasret Giden Türk Şaire Nazım Hikmet'e Bir Sayfa	34
780	Fuat BOL	27	Misyonerlere Dikkat	35
781	Raşit YURTSEVER	27	Tepkimeye Cevap	35
782	Mustafa TAHSİNOĞLU	27	Şerefede	36-39
783	Ömer ÖZTÜRKMEN	27	Ölünün Hayaleti	40
784	İslam Beytullah ERDİ	27	Makedonyalı Kardeşlerimizden Şair Fahri Ali	40-41
785	Balkanlarda Türk Kültürü	27	Kırcaali'ye Müftü seçildi	41
786		27	Sarı İneğin Gözyaşları-Kim İyi Kim Kötü	42
787		27	Özlemlerin İçinden	43
788		27	Yazarlarımız Şairlerimiz	44
789		27	BGF ve BAL-GÖÇ'ten Haberler	45
790	Devrimde GÜRLER	27	Bursa Haber'den Bir Yorum	47
791	Sami KOCAOĞLU	28	Başmakale-Kızıl Zorba Todor Jivkov Öldü	2-3
792		28	Devrik Diktatör Jivkov Öldü	3

793	Muzaffer ERENDİL	28	Büyük Taarruz: Dumlupınar Meydan Muharebesi	4-5
794	Sami KOCAOĞLU	28	Korkusuz İkili: İki Rumelili	6
795	Gürbüz AZAK	28	Türk Doğruluşuna "Hayır" Diyenler	7
796	Harp Akademileri	28	Türkiye 21. Asrın Devi	7
797		28	Makedonya'ya Tam Destek	8
798	Yılmaz ÖZTUNA	28	Kosova'dan Balkanlar'a Bakış	9-10
799	M.Necati ÖZFATURA	28	Kosova Kanayan Yara	11
800	M.Necati ÖZFATURA	28	Kosovalı Müslümanların Katliamına Seyirci Kalamayız	12
801		28	Kosova'da Katliam	13
802		28	NATO Sırlar'ı Vursun	14
803		28	Kosova Ah	15-17
804		28	Ağıtlar Demeti	18
805	Ömer Osman ERENDORUK	28	Şairimiz Ömer Osman Erendoruk'un Sayfası	19
806	Mustafa YAKUPOĞLU	28	Aslanı Çakallara Parçalatmak	20-23
807		28	Şeyh Şamil	21
808		28	Türk Dünyası Yekvücut	24
809		28	İbrahim EFENDİOĞLU	24
810		28	Kültür Mirasımız Korunacak	25
811		28	Bir Göçmen Çocuğun İzmir Çiğli'deki Büyük Başarısı	26-27
812	Burhanettin ARDAGİL	28	Bir Soydaş Karikatürist	28
813	Hilmi NİZAMOĞLU	28	İyi ve Fena Haller	29
814	Behiye KARAMAHMUDOĞLU	28	Balkanlarda Türk Kültürüne Mektup Var	30
815	Nuri Turgut ADALI	28	Beyaz Gülüm	30
816	Salih Seyfi UYGUR	28	Şehit Mumu	31
817	İlker ALPKAYA	28	Osmanlı'ya Şükran	32
818	Sami KOCAOĞLU	28	Tedavisi Çok Zor Bir Hastalık: Hasetlik (Fesatlık)	33
819	Kaya ÖZDEMİR	28	Çaresizlik Şarkısı	33
820	Ahmet Emin ATASOY	28	Kader Yolları	33
821		28	Nazım Hikmet'ten Şiirler	34
822	Yusuf Ahmet TAŞKIN	28	Bir Öykü: Tesbih	35
823	M.Türker ACAROĞLU	28	Kitapseverlerle Başbaşa: Batı Trakya Türkleri Kaynakçası	36
824		28	Şiir Köşesi	37-38
825	Sami KOCAOĞLU	28	Büyük Bilgin Gazali'den Bir Tasnif ve Güncel Bir Yorum	39
826		28	İzmir ve İzmir Görece Bal-Göç Etkinlikleri	40
827		28	BGF ve BAL-GÖÇ Haber ve Etkinlikler	40-48
828		29	Tarihi Buluşma	2
829	Emine HOCAOĞLU	29	Kardeşliğe Atılan ilk Adım	3
830	Zülkef YEŞİLBAHÇE	29	Türk-Bulgar Parlamentolararası Dostluk ve Bal-Göç	4-7
831		29	Osmanlı'nın 700. Yılı Kutlanacak	8

832	Ömer Osman ERENDORUK	29	Son Yolculuk	9
833	Üzeyir AKGÜN	29	Bir Lakabın Öyküsü	12-14
834	Sabri İbrahim ALAGÖZ	29	Yılbaşı Gecesi	15
835	Nazmi ADALI	29	Nazmi ADALI'dan Şiirler	16
836		29	Ben Kimim, Neyim, Nereden Geliyorum	17
837		29	Montaigne Türkler 'den Söz Ederken	22
838	Meftun KADIOĞLU	29	Evlilik ve Doğum Törenleri	23
839		29	Yunanistan'da Yok Edilmeye Çalışılan Milli Azınlıklar	25
840	Mehmet ALEV	29	Yonga	29
841	Hüseyin HAYRULLAH	29	Tırgovişte / Eski Cuma	31
842	Yusuf Ahmet TAŞKIN	29	Sinsi Oyun	35
843	Emine HOCAOĞLU	29	Şiir Köşesi	38
844	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	29	Sofya Üniversitesi 110 Yaşında	39
845	Mehmet DEMİR	29	Ressam Gülercan Hacıoğlu	44
846		29	Öğretmene Çiçek	45
847		29	Bal-Göç'te Cumhuriyet Coşkusu	46
848		29	Manisa'da Toplantı	48
849	Mehmet ALEV	30	Başmakale -Ben Bu Davada Varım	2-3
850	Süleyman Yusuf ADALI	30	Anama	3
851	Hüseyin ÖMERCİKOĞLU	30	Cennet Mekânın Olsun	4
852	Balkanlarda Türk Kültürü	30	Dostluk Ziyareti	5
853		30	Kostov: Türkiye'ye Her Konuda Söz	6-7
854	Kadir KADIOĞLU	30	Gözyaşları	7
855	İbrahim ŞAFAK	30	Kurtuluş Savaşımızın Bulgar Basımında Yansıtılması	8-9
856		30	Lady Montagu ve Türkiye Mektupları	10-11
857	Veli CAYDI	30	Köyüm Sana Ne Yaptılar?	11
858	Mümin TOPÇU	30	Siz Efsane Bilin Ben Gerçek	12-13
859	Balkanlarda Türk Kültürü	30	Makedon Azınlık	14-17
860	Emine HOCAOĞLU	30	Mendil, Çiçek	17
861	Leman MECİTOĞLU	30	Türk Mutfak Kültürü	18-19
862	Nuri Turgut ADALI	30	Zorumuz	19
863	Mümin HATİPOĞLU	30	Bir Şirin Köydü Hallaç	20-24
864	Sabri ÖZGÜRTUNA	30	Bulgar'ların İnsan Hakları Derneği ve Türkler	25-27
865	Abdurrahim YILMAZ	30	Garip Bir Atölye	28-29
866	Ömer Osman ERENDORUK	30	Baharı Beklerken	29
867	Selma ERDAL	30	Bir Cumhuriyet Yazısı	30
868	Mehmet ALEV	30	Dişbudak	31-32
869	Faik İsmail ARDA	30	Sen	32
870	İsmail ÇAVUŞ	30	Tuna'da Bir Lirik Ses	33-34
871	Eşref ÖZGÜR	30	Bitsin Sancı	34

872	Nurettin Eyüp HAYKIRIŞ	30	Bulabildin mi? Eski Sevgili	34
873	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	30	Türk-Bulgar Dil İlişkilerinde Başlıca Dönemler	35-38
874	İslam Beytullah ERDİ	30	Nahçıvanlı Şair Kardeşimiz Vakıf Memmedov	39
875	Sabri YILMAZ	30	Ah Kosovalı Türklerim Arnavutlarım	40
876	Hasan ÖZKAN	30	Yeni Şiirler Bir Başka Olurdu -Doğaçlama	41
877	Nurettin Eyüp HAYKIRIŞ	30	Kayınvalideme Bayramlık	41
878	Eşref ÖZGÜR	30	Can Gerlova	41
879	Balkanlarda Türk Kültürü	30	Yeni Kitaplar	42
880	Balkanlarda Türk Kültürü	30	Eğridere Parkı	43
881	Balkanlarda Türk Kültürü	30	Ardino'dan Mektup Var	43
882		30	Manisa'dan Haberler	44
883	Ömer Osman ERENDORUK	30	Yaşım Altmış Beş	45
884	Kamber Kamber	30	Şarkı Söyleyen Kadınlar	Arka Kapak
885	Mehmet ALEV	31	Osmanlı'yı Düşünürken	2-3
886		31	Arşiv Serüveni	3
887	Hasan ÖZKAN	31	Bahar Gelirken	4
888		31	Geleneksel Bal-Göç Gecesi	5
889		31	Bal-Göç Onbeşini Doldururken	6
890	Ali BONCUK	31	Ali Boncuk'tan Şiirler	7
891	Bilal KADIOĞLU	31	İnsanların Özgürlüğe Koşuşunun Faciaya Dönüşmesinden On Yıl Geçiyor	8-9
892	Murat ÖZSOY	31	Macaristan'da Türk Yüzleri	10
893	Kadir KADIOĞLU	31	Osman Paşa	11
894	Habil GÜLER	31	Ürpek Eteklerinde Bir Köy	12
895	Nursen AKGÜL	31	Köylü Güzeli	14
896	Şükrü ESEN	31	O, Boya Almayan Su İdi	15
897	Recep KÜPÇÜ	31	Rodoplar	18
898	Hüseyin HACIOĞLU	31	Aile ve Yakın Çevremden İnanç İzleri	19
899	Berrin ARSLAN	31	Kırım Türkleri'nin Kara Günü: 18 Mayıs	21
900	İbrahim KAMBEROĞLU	31	İbrahim Kameroğlu'ndan Şiirler	22
901		31	Brčko Sorunu	24
902	Emine HOCAOĞLU	31	Zirve	25
903	Yusuf Ahmet TAŞKIN	31	Yunus Abdal	26
904	Mehmet ÇAVUŞOĞLU	31	Bizim Dağların Kızları	28
905	Faik İsmail ARDA	31	Beklenen Ölmez	28
906	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	31	Türk Bulgar Dil İlişkileride Başlıca Dönemler	29
907	Mehmet DÜKKANCI	31	Birbirimizi Yalnızlığa İttik	31
908	İslam Beytullah ERDİ	31	Şair Yürekli Diplomat	32
909	Hasan OCAKLI	31	Bülbülün Mavi Düşü	33
910	Mehmet ALEV	31	Taş ve İnsan	34
911		31	Çamerya Arnavut Azınlığı Yok Ediliyor	35
912		31	Kosovalı Kardeşlerim	37

913	Mümin TOPÇU	31	Burgar Generali Atatürk'ü Savundu	38
914	İsa CEBECİ	31	Kayalık Parkı	39
915	Emine ÖZTÜRK	31	Sanatla İlk Buluşma	40
916		31	Latif Ali Yıldırım	41
917	Reşit HANADAN	31	Savaştan Önce Kosova Türkleri'nin Kültürel Yaşamı	42
918		31	Ruşçuk'tan Güneş'li Konuklarımız	45
919		31	Kestel Kadınları 8 Mart'ı Kutladılar	47
920	Meftun KADIOĞLU	31	Kerimem	48
921		31	Şair Latif KARAGÖZ 'ün 60 Yaşı Kutlu Olsun, Sevgi Şiiri	49
922		31	Şaban OKAN, Resim	Arka Kapak
923	Mehmet ALEV	32	Bu Haksızlık Değil mi Efendiler?	2
924	Bilal KADIOĞLU	32	Türk Dünyasına Nasıl Yararlı Olabiliriz?	3
925	Nursen AKGÜN	32	Atatürk	3
926	Saffet EREN	32	Alıştım Artık	3
927	Nevzat DENİZ	32	Güzel	3
928	Ömer Osman ERENDORUK	32	Mısra Mısra	4
929	Tahsin Karoğlu ÖZGÜR	32	Rumeli Kırıları	4
930	Emine HOCAOĞLU	32	Dostluğa Uzanan Dallar	5
931	Zülkef YEŞİLBAHÇE	32	Bal-Göç Onbeşini Doldururken	6
932	Mehmet ALEV	32	Acı	7
933	Nurten REMZİ	32	Tarih/Gül	7
934	Süleyman Yusuf ADALI	32	Veda Sözleri	8
935	Nurettin Eyüp HAYKIRIŞ	32	Türkülerimiz	8
936	Eşref ÖZGÜR	32	Rumeli	8
937	Emine ÖZTÜRK	32	Lale	8
938	İbrahim ŞAFAK	32	Dostu Düşmanı İmrendiren Bir Tarih	9
939	Şükrü H. AHMET	32	Ak yel	10
940	Osman BAYMAK	32		10
941	Yusuf Ahmet TAŞKIN	32	Burası Bir Orman Diyarı	11
942	Mustafa MUTLU	32	Bir Hoşgörü Abideydi, O	15
943	Mustafa MUTLU	32	Yollar	15
944	Hüseyin M. HACIOĞLU	32	Aile ve Yakın Çevremden İnanç İzleri	16
945	İsmail A. ÇAVUŞ	32	Acı Kahve	19
946	Mustafa MUTLU	32	Acele Ettik İhtiyarlamaya	20
947	Haşim AKİF	32	Göç	20
948		32	Bir Gezinin Doğurduğu Sorular	21
949	Emine HOCAOĞLU	32	Oğluma/Anı	22
950	Erol ÜLGİN	32	Bulgaristan Türklerinin Edebiyatı	23
951	Kemal Şevket BATİBEY	32	Yüzyıl Önce Koşukavak Yöresi	25
952	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	32	Türk Bulgar Dil İlişkilerinde Başlıca Dönemler	27
953	Meltun KADIOĞLU	32	Sanat Hudut Tanımaz	29

954	Habibe HASAN	32	Rodop Kadını	30
955	Gülcan ÇİLİNGİROĞLU	32	Sanatla İlk Buluşma	31
956	Alper KULECİ	32	Gökkuşağı/ Mektup /Özlem /XXX	31
957	Mümin TOPÇU	32	Tanrı Dağlarından Rodoplar'a Kadar Savrulan Tohum	32
958	Halim Salim KAYACIK	32	Hadi Otur Yanıma Anlat	33
959	Halim Salim KAYACIK	32	İçimize Yağ/Dönmemek Üzere/Düşlenen Atlı/Adım Gasp edilirken	34
960		32	Rus Yazarı A.S. Puşkin'in Erzurum Yolculuğu	35
961	Suat ENGÜLLÜ	32	Balkan Savaşlarından Sonra Makedonya'da Türkler	38
962	Rasim ÖZGÜR	32	Çok Yönlü Bir Sanat Adamı	41
963		32	Rasim Özgür Resim Sergisi	42
964	G.P. GANOF	32	Kemal Atatürk ve Yeni Türkiye	43
965	Ahmet Emin ATASOY	32	Rüya Tasarısı	44
966	Hasan Avni YÜKSEL	32	Gelin Uçtu	45
967	Merdiye ÖZTÜRK	32	Dedelerimize Konuk Olduk	46
968		32	Üniversiteler İşbirliği Yapıyor	47
969		32	Göç Etkiledi	47
970		32	Haberler	48
971	Nurettin Eyüp HAYKIRIŞ	32	Çocuk Fotoğrafı-İstikbal ile İç İç	49
972	Mehmet ALEV	33	Fomara Meydanı ve Yıkılışın Fotoğrafı	2
973	Nihal ÖZEGAN	33	Büyük Umutların Temeli	3-4
974	Sabri YILMAZ	33	17 Ağustos 1999'da Acılara Karanlıklara Gömüldük	4
975	Zülkef YEŞİLBAHÇE	33	Bal-Göç Onbeşini Doldururken	5-7
976		33	Şiir Köşesi	8
977	Şaban Mahmudoğlu KALKAN	33	Köstence'de Edebiyat Günleri	9-11
978	İbrahim YALIMOV	33	Bulgaristan'da Türk Varlığı	12-13
979	İslam Beytullah ERDİ	33	Bir Demet Gül	14-16
980	Mümin TOPÇU	33	Güneş Yolu	16
981	Nurettin Eyüp HAYKIRIŞ	33	Kara Sevda	16
982	Emine ÖZTÜRK	33	İçimizden Biri, Hala Yaşıyordun	17
983	Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU	33	Yunus Emre	18
984	Av. Ömer KALE	33	Kırcaali'de Bir kültür Ocağı	19-21
985	Necati ZEKERİYA	33	Güneşe Sevinelim	21
986	Erol ÜLGİN	33	Bulgaristan Türkleri'nin Edebiyatı	22-24
987	Suat Y. BAYDUR	33	Türkçe'de Yaşayan Yunanca Sözler	25-26
988	Nazmi N. ADALI	33	Memleketim	26
989	İsmail ÇAVUŞ	33	Kalp Ağrısı	26
990	Mehmet YAĞIZ	33	Özü ile Adı Çok Farklı Şeylerdi	27-28
991	Ömer Osman ERENDORUK	33	Son Durak	28
992	Zeki BİLİR	33	Ruşuk'ta Sekiz Yıl	29-31

993	Hasan ÖZKAN	33	Yürürken	31
994	Yunus TEMİZ	33	Batı Trakya Türk Okulları	32-33
995	Nursen AKGÜN	33	Sanatla İlk Buluşma	34
996	Hüseyin Mahmut HACIOĞLU	33	Şeyh Bedrettin	35-36
997	Emine HOCAOĞLU/ Nurettin Eyüp HAYKIRIŞ	33	Şiir Köşesi	37
998	Yusuf Ahmet TAŞKIN	33	Ağlayan Kuş	38
999	Meltun KADIOĞLU	33	Rodopların Bülbülü	39-40
1000	Necati ZEKERİYA	33	Neden Ağlar Söğütler	40
1001	Muharrem TAHSİN	33	Bir Çocuk Kitabı Daha	41
1002	Yusuf Ahmet TAŞKIN	33	Sıradan Bir Görev	42
1003	Mehmet ALEV	33	Ressam Hatası	43-44
1004	Eşref ÖZGÜR	33	Çocuklarım	44
1005	Balkanlarda Türk Kültürü	33	Konuk Şair: Sabri İbrahim ALAGÖZ	45
1006	Halittin ARDA	33	Aliağa'dan Mektup Var	46
1007	Nurettin Eyüp HAYKIRIŞ	33	Baba Nasihatı	46
1008		33	Bal-Göç Seçimleri	47
1009		33	Fotoğraflarla 99	48
1010	Ergün KABAKÇI	33	Arda Nehri Üzerinde Şeytan Köprü 15.Asır	Arka Kapak
1011	Mehmet ALEV	34	Hancı mı Yolcu mu?	2
1012		34	Türk Yenilmezliğinin Simgesi: Çanakkale Zaferinden 85 Yıl Geçiyor	3
1013	Emine HOCAOĞLU	34	Başbakanandan Bir Kutlama Mesajı	4
1014	Zülkef YEŞİLBAHÇE	34	Bal-Göç Onbeşini Doldururken	5
1015	İsa CEBECİ	34	Bir Avuç Toprak	7
1016	Hasan OCAKLI	34	Bir Başka Diyar	7
1017	Mümin TOPÇU	34	Korlar Gene Alevlendi	8
1018	Hüseyin M. HACIOĞLU	34	Dişbudaklı Zakir Efendi	9
1019	Hatice ÖZKAN	34	Kar Sevda -Yalnızlık -Cezam	10
1020	İrfan Ünvar NASRATTİNOĞLU	34	Türk Dünyası Edebiyatı	11
1021	Mümin HATİPOĞLU	34	Bir Yolculuğun Öyküsü	14
1022	İsa CEBECİ	34	Bağlama	18
1023	Nazım HİKMET	34	Kız çocuğu	18
1024	Eşref ÖZGÜR	34	Gerlova	18
1025	Maksim GORKİ	34	Han ve Oğlu	19
1026		34	Lale Devri'nin Renkli Ressamı	21
1027	Nazmi H. ADALI	34	Bir Sınav Sürprizi	22
1028	Kadriye HÜSEYİN	34	Kutsal Ankara	24
1029	Baki Ali MEHMET	34	Ağlayan Şiir	25
1030	Fehriye GÜNEY	34	Konuk Şair: Niyazi H. BAHTİYAR	26
1031	Münevver NAZIM	34	Çayda Çamaşır	29
1032	Özlem EREN	34	Bir Eski Paranın Haykırışı	31
1033	Sabri İbrahim ALAGÖZ	34	Edebiyatımızın Sabah Yıldızı	32

1034	Ömer Osman ERENDORUK	34	Çeçenistan'a	33
1035	Mustafa BAYRAMALI	34	Çığdem Zamanı	34
1036	İslam Beytullah ERDİ	34	Gazeteci Fehmi YAVAŞ	35
1037		34	Şiir Köşesi	36
1038		34	Kıbatek'ten Haberler	37
1039	Yusuf Ahmet TAŞKIN	34	Tasarruf	38
1040	Mehmet ALEV	34	Kavak	38
1041	Balkanlarda Türk Kültürü	34	Şair Nurettin Haykırış ile Bir Elli yaş Söyleşisi	39
1042	Balkanlarda Türk Kültürü	34	Dostluk Köprüleri	40
1043		34	Muhteşem Bir Sevgi	41
1044		34	Anna Ahmatova	41
1045	Reyhan ALTINAY	34	Müzik Devriminden Rumeli Türkülerine	42
1046		34	Alişimin Kaşları Kara	44
1047		34	Gençoğlu Başkanlığı Yeniden Kazandı	45
1048		34	Türküler ve Danslarla Gecenin Adı	46
1049		34	Kadınlar Gecesi Coşturdu	47
1050		34	Osmanlı'nın 700. Yıldönümü ile İlgili Panel Düzenlendi	48
1051	Mehmet ALEV	35	Ve Türkçe'nin Siyah Sayfaları	2
1052	Nursen AKGÜN /Emine ÖZTÜRK	35	Ödül Kazandılar	3
1053	Mustafa ÖZGE	35	İlişkilerimiz Kıskanılacak Durumda	4
1054	Av. Ömer KALE	35	Türkçe İsimler listesi	5
1055	Kadir KADİROĞLU	35	Dertliyim Dertli	7
1056	Sabri YILMAZ	35	Ben Gidiyorum	7
1057		35	Bulgaristan'daki Türk Kütüphaneleri	8
1058	Şükrü ESEN	35	Deniz	8
1059	Yusuf Ahmet TAŞKIN	35	Zurnacının Ölümü	9
1060		35	Yeni Şiirler	11
1061	İbrahim TATARLI	35	Bulgaristanlı Türk Sahne Sanatçıları-İsmail Bekir AĞLAGÜL	12
1062	Halim Salim KAYACIK	35	Taşınmaz Bir Anı	14
1063	Hüseyin Mahmut HACIOĞLU	35	Bir sürgünün Notları	15
1064		35	Mesihi	17
1065	Ünal ŞENEL	35	Gönlümüzde Çağlayan Tuna	18
1066	Eşref ÖZGÜR	35	Yeşil Bursa	21
1067	Hüseyin Mahmut HACIOĞLU	35	Hasan Ocaklı 50 Yaşında	22
1068	Balkanlarda Türk Kültürü	35	Rodoplardan Anadolu'ya	25
1069	Balkanlarda Türk Kültürü	35	Osman Paşa Nasıl Gazi Oldu?	26
1070	Hatice GAZİOĞLU	35	Güz Yaprakları	29
1071	Kadir KADİROĞLU	35	Vatandaşlık	29
1072		35	Şiir Köşesi	30
1073	Panait İSTİRAȚI	35	Bataklıkta Bir Gece	31
1074	Mestan ADALI	35	Yaralar Hala Kapanmadı	34

1075	Şaban Mahmudoğlu KALKAN	35	Sevdaya Önsezi	35
1076	Semra Muhittin EYÜP	35	Kanal Gibi	35
1077	Habibe HASAN	35	Rodoplardan Bir Merhaba	36
1078	Mehmet ARMUTLU	35	Avrupa ve Balkanlar'da Türkler	37
1079	Şirin GÜNGÖR	35	Sanatla İlk Buluşma	40
1080		35	Şehir Dostlukları	41
1081		35	Bursa Adını Arıyor	42
1082		35	Rumeli Şölenleri	43
1083	Mehmet UZUN	35	Sanatla Esen Barış Rüzgârı	44
1084		35	Kocaeli Bal-Göç'te Kongre	45
1085		35	Orhangazi'de	45
1086		35	Şubelerdeki Etkinlikler	46
1087		35	Gençoğlu Güven Tazeledi	47
1088		35	Müzik Dünyamızın Yeni Mucizesi	48
1089	Kamber Kamber	35	Rodoplu Kız	Arka Kapak
1090	Mehmet ALEV	36	Ana Dilden Önce	2
1091	Salih Osman ÇAVUŞ	36	30 Ağustos ve Balkanlar	3
1092	Hasan ÖZKAN	36	Sıcak Yolculuk	4
1093		36	Trikopis Nasıl Teslim Oldu?	5
1094	Ulrih BÜKSENŞÜTİ	36	Bulgarlar'ın Azınlık Politikası	7
1095	Mustafa BAYRAMALİ	36	Cep Telefonu	8
1096	Halim Salim KAYACIK	36	Kırlangıç Uçuşlarındaki Sevi	9
1097	Tahsin Karoğlu ÖZGÜR	36	Çamlıdere	9
1098	Hüseyin HACIOĞLU	36	Bulgaristan'da Türk Okulları Kronolojisi	10
1099		36	Şiir Köşesi	11
1100	Hasan ÖZKAN	36	Zor Geçilen Kırıllara	12
1101	İsmail A. ÇAVUŞ	36	Turhan Rasi'nin Hiciv ve Mizah Dünyası	14
1102	Hasan BÜLBÜL / Hüseyin MUTİ	36	Ezerçe Köyü'nde Gelenekler	18
1103	Durhan ALİ	36	Dönüş	19
1104	Mümin BEKİR	36	Sesleniş	19
1105		36	Konuk Şair Saffet EREN	20
1106	Ünal ŞENEL	36	Gönlümüzde Çağlayan Tuna	21
1107	Balkanlarda Türk Kültürü	36	Yer Adları Türk Varlığının Kanıtlarıdır	22
1108	Nedim GÜRSEL	36	Harabati Baba'nın Öyküsü	23
1109	Hatice ÖZKAN	36	Sanatla İlk Buluşma	26
1110	İslam Beytullah ERDİ	36	Kitap ve Biz	27
1111		36	Cariyeler	29
1112	Mehmet ALEV	36	Ayşinge	31
1113		36	Yeni Şiirleri	32
1114	Mehmet YAĞIZ	36	Bu Bir Tuna Tutkusudur, Dostum	33
1115	Haluk DURSUN	36	Tarih Döner, Talih Döner	35
1116	Nazim HİKMET	36	Karıma Mektup	37
1117	Mehmet ARMUTLU	36	Avrupa ve Balkanlar'da Türkler	38
1118	Mestan ADALI	36	Toprak Ana	39

1119	Ali BAYRAM	36	Kötü Günler	39
1120	Tahsin Karoğlu ÖZGÜR/ N.E. HAYKIRIŞ	36	Kim Kimi Taşladı?	40
1121	Mehmet UZUN	36	Bu Dostluk Hiç Bitmeyecek	41
1122	Balkanlarda Türk Kültürü	36	Bursa'da Çok Sesli Bir Müzik Şöleni	42
1123	İslam Beytullah ERDİ	36	Sarkaç Romanı Üzerine	43
1124		36	KIBATEK Çalışmaları	44
1125		36	Yığıtoğlu'nu yitirdik	44
1126		36	Karaman'da Rumeli Coşkusu	45
1127		36	Bızın'dan Mektup Var	46
1128		36	Belogradçik'te Cami Var	47
1129	Naim BAKOĞLU	36	Deprem	48
1130	A. BANKOV	36	Bir Rodop Mahallesi	Arka Kapak
1131	Mehmet ALEV	37	Parlamentolar Üstüne Birkaç Söz	2
1132	Halim Salim KAYACIK	37	Evrenin Ağrısını Taşırsa Bulut	3
1133	Balkanlarda Türk Kültürü	37	Kültür ve Dostluk Treni Balkan Ülkelerinde	4
1134		37	Atatürk'ün Pierre Loti'ye Gönderdiği Mektup ve Hikayesi	5
1135	Sabri İbrahim ALAGÖZ	37	Sensiz Geçen Baharlar	6
1136	Hatice ÖZKAN	37	Bir Görebilsem	6
1137		37	Görkemli Bir Rumeli Şöleni	7
1138	Suna KİLİ	37	Hasta Adam Nasıl Öldü?	8
1139	İsmet Bayram KÜLECİ	37	O Saat Gelince	10
1140		37	Şiir Köşesi	11
1141	Hüseyin HACIOĞLU	37	Bulgaristan'da Türk Okulları Kronolojisi	12
1142	Hasan ÖZKAN	37	Zor Geçilen Kıyılara	13
1143	Yusuf Ahmet TAŞKIN	37	Sizde De Var mı?	14
1144	Mehmet ALEV	37	Öfke	14
1145	İsmail A. ÇAVUŞ	37	Turhan Rasi'nin Hiciv ve Mizah Dünyası	15
1146	Mümin AKIN	37	Türkü	16
1147	Hasan MERİÇKAN	37	Almalı Köyünde Eski Bayramlar	17
1148	İgnats KUNOŞ	37	Bir Varna Türküsü	18
1149	Nursen AKGÜN	37	Ağla İhtiyar	19
1150	Zülkef YEŞİLBAHÇE	37	Rodoplar Bir Ağıt Yakmış	20
1151	Balkanlarda Türk Kültürü	37	Konuk Şair: Hasan Özkan	23
1152	Balkanlarda Türk Kültürü	37	Bir Kitap ve Demir Ayakların Öyküsü	24
1153	İsmail Bekir AĞLAGÜL	37	Merhaba Salih Baklacı	25
1154		37	Yeni Şiirler	26
1155	Nurhan ALTAY	37	Sanatla İlk Buluşma	27
1156	M.Fikret ÜNLÜER	37	Sordum Arda Boyundasın	28
1157	Durhan GÜLER	37	Baba Vasiyeti	31
1158	Zeki BİLİR	37	Muallim Zülkar Efendi	32
1159	Ömer Osman ERENDORUK	37	Türkülerimiz	34
1160	İlyas BEKİR	37	Ana Yüreği	36
1161	Nazmi ADALI	37	Ada Köyü Camisi ve Osman Şükrü	37

1162	Mehmet DAVUT	37	Rodop Ozanı	38
1163	Hüseyin M. HACIOĞLU	37	Değerli Bir Kitap Bulgarlar ve Bulgaristan Üzerine Yüzyıllık Türkçe Kaynakça (1878-1978)	39
1164	Mümin TOPÇU	37	Benden Selam Olsun Anadolu'ya	40
1165	Ali Beyram BİLGİN	37	Balkan Göçmeninin Portresi/Ali B. Bilgin	41
1166	İslam Beytullah ERDİ	37	Hafize Gün ve Yeni Şiir Güldestesi	42
1167	Mehmet ALPAR	37	Kocaeli Genel Merkez'den	43
1168		37	Bal-Göç'e Belediyelerden Konuklar	44
1169		37	Bal-Göç Kestel Gecesi	45
1170	Hilmi ÖZTÜRK	37	Bal-Göç'ün Bulgaristan Çıkarması	46
1171		37	Kemal Pınarcı'yı Yitirdik	
1172	Hristo BANKOV	37	Eğridere Civarında Kış Manzarası	Arka Kapak
1173	Kamber KAMBER	38		Kapak
1174	Mehmet ALEV	38	Hakkın Hukukun Evrenselliği	2
1175	Salih Osman ÇAVUŞ	38	Çanakale Zaferi	3
1176	Habibe HASAN	38	Sevda	4
1177	Hüner TUNCER	38	Doğu Sorunu ve Avrupalılar	5
1178		38	Balkanlarda İstikrar Ortamı	6
1179		38	Yeni Şiirler	7
1180	Hicran GÖZE	38	Kadınlarımız Onlar	8
1181	Hüseyin M. HACIOĞLU	38	Bulgaristan'da Türk Okulları Kronolojisi	10
1182	Selattin ATASOY	38	Ben Kimsesiz Değilim	11
1183	Ömer Osman ERENDORUK	38	Topalca Kız	13
1184	İsmail A. ÇAVUŞ	38	Turhan Rasi'nin Hiciv ve Mizah Dünyası	15
1185	Mehmet ÇAVUŞ	38	Atatürk'e	18
1186	Hasan KASIMOĞLU/Hüseyin MUTİ	38	Ezerçe Köyü'nün Geçmişi	19
1187	Saffet EREN	38	Ağıt	21
1188	Hasan ÖZKAN	38	Bir Kuş Kanadı	22
1189	Balkanlarda Türk Kültürü	38	Bulgaristan Seçimlere Giderken	23
1190	Zülkef YEŞİLBAHÇE	38	Rodoplar Bir Ağıt Yakmış	24
1191	Nurettin Eyüp HAYKIRIŞ	38	Bu Gün	26
1192	İsmet Bayram KÜLECİ	38	İki Kişilik Şiir	26
1193		38	Sorulu Yanıtlı Bir Söyleşi	27
1194	Hasan RODOPLU	38	Küpçü'den Aklımda Kalanlar	28
1195		38	İsmail Bekir Ağlagül'ün Mektupları	29
1196	Halim Salim KAYACIK	38	Niye Benim Olmuyorsun?	30
1197		38	Yeni Yetenekler Köşesi	31
1198	Mehmet FUAT	38	Nazım Hikmet ve Bulgaristan Türkleri	32
1199	Latif KARAGÖZ	38	Rica	33
1200		38	KIBATEK Üzerine Feyyaz Sağlam'la Söyleşi	34
1201	Mehmet YAĞIZ	38	Bir kahve İçimi Konukluk	35
1202	Mehmet ÇAVUŞ	38	Kadınların Sarhoşluğu	36

1203	Emine HOCAOĞLU	38	Yaşam Rüzgârı	37
1204	Mümin TOPÇU	38	Mehmet Ali Dede	38
1205	Habibe HASAN	38	Sorgu	38
1206	Mehmet ALEV	38	Anılarımızdaki Cemal	39
1207		38	Atatürk'ün Ata Yurdu Taşkale'den Haberler	40
1208		38	Türk Dünyasının Kazandığı Kitaplar	41
1209		38	Yayın Dünyasından	42
1210		38	Doyasıya Eğlence	43
1211		38	HÖH'lü Konuğumuz	44
1212		38	Federasyon Haberleri	45
1213		38	Şubelerin Çalışmalarından	46
1214		38	Görükle Şubesinde	47
1215	Hasan ATASEVER RODOPLU	38	Mümin GENÇOĞLU	48
1216		38	Necati Cumalı Aramızdan Ayrıldı	
1217		38	Kırcaali folklor Ekibi	Arka Kapak
1218	Mehmet ALEV	39	Türk Olmanın müthiş Sorumluluğu	2
1219		39	Anadolu'dan Selamlar	3
1220	Ralitsa PEEVA	39	Azınlıklar Yokedilirken Biz Sustuk	4
1221	Naim BAKOĞLU	39	Doğum Gününe Ağıt	5
1222	Selattin ATASOY	39	Toplumdaki Yerimiz	6
1223	Hasan OCAKLI	39	Anadilim	7
1224	Niyazi Hüseyin BAHTİYAR	39	Açın Pencereyi	7
1225		39	Yeni Şiirler	8
1226	Hüseyin M. HACIOĞLU	39	Bulgaristan'da Türk Okulları Kronolojisi	9
1227	Zülkef YEŞİLBAHÇE	39	Rodoplar Bir Ağıt Yakmış	10
1228	İsmail A. ÇAVUŞ	39	Turhan Rasi'nin Hiciv ve Mizah Dünyası	13
1229	Mehmet YAĞIZ	39	Oyacılar Sokağı	17
1230	Tahsin ÖZGÜR	39	Anlaşılan	18
1231	Alper KÜLECİ	39	İki Damla Yangın	18
1232	Nursen AKGÜN	39	Fedakâr Sevgi	18
1233	Tahsin UÇAR	39	Cebel	19
1234	Halim Salim KAYACIK	39	Anlaşınsınlar Artık, Yaşama Dönmek	20
1235	Ömer Osman ERENDORUK	39	İhanetin Bedeli	21
1236	Nevzat FUAT	39	Yabani ve Zebani	22
1237	Mehmet Ş. ÇAVUŞOĞLU	39	Düğünümüze Buyurun	23
1238	Hasan MERCAN	39	Kosova Savaşı ve Türk Edebiyatı	24
1239	Ömer TURAN	39	Rodopların Tarihinden Sayfalar	25
1240	Hasan Avni YÜKSEL	39	Bulgaristan Türklerinin Yeni Romanı	28
1241	Hikmet GARİBOĞLU	39	Doç.Dr. Hüseyin Mahmut Hacıoğlu 75 Yaşında	29
1242	Mümin AKIN	39	Gitme Bahar	30
1243	Nurettin Eyüp HAYKIRIŞ	39	Cevizin Yaprağı	30

1244	Habibe HASAN	39	İç Sancıları	31
1245		39	Yeni Yetenekler Köşesi	32
1246	Balkanlarda Türk Kültürü	39	Evrensel Boyutlu Bir Ressam	33
1247	Vehbi PEHLİVAN	39	Sofya Türk Pedagoji Okulu	34
1248		39	Şairler Anıldı	36
1249		39	Şiir	37-38
1250		39	Tıp Bayramı Kutlandı	39
1251		39	Konfederasyona Gidiliyor	40
1252		39	Koşukavaklılar Gecesi	41
1253		39	Mayıs Şenlikleri	42
1254		39	Bal-Göç Korosu Geniş ilgi Gördü	43
1255		39	Geleneksel Bal-Göç Şenliği	44
1256		39	Kestel'de Gökkuşuğu Şöleni	45
1257	Fahri NUR	39	Canım Rodoplar	46
1258		39	Bize Gelen Kitaplar	47
1259	Mümin TOPÇU	39	İki Özgün Sanatçı	48
1260		39	Allahaısmarladık, Hasan ÖZKAN	
1261	Hristo BANKOV	39	Rodoplarda Bir Akşam Üstü	Arka Kapak
1262		40	Halim S. KAYACIK 65 Yaşında	Kapak İçi
1263	Mehmet ALEV	40	Bu, Artık Farklı Bir Birliktelik	2
1264	Salih Osman ÇAVUŞ	40	30 Ağustos Dünya Türklerinin de Zaferiydi	3
1265	Rahmi TORUN	40	Yalanmış Meğer	4
1266	Rahmi TORUN	40	En Güzel Günlerin Seninle Geçti	4
1267	Ralitsa PEEVA	40	Azınlıklar Yokedilirken Biz Sustuk	5
1268	Niyazi Hüseyin BAHTİYAR	40	Geceye Gül Diken Bir Şairimiz	6
1269		40	Yeni Şiirler	7
1270	Mehmet ALEV	40	Kargalardan Ne Öğrenebiliriz?	8
1271	Emine ÖZTÜRK	40	Bir Düşünün	8
1272	Sema SALİHOĞLU	40	Diriliş Düellosu	8
1273	Zülkef YEŞİLBAHÇE	40	Rodoplar Bir Ağıt Yakmış	9
1274	Nurettin Eyüp HAYKIRIŞ	40	Sadık Çeşmesi	12
1275	Latif KARAGÖZ	40	Bitsin Şu Özlem	12
1276	Saffet EREN	40	Kara Sevda	12
1277	Hüseyin HACIOĞLU	40	Türkiye'ye Göç Edenlerin ve Bulgaristan'da Kalanların Çözüm Bekleyen Sorunlarından Bazıları	13
1278		40	Ulviye Hoca ile Ayaküstü Bir Sohbet	14
1279	Golome GRATIŞTA	40	İlk Cenaze	15
1280	Yusuf Ahmet TAŞKIN	40	Perde Ardındaki Kadın	16
1281	İsa CEBECİ	40	Kitap	17
1282	Radoy RALİN	40	Üç Kıtaya Yerleşen Nasrettin	18
1283	Ömer Osman ERENDORUK	40	Yeşil Tutkusu	20
1284	Necmiye ULUCAN	40	Ne Güzel	20

1285	İsmail A. ÇAVUŞ	40	Plevne Kuşatması ve Osman Paşa Marşı	21
1286	Tahsin UÇAR	40	Mutlu Bir Son	24
1287		40	Taşlamalar	25
1288	Mustafa BAYRAMALİ	40	Direnış	26
1289		40	İsmail Bekir Ağlagül'ün Mektupları	27
1290		40	Bir Deliorman Aşığı	31
1291	İslam Beytullah ERDİ	40	Bulgaristan Türkleri Edebiyatı ve Dede Korkut	32
1292	Hüseyin KÖSE	40	Onurumuz Uğruna	34
1293	Durhan ALİ	40	Baharda Burgas	34
1294		40	Bir Çocuk Gözüyle Mamuşa	35
1295	Balkanlarda Türk Kültürü	40	O Bir Göçmen Oğlu	36
1296	İlyas BEKİR	40	Kartallar Şehri	37
1297		40	Şiir Dinletisi'nden	39
1298	Mümin TAHİR	40	Bulgaristan'da İki Türk Kültür Ocağı Ömer Lütfi Kütüphanesi	40
1299	Menent ŞÜKRÜYEVA	40	Şumen'de Vakıf Çalışmaları	41
1300		40	Mektup	42
1301		40	Balon Sekiz Yaşında	43
1302		40	KIBATEK'in Tarihi Yazılıyor	44
1303	Selin ÖZEL	40	Doğayı Yaşatabilmek	45
1304	Mustafa ÇETE	40	Kuşlarım	45
1305		40	Bize Gelen Kitaplar	46
1306		40	İnegöl-Yenice Şubesinde Toplantı	47
1307		40	Şube Başkanlığı'na Alaattin Kırcaali Seçildi	48
1308	Balkanlarda Türk Kültürü	40	Bulgaristan'da Seçim	
1309		41		İç Kapak
1310	Mehmet ALEV	41	Kırkbir Kere Maşallah ya da Hedef Tahtası	2
1311	Nursen AKGÜN	41	Çağdaşlık Savaşı Fedaileri	3
1312		41	Balkan Türklüğünün Dev Sempozyumu	4
1313	Bilal N. ŞİMŞİR	41	Balkanlar ve Türkiye	9
1314		41	Yeni Şiirler	15
1315	Sabri İbrahim ALAGÖZ	41	Bizim, Anamızı Ağlatan Göçler	16
1316	Niyazi KURT	41	Recepoğulları	19
1317		41	Mizah Köşesi	22
1318	Balkanlarda Türk Kültürü	41	Tahsin Özgür 65 Yaşında	23
1319	Hüseyin KÖSE	41	Deli Mariya	24
1320		41	Ustalardan Şiirler	26
1321	Balkanlarda Türk Kültürü	41	Fotoğraflardaki Eski Düşünler	26
1322	İsmail A. ÇAVUŞ	41	Kosova'da Gördüklerim Düşündüklerim	27
1323	Ali ALİYEV	41	Penço Kubadinski Türk Dostu mudur?	30
1324	Erdoğan SOFUOĞLU	41	Milliyetçi Damgası	31
1325	Ramadan TUNALI	41	Atamızın Çizdiği Yol	32
1326	Nurettin Eyüp HAYKIRIŞ	41	Fal	33
1327	Naim BAKOĞLU	41	Demir Baba Öyküsü	34
1328	Balkanlarda Türk Kültürü	41	Özgün Bir Sanatçı: Behçet Danacı	35

1329	Hüseyin M. HACIOĞLU	41	Süleyman Sırrı Tokay	36
1330	Ünal ŞENEL	41	Bulgar Türk Dostluğu Cemiyeti	37
1331	İlyas BEKİR	41	Şaire Nasıp Olmayan Günler	38
1332		41	Eski Zağra Cezaevi'nden	39
1333	Ramadan TUNALI	41	Yalanlara Başkaldırı	40
1334	Niyazi Hüseyin BAHTİYAR	41	"Güller Açarken" Üstüne Birkaç Söz	41
1335		41	Sözüm Meclise Değil Meclis Dışındakilere	43
1336		41	Sanat Haberleri	44
1337		41	Nostalji Ağırlıklı Bir Ziyaret	45
1338		41	Ziyaretler	46
1339		41	Yeni Yönetimler İşbaşında	47
1340	Durhan GÜLER	41	Ali Osman Beyi Uğurlarken	48
1341	Süleyman Yusuf ADALI	41	Mestanlı Meydanı	İç Kapak
1342	Behçet DANACI	41	Gökkuşağı Renkleri	Arka Kapak
1343		42	Başmakale: 3 Mart'ın Düşündürdükleri	2
1344	Ulviye KOCA, Suzan ÇAKIR	42	Bulgaristan'da Türk Çocukları ve Devlet Politikası	3
1345	Hafize GÜN	42	Anne	4
1346	Bilal N. ŞİMŞİR	42	Balkanlar ve Türkiye	5
1347		42	Bir Demet Şiir	8
1348		42	Söyleşi: Bal-Göç Kadınları	9
1349	Mustafa BAYRAMALİ	42	Yaralı Gönül	10
1350	İslam Beytullah ERDİ	42	Sabri TATA'nın "İlk Gözağrısı" Üstüne	12
1351		42	Nazım'la Bir Koğuştta Yatan Adam	15
1352		42	Babam Çanakkale Gazisiydi	16
1353	Recep KÜPÇÜ	42	Kim Yargılayacak Beni?	17
1354		42	Kışkırtıcılık Kurbanı	18
1355	İsmail A. ÇAVUŞ	42	Bulgaristan Türklerinin Çocuk Şiiri	19
1356		42	Siyah Beyazlı Anılar	21
1357	Ömer Osman ERENDORUK	42	Koşukavak'ta Kurban Bayramı	22
1358		42	Şumen Pırıltıları	25
1359		42	Şumen İli Yasenkovo (Çukurköy)	26
1360	Hüseyin HACIOĞLU	42	İsa CEBECİ 60 Yaşında	28
1361		42	Gagauz Türkleri	29
1362	Mehmet ÇAVUŞ	42	Nebiye İbrahim'in Şiiri	31
1363	Mehmet YAĞIZ	42	Napolyon Kirazları	32
1364	Tamilla ABBASHANLI ALİYEVA	42	Azerbaycan Kadını	33
1365		42	Genç Kalemlerimiz	36
1366	Fahriye İPEKÇİOĞLU	42	Genel Merkez İzmir'de	37
1367		42	Bize Gelen Kitaplar	39
1368	Mehmet ALEV	42	Hüzünlü Gurur	40
1369		42	İzmir, Bal-Göç Görece Şubesinde	41
1370		42	Çalışma Kampında İki Yıl	42

1371		42	Bükreş'ten Mektup Var	43
1372		42	Nevzat Yusuf Sarıgöl'den Şiirler	43
1373		42	Tahtaköprülüler	44
1374		42	Gönüllerdeki Başkan	45
1375		42	Nöbet Değişimi	46
1376		42	Fincanı Taştan Oyarlar	48
1377		42	Şehit Ana Nefize OSMAN	Arka Kapak
1378	Emin BALKAN	43	Cebel'de 19 Mayıs	İç Kapak
1379	Mehmet ALEV	43	Başmakale: Bulgaristan'a Demokrasi Nasıl Geldi?	2
1380	İlyas BEKİR	43	Küpçü Destanı	3
1381	Zülkef YEŞİLBAHÇE	43	Özgürlüğün Adı: 19 Mayıs	4
1382	Bilal N. ŞİMŞİR	43	Ermeni Terörü ve Şehit Türk Diplomatları	7
1383	Faik TONGUÇ	43	Ermeni Oyununa Geldik	9
1384		43	Yeni Şiirler	10
1385	Mehmet ÇAVUŞ	43	"Gapçık Ağzılı" nın Düşündürdükleri	11
1386	Mehmet YAĞIZ	43	Kuyruk	13
1387	Hüseyin H. HACIOĞLU	43	Yanbolu	14
1388	Nurettin Eyüp HAYKIRIŞ	43	12 Mayıs -Balkan Şöleni	16
1389	İsmail A. ÇAVUŞEV	43	Bulgaristan Türkleri'nin Çocuk Şiiri	17
1390		43	2002 Nazım Yılı	19
1391	Zahit GÜNEY	43	Benim Dil Sancılarım	20
1392	Tamilla ABBASHANLI ALİYEVA	43	xix.yy. Amerikan Romantik Yazarlarında Doğu Motifleri	23
1393	Alev KUTLUÖZEN	43	Karanfil Kız	24
1394	Raif KAPLANOĞLU	43	Osmanlı Toplumunda Kadın ve Evlilik	25
1395		43	Bir Demet Şiir	27
1396	Mehmet ALEV	43	Usta Eller Nur İçinde Yatsın	28
1397	Ömer Osman ERENDORUK	43	Bulgaristan Türkü'nün Kaderi	29
1398		43	Çocuk Şiirleri	32
1399	Halit SEZER	43	Nasip Kırk Yıl sonra imiş	33
1400	Mehmet YAĞIZ /Emine ÖZTÜRK	43	İki Çocuk Öyküsü	34
1401		43	Konuk Sanatçı: Turhan Rasi	36
1402		43	Bize Gelen Kitaplar	38
1403		43	Göbrovo-Bir Güldürü Merkezi	39
1404		43	Kültürel Etkinlikler	40
1405		43	Şiir Şöleni	41
1406		43	Gobrovo Şakaları	42
1407		43	Taşlamalar	42
1408		43	Ziyaretler	43
1409		43	Kardeşlik Rüzgârı Esti	44
1410		43	BGF Gençoğlu ile Devam	45
1411		43	Federasyon Haberleri	45
1412		43	Verimli Bir Gezi	46

1413		43	İnegöl Coştu	47
1414	Semih BALCIOĞLU	43	Hemşehrimiz Burhanettin Usta	Arka Kapak
1415	Mehmet ALEV	44	Başmakale: Nasıl Yazmalı?	2
1416	Sabri İbrahim ALAGÖZ	44	Bizim İller Yahut Tuna Ağlarken	3
1417	Mehmet ALEV	44	Balkanlarda Türk Folklorü Yaşıyor	4
1418	Hasan KUŞKU/Emin GÜNEŞ	44	Balkanlar'daki Türklerin Sorunları	7
1419	Nursen AKGÜL	44	Mehmedim	8
1420	Zait GÜNEY	44	Anneme	8
1421	Rupert FURNEAUX	44	Bir İngiliz Oğlunun Adını Osman Koydu	9
1422	Latif KARAGÖZ	44	Türkçe Bir Şiir Dili	10
1423		44	Bursalı Şairlerden Bir Demet	11
1424	İbrahim ŞAFAK	44	İki Yazar Bir Noktada Buluştu	12
1425	Hüseyin H. HAŞİM	44	Direnışçiler Yatağı Öğrencik (Golamo Gradişte)	14
1426	İslam Beytullah ERDİ	44	Çaresizler	16
1427	Mehmet ÇAVUŞ	44	Çağır Beni	17
1428	Hilmi HAŞAL	44	Piyasa	17
1429	Aysel AKBULUT	44	Olmuyor	17
1430	İsmail A. ÇAVUŞEV	44	Bulgaristan Türkleri'nin Çocuk Şiiri	18
1431		44	2002 Nazım Yılı	21
1432	Emin ÇARIKÇI	44	Türk Bulgar Ekonomik İlişkileri	22
1433	İsa CEBECİ	44	Manilerimiz, Manili Günlerimiz	24
1434	Tamilla ABBASHANLI ALİYEVA	44	xix.yy. Amerikan Romantik Yazarlarında Doğu Motifleri	26
1435	Alev KUTLUÖZEN	44	Seni Özlüyorum	27
1436		44	Bir Demet Şiir	28
1437	Halim Salim KAYACIK	44	Niyazi H. BAHTİYAR 75 Yaşında	29
1438	Kadriye CESUR	44	O, Onurlarımızın da Zirvesi idi	30
1439	Mehmet YAĞIZ	44	Ah, Şu Beyin Çıplaklığı	31
1440		44	Binbir Kurbandan Biri, Rövşan	32
1441		44	Biraz Gülelim, Eğlenelim	34
1442		44	Fotoğraflarla Osmanlı Yapıtları	35
1443		44	Ah, Şu Düşsel Yolculuklar	36
1444	Neşe KAREL	44	Mutlu Olma Günü	37
1445	Taner GÜLER	44	Panayır Dedikleri	38
1446	Stoyan ANDREEV	44	Avrupa Perspektifinde: Türkiye ile Bulgaristan	39
1447	Halim Salim KAYACIK	44	Doğ Bize ATATÜRK'üm	40
1448	Mustafa BAYRAMALİ	44	Şahin Yuvası	42
1449	Zülkef YEŞİLBAHÇE	44	Konfederasyon'a Doğru	43
1450		44	BGF Haberleri	45
1451		44	Şubelerden	46
1452		44	Komşu Derneklerden	47
1453	Sabri YILMAZ	44	Severim	47
1454		44	Kültür Sanat Haberleri	48
1455		44	70 Yaşınız Kutlu Olsun Ağlagül	
1456	Mehmet ALEV	44	Rodoplarda Güz	Arka Kapak

1457		45	Bal-Göç'ün Belgesel Tarihi Yazılıyor	İç Kapak
1458	Mehmet ALEV	45	Başmakale: Ulusların Kurtuluş Savaşı	2
1459	İsa CEBECİ	45	Cumhuriyetim	3
1460		45	Bulgaristan Başbakanı'na Soydaş Raporu	4
1461	Ali EMİNOV	45	Bulgaristan'daki Türkler	5
1462	Ömer Osman ERENDORUK	45	Çöpler Altında Tipler	7
1463		45	Türk Şairlerinden Bir Derleme	10
1464	Metin AND	45	Sanatçı Cariyeler	11
1465	Saffet EREN	45	Okul Zili Çalınca	13
1466	Süreyya BEYZADEOĞLU	45	Balkanlar'da Osmanlı Dönemindeki Kültür Varlıklarımız	14
1467		45	Yöremi Anlatıyorum: Erecek	18
1468	Yusuf TAN	45	Yamuk Kule	20
1469	Mümin TOPÇU	45	Mavi Denizler Onun	21
1470		45	Yeni Şiirler	22
1471	İslam Beytullah ERDİ	45	Bulgaristan Türk Edebiyatında Annaguli Nurmemmet Çizgisi	23
1472	İsmail A. ÇAVUŞEV	45	Bulgaristan Türkleri'nin Çocuk Şiiri	25
1473	Yunus ZEYREK	45	Avrupa'da Bir Dernek Adamımız	28
1474		45	2002 Nazım Hikmet Yılı	30
1475		45	Konuk Yazar: Nihat Altınok	31
1476	İvo ANDRIÇ	45	Köprü	32
1477	Sabri YILMAZ	45	Bizim Köyün	33
1478	Nevzat Yusuf SARIGÖL	45	Tek Kanatlı Özgürlük	33
1479		45	Yeni Yetenekler: Aysel Akbulut	34
1480	BTK	45	Çilik Okuma Yurdu	35
1481	Niyazi KURT	45	Halkın Muallimi	36
1482	Murat Kerim HOCA	45	Belene Zindanları	37
1483	Kadir KADİROĞLU	45	Karanlık	37
1484		45	Bir Ömür, Bir Destan	38
1485		45	Türkçe Eğitimi Sorunları	40
1486		45	Bize Gelen Kitaplar	41
1487	Osman AZİZ	45	Sahnelerin Yıldızı	42
1488	Hüseyin KOCAMAN	45	İlginç Bir Anı	43
1489		45	İnegöl Bal-Göç Şubesi'nin Kültür Atılımları	44
1490		45	Belene Dosyası: Haklarımızı İstiyoruz!	45
1491		45	Konuk Dergi: Hoş Geldin, Balon Kardeş	46
1492		45	Kadriye Abla	47
1493		45	Bulgaristan Başbakanı Simeon Saksroburgotski'ye Açık Mektup	48
1494		46	Nurettin Eyüp HAYKIRIŞ	İç Kapak
1495	Mehmet ALEV	46	Allah'tan mı Bulsunlar?	2
1496		46	Üç Mücahitin Bululması	3
1497	Alev KUTLUÖZEN	46	Anne	3
1498	Ulviye KOCA	46	Bulgaristan'da Türkçe Dersin Kurumsallaşması	4

1499	Tevfik ÜNAYDIN	46	Binbaşı Mustafa Kemal'e Gönderilen Emanet	5
1500	Yahya AKBULUT	46	Zehirdir Yüzüm	6
1501	Tahsin ÖZGÜR	46	Zannettim ki	6
1502	Ali EMİNOV	46	Bulgaristan'daki Türkler	7
1503		46	Yeni Şiirler	8
1504	Kristü MANÇEV	46	Yurda, yuvaya Dönen Niçin Hain Oluyor	9
1505		46	Balkan Mizahından Seçmeler	11
1506	Onur Bilge KULA	46	Saraydan Kız Kaçırma Operası	12
1507	Hasan EREN	46	Bir Türk Dünyası Araştırmacısı	15
1508		46	Şu Mani Deryalarımız	16
1509	Hasan KASIMOĞLU/Hüseyin MUTİ	46	Ezerçe'de Bir Zamanların Tarımı	17
1510	Miodrag BULATOVİÇ	46	Muharrem	19
1511	İsmet Bayram KÜLECİ	46	Unutmadım	20
1512	İsmet Bayram KÜLECİ	46	Bilse	20
1513	Recep USLU	46	Aktı Yıllar	20
1514		46	Genç Kalemlerden Bir Deste	21
1515		46	Bulgaristan Camileri	22
1516	Tamilla ABBASHANLI ALİYEVA	46	Şehitler, Özgürlük Tohumu Ektiler	23
1517	İsmail A. ÇAVUŞEV	46	Bulgaristan Türkleri'nin Çocuk Şiiri	25
1518	Yusuf Ahmet TAŞKIN	46	Kader Utansın	28
1519	Mehmet TÜRKER	46	Baba Olduğumu Öğrendim	31
1520	Özkan ANDAŞ	46	Çocuk	32
1521		46	Parlak Bir İnsan Örneği	33
1522	Niyazi KURT	46	Kırcaali Öğretmen Okulu	34
1523	İslam Beytullah ERDİ	46	İki Eser Üstüne Bir Değerlendirme	36
1524	İsmail Bekir AĞLAGÜL	46	Mektup	37
1525	Eşref ÖZGÜR	46	Şüphe	39
1526	Üzeyir AKGÜN	46	Çilekeş Hüsniye	40
1527		46	Bulgaristan Türk Kadını	41
1528	Ömer Osman ERENDORUK	46	Mum	42
1529		46	KIBATEK II. Uluslararası Edebiyat Şöleni İzmir'de Yapıldı	42
1530		46	Tek Bir Kimlik Taşıdım	43
1531		46	Bize Gelen Kitaplar	45
1532		46	Dernek Etkinlikleri	46
1533		46	Bal-Göç ve Bulgaristan	47
1534		46	Bal-Göç Yetkilileri, HÖH 'ün Beşinci Ulusal Kurultayı'na katıldılar	48
1535	Niyazi KURT	46	Kırcaali Pedagoji Okulunun İlk Mezunları (1951-1952)	Arka Kapak
1536	Mehmet ALEV	47	Şimdi Kinin, Nefretin Zamanı mı?	2
1537	Mustafa ÇETE	47	Şehidin Karısı	3

1538	Sabri Mahmut MEHMEDALİ	47	Ana Dilimiz	4
1539	İbrahim ŞAFAK	47	Lozan Konferansı ve Bulgar Basını	5
1540	Ali EMİNOV	47	Bulgaristan'daki Türkler	8
1541		47	Halim Salim Kayacık'tan Şiirler	10
1542	Alev KUTLUÖZEN	47	Ahne Ne Güzel O İnsanlar	11
1543	Onur Bilge KULA	47	Saraydan Kız Kaçırma Operası	13
1544	İsa CEBECİ	47	Siyasi Miyopluk mu yoksa Gerçekleri Saptırmak mı?	16
1545	İslam Beytullah ERDİ	47	Deliorman'ın İncisi Razgrad	18
1546	Üzeyir AKGÜN	47	Yolçatı Köyü Manileri	20
1547	Rıdvan TÜMENOĞLU	47	Türk Kültürü Dergisinde Bulgaristan	21
1548	Mustafa BAYRAMALİ	47	Gölgelenen İnanç	23
1549	İsmail A. ÇAVUŞEV	47	Bulgaristan Türkleri'nin Çocuk Şiiri	24
1550	Cihat ÖZÖNDER	47	Batı Trakya'daki Yunan Politikası	25
1551	İbrahim YALIMOV	47	Aydınlar Niçin Cepheleştirdi?	28
1552	Tamilla ABBASHANLI ALİYEVA	47	Hocalı Tarihimizin Bir Kanlı Sayfasıdır	30
1553	Zeynep ŞEN	47	Öğrenciden Öğretmene Mektup	32
1554	Hikmet EFRAHİM	47	Deliorman'dan İnsan Manzaraları	33
1555	Hilmi HAŞAL	47	Hasan Özkan İçin " O Zaman "	36
1556	Necip O. NECİP	47	Mayıs İsyanının İlk Şehidi	37
1557		47	Yeni Şiirler	38
1558	Yusuf TAŞKIN	47	Bir Doktorun Acı Akıbeti	39
1559		47	Kahrolsun, Canavarın Böylesine	41
1560		47	İkinci Balkan Şölenu	42
1561		47	İzmir Bal-Göç	43
1562		47	Spor Etkinlikleri	44
1563		47	Kültürel Ağırlıklı Bir Turne	45
1564		47	Kestel İle Koşukavak Dostluğu	47
1565		47	Üç Ülienin Sanatçıları İnegöl'de	48
1566	Balkanlarda Türk Kültürü	48	Belgelerle BAL-GÖÇ ve B.G.F. Çalışmaları Kitabı	İç Kapak
1567	Mehmet ALEV	48	Avrupa Kapılarında Beklerken	2
1568		48	Rodop Şairi Ferhat Yusuf	3
1569	Hakan MÜMİN	48	Anadilimize Ne Kadar Saygımız Var?	4
1570	Yahya AKBULUT	48	Affet	5
1571	Bilal N. ŞİMŞİR	48	Bulgaristan'daki Türk Azınlığı	6
1572		48	Yeni Şiirler	12
1573	Hasan EREN	48	Makedonya'da Türkler	13
1574	Nursen AKGÜN	48	Çek Git	14
1575	Mehmet YAĞIZ	48	Yayla Bayramları	15
1576	Mustafa ÇETE	48	Kız Çeşmesi	16
1577	Erhan AFYONCU	48	Osmanlı Ordusunun Prut Seferi	17
1578	Enver YILMAZ	48	Bir Masal Dinlemek İstiyorum	19
1579	İsmail MEHMET	48	Bir Şumnu İncisi	20
1580	Orhan KEMAL	48	Kitap Satmaya Dair	21

1581		48	Sahnelerin Büyüsü	23
1582		48	Anadolu'dan Bir Demet Şiir	24
1583		48	Belene Mağdurları Duyurusu	25
1584	Aziz NESİN	48	Irak'lı Türkmenler	27
1585		48	İsmail Yalçın	28
1586	Yusuf TAN	48	Plevne Gazisinin Enrensel Kişiliği	29
1587		48	İki Resim, İki Gerçek	30
1588	İslam Beytullah ERDİ	48	Günlerin Güzelliği	31
1589	Yusuf Ahmet TAŞKIN	48	Bir Kişi, İki Nutuk	32
1590	Hikmet ŞAN	48	Öğretmenim Şişmanoğlu	34
1591		48	Balkanların Sesi	35
1592	Macit CANTÜRK	48	Bir Türk Eğitim Ocağı	35
1593	Balkanlarda Türk Kültürü	48	Engeniya Ivanova'nın "İtilmişleri Kucaklamak" Kitabı Üzerine	38
1594	Mehmet YAĞIZ	48	Selamsız Memleket	39
1595	Balkanlarda Türk Kültürü	48	Demokrasi Ne Demektir?	40
1596		48	Balkan Güldürüleri	41
1597		48	Elçin İskenderzade'den Şiirler	42
1598		48	Federasyon Haberleri	43
1599		48	Bal-Göç Ovaakça Lokali Açıldı	44
1600		48	Beyza Üntüna'ya Ödül	44
1601		48	Bursa Bal-Göç	45
1602		48	Murat Karayalçın Bursa'da	45
1603		48	Seçim Heyecanı	46
1604		48	Bize Gelen Kitaplar	47
1605		48	İzmir Bal-Göç	48
1606	İsmail YALÇIN	48	Köy'de Şenlik Var	Arka Kapak
1607	Mehmet ALEV	49	Bulgaristan Cumhurbaşkanı Georgi Pırvanov	İç Kapak
1608	Mehmet ALEV	49	Şimdi Olgunluk Zamanı	2
1609	Emin ALICI	49	Cumhuriyeti Hak Etmek	3
1610	B. BALKANLI	49	Anılarda Büyüyen Minik Şehit	4
1611	Bilal N. ŞİMŞİR	49	Bulgaristan'daki Türk Azınlığı	5
1612		49	Yeni Şiirler	11
1613	İbrahim ŞAFAK	49	Rodop Herkülleleri	12
1614	Recep USLU	49	O Bir Yıldız	14
1615	İsa CEBECİ	49	Kardelen	14
1616	Aysel AKBULUT	49	Senden Değil	14
1617		49	Ata Hayranı Bir Rodoplu	15
1618	Fred Wagner Neşi	49	Kırk Yıl Önceki Sofya	16
1619	Hüseyin MAZLUM	49	Kül	17
1620	Hüseyin MEVSİM	49	Bulgar Halk Edebiyatındaki Yeniçeri Türkülerinde Bir Motif	18
1621	Ahmet MEHMET	49	Ressam	21
1622	Ahmet MEHMET	49	Karakış	23
1623		49	Bir Demet Şiir	24
1624	Yusuf Ahmet TAŞKIN	49	Bir Direnişin Öyküsü	25

1625		49	Ressam Burhanettin Ardagül'e Göre, Çevremizi Nasıl Koruyalım	28
1626	Mustafa BAYRAMALI	49	Özlem	29
1627	Altan FERHATOĞLU	49	Plevne	30
1628	Kanşaubıy MİZİEV	49	Dağları Konuşturan Şair	31
1629	İsmail BIÇAKCIOĞLU	49	Filibe ve Türk Anıtları	33
1630	Yusuf TAN	49	Sanatçı ve Kişiliği	35
1631		49	Mizah Köşesi	36
1632	Tamilla ABBASHANLI ALİYEVA	49	Kıbrıs'tan Karabağ'a	37
1633	Todur ZAMET	49	Memleket	38
1634	Halit SEZER	49	Nasıl Avrupalı	38
1635	Hülya SAATÇİ	49	Dostluklar Sağlam Temellerde	39
1636	Latif KARAGÖZ	49	Manzaralar	42
1637	Halim Salim KAYACIK	49	Gönül Kırıntıları	42
1638		49	Bulgaristan'da Belediye Seçimleri	43
1639		49	İzmir Bal-Göç	45
1640		49	Bursa Bal-Göç Heyeti Ankara'da	46
1641		49	Spor Etkinlikleri	47
1642		49	Bize Gelen Kitaplar	48
1643	Mehmet ALEV	49	Şair Nurettin Haykırış 'ı Bir Yıl Önce Yitirdik	49
1644	Hristo BANKOV	49		Arka Kapak
1645		50		İç Kapak
1646	Mehmet ALEV	50	Vurgun Yiyi Yiye	2
1647		50	Türk'ün Çanakkale Mucizesi	3
1648	Zait GÜNEY	50	Çanakkale Rüzgarları	3
1649	Orhan Seyfi ŞİRİN	50	Razgradlı Şükrü	4
1650	Nejla ÖZTÜRK	50	Pişman Olacaksın	6
1651	Bilal N. ŞİMŞİR	50	Bulgaristan'da Türk Azınlığı	7
1652		50	Şair Kadınlarımızdan Bir Demet	11
1653	Mehmet YAĞIZ	50	Sabiha Gökçen ve Birileri	12
1654	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	50	Sofya Üniversitesi'nde Türk Filoloji Vardı	13
1655	Ahmet TACEMEN	50	Kırcaali'nin Tokatçık Köyünden Maniler	17
1656	Necdet SEVİNÇ	50	Azınlıklar Cenneti	19
1657	Hüsniye KORO	50	Sevgi	22
1658	Hasan OCAKLI	50	Çıra	22
1659	Kadriye CESUR	50	Bir Edebiyat Elçisi	23
1660		50	Basında Kıbrıs	25
1661	Yusuf Ahmet TAŞKIN	50	Bir Direnişin Öyküsü	26
1662		50	Gönülden Nağmeler	28
1663	Fehim KERVANCI	50	Katastrofa	29
1664		50	Ömer O. Erendoruk 70 Yaşında	31
1665	İsmail A. ÇAVUŞ	50	Ömer Osman'ın Şiirinde İslami Motifler	32
1666	Hasan ÖZKAN	50	Anlıyorum	34
1667	Fahriye ÇERKEZ	50	Rüzgâr	34

1668		50	Buram Buram Türklük	35
1669		50	Hasköy Gelişiyor	36
1670	Hasan OCAKLI	50	Deli Aşık	36
1671	Recep USLU	50	Bana Yeter	36
1672		50	Tahsin Özgür'den Taşlamalar	37
1673		50	Nihat Altınok'tan Fıkralar	37
1674		50	Siz Bu Adama Niçin Güldünüz	37
1675		50	Çocuk Şiirimizin Bayrağı	38
1676	Nebiye AKBIYIK	50	Küçük Dram Gibi	39
1677	Zait GÜNEY	50	Robinson'a Teşekkürler	39
1678	Yusuf TAN	50	Dernek Konusuna Gelince	40
1679		50	Bir Şiirin Yankısı	41
1680		50	Doç. Dr. Emin BALKAN'la Söyleşi	43
1681		50	Seçimler	44
1682		50	Bize Gelen Kitaplar	45
1683		50	Bal-Göç Etkinlikleri	46
1684		50	Kosova Türk Kadınları Derneği -Zübeyde Hanım Dergisi	47
1685		50	Perperek Boylarında	48
1686	Hüsniye A. ATASOY	50	Ölüm Adasına Türk Adıyla Giden Tek Bir Tutuklu Vardı; Hüsniye	İç Kapak
1687	Balkanlarda Türk Kültürü	50	Uzay Karov	Arka Kapak
1688	Ş. SÜTLÜPINAR	51	Eski Yaralar, Türkçemiz, Bulgaristan Türk Edebiyatı, Köprüler, Irak Türkmen Folklorü, Şiir, Mizah, Deneme	Kapak
1689	Mehmet ALEV	51	Eski Yaralar	2
1690		51	Sen Bir Büyüsün İstanbul	3
1691	Aptikadir APTİŞEV	51	Türkçemizi Sevelim	4
1692	Latif KARAGÖZ	51	Baharın İsyanı	5
1693	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	51	Bulgaristan Türk Edebiyatına Bir Bakış	6
1694		51	Yeni Şiirler	8
1695		51	Eski Türklerde Takvim	9
1696	Ahmet AKAR	51	Sevgi	10
1697	Mustafa ŞANLI	51	Tonguç'un Kişiliği	11
1698	Ömer Osman ERENDORUK	51	Vicdan Yargıcı	12
1699	Sabri İbrahim ALAGÖZ	51	Kadriye'nin Tiyatrosu	13
1700	Bedriye SÖNMEZ	51	Beni Rahat Bırakın	14
1701	Ahmet Şerif ŞEREFİLİ	51	Torlak'ta Protesto Yürüyüşü	15
1702	Yusuf Ahmet TAŞKIN	51	Sabri TATA ve Pehlivanoğulları Üçlemesi	17
1703		51	Konuk Şair: Nevzat M. Fuat	21
1704	Hafize GÜN	51	Türk Büyükleri ile İlk Karşılaşmam	22
1705	Halit SEZER	51	Hasret	23
1706		51	Şiir Köşesi	24
1707	Sevil EMİRZADE	51	KIBATEK Edebiyat Şöleni	25

1708	Tamilla ABBASHANLI ALİYEVA	51	Kerkük Folkloru	28
1709	Yusuf TAN	51	Deli İbrahim	31
1710	Rahim AKDORA	51	Sevmem Onları	32
1711	İbrahim ŞAFAK	51	Bir Yükselişin Hazin Sonu	33
1712		51	Bir Annenin Sanat Yolculuğu	36
1713	İlyaz BEKİR	51	Bir Mektubun Acı Bilançosu	37
1714	Rahim AKDORA	51	Bizim Kızlarımız	38
1715	Nurettin Eyüp HAYKIRIŞ	51	Senin Yüzünde	38
1716	Haşim AKİF	51	Bilka Köyü ve Aşık Emrullah Topçu	39
1717	Nurettin Eyüp HAYKIRIŞ	51	Eşitlik	41
1718	Hasan ÖZKAN	51	Bahar-2	41
1719	Mümin TAHİR	51	Yaşamın Anlamdaşı Yoktur	42
1720		51	Makedonya'daki Seçimlerde Usulsüzlük	43
1721	Mümin AKIN	51	Türkü	43
1722		51	Nihat Altınok'tan Fıkralar	44
1723	Tahsin ÖZGÜR	51	Elveda Yuvam	44
1724	Naim ÇALIŞKAN	51	Dokunaklı Dörtlükler	44
1725		51	Köprüler	45
1726		51	Federasyon Etkinlikleri	46
1727		51	Şube Etkinlikleri	47
1728		51	Mektup	48
1729		51	Muhacir Destanı	
1730		51	Manastır Osmanlı İdadisi	
1731		52	Basında Türk Kimliği, Folklor Şölenleri, Kaşgarlı Mahmut, Mestanlı ve Çevresi, Türklüğün Doğuşu, Düğün Gelenekleri, Osman Hamdi Bey, Öykü, Şiir, Mizah	Kapak
1732		52	BM BGF'nin "Özel Danışmanlık Statüsü" nü Tanıdı.	İç Kapak
1733	Mehmet ALEV	52	Berlin Kongresi ve 30 Ağustos	2
1734	Mümin TAHİR	52	Azınlıklar Anlaşma Yolunda Bir Köprü	3
1735	Selmin HAKOVA	52	Basında Türk Kimliği	4
1736	Hikmet EFRAHİM	52	Uçma Özlemi	5
1737	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	52	Bulgaristan Türk Edebiyatına Bir Bakış	6
1738		52	Yeni Şiirler	10
1739	Ebazer YUSUF	52	Onbeş Yıl ve Gerçekler	11
1740	Faik İsmail ARDA	52	Sadece Sen	12
1741	Mehmet ALEV	52	Kırcaali'de Folklor Şölenleri	13
1742	Yusuf TAN	52	Rodoplar'da Kargarlı Mahmut İzleri	16
1743	Baki ALİ	52	Bursa	17
1744		52	Dünya Gültüyor	18
1745	İsmail A. Çavuşev	52	Ömer Osman Erendoruk'un Yaratıcılığı	19
1746		52	Konuk Yazar: Yusuf A. TAŞKIN	24

1747	Elçin İSGENDERZADE	52	Mestanlı ve Çevresi	25
1748		52	Ayrılık	27
1749		52	Turhan Usta'dan Taşlamalar	28
1750	Mehmet YAĞIZ	52	En Güzel Kompozisyon	29
1751	Zait GÜNEY	52	Robinson'a Teşekkürler	29
1752		52	Nazmi Nuri'den Şiirler	30
1753		52	Rumeli Türküleri	31
1754		52	Rudozem Başkanı Hasan Çakırov ile Bir Sohbet	32
1755	Nurten ŞÜKRÜ	52	Nasıl?	33
1756	Nurten ŞÜKRÜ	52	Başka	33
1757	Nediye Yılmaz	52	Hoca Köyü'nde Düğünler	34
1758	Sabri İbrahim ALAGÖZ	52	Bırakma Beni	35
1759	Semra GÜLER	52	Ressam Osman Hamdi Bey	36
1760		52	Hak Ettin	37
1761		52	Baskıcı Rejimin Aynası	38
1762		52	Kültür Sanat Haberleri	39
1763		52	Bize Gelen Kitaplar	40
1764		52	KIBATEK'den Haberler	40
1765	Nurettin Eyüp HAYKIRIŞ	52	Cevizin Yaprağı	40
1766	Üzeyir AKGÜN	52	Naciya Annenin İsyanı	41
1767		52	Dilek	41
1768		52	İzmir Bal-Göç Sarnıç'ta	42
1769		52	İzmit Ulugazi İlköğretim Okulu Bulgaristan'da	43
1770		52	Basri Şen ile Başbaşa	44
1771	Hilmi KARAGÖZ	52	Ömer Abi	45
1772		52	Bandırma Bal-Göç'te Ödül Töreni	46
1773		52	İnegöl Bal-Göç Ekibi Bulgaristan'da	47
1774		52	Irak Türkleri Yok Olma Noktasında	48
1775		52	Nesebır Türkülerimiz Danslarımızla Coştı	İç Kapak
1776		52	Demokrasi Savaşçısı, Mücait Şair Nuri Turgut ADALI'yı Yitirdik	Arka Kapak
1777		53	Ali Durmaz'ı Yitirdik	Kapak
1778	Balkanlarda Türk Kültürü	53	Soydaş Deklarasyonu	İç Kapak
1779	Mehmet ALEV	53	Aydınlarımız	2
1780	Petr HACIPETROV	53	Posta Pullarına ATATÜRK'ü Çizdim	3
1781	Latif KARAGÖZ	53	Yıldızlar	3
1782	Aliş SAİDOV	53	Türkçe Dilekçesi Ne Demektir?	4
1783	Süleyman Yusuf ADALI	53	Rumeli Türküsü	5
1784	M.Türker ACAROĞLU	53	Osmanlı-Türk Kültürünün Bulgaristan'daki İzleri ve Etkileri	6
1785		53	Yeni Şiirler	10
1786	Yusuf TAN	53	Erikler	11
1787	İslam Beytullah ERDİ	53	Yakup İsmailov	12
1788	Ali BONCUK	53	Eski Okul	13
1789	Necla ŞEN	53	Seni Düşünüyorum	13

1790	İbrahim ŞAFAK	53	Rodop Düğün Gelenekleri	14
1791	Mustafa BAYRAMALİ	53	Dünya Elinin İçinde	17
1792	Sabri YILMAZ	53	Ali Durmaz'ın Öğrenciliği	18
1793		53	Mizah Köşesi	19
1794	Halit Zahit MANAVOĞLU	53	Davulcular	20
1795	Hüseyin KÖSE	53	Ölümü Haykıran Adam	21
1796		53	Şiir Köşesi	22
1797		53	Hayat Solmayan Ümiddir	23
1798		53	Babaya Adanan Bir Şiir Kitabı	26
1799	Hüseyin Memişoğlu	53	Bulgar Çiftçi Birliği ve Türk Azınlık Eğitimi	27
1800		53	Durhan Ali'den Şiirler	30
1801	Hüseyin Mehmet HACIOĞLU	53	Bir Kiremitlik Medresesi Vardı	31
1802	Üzeyir AKGÜN	53	Boşuna Çekilen Nutuklar	33
1803		53	70 Yaşın Doruğundan	35
1804	Hafize GÜN	53	Yemeği Yedikten Sonra Nereye Yatacağız	37
1805	Ali BONCUK	53	Çanakkale Savaşı	38
1806	Ali BONCUK	53	Güvercin	38
1807		53	Kervancı ile Ayaküstü	39
1808	İsa CEBECİ	53	Sen	40
1809	M.A. KOCAMUSTAFA	53	Volkan Kırli'de/ Benkovski / Kükredi	41
1810		53	Bize Gelen Kitaplar	43
1811		53	Konferanslar	44
1812		53	Hamitler Parkı'nda Şölen	45
1813		53	Bakan Aksu ile Karşılaşma	47
1814		53	Yitirdiklerimiz	48
1815	Sabri YILMAZ	53	Bir Rodop Köyü	Arka Kapak
1816	Kamber KAMBER	54	Üç Kızlar	Kapak
1817	Mehmet ALEV	54	Kendimizi Toparlama Zamanı	2
1818	Mümin BEKİR	54	Son Ders	3
1819	Balkanlarda Türk Kültürü	54	Sözümüz Var	4
1820	Nikola STANEV	54	Çanakkale Geçilmedi	5
1821		54	Kadın Şairlerimizden Bir Demet	6
1822	M.Türker ACAROĞLU	54	Osmanlı Türk Kültürünün Bulgaristan'daki İzleri ve Etkileri	7
1823	Şaban Mahmudoğlu KALKAN	54	Belene Ağıtı	11
1824	Hafize GÜN	54	Anı-Dizi-Bu Akşam Radyeye Nasıl Giresin?	12
1825	Hüseyin ADALI	54	Eğitim Yuvası	13
1826	İbrahim ŞAFAK	54	Dedemin Anahtarları	16
1827	Lütfi KALELİ	54	Halkların Kardeşlik Bayramı	17
1828	Yusuf TAN	54	Rodoplarda Kaşgarlı Mahmut İzleri	19
1829		54	Konuk Şair Şaban Mahmut KALKAN	20
1830		54	Galip Balkar'a da Kıydılar	21
1831		54	Hocalı Vahşeti	22

1832	Remziye GAZİ	54	Karakış	23
1833		54	Mizah Köşesi	24
1834	Özkan HÜSEYİN	54	Yaşamdan Gerçek Kesitler	25
1835	Ali EMİNOV	54	Bulgaristan'a Elveda	28
1836	Nevin SUNGUR	54	Kerkük Bizimdir	29
1837	Hüseyin M. HACIOĞLU	54	Bir Kiremitlik Medresesi Vardı-Eğitim	31
1838	Zülkef YEŞİLBAHÇE	54	Sarı İnek	33
1839	Müsamettin IŞIK	54	Deliorman ve Su	34
1840	Behçet DRAMER	54	Alicik-Efsane	35
1841	Yusuf TAN	54	Bu Türküleri Kim Çıkartıyor	36
1842		54	Açık Mektup	37
1843		54	Türk Varlığını Kabul Edin	38
1844		54	Münih'te Batı Trakya	39
1845	İslam Beytullah ERDİ	54	İzmir'de Edebiyat Şöleni	42
1846		54	Görece'de Yedikızlar Aşı	43
1847		54	Şubeler	45
1848		54	Bize Gelen Kitaplar	46
1849	Mehmet AYVACIKLI	54	Kirli Direnişinin 20.Yılı Görkemli Kutlandı	47
1850	Hasan RODOPLU	54	Asker Yarım	48
1851		54	Askerin Türküsü	49
1852		54	Folklor Ekibi	Arka Kapak
1853		55	10 Mayıs Cebel Bayramı	Kapak
1854		55	Konfederasyon Kuruldu	İç Kapak
1855	Mehmet ALEV	55	Başmakale: Ne Acayip Bir İşbirliği	2
1856	Şahbaz HULUSİ	55	Rumeli Türküsü	3
1857	Bedriye RAMADAN	55	Hayaller ve Gerçekler	5
1858	İbrahim YALIMOV	55	Türk Ahalisinin Direnişi	6
1859		55	Türk Aydınlarının Tepkileri	7
1860		55	Mustafa Kemal Samsun'a Çıkıyor	9
1861		55	Yüce ATAM	9
1862	M.Türker ACAROĞLU	55	Osmanlı Türk Kültürünün Bulgaristan'daki İzleri ve Etkileri	10
1863	Miray VURMAY	55	Suriye Türkleri	16
1864		55	Türk Dünyasından Şiir Örnekleri	17
1865	Süleyman ÇELİK	55	Hıdırellez	18
1866	Mehmet YAĞIZ	55	Tombul Kadın	20
1867	Halim Salim KAYACIK	55	Seni Sevmek	21
1868		55	Konuk Şair: Necla ÖZTÜRK	22
1869		55	Büyük Katliam	23
1870	Nurettin Eyüp HAYKIRIŞ	55	Rubailer	24
1871	Sabri YILMAZ	55	Arda Boylarında	25
1872	Nurhan TEKEREK	55	Prizren Kültür Evi ve Nafiz Gürcü Ali Türk Tiyatrosu	27
1873		55	Recep Uslu'dan Şiirler	29
1874		55	Recep Küpçü'yü 26 Yıl Önce Yitirdik	30

1875		55	Kutsal Miraslarımız	31
1876	Ömer Osman ERENDORUK	55	La İlahe İllallah	31
1877	Tamilla ABBASHANLI ALİYEVA	55	Cengizler Her Zaman Kahramandır	32
1878	Kadir KADİROĞLU	55	Bir Aşk Öyküsü	33
1879	Mehmet BÜTÜÇ	55	Türkçemiz 35 Yıl Önce Bile Yüzde 100 Resmiydi	34
1880		55	Hak ve özgürlükler Hareketi Anadil Ders Saatlerinin Artmasını İstiyor	35
1881	Mehmet ALEV	55	Emekli Maaşları ve Sorunlar	36
1882		55	19 Mayıs Kimin Bayramı?	38
1883	Halim Salim KAYACIK	55	Onurlu Bir Yaşan Öyküsü	40
1884	Kenan ÖZGÜR	55	Türkiye, Balkanlar ve Avrupa Birliği	41
1885		55	Şiirler	42
1886	Tamilla ABBASHANLI ALİYEVA	55	Türk-Bulgar İlişkileri	43
1887		55	Etkinlikler	44
1888		55	Görece'de Mestanlı Havası	45
1889		55	Muhteşem Gece	46
1890	Cihat SERT	55	Bal-Göç Büyük Bir Güç	47
1891		55	HÖH 4 Bakanlık Bekliyor	48
1892	Mehmet ALEV	55	Ohlövets Okulu 50 Yaşında	49
1893	Ş. SÜTLÜPİNAR	55	O Limanda	Arka Kapak
1894		56	30 Ağustos'a Giderken	Kapak
1895	Balkanlarda Türk Kültürü	56	BM'den BGF'ye Görev	İç Kapak
1896	Mehmet ALEV	56	Bulgaristan'da Seçimler	2
1897		56	Zafer Şarkıları	3
1898	Gözde Kılıç YAŞIN	56	Seçim Sonuçları	4
1899		56	Aktüel	5
1900	Bahtiyar SİPAHİOĞLU	56	Kosovo'da Türkçe	6
1901	Sema SEZER	56	Yunanistan'da Türk Yasağı	8
1902		56	Derneklerimiz	9
1903		56	Gazi Dedem	12
1904		56	Anı	13
1905		56	Nostaljik Şiirler	15
1906	Hakan KANTARCI- Haktan BİRSEL	56	Türk Dünyası	16
1907	Bayram KUŞKU	56	Konuk Şair	19
1908	Fehim KERVANCI	56	Öykü	20
1909	Mehmet H. ŞAKİR	56	Araştırma	22
1910	Hafize GÜN	56	Anılar Dizisi	24
1911	Halim Salim KAYACIK	56	Gönül Kırıntıları	23
1912	İbrahim ŞAFAK	56	Karabaş'ın Avcılığı	23
1913	Sabri M. MEHMETALİ	56	Kırcaali Pedagoji Okulu Mektep Yıllarında	26
1914	Müzeyyen BUTTANRI	56	Bildiri	27
1915		56	Haklarımız BM Kayıtlarında	32

1916		56	Sanat Dünyası	33
1917	Behçet DRAMER	56	Şehitlerimiz	34
1918	Kader ÖZLEM	56	Tarih	36
1919		56	Güzel Türkçemiz	38
1920		56	Kutsal Miraslarımız	39
1921		56	Mizah Köşesi	40
1922	Nikolay HRİSTOZOV	56	Yıldönümü	41
1923	Mustafa BAYRAMALİ	56	Deneme	43
1924		56	Derneklerimiz	44
1925		56	Söyleşi	45
1926		56	Bal-Göç Balkan Ülkelerinde	46
1927		56	Türk Kültürü Nesebır'da	48
1928		56	Nuri Turgut Adalı'yı 1 Yıl Önce Yitirdik	İç Kapak
1929		57	Balkanlarda Türk Aile Yapısı, Bulgaristan'da Türk Okulları, Türkçe Eğitim, Osmanlılar'da Hamam Kültürü, Büyük Şahsiyetler Asya'dan, Mehmet Celil Kimdir?, Mestanlı'dan İki Şair Konuğumuz, Şiir,Öykü ,Deneme, Anı	Kapak
1930		57	BGF'ye Zirve Görev Verildi	İç Kapak
1931	Mehmet ALEV	57	Yeter ki, İyi Niyet Olsun	2
1932	İsmet İSMAİL	57	Avrupa'da Kaybolmak İstemiyoruz	3
1933	Mustafa NURİ	57	Soykırımın Başlangıcından 21 Yıl Geçti	4
1934	Muhsin KARA	57	Dilimizin Adından Kim Korkuyor?	5
1935	Orhan Seyfi ŞİRİN	57	Sorma Buralarda Ne İşimiz Var?	6
1936	Latif KARAGÖZ	57	Güzelim	6
1937	Niyazi Hüseyin BAHTİYAR	57	Onu Niçin Öldürdüler?	7
1938	Mehmet SERBEST	57	Umudumuz	7
1939	Tamilla ABBASHANLI ALİYEVA	57	Büyük Adamlar Asya'da Yetişmiştir	8
1940	Hafize GÜN	57	Antalya'nın Tıkırtılı Hurmaları	11
1941	Ali ÖZTÜRK	57	Bir Zamanların Türk Okulları	13
1942	Nihat AYCAN	57	Balkanlarda Türk Aile Yapısı	14
1943	Nevin SADIKOVA/Ayşe HACIHURŞİT	57	Mestanlı'da İki Konuk Şairimiz	18
1944	Müzeyyen BUTTANRI	57	Çağdaş Bulgaristan Şairlerinde Göç Olgusu (2)	19
1945	Halit SEZER	57	Hani O Eski Günler	22
1946	Remziye GAZİ	57	Şeytanın İş (Öykü)	24
1947	Mehmet H. ŞAKİR	57	Kütük (Deneme)	25
1948	Mehmet H. ŞAKİR	57	Grandomani	25
1949		57	Yeteneklerimiz (Reyhan Erdinç)	26
1950		57	Osmanlı'da Hamam	27
1951	Salih BOZOV	57	Balkan Savaşı	28
1952	Mehmet ALEV	57	En Nihayet	29
1953	Latif KARAGÖZ	57	Feyyaz Sağlam'ın Yeni Kitabı	30
1954		57	Şiir Köşesi	31
1955	İsmail ÇAVUŞEV	57	Bazı Yoldaşlar	32

1956		57	Ruşçuklu Küçük Karikatürcü	34
1957	Sevil EMİRZADE	57	Size Kırım'dan Haber Getirdim	35
1958	Balkanlarda Türk Kültürü	57	Büyük Cesaret	38
1959	Nevzat FUAT	57	Sam Üçlüsü Hücumda	39
1960		57	Naim Çalışkan'dan Dörtlükler	41
1961	Üzeyir AKGÜN	57	Efsane Adamla Buluşmalar	42
1962	G. GÜLER	57	Embiye Çavuş Resim Sergisi	43
1963		57	Bize Gelen Kitaplar	44
1964		57	Güzel Bir Beraberlik	45
1965		57	Turgut Adalı Ormanı	46
1966	Veli ÖZTÜRK	57	Tokmaklı Dere Camii	47
1967	Hasan RODOPLU	57	Kanlı Belene	48
1968		57	Latif A. Yıldırım'ı 70. Doğum Yılı	İç Kapak
1969		58		1
1970	Mehmet ALEV	58	Şimdiki İktidarlar	2
1971	Hafize GÜN	58	Rumeli Kızları	3
1972	Manastırlı Hasip	58	Hasan Çavuş'un Anısına	4
1973		58	Bir Derneğin Konfederasyon Yolculuğu	5
1974		58	Dilimizin Temeli Nasıl Yıkıldı	7
1975		58	Genç Kalemlerimiz	8
1976		58	Veli'nin Korkunç Akıbeti	9
1977	Rıdvan TÜMENOĞLU	58	Avrupa Sürecinde Bulgaristan Türkleri	10
1978	Müzeyyen BUTTANRI	58	Çağdaş Bulgaristan Şairlerinde Göç Olgusu	12
1979		58	Rodoplar'dan İki Konuk	14
1980	Bahtiyar SİPAHİOĞLU	58	Kavram Kargaşası	15
1981	Zülkef YEŞİLBAHÇE	58	Portakal Kabuğu (Zülkef Yeşilbahçe)	17
1982		58	Kadın Şairlerimizden Bir Demet	18
1983		58	Yükselişler Çöküşler	19
1984		58	İsa Cebeci'den Hoyratlar	21
1985		58	Bulgaristan'daki Türk Okulları	
1986	Mustafa BAYRAMALİ	58	Rodop Öyküsü	23
1987	Üzeyir AKGÜN	58	Bir Göç Öncesi	24
1988	Emel BALIKÇI	58	Çelikli'nin Efsanesi	26
1989		58	Mihri MÜŞFİK	27
1990	Sevil EMİRZADE	58	Size Kırım'dan Haber Getirdim	28
1991		58	Şiir Köşesi	31
1992		58	Hasköy Civarında Osmanlı Eserleri	33
1993	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	58	Üniversitedeki Cadı Kazanı	33
1994	Mehmet H. ŞAKİR	58	Çok Tehlikeli Göz Kırpmalar	35
1995		58	Karabağ Kan Ağlıyor	36
1996	Kader ÖZLEM	58	Garbi Trakya Cumhuriyeti	37
1997	Derya AYTAÇ	58	Günü Tiyatro Aydınlatacak	39
1998	Mehmet YAĞIZ	58	Küstendil Treni	41
1999	BTK	58	Yenigün	43

2000		58	BGF'nin Yeni Başkanı	44
2001		58	8 Mart kutlamaları	47
2002		58	Duyuru	48
2003		58	Talat Paşa	İç Kapak
2004		58	Hafize Besim GÜN	Arka Kapak
2005		59	19 Mayıs Cebel Bayramı, Dünya'da Türkçe, Rodop Düğünleri, Bir devletin Göçü, Mayıs Şehitlerimiz, Kemalizm Bulgaristan'da Şiirleri, Öykü, Mizah	Kapak
2006	Mehmet ALEV	59	Dilekçe Rezaleti	2
2007	Osman AZİZ	59	Unutmuyoruz Türkçe'yi	3
2008		59	Anadilimiz Türkçemiz	4
2009		59	Dünyada Türkçe	5
2010		59	Bulgaristan'da Türkçe Dersler ile İlgili Sıkıntılar Devam Ediyor	6
2011		59	Esat Dede	7
2012	Embiya ULUSOY	59	Gönüllere Aktarılan Şiirler	9
2013		59	Şiir Köşesi	10
2014	Emin ÇARIKÇI	59	Bakan Abdullah Gül, Tuzluk Köyünde	11
2015	Hüseyin KÖSE	59	Baş Yazgısı	13
2016	Ömer LÜTEM	59	Türk Yazarlar, L.Levçevi Köşeye Sıkıştırdılar	14
2017	Hasan RODOPLU	59	Rodop Düğünleri	19
2018		59	Köylü Dilberi	21
2019	Öğr. Gör. Neval KONUK	59	Kosova Sultan Murad Hüdavendigâr Türbesi	22
2020		59	Yanıbaşımızdaki Tarih	25
2021	Rıza MOLLAOĞLU	59	Bulgaristan Türklerinin Halk Şiiri	26
2022	Üzeyir Mehmet ŞÜKRÜ	59	Kırcaali İli Ercek (Ahransko) Köyünden Maniler	29
2023	Neşe SEZİNSOY	59	Stalin, Kırım Halkını Bir Gecede Çöllere Sürdü	30
2024		59	Bir Ressam Hemşehrimiz	31
2025	Nurettin MEHMET	59	Ayşe Mola	32
2026	Fehim KERVANCI	59	Evvel Zaman Kuaförü	33
2027		59	Halim Salim Kayacık'tan Yeni Şiirler	34
2028		59	HÖH'ün Altıncı Milli Kurultayı	35
2029		59	Şair Hasan Özkan'ı Beş Yıl Önce Yitirdik	37
2030		59	Remziye Gazi'den Bir Öykü	38
2031	Kazım YUNUS	59	Bir kitap Üzerine Düşündüklerim (Eleştiri)	40
2032		59	Federasyon Haberleri	42
2033		59	Federasyon Yönetim Kurulu	47
2034	Osman AZİZ	59	Turgut Adalı Destanı	48
2035		59	Kosova'da Sultan Murad Türbesi / Maan Kasabası Camii	Arka Kapak
2036		60	Resim	Kapak
2037	Mehmet ALEV	60	Başmakale: Sana Büyü Yapmışlar Kızım!	3
2038	Mümin TAHİR	60	Azınlık Nedir?	4
2039	Suna KİLİ	60	Mustafa Kemal Başkomutan	5
2040	Neval KONUK	60	Bulgaristan Kazanlıkta bir Osmanlı Camisi Kundaklandı	6

2041	Turgay CİN	60	AB Üyesi Yunanistan'da Batı Trakya Müslüman Türkleri 'nin Güncel Sorunları ve Türkiye	10
2042	Ramazan BİÇER	60	Türkler ve Domuz	12
2043	Mehmet YAĞIZ	60	Avrupa Böyle Soru Neden Sormaz	15
2044	Osman AZİZ	60	Cehalet =Ahlaksızlık	16
2045	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	60	Türkçe'nin Balkan Dillerine Etkisi Üzerine	18
2046		60	Şiir Köşesi	28
2047	Hüseyin MEMİŞOĞLU	60	Türk Azınlık Okullarının Bulgar Okullarıyla Birleştirilmesi	30
2048	Selim ÇAVUŞOĞLU	60	Eski Yunan Vatandaşlık Kanunu ve 19.Madde Savunmanın Kanıtları Kendileri ve Pozitif Hukuk Üzerine Etkileri	32
2049	Hafize GÜN	60	Kıbrıs Şehitleri Fısıltıları	40
2050		60	Batı Trakya'nın Yılmaz Savunucusu ve Türkiye Aşığı İskeçe Müftüsü, Hakk'a Yürüdü	42
2051		60	Faaliyetler	43
2052		60	Kitap Tanıtımı	
2053	Necattin TÜRKİSÖZ	60	Bulgar VMRO Örgütünün Yunanistan Ordusundaki Bulgarlara Yönelik Yayınladığı Bildiri	48
2054		60	Reklam	Arka Kapak
2055		61	Genel Başkan'dan	2
2056	Mehmet ALEV	61	Soykırımcılar Hortladı mı?	3
2057	Rıdvan TÜMENÖĞLU	61	Bulgar Türkü ve Bulgaristan Türkü Kavramları Üzerine	4
2058	Latif KARAGÖZ	61	Köprü	6
2059	Necattin TÜRKİSÖZ	61	Bulgaristan Halk Meclisinde "Aslına Dönüş" Politikası Üzerine Düzenlenen Oturum (21 Şubat 1992)	8
2060	Hafize GÜN	61	Gönüllere Aktarılan Şiirler	14
2061	Üzeyir AKGÜN	61	Rodop Manileri	16
2062	Elif KAZANLIK	61	Şimdi Ne Olacak?	17
2063		61	Şiir Köşesi	18
2064	M.Türker ACAROĞLU	61	Son 60 Yılda Bulgaristan'da Türk Halk Kültürü Üzerine Seçme Yayınlar Kaynakçası	20
2065	Kader ÖZLEM	61	Maria Todorova'nın Çözümlemesinde Balkanlara Türklere ve Batılılara Kavramsal Siyasal ve Kültürel Yaklaşım	26
2066	Mehmet İBRAHİMGİL	61	Balkanlarda Kültür Mirası ve Osmanlı Kimliği	28
2067	Neval KONUK	61	Rumeli'deki Osmanlı Mimari Eserlerimizin Durumu	32
2068	Halil H. SÜLEYMAN	61	Türk Yazı Devrimi ve Bulgaristan Türkleri	36
2069	Necattin TÜRKİSÖZ	61	Kemal ve Enver	42
2070		61	Kapak Konusu	44
2071		61	Kitaplık	46
2072		61	Faaliyetler	48
2073		61	Reklam	
2074	Emin BALKAN	62	Genel Başkan'dan	2

2075	Mehmet ALEV	62	Pomaklar	3
2076	Rıdvan TÜMENOĞLU	62	Azınlık Kavramı ve Bulgaristan Türklerinin Statüsü	4
2077	Niyazi Hüseyin BAHTİYAR	62	Kemal Paşa Gerlova'da	8
2078	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	62	Balkanlar'da Nevruz Bayramı	10
2079	Üzeyir AKGÜN	62	Bulgaristan'ın Kırcaali İlinin Ardino (Eğridere) Erecek Köyü Manileri	13
2080	Erhan TÜRBEDAR	62	Balkanlar'da Müslüman Topluluklar ve Türkiye	15
2081	Niyazi Hüseyin BAHTİYAR	62	Anılarımın Kısacık Biyografisi/N.H.Bahtiyar 80 Yaşında	19
2082	Harun BEKİR	62	Bulgaristan'da Türkçe Eğitim	22
2083	Emel BALIKÇI	62	Çatıdaki Gramofon	23
2084	M.Türker ACAROĞLU	62	Bulgaristan Süreli Yayınlarında Atatürk ve Atatürkçülük	24
2085	Hafize GÜN	62	Hidrellez Dünden Bugüne Anı	29
2086	Mehmet H. ŞAKİR	62	Soykırım Tarihlerine Gececek mi?	31
2087	Mustafa BAYRAMALİ	62	Düğmeğe Bastıkça	33
2088		62	Tanıdığım İsmail Bekir Ağlagül 75 Yaşında	35
2089	Feriha ER	62	Balkan Mutfağından	37
2090		62	Bal-Göç'ün 22 yıl Coşkusu	38
2091	Nezahat SOLAK	62	Şumnu Nazım Hikmet Kültür Evi'nin 110.Yıl Kutlamaları	40
2092	Mehmet YAĞIZ	62	Yazık Oldu Zühtü'ye	41
2093		62	Latif Karagöz	42
2094		62	Faaliyetler	43
2095		62	Kitap: Rumeli'de Yaşam	48
2096		62	Reklam	Arka Kapak
2097	Emin BALKAN	63	Genel Başkan'dan	2
2098	Mehmet ALEV	63	Soykırıncılar Hortladı mı?	3
2099	Rıdvan TÜMENOĞLU	63	Atatürk Döneminde Türk-Bulgar İlişkileri ve Bulgaristan Türkleri	4
2100	Rıdvan TÜMENOĞLU	63	Mysia Resim Atölyeleri ve Kurucu İlhan ÖZER'le Söyleşi	14
2101	Melahat Ali REZİME	63	Makedonya ve Kosova'da Türk çocuk Edebiyatı ve Türk Çocuk Dergileri	16
2102	Halim ÇAVUŞOĞLU	63	Pomak	20
2103	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	63	Yordan YOVKOV'un Öykülerinde Türk Leksik Unsurları	25
2104	Mahiye MORGÜL	63	Aka Gündüz'ü Yeniden Keşfetmek	32
2105	Rıdvan TÜMENOĞLU	63	Atatürk'ün Mektubu	40
2106		63	Bal-Göç THM Korosu'ndan Muhteşem Konser	42
2107		63	Faaliyetler	44
2108		63	Kitap Tanıtımı	47
2109	Macide GÖNÜL	63	Kitap Tanıtım-Balkan Yemekleri	48
2110		64	Ohri Türk Çarşısı Fotoğraf	Kapak
2111	Emin BALKAN	64	Genel Başkan'dan	2

2112	Mehmet ALEV	64	Bulgar Halkının Dolduruluşu	3
2113	Rıdvan TÜMENÖĞLU	64	Milli Mücadele Dönemi Türk Bulgar Dostluğuna Bir örnek: VMRO Örgütünün Yayınladığı Bir Bildiri	4
2114	Vahder KELEŞYILMAZ	64	Atatürk'ün Bulgar Basınındaki Önemli Bir Polemik Hakkındaki Bilgi ve Görüşleri ile Ulusal Dış Politika Üzerine	6
2115	İsa CEBECİ	64	Bulgarların "Ekşi Sütü" Nasıl Yoğurt Oldu?	10
2116	Rafet MURAT	64	Türk Gençleri Makedonya'da Buluştu	12
2117		64	Şiir Köşesi	15
2118		64	Balkan Türklüğünün Kaderi, Mübadiler Romanı ve Yılmaz Gürbüz ile Söyleşimiz	16
2119	Emel BALIKÇI	64	Çelikli Köyünden Yüz Sözcük Tatar İzleri Rodoplar'dan Silindi mi?	22
2120		64	Süleyman Hilmi Tunahan	25
2121		64	Yeni Mahalle Yaz Şenliği	26
2122		64	Öğretim Yılı Temennisi	27
2123	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	64	Geçmişten Günümüze Türkçe-Bulgarca ve Bulgarca-Türkçe Sözlükler	28
2124		64	Sevgi Korosu	34
2125		64	Faaliyetler	36
2126		64	Bulgaristan'da Yerel Seçim Heyecanı	40
2127		64	Bal-Göç Üyeleri Geleneksel İftar Yemeği Buluştu	42
2128	Latif KARAGÖZ	64	İki Kitap	44
2129		64	Bulgaristan'da Türk Basını	46
2130	Macide GÖNÜL	64	Yemek Köşesi	48
2131		65	Eski Filibe'den Genel Görüntü	Kapak
2132		65	Reklam	İç Kapak
2133	Emin BALKAN	65	Genel Başkan'dan	2
2134	Mehmet ALEV	65	Peklen Kardeşim Peklen	3
2135	Ramazan BİÇER	65	Balkan Türkleri'nde Büyüyen Dini Tehlike	4
2136	Kırcaali Haber	65	Deli Ormanlı Koca Yusuf	8
2137	Serhat MUTLU	65	Türkiye'n	11
2138	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	65	Rodop Müslümanları'nın Dramı	12
2139	Şaban Mahmudoğlu KALKAN	65	Bulgaristan Türkleri Edebiyatına Azerbaycan Aydınlarının Etkisi	18
2140	Hikmet EFRAHİM MEHMET	65	Avrupa Birliği'nin Değişmeyen Ülkesi Bulgaristan	22
2141		65	Fahri Doktora Töreni	25
2142	İsmail SELİMOĞLU	65	Bursa'ya Balkanlardan Gelen Doksan Üç Muhacirleri	26
2143		65	Şiir Köşesi	29
2144		65	Faaliyetler	30
2145	Nazmiye HATİPOĞLU	65	Yemek Köşesi	33
2146		65	Kitap Tanıtım	34
2147	Meltun KADIOĞLU	65	Sevgi Korosu Sevgi Yolunda	35
2148		65	Duyuru	36

2149		65	Reklam	
2150		66	Reklam	İç Kapak
2151	Emin BALKAN	66	Genel Başkan'dan	2
2152	Mehmet ALEV	66	Kültür Katliamı	3
2153	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	66	Bulgaristan Gagavuzları	4
2154	Macide GÖNÜL	66	Anılarda Yaşattıklarımızdan Resmiye Seçkin ile Röportaj	8
2155	Fethi CAN	66	Kaybettiklerimiz	10
2156	Nevzat FUAT	66	Bulgarların "Ekşi Sütü" Nasıl Yoğurt Oldu?	11
2157		66	Emel Balıkçı'nın Yeni Mahalle Evliya Babası	12
2158	Mustafa MESTANOĞLU	66	Benim Köyüm Terziköy	14
2159	Kırcaali Haber	66	Eşim Recep KÜPÇÜ	15
2160	Nergis KÖPRÜLÜ	66	Anadolu'dan Balkanlar'a Yaşayan ve Değişen Yüzüyle Türk Düğün Geleneği	17
2161		66	Faaliyetler	23
2162		66	Şiir Köşesi	32
2163	Ayten HACIOĞLU	66	Yemek Köşesi	33
2164		66	Kitap Tanıtım	34
2165	Meltun KADIOĞLU	66	Göç ve Müzik	35
2166		66	Reklam	
2167	İsmail SELİMOĞLU	67	Yayın İlkelerimiz	2
2168	Mehmet ALEV	67	Düşman Edebiyatı	3
2169	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	67	Gagavuzların Dili ve Kültürü	4
2170	Macide GÖNÜL	67	Anılarda Yaşattıklarımızdan	8
2171	Emel BALIKÇI	67	3 Basamaklı Bahar Bayramı	9
2172	Nergis KÖPRÜLÜ	67	Anadolu'dan Balkanlar'a Yaşayan ve Değişen Yüzüyle Türk Düğün Geleneği	11
2173	Kader ÖZLEM	67	Bulgaristan Türklerinin Tarihsel Süreç İçinde Dönüşümü, AB Üyelik Süreci ve Türk Azınlığın Durumu	16
2174		67	İçimizden Biri Recep Altepe	22
2175		67	Faaliyetler	24
2176		67	Şiir Köşesi	32
2177	Özen ÇALIŞKAN	67	Yemek Köşesi	33
2178		67	Kitap Tanıtımı	34
2179	Meltun KADIOĞLU	67	Göç ve Müzik	35
2180		68	Reklam	
2181	Macide GÖNÜL	68	Mostar Köprüsü	Kapak
2182	İsmail SELİMOĞLU	68	130 Yıl ve Göç	4
2183	Mehmet ALEV	68	Kuyruklar	5
2184	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	68	Balkan Halklarının Folklorunda Türk İzleri	6
2185	Macide GÖNÜL	68	Anılarda Yaşattıklarımızdan	9
2186	Emel BALIKÇI	68	Smolyan (Paşmaklı) Şehrinde Bir Türbe	10
2187	Nergis KÖPRÜLÜ	68	Anadolu'dan Balkanlar'a Yaşayan ve Değişen Yüzüyle Türk Düğün Geleneği-2	12

2188	Bilgin DEMİR	68	Makedonya'da Türk Eserleri	15
2189	Kader ÖZLEM	68	Bulgaristan Türklerinin Tarihsel Süreç İçinde Dönüşümü, AB Üyelik Süreci ve Türk Azınlığın Durumu-2	16
2190		68	İçimizden Biri Mustafa BESLER	20
2191		68	Faaliyetler	22
2192		68	Şiir Köşesi	33
2193	Nevin KAZANLIK	68	Yemek Köşesi	35
2194		68	Kitap Tanıtımı	36
2195	Meltun KADIOĞLU	68	Osman Paşa Marşı	37
2196		68	Reklam	
2197	Mehmet ALEV	69	Ah şu Türk Dünyası	4
2198	Zeynep ATALAY	69	18 Mart	5
2199	Filiz NEZİR	69	1944 Yılında 37 Türk Okulu Vardı	6
2200	Cemal ÇURALSKİ	69	Balkan Katliamları	7
2201	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	69	Balkan Halklarının Folklorunda Türk İzleri-2	8
2202	Nergis KÖPRÜLÜ	69	Anadolu'dan Balkanlar'a Yaşayan ve Değişen Yüzüyle Türk Düğün Geleneği-3	10
2203		69	İçimizden Biri: Kendi Ağzından; Prof.Dr. Fikri BAŞOĞLU	14
2204	Kader ÖZLEM	69	Bulgaristan Türklerinin Tarihsel Süreç İçinde Dönüşümü, AB Üyelik Süreci ve Türk Azınlığın Durumu-3	16
2205		69	Faaliyetler	22
2206		69	Şiir Köşesi	34
2207	Ayten HACIOĞLU	69	Yemek Köşesi	35
2208		69	Kitap Tanıtımı	36
2209	Meftun KADIOĞLU	69	Balkanlar ve Müzik	37
2210		69	Reklam	
2211	Berrak GÖNÜL	70		Kapak
2212		70		
2213	Mehmet ALEV	70	Osman Aziz Ne Dedi?	4
2214	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	70	Türkçe Deyimlerin Bulgar Dilinin Deyimler Sistemindeki Yeri-1	5
2215	Kader ÖZLEM	70	Balkan Uluslarının Milliyetçiliğine Eleştirel Bir Bakış	8
2216	Samet HASAN	70	Soğuk Savaş Sonrası Bulgaristan ve Bulgaristan Türkleri-1	11
2217	M.Yaşar VAROL	70	Bulgaristan Kültür Turu	14
2218	İlyaz İDRİZOĞLU	70	Makedonya 'da Mustafa Kemal Atatürk isimli ilköğretim Okulu Var	17
2219		70	Balkanlarda Osmangazi İzleri	20
2220	Cem ÇELİK	70	Gençliğimiz ve Umutlarımız	23
2221	Şahap AKTAŞ	70	İçimizden Biri	24
2222		70	Faaliyetler	26
2223		70	Balkanlardan Haberler	32
2224		70	Şiir Köşesi	34

2225	Feriha LATİFAHMET	70	Yemek Köşesi	35
2226		70	Kitap Tanıtımı	36
2227		70	Balkanlar ve Müzik	37
2228		70	Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi Genel Yayın İlkeleri	38
2229		70	Reklam	
2230	Macide GÖNÜL	71	Tuna Nehri-Budapeşte	Kapak
2231	Mehmet ALEV	71	Emzik	4
2232	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	71	Türkçe Deyimlerin Bulgar Dilinin Deyimler Sistemindeki Yeri-2	5
2233	Kader ÖZLEM	71	Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Romanya'nın Dış Politikasında Batı Dünyası ve Türkiye ile İlişkileri-1	8
2234	Kemal GÖZLER	71	Balkan Türklerinin Haklarının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kanalıyla Korunması-1	12
2235	Samet HASAN	71	Soğuk Savaş Sonrası Bulgaristan ve Bulgaristan Türkleri-2	16
2236	İlyaz İDRİZOĞLU	71	Makedonya 'da Mustafa Kemal Atatürk isimli ilköğretim Okulu Var-2	18
2237		71	Kardeş Şehirler: Bursa Nilüfer Belediyesi Balkanlarda Kardeşlik Rüzgârları	21
2238	Merve ADALETSEVER	71	Gençliğimiz ve Umutlarımız	23
2239	Cemal ÇALIŞIR	71	İçimizden Biri	24
2240		71	Faaliyetler	26
2241	Kader ÖZLEM	71	Balkanlardan Haberler	33
2242		71	Şiir Köşesi	35
2243	Sevgi KASAP	71	Yemek Köşesi	36
2244		71	Kitap Tanıtım	37
2245	Tülay ARICI	71	Balkanlar ve Müzik	38
2246		71	Reklam	
2247	Berrak GÖNÜL	72	Filibe	Kapak
2248	Mehmet ALEV	72	İktidara Gereraller Talip Olursa	4
2249	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	72	Atatürk ve Bulgaristan-1	5
2250	Erdoğan KAHRAMAN	72	Göçte Çocuk Olmak	7
2251	Kader ÖZLEM	72	Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Romanya'nın Dış Politikasında Batı Dünyası ve Türkiye ile İlişkileri-2	8
2252	Kemal GÖZLER	72	Balkan Türklerinin Haklarının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kanalıyla Korunması-2	12
2253	Samet HASAN	72	Soğuk Savaş Sonrası Bulgaristan ve Bulgaristan Türkleri-3	14
2254	Nuray YUSUF	72	Rusya'nın Balkanlar Denkleminde Bulgaristan Politikası	17
2255		72	Kardeş Şehirler: Kardeş Şehir Nikea'yla Dostluk Ziyaretleri	20
2256	Vural GÖRENER	72	İçimizden Biri	22
2257		72	Faaliyetler	24
2258	Kader ÖZLEM	72	Balkanlardan Haberler	32

2259		72	Şiir Köşesi	34
2260	Ayten HACIOĞLU	72	Yemek Köşesi	35
2261		72	Kitap Tanıtımı	36
2262	Meltun KADIOĞLU	72	Balkanlar ve Müzik	37
2263		72	Reklam	
2264	Macide GÖNÜL	73	Pamparovo	Kapak
2265	Emin BALKAN	73	Başkandan	4
2266	Kader ÖZLEM	73	Avrupa'nın Ali Cengiz Oyunu: Balkan Yerine Güneydoğu Avrupa	5
2267	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	73	Atatürk ve Bulgaristan-2	7
2268	Mehmet ALEV	73	Rodopların Şu Gül Anneleri	9
2269	İbrahim ARSLAN	73	Bağımsız Kosova Cumhuriyeti'ndeki Gelişmeler	10
2270	Erdoğan KAHRAMAN	73	Nereden Nereye?	13
2271	Kemal GÖZLER	73	Balkan Türklerinin Haklarının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kanalıyla Korunması-3	14
2272	Filiz NEZİR	73	Affet Ana, Yokluğunu Bile Paylaşamadık	16
2273		73	İçimizden Biri Ahmet Kosova	18
2274	Türkan HAMZAOĞLU	73	Gençliğimiz ve Umutlarımız	20
2275		73	Faaliyetler	21
2276		73	Şiir Köşesi	31
2277	Kader ÖZLEM	73	Balkanlardan Haberler	32
2278	Sabriye ÇINAR	73	Yemek Köşesi	34
2279		73	Kitap Tanıtımı	35
2280	Meltun KADIOĞLU	73	Müzik ve Ses	36
2281		73	Genel Yayın İlkeleri	38
2282		73	Reklam	
2283	Macide GÖNÜL	74		Kapak
2284	Kader ÖZLEM	74	Dağın Dönemi'nin MEDAR-I İFTİHARLARI: Rodop Muvakkatesi ve Garbi Trakya Müstakilesi Örnekleri-1	4
2285	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	74	Bulgaristan Türklerinin Eğitim ve Kültürel Kalkınmasında Hizmetleri Geçen Azerbaycan Aydınları-1	7
2286	Erdoğan KAHRAMAN	74	Makedonya'yı Özlemek	10
2287	Filiz NEZİR	74	Pasaportsuz Büyükelçiyim Ben	11
2288	Emel BALIKÇI	74	Tarihi Gerçekler Işığında Bulgarlaştırma ve Göç	12
2289	Taner KOTLE	74	Kosova-Balkanlar'da Türk Halk İnançları	14
2290	İbrahim OKUR	74	Bursa -Balkan Ülkeleri Dış Ticaret Geliştirme Platformu	16
2291		74	İçimizden Biri Prof. Dr. Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	18
2292		74	Faaliyetler	22
2293	Kader ÖZLEM	74	Balkanlardan Haberler	30
2294		74	Şiir Köşesi	32
2295	Emel GÜNİÇEN	74	Yemek Köşesi	33
2296		74	Kitap Tanıtımı	34
2297		74	Genel Yayın İlkeleri	35

2298	Meltun KADIOĞLU	74	Müzik ve Kültür	36
2299		74	Zorunlu Göçün 20.Yıl Etkinlikleri	38
2300		74	Reklam	
2301		75	Zorunlu Göçün 20.Yıl Etkinlikleri	Kapak
2302	Kader ÖZLEM	75	Dağıma Dönemi'nin MEDAR-I İFTİHARLARI: Rodop Muvakkatesi ve Garbi Trakya Müstakilesi Örnekleri-2	4
2303	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	75	Bulgaristan Türklerinin Eğitim ve Kültürel Kalkınmasında Hizmetleri Geçen Azerbaycan Aydınları-2	6
2304	Nergis İMAMOĞLU	75	Osmanlı Devletinde Bulgar Ulusçuluğu	8
2305	Erdoğan KAHRAMAN	75	Benim 8 Haziran'ım Böyle Geçti	10
2306	Sevim KURTULDU	75	Güzel ve Hüzünlü	12
2307		75	Faaliyetler	14
2308		75	Kitap Tanıtımı	29
2309	Kader ÖZLEM	75	Balkanlardan Haberler	30
2310		75	İçimizden Biri Metin EDİRNELİ	32
2311		75	Şiir Köşesi	34
2312	Macide GÖNÜL	75	Yemek Köşesi	35
2313		75	Balkanlar'da Kültür ve Sanat	36
2314		75	Genel Yayın İlkeleri	38
2315		75	Reklam	
2316	Macide GÖNÜL	76	Sultanahmet Camii	Kapak
2317	Nergis İMAMOĞLU	76	Osmanlı Devletinde Bulgar Ulusçuluğu-2	4
2318	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	76	Bulgaristan Türklerinin Eğitim ve Kültürel Kalkınmasında Hizmetleri Geçen Azerbaycan Aydınları-3	8
2319	Avni ENGÜLLÜ	76	Üsküp Türk Tiyatrosu'nun Çınarı (Lütfi Seyfullah -Lolo'nun Anısına)	12
2320	Taner KOTLE	76	Prizren -Kosova Türk Halk Edebiyatı Masalları	14
2321	Neval KONUK	76	Şerif Halil Paşa Külliyesi	16
2322	Erdoğan KAHRAMAN	76	Balkanlar Nerede Başlar; Nerede Biter?	18
2323		76	Faaliyetler	19
2324		76	Kitap Tanıtımı	29
2325	Kader ÖZLEM	76	Balkanlar'dan Haberler	30
2326		76	İçimizden Biri Mehmet Ali MERİÇ	32
2327		76	Şiir Köşesi	34
2328	Feriha ER	76	Yemek Köşesi	35
2329		76	Balkanlar'da Kültür ve Sanat	36
2330		76	Genel Yayın İlkeleri	38
2331		76	Reklam	
2332		77	Atatürk Özel Sayısı	Kapak
2333	Kader ÖZLEM	77	Atatürk ve Dış Politika	4
2334	Nergis İMAMOĞLU	77	Mustafa Kemal Atatürk ve Aleksandır Stamboliyski: Kader Birliğinden Siyasi İşbirliğine	6
2335	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	77	Balkan Türkleri Edebiyatından Atatürk Şiirleri	10
2336	Ahmet AKYOL	77	Atatürk'ün Baba Soyunun Köyü: Kocacık	18

2337	Erdoğan KAHRAMAN	77	En Değerli Hemşehrimiz ve Büyük Önderimiz	21
2338	Taner KOTLE	77	Bir Kosova Türkünün Gözüyle Atatürk	22
2339	Ahmet A. ÖZTÜRK	77	Bir Bulgaristan Türkünün Gözüyle Atatürk	23
2340	Murat EMİN	77	Bir Batı Trakya Türkünün Gözüyle Atatürk	24
2341	Enes ALİ/Abdulsamet PARLAR	77	Bir Makedonya Türkünün Gözüyle Atatürk	25
2342	Mahmut TEZCAN	77	Atatürkün Beslenme Alışkanlığı (Yediği ve Sevdiği Yemekler)	26
2343		77	Atatürk Balkanlar'da Kronolojisi	28
2344		77	İçimizden Biri Mustafa Kemal Atatürk	30
2345		77	Kitap Tanıtımı	34
2346	Kader ÖZLEM	77	Şiir Köşesi	36
2347	Macide GÖNÜL	77	Yemek Köşesi	37
2348		77	Atatürk ve Müzik	38
2349		77	BGF'ye Üye Dernekler Bursa Bal-Göç	39
2350		77	Faaliyetler	40
2351		77	Reklam	
2352	Abdurrahman ARDAHAN	78	Ürpek/ Eğridere	Kapak
2353	Kader ÖZLEM	78	Değiştirilen Tarih: Bulgaristan Örneği	4
2354	Taner KOTLE	78	Kosova-Balkanlar'da Türk Halk İnançları-2	7
2355	Nergis İMAMOĞLU	78	Osmanlı Devletinde Bulgar Ulusçuluğu-3	10
2356	Hüseyin MEVSİM	78	Bulgar Kaynaklarında 1909 Bursa Sergisi	14
2357		78	İçimizden Biri Mustafa Bozbey	18
2358	Taner GÜÇLÜTÜRK	78	Söyleşi: Erman Şaban	20
2359		78	Faaliyetler	24
2360	Kader ÖZLEM	78	Balkanlar'dan Haberler	32
2361		78	Kitap Tanıtımı	34
2362		78	Şiir Köşesi	35
2363	Feriha ER	78	Yemek Köşesi	36
2364		78	BGF'ye Üye Dernekler İzmir Bal-Göç	37
2365		78	Reklam Yok	
2366	Macide GÖNÜL	79	Filbe	Kapak
2367	Kader ÖZLEM	79	Bulgaristan'ın Tazminat Talepleri ve Değişim Sürecinde Olan Türk-Bulgar İlişkileri	2
2368	Taner KOTLE	79	Atasözlerimiz: Kosova'dan Türkistan'a	6
2369	Nergis PEKCAN	79	Osmanlı Devleti'nde Bulgar Ulusçuluğu-4	8
2370	Muhammed Mert KERKÜKLÜ	79	Türk Dünyası Esaret Altında Bir Vatan: Türkmeneli	11
2371	Volkan ŞENEL	79	Bir Mübadele Köyünün Kuruluş Hikayesi-1	15
2372		79	İçimizden Biri: Hafize BEYSİM GÜN	17
2373	Kader ÖZLEM	79	Söyleşi: Mustafa Aliş Hacı (Baş Müftü) "Balkanlar'da Türk Kimliği ve İzi Kaybolmayacak"	18
2374		79	Faaliyetler	26
2375	Kader ÖZLEM	79	Balkanlar'dan Haberler	30
2376		79	Şiir Köşesi	33

2377		79	Kitap Tanıtımı /Geçmişten Günümüze Rumeli Türküleri	34
2378	Ayten HACIOĞLU	79	Yemek Köşesi/Kabak Bidesi	35
2379		79	BGF'ye Üye Dernekler/ BTKDD	36
2380		79	Genel Yayın İlkeleri	
2381		79	Reklam Yok	
2382	Abdurrahman ARDAHAN	80	Ürpek/ Eğridere	Kapak
2383	Kader ÖZLEM	80	Balkanlar'da Soydaşlarımızın Maruz Kaldığı İnsan Hakları İhlalleri	2
2384	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	80	Bulgaristan'da Nevruz ve Hıdrellez Gelenekleri	5
2385	Nurcan ADALI	80	Kırcaali'de Yaşadıklarım	9
2386	Taner KOTLE	80	Ulak Baba (Anonim)	12
2387	Volkan ŞENEL	80	Bir Mübadele Köyünün Kuruluş Hikayesi-2	14
2388		80	İçimizden Biri Metin OTAK (Bursa Defterdarı)	21
2389		80	Faaliyetler	22
2390		80	Şiir Köşesi	29
2391		80	Kitap Tanıtımı / Rumeli'nin Esaret Günleri	30
2392	Macide GÖNÜL	80	Yemek Köşesi	31
2393	Kader ÖZLEM	80	Balkanlar'dan Haberler	32
2394		80	BGF'ye Üye Dernekler Kartal Balkanlılar Kültür ve Dayanışma Derneği	34
2395		80	Genel Yayın İlkeleri	
2396		80	Reklam	
2397	Kader ÖZLEM	81	Bulgaristan'daki Başmüftülük Krizine Stratejik Yaklaşım	2
2398	Taner KOTLE	81	Arnavutluk-Balkanlarda Bektaşilik	8
2399	Elhan YURDOĞLU (MEHMEDOV)	81	Nahçıvan ve Balkan Türklerindeki Maniler Üzerine Bazı Araştırmalar	11
2400	Taner GÜÇLÜTÜRK	81	Kosova'da Türkçe Eğitim ve Basın-Yayın Etkinlikleri-1	14
2401	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	81	Bulgaristan'da Türkçe Basın Hayatı (1865-2009)-1	18
2402		81	İçimizden Biri: Rafet KAHRAMAN	22
2403		81	Faaliyetler	24
2404		81	Şiir Köşesi	33
2405		81	Kitap Tanıtımı / Balkanlardan İzlerimiz	34
2406	Ayten HACIOĞLU	81	Yemek Köşesi/ Dızman (Dızmana)	35
2407	Melika TUFAN	81	Gençliğimiz ve Umutlarımız	36
2408		81	Reklam	
2409	Kader ÖZLEM	82	Modern Şark Meselesi ve Balkanlarda Türk Kültürü	2
2410	Hayriye Süleymanoğlu YENİSOY	82	Bulgaristan'da Türkçe Basın Hayatı (1865-2009)-2	5
2411	Emrah BEKÇİ	82	Acılı ve Sancılı Geçen 20 Yıl ve İzleri	12
2412	Taner GÜÇLÜTÜRK	82	Kosova'da Türkçe Eğitim ve Basın-Yayın Etkinlikleri	16

2413		82	İçimiz Biri: Mustafa DÜNDAR (Bursa Osmangazi Belediye Başkanı)	21
2414		82	Faaliyetler	22
2415		82	Şiir Köşesi	28
2416		82	Kitap Tanıtımı / Yunanistan'da Osmanlı Mimarisi	29
2417	Macide GÖNÜL	82	Yemek Köşesi/ Pirinçli Yeşil Mercimek	31
2418		82	Balkanlar'dan Haberler	32
2419		82	BGF'ye Üye Dernekler Yalova Balkan Göçmenleri Eğitim, Kültür ve Dayanışma Derneği	34
2420		82	Reklam	
2421	Kader ÖZLEM	84	Balkan Göçmenleri ve Türkiye'deki Seçimler	2
2422	Mehmet Şükrü GÜZEL	84	Hiçbir Devlete Ait Olmayan Tolraklar: Batı Trakya'nın Hikayesi	5
2423	Gözde Kılıç YAŞIN	84	Makedonya Örneğinde Yeni Devlet Modeli	9
2424	Taner KOTLE	84	Dağılan Yugoslavya Dönemi ve Sonrası Kosova Türklerinin Siyasi Durumu	13
2425		84	Faaliyetlerimiz	16
2426		84	İçimizden Biri: Zeynep ÖÇAL	26
2427	İslam Beytullah ERDİ	84	Kitap Tanıtımı /Sınır ötesinde Türk Kalmak	27
2428		84	Şiir Köşesi	29
2429	Elvan DEMİR	84	Yemek Köşesi	30
2430		84	Balkanlar'dan Haberler	31
2431		84	BGF Balkan Türkleri, göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu 1987-Bursa	34
2432		84	Genel Yayın İlkeleri	
2433	Kader ÖZLEM	85	Balkan Göçmenleri ve Türkiye'deki Siyasi Seçimler	2
2434	Mehmet Şükrü GÜZEL	85	Hiçbir Devlete Ait Olmayan Topraklar: Batı Trakya'nın Hikayesi	5
2435	Gözde Kılıç YAŞIN	85	Makedonya Örneğinde Yeni Devlet Modeli	11
2436		85	Faaliyetlerimiz	15
2437		85	İçimizden Biri: Zülkef YEŞİLBAHÇE	26
2438	Niyazi KURT	85	Kitap Tanıtımı /Bulgaristan'da Osmanlı Şehirleri	27
2439		85	Şiir Köşesimiz	29
2440	İpek PADURLAR	85	Yemek Köşesi	30
2441	Kader ÖZLEM	85	Balkanlar'dan Haberler	31
2442		85	BGF Balkan Türkleri, Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu 1987-Bursa	34
2443		85	Genel Yayın İlkeleri	
2444	Mahmut DAVULCU	86	Makedonya Yörüklerinde Halk Mimarisi Geleneği Üzerine Bir Araştırma -2	2
2445	İbrahim SEDIYANI	86	Balkanlar'ın En Kilitli Kapısından İçeri Kiril Alfabesi-1	6
2446	Vildan AKAN-İsrafil GÜLER	86	1989 Yılında Bulgaristan'ın (Deliorman) Bölgesinden Ankara-Pursaklar Göçmen Konutları'na Yerleştirilen Muhacirlerin Göç Anılarının İncelenmesi (Ön Çalışma) -1	12
2447		86	Faaliyetlerimiz	17
2448		86	İçimizden Biri: Av. Hasan ALTINSOY	30

2449	Erol HAKER	86	Kitap Tanıtımı /93 Harbi Tuna'da Son Osmanlı Yahudileri	32
2450		86	Şiir Köşesimiz	33
2451		86	Balkanlar'dan Haberler	34
2452	Nilüfer BALKAN	86	Yemek Köşesi	36
2453		86	Reklam	
2454	Kader ÖZLEM	87	Unutulan Balkan Türklerinin Sorunlar Grafiği Üzerine Bir Değerlendirme	2
2455	Mehmet DAVULCU	87	Makedonya Yörüklerinde Halk Mimarisi Geleneği Üzerine Bir Araştırma -3	5
2456	İbrahim SEDIYANI	87	Balkanlar'ın En Kilitli Kapısından İçeri Kiril Alfabesi-2	9
2457	Vildan AKAN-İsrafil GÜLER	87	1989 Yılında Bulgaristan'ın (Deliorman) Bölgesinden Ankara-Pursaklar Göçmen Konutları'na Yerleştirilen Muhacirlerin Göç Anılarının İncelenmesi (Ön Çalışma) -2	12
2458	Mustafa AKSOY	87	Makedonya'da Balballar, İskitler-Türkler	14
2459		87	Gençliğimiz ve Umutlarımız	18
2460		87	Faaliyetlerimiz	20
2461		87	İçimizden Biri: Dr. Fevzi YILMAZTEPE	
2462		87	Kitap Tanıtımı /Ezerçe'den Çıktım Yola	
2463		87	Şiir Köşesimiz	
2464	Macide GÖNÜL	87	Yemek Köşesi	
2465		87	Balkanlar'dan Haberler	
2466	İsmail KÖSEÖMER	88	Eski Cuma	Kapak
2467	Yüksel ÖZKAN	88	Balkan Kelimesinin Bende Çağrıştırdıkları	4
2468	Kader ÖZLEM	88	Makedonya Türklerinin Siyasi Durumuna İlişkin Bir Değerlendirme	6
2469	Rıdvan TÜMENOĞLU	88	Avrupa'daki Son Büyük Göç	8
2470	Bülent YILDIRIM	88	Küresel Aktörlerin Mücadele Sahası Balkanlar	13
2471	Gözde Kılıç YAŞIN	88	Mütekabiliyet İlkesi Çerçevesinde Batı Trakya Türklerinin Hakları	16
2472		88	Faaliyetler	22
2473		88	Şiir Köşesi	26
2474		88	Yemek Köşesi	27
2475		88	Kitap Tanıtımı	28
2476		88	Faaliyetlerimizden Seçmeler	29
2477		88	Reklam	
2478	İbrahim BALTALI	89	Dimetoka	Kapak
2479	Yüksel ÖZKAN	89	BGF'nin Kuruluş ve Geleceğe Dönük Vizyonu	4
2480	Mümin İSOV	89	Bulgaristan Tarih Ders Kitaplarında Türk Azınlığının Yerine İlişkin Bazı Gözlemler	6
2481	Zülkef YEŞİLBAHÇE	89	Zorunlu Göçün Perde Arkası	12
2482	Ali HÜSEYİNOĞLU	89	Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi'nin Kalanlar/Bırakılanlar Boyutu: Yunanistan'daki Batı Trakya Türkleri ve Geçmişten Günümüze Azınlık Eğitimi	13
2483	Necati ÇAYIRLI	89	Üsküp ve Civarındaki Evlenme Adetleri	24
2484	Bayram ÇOLAKOĞLU	89	Üsküp ki Yıldırım Beyazıd Han Diyarıdır	28

2485		89	Faaliyetler	29
2486		89	Şiir Köşesi	34
2487		89	Yemek Köşesi	35
2488		89	Kitap Tanıtımı	36
2489		89	Mektuplar	37
2490		89	Faaliyetlerimizden Seçmeler	38
2491		89	Reklam	
2492	Gözde ÖZLEM	90	Prizren	Kapak
2493	Yüksel ÖZKAN	90	Kültür ve Dayanışma	4
2494	Kader ÖZLEM	90	Günay Akım Bilmecesinde Bulgaristan'ın Stratejik Kayıpları	6
2495	Bayram ÇOLAKOĞLU	90	2014 Yılında Balkanlar İstikrarı Aradı	11
2496	Taner GÜÇLÜTÜRK	90	Kosova'da Türkçe Eğitimde Son Gelişmeler ve Türkçe Ders Kitaplarının Yayımı	14
2497		90	Faaliyetler	22
2498		90	Şiir Köşesi	34
2499		90	Kitap Kurdu	35
2500		90	Faaliyetlerimizden Seçmeler	36
2501	Kader ÖZLEM	91	Enez/Edirne	Kapak
2502	Kader ÖZLEM	91	Osmanlı Devleti-Bulgaristan ilişkilerinde Türk Azınlık: Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı Örnekleri	4
2503	İsmail KÖSEÖMER	91	Bulgaristan'daki Türkler Yakın Gelecekteki Yok Oluşuna Doğru Emin Adımlarla İlerliyor	6
2504	Enes İBRAHİM	91	Makedonya'nın Doğu'sunda Kaderlerine Bırakılan Türkler	8
2505	Neval KONUK	91	Silistre Kurşunlu Camii ve Kuş Evleri	12
2506	Gözde Kılıç YAŞIN	91	Batı Trakya'da Azınlık Anaokulları	16
2507		91	Şiir Köşesi	21
2508		91	İçimizden Biri	22
2509		91	Faaliyetler	24
2510		91	BGF Basın Açıklamaları	38
2511		91	Kitap Tanıtımı	41
2512		91	Yemek Tanıtımı	42
2513	Kader ÖZLEM	92	Enez/Edirne	Kapak
2514	Enes İBRAHİM	92	Ohri Çerçeve Anlaşması'nın 14. Yıldönümünde Türkler	4
2515	Gözde Kılıç YAŞIN	92	Makedonya'da Kumanova Baskını ve Makedon Hükümeti	6
2516	İsmail KÖSEÖMER	92	Bulgaristan Türkleri Olarak Yaklaşan Sonumuzu Görmekten Bilgisiziz	10
2517	Taner GÜÇLÜTÜRK	92	Edebiyat Eleştirisinde Kosova Türk Edebi	12
2518		92	İçimizden Biri: Zülkef YEŞİLBAHÇE	16
2519		92	Faaliyetler	20
2520		92	Kitap Tanıtımı	27
2521		92	Şiir Köşesi	28
2522	Kade HAYAT	92	Yemek Tanıtımı	29

2523	Kader ÖZLEM	93	Makedonya Türklerinin Siyasi Durumuna Genel Bakış	4
2524	Taner GÜÇLÜTÜRK	93	Kosova'da Türk Çağdaş Edebi Yaratıcılığı	6
2525	Erdoğan KAHRAMAN	93	Bulgar Soydaş Yok! Bulgaristan'dan Göç Eden Türkler Var!	10
2526	Erdoğan TEKER	93	Komünist Dönem Öncesi Bulgaristan'da Türk Milliyetçiliği	12
2527	Erdoğan DOĞU	93	Mor Dağlarına Göç	16
2528	Erhan VATANSEVER	93	I.Dünya Savaşında Kosovalılar	18
2529	Seçkin ARPALIER	93	Osmanlı İmparatorluğu Sonrası Arnavutluk'ta Ulus ve Devlet İnşası	22
2530	Ahmet ŞAHİN	93	Balkanlar'da Bir İftar...	26
2531		93	Şiirce	28
2532		93	İçimizden Biri: Davaya Adanan Bir Ömür: Özkan HÜSEYİN	29
2533		93	Kitaplık	30
2534		93	Balkan Lezzeti	31
2535		93	Faaliyetlerimiz	32
2536	Seçkin ARPALIER	94	Balkan Coğrafyasının Sınırları	4
2537	Esra VARDAR TUTAN	94	Türkiye'nin Göç Politikalarının Analizi	6
2538	Ali Onur KARA	94	Balkan Savaşları'ndaki Türk Havacılığı	8
2539	Ergün HASANOĞLU	94	Balkanlarda İstikrar Arayışı	10
2540	Barış PEHLİVAN	94	Makedonya Türkleri ve Göç	14
2541		94	Şiirce	20
2542		94	İçimizden Biri: Avni ENGÜLLÜ	21
2543		94	Kitaplık	22
2544		94	Balkan Mutfağı	23
2545		94	Faaliyetlerimiz	24
2546		94	Reklam	
2547	Kader ÖZLEM	95	Genel Başkan'dan	1
2548	Kadir Kaan GÜLER	95	Balkanlar'da İttihat v e Terakki'nin Doğuşu	4
2549	Ergün HASANOĞLU	95	Osmanlı'nın Kalıcı Balkan Politikaları	6
2550	Gülçin BALAT	95	Mevleviliğin Balkan Müslümanları Edebiyatına Etkisi	12
2551	Neşe HALİLOĞLU	95	Deliorman Bölgesi	16
2552	Canan GÜLEÇ	95	Balkanlar'da Türk Mührü; Cebel	18
2553		95	Şiirce	22
2554		95	İçimizden Biri: Nimetullah HAFİZ	23
2555		95	Kitaplık	24
2556		95	Balkan Mutfağı	25
2557		95	Faaliyetlerimiz	26
2558		95	Reklam	
2559		96	Cebel Camii	Kapak
2560	Kader Özlem	96	Genel Başkan'dan -Uluslararası Anadil Günü	1
2561		96	Balkanlar'da Türk Mührü; Cebel	4
2562	Ergün HASANOĞLU	96	Bulgar Milliyetçiliğinin Ortaya Çıkışı	8

2563	Neşe HALİLOĞLU	96	Büyük Bulgar Hanlığı ve Irmak Kenarında Filizlenen İki Büyük Devlet	12
2564		96	Balkan Türklüğü İçin Önemli Bir şahsiyet Gazi Süleyman Paşa	16
2565		96	Bosna Hersek ve Bağımsızlık Süreci	18
2566		96	İçimizden Biri: Hayriye Yenisoy SÜLEYMANOĞLU	24
2567		96	Şiirce	26
2568		96	Balkan Mutfağı	27
2569		96	Faaliyetlerimiz	30
2570	Mikail TÜRKER BAL	97	Mevlana ve Balkanlar	4
2571	Metin SEYYAR	97	Balkanizm ve Oryantalizm Üzerine Bir Değerlendirme	8
2572	Barış PEHLİVAN	97	Balkan Türklüğü İçin Önemli Bir şahsiyet I. Murad HUDAVENDİGAR	12
2573	Özge AYDIN	97	İsimlerini Değiştirmemek Uğruna Yurtlarını Değiştirenler	16
2574	Gözde ÖZLEM	97	Necati Zekeriy'e'nın Şiirlerinde Kardeşlik Teması	18
2575	Ali Onur KARA	97	Türklerin Batı Trakya'da Ortaya Çıkışı	20
2576	Gülçin BALAT	97	İçimizden Biri: Yusuf HAMZAOĞLU	24
2577		97	Şiirce	26
2578	Gizem AKSAKAL	97	Balkan Mutfağı	27
2579		97	Kitaplık	30
2580		97	Faaliyetlerimiz	32
2581		97	Reklam	
2582		98	Şeytan Köprüsü/Eğridere	Kapak
2583	Seçkin ARPALIER	98	Kosova'nın Coğrafi, Etnik ve Dini Yapısı	4
2584	Ergün HASANOĞLU	98	Yugoslavya iç Savaşı'nın Basına Yansıması	8
2585	Bayram ÇOLAKOĞLU	98	Bulgaristan Türkleri'nin Davası ve Naim Filmi	12
2586	Gözde ÖZLEM	98	Makedonya Türk Çocuk Edebiyatında Karakterleri. Çocuk Olan Hikâyeler	16
2587	Ali Onur KARA	98	Balkan Savaşı'nda Batı Trakya'nın Durumu	22
2588		98	İçimizden Biri: Osman KILIÇ	26
2589		98	Şiirce	28
2590		98	Balkan Mutfağı	29
2591		98	Kitaplık	30
2592		98	Faaliyetlerimiz	32
2593		98	Reklam	
2594		99	Selimiye Camii/Edirne	Kapak
2595	Kader ÖZLEM	99	Maske Diplomasisi'nin Balkanlar'da ki Yansıması	4
2596	Leyla Şerif EMİN	99	Maskesiz Bir Şehir: Üsküp	8
2597	Ozan AHMETOĞLU	99	Çoğunluk Can, Azınlık Patlıcan mı?	10
2598	Taner GÜÇLÜTÜRK	99	A Harfinden Önceki İsim: Fahri KAYA	12
2599	Barış PEHLİVAN	99	Türk Yugoslav İlişkilerinde Balkan Antantı ve Kral Aleksander 'ın Suikasti	16
2600	Esra VARDAR TUTAN	99	Türkiye -Avrupa Birliği Göç Mutabakatının Analizi	18
2601	Ali Onur KARA	99	Balkanlarda İsyanlar	22

2602		99	İçimizden Biri: İlhami EMİN	25
2603		99	Şiirce	26
2604		99	Balkan Mutfağı	27
2605		99	Kitaplık	28
2606		99	Faaliyetlerimiz	30
2607		99	Reklam	
2608		100	İsmeller köyü/Kırcaali	Kapak
2609	Esra VARDAR TUTAN	100	Balkanlar'dan Anadolu'ya Göçlerin Analizi	4
2610	Sezgin LUTVIJI	100	Balkan Savaşlarından Sonra Makedonya Türkleri	10
2611	Can HACIOĞLU	100	Balkanlar'dan Bursa'ya Yapılan Göçlerin Tarihsel Gelişimi	14
2612	Ali Onur KARA	100	Balkanlarda İsyanlar	24
2613		100	Balkanlar'da Diplomasi	30
2614		100	İçimizden Biri Sami KOCAOĞLU	36
2615		100	Şiirce	37
2616		100	Şiirce	38
2617		100	Balkan Lezzeti	39
2618		100	Kitaplık	40
2619		100	Faaliyetlerimiz	42
2620		100	Reklam	

Ek-9. Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi Dergi Kapağında Kullanılan Logo Değişimleri (1991-2022)

Dergi Kapağında Kullanılan Logo	Derginin Sayısı	Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi Logosu
	1-17	
	18	
	19	
	20	

	29-31	
	32-34	
	35-38	
	39-58	

	59	
	60-87	
	88-100	

Ek-10. Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi Arşivi Dijital Ortamda

BALKANLAR'DA
TÜRK KÜLTÜRÜ

" WWW.BALKANLARDATURKKULTURU.COM "

28 YILLIK VE 95 SAYILIK
DEV ARŞİV

ARTIK
ELEKTRONİK
ORTAMDA

B.G.F.

95. SAYI ÇIKTI!

YENİ/BALKAN

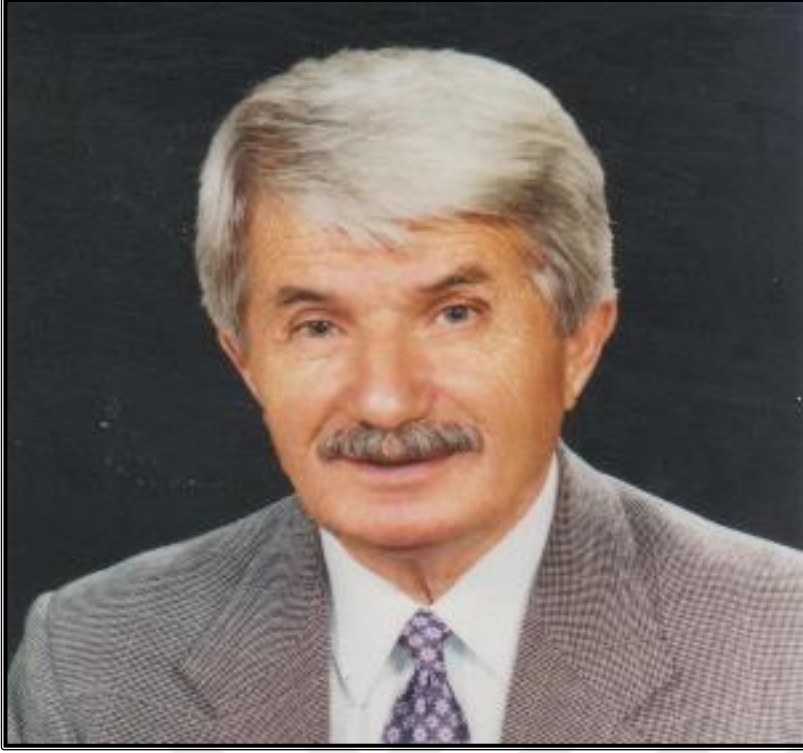
Ek-11. BTK Dergisi'nin Kurucusu ve Genel Yayın Yönetmenleri

Balkan Türkleri Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu'nun (BGF) kurucu Başkanı Mümin GENÇOĞLU.

“Balkanlarda Türk Kültürü” Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Ahmet Şerif ŞEREFLİ.

“Balkanlarda Türk Kültürü” Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Sami KOCAOĞLU.

“Balkanlarda Türk Kültürü” Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Mehmet Alev KOCAMUSTAFA.

Balkan Türkleri Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu'nun (BGF) Genel Başkanı ve “Balkanlarda Türk Kültürü” Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Kader ÖZLEM.

Ek-12. Ahmet Şerif Şerefli'nin Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi'ndeki Yazıları/Şiirleri

S.Nu.	Sayı	Konu	Sayfa Aralığı
1	1	Neden Balkanlarda Türk Kültürü-Neden Çıkıyoruz	2
2	1	Bursa Milletvekili Sn. Mümin GENÇOĞLU ile Söyleşi	4-6
3	1	Folklorumuz/ Alishimin Kaşları Kara	15
4	1	Bulgaristan Türklerinin Süreli Yayınları Dergiler	16-17
5	1	Türk Şiirinden İnciler	24
6	2	87 Yaşın Öyküsü	5
7	2	Prenslik Dönemindeki Gazeteler	24-28
8	3	Rumeli Milli Kıyafetler Tutkunu	1-3
9	3	Türkçenin Uluslararası Şiir Şöleni	28-31
10	4	O,Eşi Bir Daha Gelmez Bir İnsandı	1
11	4	Yürekler Yakan Bir Haber: Dağlar Boşalıyor	2
12	4	Hayrettin Karaca Diyor ki: Benim Leylam Topraktır.	3-10
13	5	El Sanatları ve Milli Kıyafetler Tutkunu R.Şinasi ÇELİKKOL	32-33
14	5	Osman TÜRKEY Toronto'da Tatar Şair Razil VALEEV'le Söyleşide Bulundu	45-47
15	6	Rumeli Topraklarında Pınarlar	17
16	6	Şehzadebaşı'na Oturmuşum	38-39
17	7	YILDIZ'ın Sesi Dört Oktav	2-4
18	7	Embiya Çavuş'un Resim Dünyası	9-10
19	8	Bu Toprağın Altında Yatanı Tanı-Çanakkale Notlarım	3-4
20	8	712.Ertuğrul Gazi'yi Anma ve Söğüt Şenlikleri	Arka Kapak
21	9	Çağdaş Türk Dili ve Edebiyatı Sempozyumu	2-3
22	10	Aralık Ayının Son Haftası	2-3
23	10	83 Yıl Önce Deliorman Ağzıyla Yazılmış Anonim Manzum Destan: Uslu ile Süslü	4-7
24	10	Son Siren Kuşu	33-34
25	11	Balkanlar'daki Saat Kuleleri	16-18
26	11	Tokmaklıdere Okul Kitaplığı ve Yakılan Kitaplar	30-33
27	12	Deliorman Türklerinde At ve At Kültürü	8-10
28	13	Deliormanlı Erkek Kıyafeti	34
29	13	Deliorman'da "Bardak Bozma" Kınası	35
30	13	Prof. Dr. Şaban ÇOLAKU'yu Kaybettik	44
31	16	Rumeli Milli Kıyafetler Sergisi	3-8
32	16	Değerli Konuğumuz: Osman BAYMAK	39
33	16	Gazeteci Hasan Çakal'ı Anımsamak	41
34	17	Yitirilen Soyluluk Çizgileri	4-7
35	17	Ölümün Adı: Erozyon	22-23
36	17	Veda Mektubu	40
37	51	Torlak'ta Protesto Yürüyüşü	15

Ek-13. Ahmet Şerif Şerefli Dönemi Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi (1991-1995)

Sayı	Tarih	Sayfa Sayısı	Bedeli		
			TL Yıllık	ABD Doları	Mark
1	Kasım 1991	30	Parasız		
2	2 Mart 1992	44	4x5.000		
3	3 Ağustos 1992	52	4x5.000		
4	4 Eylül 1992	50	40.000		
5	Aralık 1992	50	4x10.000	4x10	4x15
6	6 Mart 1993	36	4x10.000	4x10	4x15
7	Haziran 1993	52	4x10.000	4x10	4x15
8	8 Eylül 1993	52	60.000		
9	Aralık 1993	48	60.000		
10	Mart 1994	52	60.000		
11	Haziran 1994	52	100.000		
12	Eylül 1994	52	100.000		
13	Aralık 1994	48	100.000		
14	Mart 1995	48			
15	Haziran 1995	42	120.000		
16	Eylül 1995	42	120.000		
17	Aralık 1995	44	200.000		

Ek-14. Sami Kocaoğlu'nun Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi'ndeki Yazıları/Şiirleri

S.Nu.	Sayı	Konu	Sayfa Aralığı
1	10	Türk Milleti ve Müslümanlık	43
2	15	Kutlu Doğum Haftası	26
3	18	Başmakale	2
4	18	Çanakkale Geçilmez Mehmetçik Engeli Aşılmaz	24-26
5	19	Başmakale	2
6	19	Cebel'de Miting	34-35
7	20	Başmakale	2
8	20	İlk Kurşun ve Ötesi	24-25
9	21	Atatürk'ten Düşünceler ve Atatürk Üzerine Şiirler	6-8
10	21	Medrese Tün Nüvvab'ın İlk Kurucusu Emrullah Efendi	21-24
11	22	İki Hapishane Arkadaşı	9
12	22	Benim de Bir Bayrağım Var Şimdi	12-14
13	22	Hasan Mehmedov=Hasan Kıroğlu Kimdir	18-21
14	22	Soydaş Balkanlar, Balkanlar. Soydaşlar	38
15	23	İsmail Kahraman Diye Yiğit bir Adam	12-14
16	23	Bir Mektup	46
17	23	Bayrak, Sancak, Toprak Üstüne	Arka Kapak
18	24	Romanya'da Duygulu Bir Yürek: Emel Emin	9-10
19	24	Günaydın Türkiyem	17
20	25	Kim Bulgar Türkü?	21
21	25	Cebel Olayı ve İsmet Yılmaztürk	27-28
22	25	Zulmetmediysen Korkma Sofra Duası	30-31
23	26	Zafer ve Seciye -Çanakkale'den Duyuşlar	7-10
24	27	Türk Devletleri Kendi Kültürel Değerlerinden Esinlenilerek Yönetilmeli	16-18
25	27	Bir Anegtod: Gurbetteki İnsanlarımız	32
26	28	Başmakale-Kızıl Zorba Todor Jivkov Öldü	2-3
27	28	Korkusuz İkili: İki Rumelili	6
28	28	Tedavisi Çok Zor Bir Hastalık: Hasetlik (Fesatlık)	33
29	28	Büyük Bilgin Gazali'den Bir Tasnif ve Güncel Bir Yorum	39

Ek-15. Sami Kocaoğlu Dönemi Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi (1995-1998)

S.Nu.	Sayı	Tarih	Sayfa Sayısı	Bedeli		
				TL Yıllık	ABD Doları	Mark
18	18	Mart 1996	44	200.000	25	35
19	19	Haziran 1996	44	240.000	25	35
20	20	Eylül 1996	54	240.000	25	35
21	21	Aralık 1996	50	500.000	25	35
22	22	Mart 1997	50	800.000	35	50
23	23	Haziran 1997	52	800.000	35	50
24	24	Eylül 1997	51	800.000	35	50
25	25	Aralık 1997	52	800.000	35	50
26	26	Mart 1998	50	800.000	35	50
27	27	Haziran 1998	50	800.000	35	50
28	28	Eylül 1998	50	800.000	35	50

Ek-16. Mehmet Alev Kocamustafa'nın Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi'ndeki Yazıları/Şiirleri

S.Nu.	Sayı	Konu	Sayfa Aralığı
1	29	Yonga	29
2	30	Başmakale -Ben Bu Davada Varım	2-3
3	30	Dişbudak	31-32
4	31	Osmanlı'yı Düşünürken	2-3
5	31	Taş ve İnsan	34
6	32	Bu Haksızlık Değil mi Efendiler?	2
7	32	Acı	7
8	33	Fomara Meydanı ve Yıkılışın Fotoğrafı	2
9	33	Ressam Hatası	43-44
10	34	Hancı mı Yolcu mu?	2
11	34	Kavak	38
12	35	Ve Türkçe'nin Siyah Sayfaları	2
13	36	Ana Dilden Önce	2
14	36	Ayşinge	31
15	37	Parlamentolar Üstüne Birkaç Söz	2
16	37	Öfke	14
17	38	Hakkın Hukukun Evrenselliği	2
18	38	Anılarımızdaki Cemal	39
19	39	Türk Olmanın müthiş Sorumluluğu	2
20	40	Bu, Artık Farklı Bir Birliktelik	2
21	40	Kargalardan Ne Öğrenebiliriz?	8
22	41	Kırkbir Kere Maşallah ya da Hedef Tahtası	2
23	42	Hüzünlü Gurur	40
24	43	Başmakale: Bulgaristan'a Demokrasi Nasıl Geldi?	2
25	43	Usta Eller Nur İçinde Yatsın	28
26	44	Başmakale: Nasıl Yazmalı?	2
27	44	Balkanlarda Türk Folklorü Yaşıyor	4
28	44	Rodoplarda Güz	Arka Kapak
29	45	Başmakale: Ulusların Kurtuluş Savaşı	2
30	46	Allah'tan mı Bulsunlar?	2
31	47	Şimdi Kinin, Nefretin Zamanı mı?	2
32	48	Avrupa Kapılarında Beklerken	2
33	49	Bulgaristan Cumhurbaşkanı Georgi Pırvanov	İç Kapak
34	49	Şimdi Olgunluk Zamanı	2
35	49	Şair Nurettin Haykırıış 'ı Bir Yıl Önce Yitirdik	49

36	50	Vurgun Yiyi Yiye	2
37	51	Eski Yaralar	2
38	52	Berlin Kongresi ve 30 Ağustos	2
39	52	Kırcaali'de Folklor Şölenleri	13
40	53	Aydınlarımız	2
41	54	Kendimizi Toparlama Zamanı	2
42	55	Başmakale: Ne Acayip Bir İşbirliği	2
43	55	Emekli Maaşları ve Sorunlar	36
44	55	Ohlüvets Okulu 50 Yaşında	49
45	56	Bulgaristan'da Seçimler	2
46	57	Yeter ki, İyi Niyet Olsun	2
47	57	En Nihayet	29
48	58	Şimdiki İktidarlar	2
49	59	Dilekçe Rezaleti	2
50	60	Başmakale: Sana Büyü Yapmışlar Kızım!	3
51	61	Soykırımcılar Hortladı mı?	3
52	62	Pomaklar	3
53	63	Düşman Edebiyatı	3
54	64	Bulgar Halkının Dolduruluşu	3
55	65	Peklen Kardeşim Peklen	3
56	66	Kültür Katliamı	3
57	67	Düşman Edebiyatı	3
58	68	Kuyruklar	5
59	69	Ah şu Türk Dünyası	4
60	70	Osman Aziz Ne Dedi?	4
61	71	Emzik	4
62	72	İktidara Generaller Talip Olursa	4
63	73	Rodopların Şu Gül Anneleri	9

**Ek-17. Mehmet Alev Kocamustafa Dönemi Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi
(1998-2009)**

Sayı	Tarih	Sayfa Sayısı	Bedeli		
			TL Yıllık	ABD Doları	Mark
29	Aralık 1998	52	800.000	35	50
30	Mart 1999	48	2.000.000	35	50
31	Haziran 1999	52	250.000	35	50
32	Eylül 1999	50	500.000	35	50
33	Aralık 1999	52	500.000	35	50
34	Mart 2000	52	1.000.000	35	50
35	Haziran 2000	52	1.000.000	35	50
36	Eylül 2000	52	1.000.000	35	50
37	Aralık 2000	52	1.000.000	35	50
38	Mart 2001	52	1.000.000	35	50
39	Haziran 2001	52	1.000.000		
40	Eylül 2001	51			
41	Aralık 2001	52			
42	Mart 2002	52			
43	Haziran 2002	52			
44	Eylül 2002	50			
45	Aralık 2002	50			
46	Mart 2003	52			
47	Haziran 2003	52			
48	Eylül 2003	52			
49	Aralık 2003	52			
50	Mart 2004	50			
51	Haziran 2004	54			
52	Eylül 2004	52			
53	Aralık 2004	50			
54	Mart 2005	52			
55	Haziran 2005	52			
56	Eylül 2005	52			

57	Aralık 2005	52			
58	Mart 2006	50			
59	Haziran 2006	52			
60	Eylül-Ekim 2006	50			
61	Ocak- Şubat 2007	52			
62	Mart-Nisan 2007	52			
63	Mayıs-Haziran 2007	50			
64	Temmuz-Ağustos 2007	51			
65	Eylül-Ekim 2007	40			
66	Kasım-Aralık 2007	40			
67	Ocak- Şubat 2008	40			
68	Mart-Nisan 2008	36			
69	Mayıs-Haziran 2008	40			
70	Temmuz-Ağustos 2008	40			
71	Eylül-Ekim 2008	40			
72	Kasım-Aralık 2008	40			

Ek-18. Kader Özlem'in Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi'ndeki Yazıları

S.Nu.	Sayı	Konu	Sayfa Aralığı
1	56	Tarih: Garbi Trakya Cumhuriyeti-1	36
2	58	Garbi Trakya Cumhuriyeti-2	37
3	61	Maria Todorova'nın Çözümlemesinde Balkanlara, Türklere ve Batılılara Kavramsal Siyasal ve Kültürel Yaklaşım	26
4	67	Bulgaristan Türklerinin Tarihsel Süreç İçinde Dönüşümü, AB Üyelik Süreci ve Türk Azınlığın Durumu	16
5	68	Bulgaristan Türklerinin Tarihsel Süreç İçinde Dönüşümü, AB Üyelik Süreci ve Türk Azınlığın Durumu-2	16
6	69	Bulgaristan Türklerinin Tarihsel Süreç İçinde Dönüşümü, AB Üyelik Süreci ve Türk Azınlığın Durumu-3	16
7	70	Balkan Uluslarının Milliyetçiliğine Eleştirel Bir Bakış	8
8	71	Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Romanya'nın Dış Politikasında Batı Dünyası ve Türkiye İle İlişkileri-1	8
9	71	Balkanlardan Haberler	33
10	72	Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Romanya'nın Dış Politikasında Batı Dünyası ve Türkiye İle İlişkileri-2	8
11	72	Balkanlardan Haberler	32
12	73	Avrupa'nın Ali Cengiz Oyunu: Balkan Yerine Güneydoğu Avrupa	5
13	73	Balkanlardan Haberler	32
14	74	Dağılma Dönemi'nin MEDAR-I İFTİHARLARI: Rodop Muvakkatesi ve Garbi Trakya Müstakilesi Örnekleri-1	4
15	74	Balkanlardan Haberler	30
16	75	Dağılma Dönemi'nin MEDAR-I İFTİHARLARI: Rodop Muvakkatesi ve Garbi Trakya Müstakilesi Örnekleri-2	4
17	75	Balkanlardan Haberler	30
18	76	Balkanlar'dan Haberler	30
19	77	Atatürk ve Dış Politika	4
20	77	Şiir Köşesi	36
21	78	Değiştirilen Tarih: Bulgaristan Örneği	4
22	78	Balkanlar'dan Haberler	32
23	79	Bulgaristan'ın Tazminat Talepleri ve Değişim Sürecinde Olan Türk-Bulgar İlişkileri	2

24	79	Söyleşi: Mustafa Alish Hacı (Baş Müftü) "Balkanlar'da Türk Kimliği ve İzi Kaybolmayacak"	18
25	79	Balkanlar'dan Haberler	30
26	80	Balkanlar'da Soydaşlarımızın Maruz Kaldığı İnsan Hakları İhlalleri	2
27	80	Balkanlar'dan Haberler	32
28	81	Bulgaristan'daki Başmüftülük Krizine Stratejik Yaklaşım	2
29	82	Modern Şark Meselesi ve Balkanlarda Türk Kültürü	2
30	84	Balkan Göçmenleri ve Türkiye'deki Seçimler	2
31	85	Balkan Göçmenleri ve Türkiye'deki Siyasi Seçimler	2
32	85	Balkanlar'dan Haberler	31
33	87	Unutulan Balkan Türklerinin Sorunlar Grafiği Üzerine Bir Değerlendirme	2
34	88	Makedonya Türklerinin Siyasi Durumuna İlişkin Bir Değerlendirme	6
35	90	Günay Akım Bilmecesinde Bulgaristan'ın Stratejik Kayıpları	6
36	91	Enez/Edirne	Kapak
37	91	Osmanlı Devleti-Bulgaristan ilişkilerinde Türk Azınlık: Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı Örnekleri	4
38	92	Enez/Edirne	Kapak
39	93	Makedonya Türklerinin Siyasi Durumuna Genel Bakış	4
40	95	Genel Başkan'dan	1
41	96	Genel Başkan'dan -Uluslararası Anadil Günü	1
42	99	Maske Diplomasisi'nin Balkanlar'da ki Yansıması	4

Ek-19. Kader Özlem Dönemi Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi (2009-2022)

Sayı	Tarih	Sayfa Sayısı	Bedeli		
			TL Yıllık	ABD Doları	Mark
73	Ocak- Şubat 2009	40			
74	Mart-Nisan 2009	40			
75	Mayıs-Haziran 2009	40			
76	Temmuz- Ağustos 2009	40			
77	Eylül-Ekim 2009	44			
78	Kasım-Aralık 2009	40			
79	Ocak- Şubat 2010	40			
80	Mart-Nisan 2010	40			
81	Mayıs-Haziran 2010	40			
82	Temmuz- Ağustos 2010	40			
83	83'üncü Sayıya Ulaşlamamıştır.				
84	Kasım-Aralık 2010	40			
85	Mart 2011	36			
86	Haziran 2011	40			
87	Eylül 2011	40			
88	Ocak-Aralık 2012	40			
89	Ocak-Aralık 2013	56			

90	Ocak-Aralık 2014	48			
91	Ocak-Nisan 2015	42			
92	Eylül-Aralık 2015	30			
93	Almanak 2018	65			
94	Ağustos 2018	31			
95	Aralık 2018	33			
96	Nisan 2019	37			
97	Mayıs-Ağustos 2019	40			
98	Eylül Aralık 2019	40			
99	Ocak-Nisan 2020	40			
100	2022	48			

Ek-20. Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi'nde Bosna Üzerine Yazılar (Haziran 1993-Nisan 2019)

Yazar	Sayı	Konu
Mehmet İBRAHİMİ	7	Bosna Hersek'te Kültür Varlıklarımızın Dünü-Bugünü
Selma ERDAL	12	Bosna Hersek Albümü
İsmail Ali SARAR	14	Bosna Hersek Üzerine Destan
Ahmet Emin ATASOY	15	Saraybosna
Ahmet HALAÇOĞLU	17	93 Savaşı sonrası Bosna Hersek ve Makedonya'dan Anadolu'ya Yönelik Göçler
Osman KARATAY	18	Bosna'dan Haberler
BTK	19	Bosna'dan Haberler
BTK	19	Saraybosnalı Ressamların Gözüyle
Talat HALMAN	20	Bosna'da 10 Acı Gerçek
BTK	21	Acılarımız ve Gözyaşlarımız BOSNA Üzerine
BTK	24	Bosna-Hersek'te Mültecilerin Geri Dönüşü ve Hareket Serbestisi Sorunu
Ahmet TAN	25	Bosna Üzerine Hesaplar Karadziç Çıbanbaşı
BTK	25	Herşey Bosna İçin
BTK	26	Bosna'dan Sevgiyle
BTK	26	Bosna'da Clinton Ağırlığı
BTK	96	Bosna Hersek ve Bağımsızlık Süreci

Ek-21. Balkanlarda Türk Kültürü Dergisi'nde Kosova Üzerine Yazılar (Mart 1992-Aralık 2019)

Yazar	Sayı	Konu
İskender Muzbeg ŞERİKOĞLU	2	Yugoslavya'nın Kosova Bölgesinde Türk Dili ve Edebiyatı Ders Planı ve Programlarında Türk Halk Edebiyatının Yeri
Tahir ÖZÇELİK	10	Makedonya ve Kosova'da Yaşatılan Çağdaş Türk Edebiyatı
Birlik Gazetesi	23	Kosova'dan Esintiler (Türk Orkestrası 45 Yaşında)
Arslan TEKİN	26	Kosova'ya Dikkat
BTK	27	Kosova Türkleri
Yılmaz ÖZTUNA	28	Kosova'dan Balkanlar'a Bakış
M.Necati ÖZFATURA	28	Kosova Kanayan Yara
M.Necati ÖZFATURA	28	Kosovalı Müslümanların Katliamına Seyirci Kalamayız
BTK	28	Kosova'da Katliam
BTK	28	Kosova Ah
Sabri YILMAZ	30	Ah Kosovalı Türklerim Arnavutlarım
BTK	31	Kosovalı Kardeşlerim
Reşit HANADAN	31	Savaştan Önce Kosova Türkleri'nin Kültürel Yaşamı
Hasan MERCAN	39	Kosova Savaşı ve Türk Edebiyatı
İsmail A.ÇAVUŞ	41	Kosova'da Gördüklerim Düşündüklerim
BTK	50	Kosova Türk Kadınları Derneği -Zübeyde Hanım Dergisi
Öğr. Gör.Neal KONUK	59	Kosova Sultan Murad Hüdavendigâr Türbesi
BTK	59	Kosova'da Sultan Murad Türbesi / Maan Kasabası Camii
Melahat Ali REZİME	63	Makedonya ve Kosova'da Türk çocuk Edebiyatı ve Türk Çocuk Dergileri
İbrahim ARSLAN	73	Bağımsız Kosova Cumhuriyeti'ndeki Gelişmeler
Taner KOTLE	74	Kosova-Balkanlar'da Türk Halk İnançları
Taner KOTLE	76	Prizren -Kosova Türk Halk Edebiyatı Masalları
Taner KOTLE	77	Bir Kosova Türkünün Gözüyle Atatürk
Taner KOTLE	78	Kosova-Balkanlar'da Türk Halk İnançları-2
Taner KOTLE	79	Atasözlerimiz: Kosova'dan Türkistan'a
Taner GÜÇLÜTÜRK	81,82,84	Kosova'da Türkçe Eğitim ve Basın-Yayın Etkinlikleri-1
Taner GÜÇLÜTÜRK	90	Kosova'da Türkçe Eğitimde Son Gelişmeler ve Türkçe Ders Kitaplarının Yayımı
Taner GÜÇLÜTÜRK	92	Edebiyat Eleştirisinde Kosova Türk Edebi
Taner GÜÇLÜTÜRK	93	Kosova'da Türk Çağdaş Edebi Yaratıcılığı
Erhan VATANSEVER	93	I.Dünya Savaşında Kosovalılar
Seçkin ARPALIER	98	Kosova'nın Coğrafî, Etnik ve Dini Yapısı

ÖZGEÇMİŞ

